

Raadsbesluit

Vaststellen Omgevingsvisie 'Breda, Sterk en Veerkrachtig. Omgevingsvisie Breda 2040', het Milieueffectrapport Omgevingsvisie Breda 2040 en de overige bijlagen.

Aantal bijlagen: 9 bijlagen

De raad van de gemeente Breda,

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders en met overname van de daarin vermelde overwegingen;

gelet op artikel 147 van de Gemeentewet;

Besluit

1. De Nota van Commentaar met betrekking tot de Omgevingsvisie Breda 2040 vast te stellen;
2. Het Milieueffectrapport Omgevingsvisie Breda 2040 (verder te noemen: MER) inclusief aanvulling naar aanleiding van het advies van de Commissie m.e.r. vast te stellen;
3. De Omgevingsvisie 'Breda, Sterk en Veerkrachtig. Omgevingsvisie Breda 2040' met onderstaande bijlagen gewijzigd vast te stellen:
 - a. Lagenbenadering Omgevingsvisie Breda 2040;
 - b. De potentie van het nieuwe centrum.
4. Met de vaststelling van de Omgevingsvisie 'Breda, Sterk en Veerkrachtig. Omgevingsvisie Breda 2040' de Structuurvisie Breda 2030 inclusief bijlagen in te trekken.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van **21 OKT. 2021**

, voorzitter

, griffier

Raadsvoorstel

Vaststellen Omgevingsvisie 'Breda, Sterk en Veerkrachtig. Omgevingsvisie Breda 2040', het Milieueffectrapport Omgevingsvisie Breda 2040 en de overige bijlagen.

Aantal bijlagen: 9 bijlagen

Voorgesteld besluit

1. De Nota van Commentaar met betrekking tot de Omgevingsvisie Breda 2040 vast te stellen;
2. Het Milieueffectrapport Omgevingsvisie Breda 2040 (verder te noemen: MER) inclusief aanvulling naar aanleiding van het advies van de Commissie m.e.r. vast te stellen;
3. De Omgevingsvisie 'Breda, Sterk en Veerkrachtig. Omgevingsvisie Breda 2040' met onderstaande bijlagen gewijzigd vast te stellen:
 - a. Lagenbenadering Omgevingsvisie Breda 2040;
 - b. De potentie van het nieuwe centrum.
4. Met de vaststelling van de Omgevingsvisie 'Breda, Sterk en Veerkrachtig. Omgevingsvisie Breda 2040' de Structuurvisie Breda 2030 inclusief bijlagen in te trekken.

Portefeuillehouder:
Weth. de Beer

Samenvatting

Omgevingsvisie

Op 1 juli 2022 treedt, naar verwachting, de Omgevingswet in werking. In de Omgevingswet is vastgelegd dat elke gemeente een Omgevingsvisie moet opstellen die de kwaliteit en ontwikkeling beschrijft van haar fysieke leefomgeving voor de lange termijn.

Het college van Breda heeft in 2018 met de bouwstenennotitie 'Op weg naar Omgevingsvisie Breda 2040' uitgesproken behoefte te hebben aan een breed gedragen visie voor de ontwikkeling van Breda richting 2040: een Omgevingsvisie Breda 2040. Deze bouwstenennotitie is op 16 maart 2018 aangeboden aan de raad. Op basis van deze visie kan de gemeente samen met inwoners, bedrijven, corporaties, organisaties en andere initiatiefnemers gericht werken aan de grote opgaven waarvoor Breda staat. Met name de behoefte aan duizenden extra woningen en bijbehorende voorzieningen (verstedelijking), voldoende werkgelegenheid, de energietransitie, aanpassing aan klimaatverandering en biodiversiteitsverbetering (verduurzaming).

Naast de komst van de Omgevingswet is het actualiseren van de huidige Structuurvisie ook een aanleiding voor de nieuwe Omgevingsvisie. De Structuurvisie dateert uit 2013 en is aan een actualisatie toe. In de Structuurvisie werd ingezet op de compacte stad. In de Omgevingsvisie is dit nog steeds een uitgangspunt, maar wordt een integrale schaa sprong gemaakt naar aanleiding van de huidige woon- en werkenopgave, de klimaat en energieopgaven, de verbreding naar het sociale domein (zoals gezondheid en de Verbeter Breda opgave) in relatie tot de fysieke leefomgeving. Dit heeft geleid tot de urgentie van een nieuwe strategische langetermijnvisie voor de fysieke leefomgeving van Breda richting 2040.

Na een uitgebreid interactief proces met diverse partijen en bewoners is de Omgevingsvisie 'Breda, Sterk en Veerkrachtig. Omgevingsvisie Breda 2040' tot stand gekomen. Deze visie is het eerste kerninstrument dat door de gemeente Breda wordt opgeleverd in aanloop naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet. In de visie staan onze ambities, doelen en opgaven waaraan gewerkt wordt op alle terreinen binnen de fysieke leefomgeving. Dit doen we samen met medeoverheden, burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen.

Dit gebeurt vanuit een integraal perspectief: sociale, economische en fysieke vraagstukken en ontwikkelingen worden in samenhang bekeken en vertaald naar de fysieke leefomgeving van de toekomst. We verstaan hieronder in ieder geval het geheel van ruimte (inclusief gebouwen), water, milieu (lucht en bodem), natuur, landschap, verkeer en vervoer, infrastructuur en cultureel erfgoed.

Breda heeft haar toekomstbeeld helder: een internationale stad, die verbindt, openstaat voor nieuwe invloeden en waar iedereen kansen heeft en iedereen kan meedoen. Breda is grenzeloos, groen en gastvrij. Breda is sterk en veerkrachtig.

Terinzagelegging

Op 8 maart 2021 heeft het college van burgemeester en wethouders van Breda besloten de ontwerp Omgevingsvisie, het MER en de overige bijlagen vrij te geven voor zienswijzen. De zienswijzentermijn liep oorspronkelijk van 13 maart 2021 tot en met 23 april 2021. Het college van burgemeester en wethouders heeft op 20 april 2021 besloten de zienswijzentermijn met drie weken te verlengen tot 15 mei 2021.

Gelijktijdig met de ontwerp Omgevingsvisie hebben, naast het MER, nog diverse andere bijlagen ter visie gelegd. Het betreft de volgende bijlagen:

1. Ontwikkelingsrichting bestaande werklocaties;
2. Hoogbouwvisie Breda;
3. Perspectief voor het centrum;
4. Relatie Breda, Sterk en Veerkrachtig met Omgevingsvisie Noord-Brabant 2050;
5. Gebiedsperspectief Breda Zuid-West ('t Hout – Rithmeesterpark fase 2);
6. Beleid voor vrijkomende agrarische bebouwing (VAB);
7. Lagenbenadering Omgevingsvisie Breda 2040;
8. Het Bredaas Mozaïek.

In totaal zijn er 235 zienswijzen ingediend. De zienswijzen komen van diverse partijen, zoals buurgemeenten, diverse belangenorganisaties en diverse burgers en bedrijven. Alle ingediende zienswijzen zijn samengevat, thematisch gebundeld en beantwoord in de Nota van Commentaar. De Nota van Commentaar ligt nu tezamen met de Omgevingsvisie Breda 2040, het MER en twee overige bijlagen ter besluitvorming voor.

Gelijktijdig met de ter inzage termijn is het gesprek met de raad gevoerd om een inhoudelijke reactie en het gevoel bij de raad op te halen over de ontwerp Omgevingsvisie Breda 2040, het MER en de overige bijlagen. Daarnaast heeft op 4 mei 2021 de Commissie m.e.r. haar toetsingsadvies uitgebracht over het PlanMER Omgevingsvisie Breda. Het advies is als bijlage bij het raadsvoorstel gevoegd.

De ingediende zienswijzen, de bevindingen van de raad en het advies van de Commissie m.e.r. hebben veel waardevolle en bruikbare input opgeleverd. Al deze resultaten hebben geleid tot bijstellingen in de opzet van de Omgevingsvisie, de inhoudelijke keuzes en de kaartbeelden. Ook zijn er aanpassingen doorgevoerd in de bijlagen, die gelijktijdig met de ontwerp Omgevingsvisie ter inzage hebben gelegen. Alle wijzingen hebben als doel om tot een breed gedragen en heldere visie voor de stad te komen.

Een in het oog springende wijziging in de Omgevingsvisie, die ter vaststelling wordt aangeboden, is de status van en het aantal bijlagen bij de visie. De bedoeling van een Omgevingsvisie is het formuleren van strategisch beleid voor de fysieke leefomgeving voor de langere termijn. In de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie is dit consequenter doorgevoerd, gericht op het jaar 2040. De wijzigingen inzake de bijlagen zijn hieronder weergegeven. De overige wijzigingen worden verderop in dit voorstel onder het kopje 'Motivering' nader toegelicht.

1. Naast het MER zijn alleen nog de lagenbenadering Omgevingsvisie Breda 2040 en De potentie van het nieuwe centrum (voorheen Perspectief van het Centrum) als bijlage bij de vast te stellen Omgevingsvisie opgenomen.
2. De bijlage Relatie Breda, Sterk en Veerkrachtig met Omgevingsvisie Noord-Brabant 2050 komt te vervallen, omdat het relevante deel is opgenomen in de Omgevingsvisie zelf.
3. De volgende bijlagen maken geen integraal onderdeel meer uit van de vast te stellen Omgevingsvisie, maar worden als zelfstandige thematische beleidsnota's aan de raad aangeboden ter vaststelling parallel aan de vaststelling van de Omgevingsvisie:

- a. De ontwikkelingsrichting bestaande werklocaties,
- b. Hoogbouwvisie Breda,
- c. Beleid voor vrijkomende agrarische bebouwing (VAB)

Per beleidsnota zijn de ingediende zienswijzen, die betrekking hebben op het voorstel beantwoord.

4. Het Ontwikkelingsperspectief Breda Zuid-West ('t Hout, RMP2) wordt eveneens losgekoppeld van de visie. Dit ontwikkelingsperspectief zal echter niet parallel aan de Omgevingsvisie, maar later dit jaar ter besluitvorming aan de raad aangeboden. Naar aanleiding van de vele zienswijzen wordt dit ontwikkelingsperspectief aangepast, waarbij gekeken wordt naar het aantal hectare, de uit te geven percelen, rendement en behoud van natuur. De reacties uit de zienswijzen worden daarin meegenomen.
5. Het Bredaas Mozaïek is in hoofdlijnen opgenomen in de vast te stellen Omgevingsvisie en de overige gedetailleerde thematische uitwerking in het document wordt later ter hand genomen.

In de Nota van Commentaar, die als bijlage bij dit voorstel is gevoegd, zijn alle ingediende zienswijzen (samengevat) opgenomen die tegen de ontwerp Omgevingsvisie, het MER en alle bijlagen die gelijktijdig als ontwerp ter visie hebben gelegen, zijn ingediend.

Bij de raadsvoorstellen voor de vast te stellen Hoogbouwvisie, het beleid voor Vrijkomende Agrarische Bebouwing en de Ontwikkelingsrichting bestaande werklocaties zijn per voorstel de tegen dat voorstel ingediende zienswijzen opgenomen.

Milieueffectrapport

De Omgevingsvisie is kaderstellend voor ruimtelijke ontwikkelingen. Voor elk kaderstellend plan moet een plan-MER worden gemaakt. Dit volgt uit artikel 7.2 tweede tot en met vierde lid, van de Wet milieubeheer. In het MER wordt inzicht gegeven in de huidige staat van de leefomgeving, de toekomstige autonome ontwikkeling bij ongewijzigd beleid en de effecten van ontwikkelingen zoals opgenomen in de Omgevingsvisie.

De kwaliteiten van de leefomgeving en de effecten van de Omgevingsvisie zijn in beeld gebracht aan de hand van een beoordelingskader. Het beoordelingskader is gebaseerd op de drie lagen van People-Planet-Profit. Per laag zijn de thema's aangegeven en de daarbij beschouwde indicatoren.

Voor het MER zijn er vier fictieve scenario's opgesteld die het totale speelveld omvatten en onderling onderscheidend zijn in beleidsuitspraken op:

- Maatschappelijke ontwikkeling: lokalisering versus globalisering;
- Ruimtelijke ontwikkeling: bundeling van ontwikkelingen versus spreiding van ontwikkelingen binnen de gemeente.

De kansen en risico's, die samenhangen met de vier scenario's, zijn in beeld gebracht en deze zijn gebruikt ter aanscherping van het beleid dat uiteindelijk een plaats heeft gekregen in de Omgevingsvisie. Dit is het voorkeursscenario in het MER.

Het MER constateert voor de Omgevingsvisie Breda zowel kansen op positieve effecten als risico's op negatieve effecten. De risico's hangen voornamelijk samen met mogelijke negatieve effecten op klimaat, natuur en biodiversiteit en bodem en water. Hiervoor zijn diverse aandachtspunten en aanbevelingen (ook wel mitigerende maatregelen) geformuleerd. Een groot deel van deze punten is deels of volledig meegenomen bij het verder aanscherpen van de Omgevingsvisie. Waar dat niet mogelijk bleek, kunnen deze veelal meegenomen worden bij de uitwerking in het omgevingsplan of omgevingsprogramma. De Omgevingsvisie biedt vanuit MER optiek voornamelijk kansen op het vlak van gezonde leefstijl en leefomgeving, passend woningaanbod, adequate voorzieningen, aantrekkelijk vestigingsklimaat, infrastructuur, fietsverkeer en dergelijken.

Van het MER is een samenvatting opgesteld in de vorm van een iReport (<http://planmerovisiebreda.ireporting.nl/>). Zowel het iReport als het volledige MER zijn als bijlage bij dit voorstel gevoegd. Daarnaast heeft de Commissie voor de m.e.r. de kwaliteit van het MER getoetst en beoordeeld. In haar advies constateert de commissie in de eerste plaats dat de m.e.r. procedure goed is benut om in een iteratief proces tot een voorkeursscenario te komen. Er is veel data en informatie

verzameld en een goede basis gelegd voor het ontwikkelen van de scenario's, de effectbeoordeling en de monitoring. Echter, de commissie heeft ook geconstateerd dat het voorkeursscenario op een te hoog abstractieniveau aan bod komt in het MER. De Commissie heeft daarom een aantal adviezen uitgebracht ter verbetering van het MER, waarop later in dit voorstel ingegaan zal worden.

Beoogd effect van het besluit

Omgevingsvisie

Met het vaststellen van de Omgevingsvisie Breda 2040, het MER en de overige twee bijlagen wordt richting gegeven aan de inrichting van de fysieke leefomgeving die de gemeente Breda nastreeft. Daarnaast biedt de Omgevingsvisie een inspirerend startpunt voor het gesprek met talloze betrokken partijen en belanghebbenden over de inrichting van de aanpassingen die nodig zijn in Breda om de stedelijke opgaven te realiseren.

Wanneer de Omgevingsvisie Breda 2040 wordt vastgesteld, geldt de huidige wet (Wet ruimtelijke ordening: Wro) nog. Dit betekent dat met de Omgevingsvisie Breda 2040 in juridische zin een structuurvisie wordt opgeleverd. Aangezien er maar één gemeentedeekkende structuurvisie kan gelden, wordt de oude Structuurvisie Breda 2030 bij vaststelling van de Omgevingsvisie 2040 ingetrokken.

Voor gemeenten die al voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet een aanvang hebben gemaakt met het opstellen van een integrale Omgevingsvisie, is een gelijkstellingsbepaling in de Omgevingswet opgenomen. Om gebruik te kunnen maken van deze gelijkstellingsbepaling moet de gemeentelijke Omgevingsvisie voldoen aan bepaalde eisen zoals gesteld in de Omgevingswet. Allereerst moet de visie een beschrijving bevatten van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied, en de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.

Daarnaast moet de Omgevingsvisie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet van kracht zijn of onmiddellijk na de inwerkingtreding daarvan van kracht worden. Aangezien de Omgevingsvisie 'Breda, Sterk en Veerkrachtig. Omgevingsvisie Breda 2040' aan beide eisen voldoet, kan deze visie als gevolg van het overgangsrecht als Omgevingsvisie worden aangemerkt na inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Milieueffectrapport

Het MER heeft tot doel om de milieubelangen een volwaardige plaats te geven in de afwegingen die ten grondslag liggen aan de totstandkoming van de Omgevingsvisie. Dit betekent dat het voorkeursscenario niet per definitie het milieuvriendelijkste scenario is, maar een scenario dat beïnvloed is door het m.e.r.-proces. Breda wil zich immers wel ontwikkelen en heeft grote ambities, maar deze willen we waarmaken op een goede en integraal afgewogen manier. Daarbij ontkomen we er niet aan dat er op bepaalde thema's negatieve effecten ontstaan, terwijl we op andere vlakken juist positief scoren. Uit de scenario analyse van het MER is gebleken waar kansen en risico's lagen. Door kansrijke onderdelen op te nemen en risicovolle onderdelen waar mogelijk aan te passen of aan te vullen naar aanleiding van de scenario analyse, zonder daarbij inbreuk te doen aan de oorspronkelijke grote ambities in de Omgevingsvisie, is het voorkeursalternatief mede tot stand gekomen.

Uitvoering van het besluit

Omgevingsvisie

Zo spoedig mogelijk na besluitvorming door de gemeenteraad wordt de Omgevingsvisie Breda 2040, het MER en de overige twee bijlagen gepubliceerd, en treden daarmee in werking.

Een Omgevingsvisie, die vóór inwerkingtreding van de Omgevingswet is vastgesteld, kan nog op grond van de Wet ruimtelijke ordening worden gepubliceerd op www.ruimtelijkeplannen.nl met gebruikmaking van de huidige digitale standaarden. Recentelijk is de inwerkingtreding van de Omgevingswet uitgesteld naar 1 juli 2022. Eén van de belangrijkste redenen hiervoor was dat de noodzakelijk software voor de Omgevingswet nog niet gereed was.

Wanneer (naar verwachting in 2024) het digitale stelsel Omgevingswet helemaal klaar is, moet al het omgevingsbeleid in Nederland 'objectgericht' beschikbaar zijn. Dit betekent dat kaarten met de bijbehorende tekstdelen interactief en digitaal bij elkaar te vinden zijn. Bij een objectgerichte Omgevingsvisie is er interactie tussen de tekst en de kaart. De teksten zijn kort en bondig, als zelfstandige onderdelen geschreven, en gekoppeld aan de bijbehorende geografische aanduidingen op de kaart. In aanloop naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt de Omgevingsvisie Breda 2040 ook objectgericht gemaakt.

Participatie Omgevingsvisie

Passend bij het karakter van de Omgevingswet is vanaf de start van de werkzaamheden voor de Omgevingsvisie ingezet op een interactief proces met inwoners, bedrijven en organisaties in Breda. Juist daarom was nog niet op voorhand aan te geven welke vraagstukken aan de orde zouden komen, in welke stappen zou worden gewerkt en wie daarbij betrokken moesten worden. En hoewel de Participatieleidraad bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving is vastgesteld nadat het participatietraject in gang was gezet, kan worden gesteld dat de totstandkoming van de Omgevingsvisie aansluit bij de uitgangspunten van de leidraad.

Bouwstenenfase

Als eerste stap is in afzonderlijke en gecombineerde gesprekken met stakeholders, belangenorganisaties en wijk- en dorpsraden opgehaald op welke vraagstukken de Omgevingsvisie in zou moeten gaan. Dit gebeurde door te reflecteren op de Structuurvisie Breda 2030, een beeld van actuele trends en ontwikkelingen en het benoemen van de nieuwe opgaven waar onze stad zich voor gesteld voelde. De resultaten zijn verzameld in het projectplan 'Van Bouwstenen naar Omgevingsvisie', die door het college is vastgesteld (april 2019).

Hierin staat dat de inzet bij de Omgevingsvisie is om de stad intensief te betrekken: *'Niet alleen de gebruikelijke stakeholders, maar iedereen die met energie of creativiteit kan bijdragen aan een mooie toekomst voor Breda. De werkwijze gaat daarom niet uit van reactie van de samenleving op in het stadskantoor geproduceerde stukken, maar op het mét de stad ontwikkelen van een samenhangende toekomst. Hierbij is ook het doel het bewustzijn van de inwoners, organisaties en bedrijven te vergroten, dusdanig dat zij een bijdrage willen en kunnen leveren aan het ontwikkelen van de stad'.*

In het projectplan staan de principes beschreven die ten grondslag liggen aan de opzet van de participatie, die parallel liep met de stapsgewijze aanpak van de ontwikkeling van de visie. Eén van de principes betrof het prikkelen van stakeholders in de stad om mee te werken aan het organiseren en inhoud geven van de verdieping. Hieronder is per fase in de ontwikkeling van de Omgevingsvisie aangegeven op welk niveau en op welke manier de participatie heeft plaatsgevonden.

Verdiepingsfase

Op basis de bouwstenen zijn voor de inhoudelijke verdieping vijf invalshoeken benoemd. Aan de hand daarvan is in 2019 'het gesprek met de stad' gevoerd. Centraal in deze fase stonden de 'Talks of the Town', openbare bijeenkomsten waarin ter zake deskundigen van binnen en buiten Breda hun licht lieten schijnen over één van de invalshoeken en de opgave die zij zagen voor Breda. De bijeenkomsten werden druk bezocht (tussen de 100 tot 150 deelnemers per bijeenkomst). De opbrengsten uit de bijeenkomsten zijn zowel in tekst als beeld gebundeld in een samenvattend verslag.

Voor de inhoudelijke verdieping is ook gebruikt gemaakt van inzichten uit participatietrajecten voor sectorale visies zoals de Mobiliteitsvisie en het Masterplan Digitalisering en activiteiten van de Toekomststoel. Bovendien werd aangesloten bij de 'Week van de Toekomst', waar de ambitie van Breda als grenzeloze, groene en gastvrije stad centraal stond. Het StadsLab Breda is in opdracht van de gemeente in deze fase in gesprek gegaan met inwoners, organisaties en ondernemers in Breda. De bevindingen zijn vastgelegd in de krant 'Stad van Straks' die huis aan huis is verspreid. Ook architectenplatform 'BLASt' heeft bijeenkomsten georganiseerd over Stad in het Park en groen bouwen.

Hoofdkeuzefase

Op basis van ideeën en adviezen uit de verdiepingsfase zijn de belangrijkste hoofdkeuzes en inrichtingsprincipes benoemd. De bedoeling was om aan de hand hiervan in de eerste helft van 2020 door te gaan met (fysieke) bijeenkomsten en ontmoetingen onder de titel Talks with the town'. Vanwege de uitbraak van het coronavirus moest de aanpak worden herzien. Op digitale wijze zijn over de voorgestelde koers van de Omgevingsvisie dialogen gevoerd met stakeholders, belangenorganisaties en wijk- en dorpsraden. In september 2020 is een eerste openbaar webinar georganiseerd over de hoofdkeuzes en inrichtingsprincipes. In oktober 2020 is door BredaNu een interactief vervolgwebinar georganiseerd. Aan beide webinars namen een groot aantal inwoners, vertegenwoordigers van organisaties en andere belangstellenden deel. Samenvattingen van de hoofdkeuzes en inrichtingsprincipes zijn gepubliceerd op het platform PlanBreda. Alle belangstellenden konden reageren op de keuze die op de verschillende invalshoeken zijn gemaakt.

Ook in deze fase droegen externe partners bij. In een tweede versie van de krant 'Stad van Straks' legde het StadLab reacties vast van inwoners, organisaties en ondernemers op de keuzes voor de Omgevingsvisie. En mede naar aanleiding van de 'Talk of the town' over het buitengebied, organiseerden Natuurplein De Baronie en ZLTO in september 2020 een online natuurcafé over de vraag hoe boeren en de natuur in het buitengebied samen de toekomst in kunnen

Van 13 maart 2021 tot 15 mei 2021 hebben de ontwerp Omgevingsvisie, het MER en de bijbehorende bijlagen ter inzage gelegen. Gedurende deze periode kon eenieder een zienswijze indienen. Met de inzet van sociale media, korte filmpjes en een directe benadering via brief/mail naar ongeveer 400 belangenbehartigers en betrokkenen (bedrijven, wijk & dorpsraden en burgers) bij de Omgevingsvisie zijn de inwoners van Breda en de actief betrokkenen in het proces geïnformeerd over de inhoud en de tervisielegging van de ontwerp Omgevingsvisie en alle anderen bijlagen. Ook is de ontwerp Omgevingsvisie voor een inhoudelijke reactie voorgelegd aan gemeenten in de regio, het waterschap, provincieën en andere overheden zoals RWS, GGD, VR, enz. Gelijktijdig aan de externe consultatie met de stad is de ontwerp Omgevingsvisie met de raad besproken en heeft de Commissie m.e.r. een advies uitgebracht.

Het belangrijkste doel van deze wijze van communicatie was een uitgebreid bewustzijn van het bestaan van de ontwerp Omgevingsvisie en het verkrijgen van zoveel mogelijk reacties vanuit de stad op de ontwerp Omgevingsvisie.

Er zijn in totaal 235 zienswijzen ingediend. In alle fasen van de totstandkoming van de Omgevingsvisie hebben organisaties, bedrijven en inwoners zich zeer actief en betrokken getoond. Ook de prettige, intensieve samenwerking met de raads werkgroep Omgevingswet en de reflectie van de raad op de ontwerp Omgevingsvisie en de overige bijlagen hebben geleid tot zeer waardevolle bijdragen voor de uiteindelijk vast te stellen Omgevingsvisie.

De ingediende zienswijzen, de bevindingen van de raad en het advies van de Commissie m.e.r. hebben uiteindelijk geleid tot bijstellingen in de opzet van de Omgevingsvisie, de inhoudelijke keuzes en de kaartbeelden.

Beleidscyclus

De Omgevingsvisie vormt een belangrijke stap in de beleidsontwikkeling en doet dit vanuit integraal perspectief op de fysieke leefomgeving. Een Omgevingsvisie is nooit af. Door samen te werken aan Breda, door aan de slag te gaan met de opgaven, veranderen deze in de tijd. Nieuwe inzichten en ontwikkelingen in de maatschappij, de markt en/of onze eigen organisatie vragen om regelmatige bijstelling van de opgaven en aanpak. Via monitoring en actualisatie brengen we in beeld of en in welke mate we de ambities en doelen halen. De hieruit voortkomende signalen kunnen aanleiding zijn voor bijsturing in de uitvoering of aanpassing in de beleidsdoorwerking en de beleidsontwikkeling (waaronder Omgevingsvisie en programma's). Om de Omgevingsvisie haar rol te laten vervullen in de beleidscyclus is het streven om jaarlijks monitoring en tweejaarlijks evaluatie te laten plaatsvinden. De uit de evaluatie voortkomende informatie kan aanleiding zijn voor actualisatie. Door frequentere actualisatie kunnen we flexibel omgaan met kansen en ontwikkelingen die de toekomst brengen. De Omgevingsvisie is op deze manier zowel qua ambitie als bijvoorbeeld financiën een dynamisch product.

Milieueffectrapport

Bij het lezen van het MER is het belangrijk om de volgende kanttekeningen met betrekking tot de gehanteerde methode in ogenschouw te nemen: Het MER gaat uit van het aantal kansen op positieve effecten en het aantal risico's op negatieve effecten ten opzichte van de autonome ontwikkeling in 2040. Er worden geen uitspraken gedaan over de aard of omvang van kansen en risico's of de aannemelijkheid dat deze zich kunnen voordoen; de complexiteit en daarmee samenhangende onzekerheden over de doorwerking en uitvoering van het beleid zijn hiervoor te groot.

Uit het MER blijkt dat de beleidsuitspraken gericht op het bouwen van 25.800 woningen (woningbouw) en 100 hectare bedrijventerrein (bedrijvigheid) de grootste impact hebben op de leefomgeving in termen van aantal risico's op negatieve effecten. De beleidsuitspraak ten aanzien van voorzieningen in het centrum en in lokale woonmilieus, en de beleidsuitspraken ten aanzien van voorzieningen en mobiliteit bieden de meeste kansen op positieve effecten. Dit gaat dus over een totaalbeeld van de opgetelde kansen en risico's met betrekking tot alle gebruikte indicatoren als gevolg van een beleidsuitgangspunt.

De meeste kansen op positieve effecten zijn gerelateerd aan de indicatoren broeikasgassen, luchtkwaliteit en geluidhinder, dit zijn tevens indicatoren die veel risico's op negatieve effecten kennen. Andere indicatoren met voornamelijk kansen op positieve effecten zijn gezonde leefstijl en leefomgeving, passend woningaanbod, adequate voorzieningen, aantrekkelijk vestigingsklimaat, infrastructuur, fietsverkeer.

Indicatoren waar sprake is van risico's op negatieve effecten zijn gerelateerd aan het thema natuur en biodiversiteit, dit betreft de indicatoren Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland en biodiversiteit. Dit wordt mede veroorzaakt door de gekozen methodiek. De beleidsuitspraken op het vlak van woningbouw, bedrijvigheid, mobiliteit en energie brengen allemaal risico's met zich mee voor deze indicatoren. Hierdoor wordt een relatief groot aantal risico's onderscheiden. Ontwikkelingen in de Omgevingsvisie met betrekking tot de realisatie van groen, vinden we vooral terug in de beleidsuitspraak over buitengebied en groen. Aangezien dit slechts één beleidsuitspraak betreft, blijft het aantal kansen hierdoor beperkt (één positieve uitspraak vs. vier negatieve uitspraken). Omdat geen uitspraken worden gedaan over de aard of omvang van de kansen en risico's, zorgt het extra toevoegen van natuur nauwelijks voor verandering in de effectbeoordeling binnen het MER, terwijl dit in de praktijk wel een wezenlijk effect heeft en bijdraagt aan onze ambities.

Het voorkeursscenario is in de praktijk beter in balans dan de conclusies uit het MER op het eerste oog doen vermoeden. De verbinding met groen en water vindt plaats op verschillende schaalniveaus. Vanuit het besef dat het (historische) landschap een vestigingsvoorwaarde is, haakt Breda aan bij de ligging op de grens van het Van Gogh nationaal park (beken- en zandlandschap) en de Zuiderwaterlinie (veen- en kleilandschap). Met de natuur wordt een partnerschap aangegaan door ruimte te geven aan biodiversiteit en door natuur integraal onderdeel uit te laten maken van activiteiten als bouwen, ondernemen en landbouw (natuur inclusief). Bij binnenstedelijke

herontwikkelingen is de ambitie om minimaal 20% van het terrein groen in te richten en bij de herinrichting van de openbare ruimte wordt 10% vergroend. Daarbij wordt gezocht naar een balans met behoud, beheer en de versterking van de aanwezige cultuurhistorische waarden. In het stedelijk gebied wordt een grootschalig zoetwaterreservoir gerealiseerd, 't Zoet gericht op extra waterberging en verbetering van het regionale ecologische- en watersysteem, waarbij de historische situatie als inspiratie dient. 't Zoet dient tevens als onderlegger voor stedelijke ontwikkeling, recreatie en ontmoeten in Breda. Daarnaast worden bestaande landschapsparken in het stedelijk gebied behouden en versterkt.

In het buitengebied (en voor een klein deel in de stad) worden de nog ontbrekende delen van het Natuurnetwerk Brabant en de bijbehorende ecologische verbindingzones gerealiseerd. Concreet wordt 305 hectare nieuwe natuur en 27 kilometer aan ecologische verbindingzones voorzien. Daarnaast wordt er aan het Gemeentelijk Natuurnetwerk 267 ha. nieuwe natuur en 37 kilometer aan ecologische verbindingzones toegevoegd in de komende 6 jaar. Om de toenemende recreatieve druk te compenseren worden is het de ambitie om de bestaande bossen met 130 ha. nieuw bos uit te breiden. En om barrièrewerking te voorkomen worden er 132 faunapassages aangelegd. Verbinding met groen ontstaat door (de aanleg van nieuwe), groene wandel- en (snel)fietsroutes en aantrekkelijk ingerichte parkways. Door groene ontmoetingsplekken, beheer van de openbare ruimte door bewoners en het gezamenlijk verbouwen van voedsel ontstaan ook sociale verbindingen. Groen is er ook in de vorm van groene gevels en groene daken. De ontwikkeling van meer groen en water binnenstedelijk (bij herontwikkeling en herinrichting) draagt bij aan de transitie naar een klimaatbestendigere leefomgeving.

Motivering

Waarom een Omgevingsvisie

Breda staat de komende jaren voor een aantal urgente maatschappelijke opgaven zoals klimaatverandering, energietransitie en het voorzien in werkgelegenheid en huisvesting. Deze opgaven pakken we integraal op en benutten we om een schaa sprong te maken, met behoud van het mooie van Breda, voor de generaties na ons. Omdat er nieuwe opgaven en initiatieven op ons afkomen waarop we willen anticiperen is er behoefte aan een nieuwe strategische visie voor de fysieke leefomgeving.

Ook is het op grond van de Omgevingswet voor iedere gemeente verplicht om een Omgevingsvisie vast te stellen. De Omgevingswet vervangt, naar verwachting, vanaf 1 juli 2022 het huidige stelsel van wetgeving voor de fysieke leefomgeving. De ambities hierin werken door in de andere gemeentelijke instrumenten; het omgevingsplan en eventuele programma's. Het vormt het afwegingskader voor initiatieven in de fysieke leefomgeving.

Deze Omgevingsvisie bevat de strategische visie op de fysieke leefomgeving van Breda voor de langere termijn. Dit gebeurt vanuit een integraal perspectief: sociale, economische en fysieke vraagstukken en ontwikkelingen worden in samenhang bekeken en vertaald naar de fysieke leefomgeving van de toekomst. We verstaan hieronder het geheel van ruimte (inclusief gebouwen), water, milieu (lucht en bodem), natuur, landschap, verkeer en vervoer, infrastructuur en cultureel erfgoed. Geen doel op zich dus, maar een middel om de juiste condities te creëren in Breda om in een grenzeloze, gastvrije en groene stad goed te leven, werken, wonen, recreëren, studeren en meer.

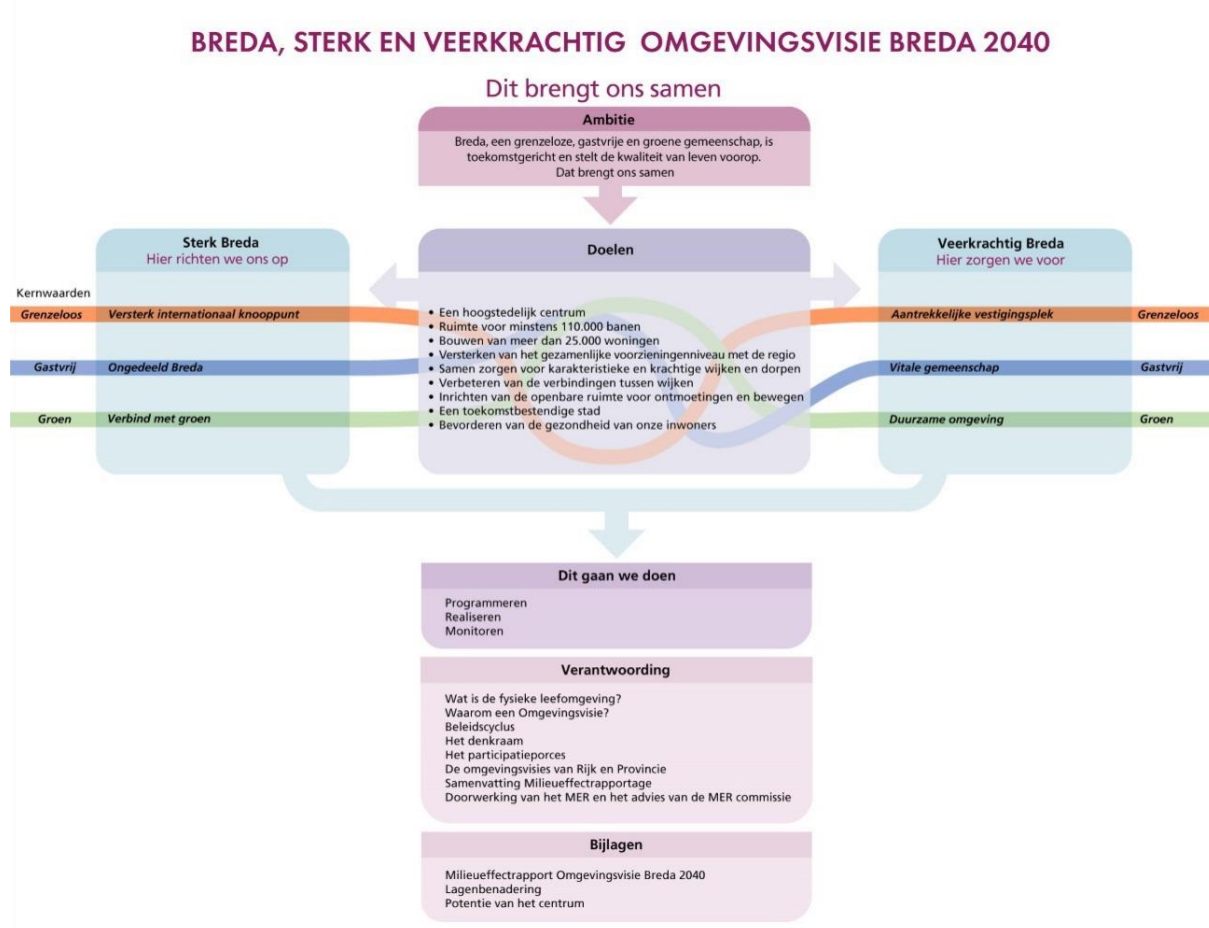
Omgevingsvisie 'Breda, Sterk en Veerkrachtig. Omgevingsvisie Breda 2040'

In deze Omgevingsvisie ontvouwen we de ambitie, doelen en opgaven van Breda voor de komende 20 jaar. We laten zien waar we ons op richten en op welke wijze we de bedreigingen en uitdagingen te lijf gaan. We gaan niet in de verdediging, maar zetten drie stappen vooruit door onszelf sterker te maken. We laten zien dat we goed voor onze wijken, dorpen en het buitengebied zorgen om zo onze veerkracht te vergroten. Breda, een grenzeloze, gastvrije en groene gemeenschap, is toekomstgericht en stelt de kwaliteit van leven voorop. Dit is onze ambitie, dit brengt ons samen. Samen met onze partners in de stad, dorpen en regio geven we uitvoering aan deze Omgevingsvisie en maken we Breda sterk en veerkrachtig.

Daarom groeien we naar een gemeente met meer dan 215.000 inwoners. Hiervoor bouwen we ruim 25.000 woningen, waarvan negentig procent binnen de bebouwde kom. We bieden ruimte voor minstens 110.000 banen en compenseren de getransformeerde bedrijventerreinen in de stad aan de

rand van ons stedelijk gebied. We kiezen voor een hoogstedelijk centrum dat we uitbreiden en verdichten met een mix van wonen, werken en verblijven. Ook heffen we de barrièrewerking van de noordelijke rondweg tussen noord en zuid op. Tegelijkertijd investeren we in onze bereikbaarheid, voorzieningen en openbare ruimte en versterken we de natuur, het water en ons landschap. We bevorderen de gezondheid van onze inwoners en richten de openbare ruimte multifunctioneel in, waardoor mensen elkaar nog meer kunnen ontmoeten en deze uitnodigt tot bewegen. Zo zorgen we voor een sterk en toekomstbestendig Breda en voor een veerkrachtig Breda met krachtige en karakteristieke wijken en dorpen. En dat doen we natuurlijk samen.

De Omgevingsvisie 'Breda, Sterk en Veerkrachtig. Omgevingsvisie Breda 2040' bestaat uit vijf hoofdstukken en drie bijlagen.

Dit brengt ons samen (hoofdstuk 1) bevat de ambitie en doelen van de Omgevingsvisie:

De ambitie die in de Omgevingsvisie centraal staat is:

Breda, een grenzeloze, gastvrije en groene gemeenschap, is toekomstgericht en stelt de kwaliteit van leven voorop.

Om dit te realiseren stellen we negen doelen:

- **Een hoogstedelijk centrum**
Het succes van onze activiteiten om (internationale) bedrijven en talenten te behouden en aan te trekken en om jongeren aan ons te binden, hangt in belangrijke mate samen met het vestigingsklimaat dat we bieden. Breda heeft een goed vestigingsklimaat met een grote potentie. We hebben nabij ons hsl-station namelijk 124 hectare beschikbaar voor herontwikkeling. Door de ruimte in ons centrum intensief te gebruiken met een mix aan functies, meervoudig ruimtegebruik en ontwikkelingen in hoge dichtheid realiseren we hier hoogstedelijke vestigingsmilieus. Met combinaties van wonen, werken en voorzieningen, nabij openbaar vervoer. Zo maken we een schaa sprong.

- *Bouw van ruim 25.000 woningen*
Breda is een groeiende gemeente in aantal inwoners en huishoudens en groeit naar verwachting verder door. Als gevolg van demografische, sociaal-culturele en sociaaleconomische ontwikkelingen verandert de woonbehoefte van bewoners. Zo neemt met name het aantal en aandeel een- en tweepersoonshuishoudens en ouderen (vergrijzing) toe. Hier spelen we op in met onze woningbouwprogrammering. We bouwen ruim 25.000 woningen en benoemen daarnaast zoekgebieden voor verdere verstedelijking. We streven naar een structurele verhoging van de woningbouwproductie naar 1.500 woningen per jaar.
- *Ruimte voor minstens 110.000 banen*
We faciliteren de nieuwe economie, zodat werklocaties meegaan met kwantitatieve en kwalitatieve eisen van de toekomst. Op binnenstedelijke locaties gaat het steeds vaker om het creëren van mogelijkheden voor integratie van (bedrijfs)activiteiten of de inpasbaarheid hiervan in de omgeving. Tegelijk behouden, versterken en actualiseren we onze bestaande werklocaties en realiseren we nieuwe werklocaties aan de randen van ons stedelijk gebied om binnenstedelijke bedrijventerreinen die transformeren te compenseren.
- *Versterken van het gezamenlijke voorzieningenniveau met de regio*
Met het uitbreiden en verbeteren van onze voorzieningenstructuur versterken we het vestigingsklimaat van Breda en de regio en daarmee onze positie als (inter)nationaal knooppunt. We onderscheiden ons met het onderwijs, zorg, sport en cultuuraanbod. De digitaal infrastructuur is een voorziening, die van een topniveau dient te blijven.
- *Samen zorgen voor karakteristieke en krachtige wijken en dorpen*
Breda is een gemeente waar iedereen vooruit kan, waar bewoners veilig zijn, in een stad die verbonden is. We creëren de juiste voorwaarden om alle inwoners een goede kwaliteit van leven te bieden. Dat doen we in alle delen van Breda met steun van (alle) bewoners en met inzet vanuit alle sectoren. Hierbij ondersteunt vroegsignalering ons in het richten van onze aandacht en inzet. Met een gedifferentieerde woningvoorraad in wijken en dorpen zorgen we voor een evenwichtige spreiding van bewoners.
- *Verbeteren van de verbindingen tussen wijken*
We dragen bij aan het verminderen van de tweedeling. We doen dit mede door verbindingen te leggen, barrières weg te nemen en functies te spreiden. We realiseren verbindingen die het mogelijk maken dat je makkelijk op andere plekken in Breda kunt komen en spreiden functies zodat je interesse hebt om op die plekken te zijn. Het opheffen van de barrièrewerking van de noordelijke rondweg vervult hierin een belangrijke rol. Net als het behouden van bestaande spoorwegovergangen en het toevoegen van een nieuwe spoorwegovergang tussen 't Zoet (het voormalige CSM-terrein) en de Nijverheidssingel.
- *Bevorderen van de gezondheid van onze inwoners*
We gaan uit van het gedachtegoed van positieve gezondheid. Met deze bredere benadering dragen we bij aan het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan. We zorgen voor een prettige, gezonde en inclusieve omgeving, waar de sociale structuur voorop staat. Zorg en maatschappelijke voorzieningen zijn voor iedereen bereikbaar in de wijk- en dorpscentra. We dragen zorg voor een gezond leefmilieu en bevorderen gezondheid door te verbinden met groen en blauw. Daarbij bieden we ruimte voor bewegen, ontmoeten en ontspannen en zorgen we voor een schonere en koelere omgeving.
- *Inrichten van de openbare ruimte voor ontmoetingen en bewegen*
Bij herinrichting van de openbare ruimte streven we naar een toename van het groenoppervlak. Door de openbare ruimte te vergroenen en klimaatadaptief, duurzaam, gezond en voor iedereen toegankelijk te maken, nodigt deze uit tot ontmoeten en bewegen. We richten de openbare ruimte beweegvriendelijk in en stimuleren wandelen en fietsen. We creëren ontmoetingsplekken in de openbare ruimte, waar iedereen zich welkom voelt. We benutten de kansen, zoals de energietransitie, om werk met werk te maken bij de (her)inrichting van de openbare ruimte.
- *Een toekomstbestendig Breda*

We zetten in op een groen, aantrekkelijk en vitaal buitengebied en we vergroenen de bebouwde kom. We versterken natuur, landschap en cultuurhistorie en maken het watersysteem sterker. We stimuleren duurzame vormen van landbouw en richten ons op het voorkomen en oplossen van leegstand van onder andere agrarisch vastgoed. Tegelijk voegt elke nieuwe stedelijke ontwikkeling groene, openbare ruimte toe aan de stad. We bouwen natuurinclusief en leggen vijf nieuwe parken aan. We voltooien het natuurnetwerk en breiden de bossen uit. We streven naar een groenblauw raamwerk dat sterk is op alle schaalniveaus, zodat het van waarde is in eenieders directe omgeving maar ook op Europese schaal. Zo worden we een stad in een park.

Sterk Breda (hoofdstuk 2) en Veerkrachtig Breda (hoofdstuk 3) zijn de twee met elkaar samenhangende hoofddopgaven van de Omgevingsvisie. In deze hoofdstukken worden opgaven geschetst die uitvoering geven aan de negen doelen. Beide hoofddopgaven zijn uitgewerkt in drie opgaven die aansluiten op de Bredaase kernwaarden: grenzeloos, gastvrij en groen.

- *De hoofddopgave 'Sterk Breda' is gebiedsgericht.*
Hier beschrijven we waar we ons op richten met gebieden die staan aangegeven op de Omgevingsvisiekaart 'Breda, Sterk en Veerkrachtig'. 'Sterk Breda' bestaat uit de opgaven Versterk internationaal knooppunt, Ongedeeld Breda en Verbind met groen.
- *De hoofddopgave 'Veerkrachtig Breda' is thematisch.*
Hier beschrijven we aan de hand van thema's, waar we voor zorgen. 'Veerkrachtig Breda' bestaat uit de opgaven: Aantrekkelijke vestigingsplek, Vitale gemeenschap en Duurzame omgeving.

In 'Dit gaan we doen' (hoofdstuk 4) beschrijven we het programma waaraan gewerkt wordt, de manier waarop we de realisatie ter hand nemen en de monitoring en evaluatie van de Omgevingsvisie. Het programma biedt onder andere inzicht voor wonen, werken en groen en water. De realisatie gaat in op samenwerking, het uitvoeringsperspectief met onder andere inzicht in de investeringen in de fysieke leefomgeving en de sturing op ruimteclaims en ruimtelijke kwaliteit. In monitoring geven we aan hoe we de Omgevingsvisie haar rol te laten vervullen in de beleidscyclus van de Omgevingswet en hoe door middel van monitoring en evaluatie inzicht en sturing te geven op de voortgang van onze doelen.

In 'Ter toelichting' (hoofdstuk 5) geven we uitleg over begrippen en onderwerpen die van belang zijn geweest bij het opstellen van deze Omgevingsvisie. Bijvoorbeeld het participatieproces, de samenhang met de Rijks- en provinciale Omgevingsvisie en de uitgevoerde Milieueffectrapportage (MER).

Tot slot heeft deze Omgevingsvisie drie bijlagen: het Milieueffectrapport Omgevingsvisie Breda 2040, de Lagenbenadering en De potentie van het nieuwe centrum. Het Milieueffectrapport is hiervoor al toegelicht. De Lagenbenadering draagt aan door een analyse aan de hand van deze drie lagen bij aan het onderbouwen van locatiekeuzes voor nieuwe woon- en werkterreinen in het buitengebied, alsmede voor de zoekgebieden voor verstedelijking op langere termijn. De potentie van het nieuwe centrum bevat uitleg van een toe te passen methodiek voor gebiedsontwikkeling en biedt inzicht in de kwantitatieve opgave voor het centrum. Het onderbouwd de (programmatische) opgave die voor het centrum in de Omgevingsvisie is opgenomen.

Relatie met de Structuurvisie Breda 2030

In september 2013 heeft de gemeenteraad van Breda met de vaststelling van de Structuurvisie Breda de koers voor de ontwikkeling van de stad, de dorpen en het buitengebied op weg naar 2030 bepaald. Inmiddels zijn we bijna 8 jaar verder. Deze Omgevingsvisie moet na vaststelling de huidige Structuurvisie Breda 2030 uit 2013 gaan vervangen als strategische visie voor de fysieke leefomgeving van Breda richting 2040. Onderstaand kort samengevat de belangrijkste wijzigingen in de Omgevingsvisie ten opzichte van de Structuurvisie Breda 2030.

1. Ontwikkelrichting

De Structuurvisie had als inzet het ontwikkelen van een compacte, duurzame stad met ruimte voor initiatief en kende als hoofdlijnen voor de (ruimtelijke) ontwikkeling: Knooppunt Breda, Breda Markstad en Bredaas Mozaïek. In de Omgevingsvisie staat de kwaliteit van leven centraal. Hiervoor zijn twee hoofddopgaven benoemd: Sterk Breda en Veerkrachtig Breda. De hoofddopgaven Sterk Breda en Veerkrachtig Breda zijn geïnspireerd op het economisch model

van de donut economie. Sterk Breda zet in op opgaven binnen de zo geheten 'de veilige en rechtvaardige ruimte'. Veerkrachtig Breda zet in op opgaven die afgeleid zijn van het sociaal fundament en de ecologische begrenzing. De deelopgaven in beide hoofdpijlers geven uitwerking aan het grenzeloze, gastvrije en groene Breda. Sterk Breda door te richten op het versterken van onze positie als internationaal knooppunt, een ongedeeld Breda en het verbinden met groen. Veerkrachtig Breda door te zorgen voor een aantrekkelijke vestigingsplek, een vitale gemeenschap en een duurzame omgeving. Zo verbinden de opgaven de doelen van de Omgevingsvisie met het Verhaal van Breda.

2. Integraliteit

De Omgevingswet stelt ten opzichte van de oude wetgeving meer eisen aan het proces vanaf het begin van plannenmaken en biedt tegelijk meer mogelijkheden voor integraliteit van denken en doen. Hoewel de Structuurvisie al een brede insteek kende vanuit de drie gecombineerde sectorale invalshoeken economie en mobiliteit, wonen en samenleven en energie, klimaat en ondergrond, is met Sterk en Veerkrachtig Breda gekozen voor een verdergaande geïntegreerde aanpak. Sectoraal beleid is gebundeld in een aantal samenhangende opgaven. De sociale opgave is verbreed en geïntegreerd meegenomen, voor zover relevant voor de fysieke leefomgeving. Denk bijvoorbeeld aan een aantal nieuwe maatschappelijke uitdagingen zoals digitalisering, gezondheid, energietransitie en klimaatverandering.

3. Ongedeeld Breda

In de Structuurvisie lag de focus op het verbeteren van de verbinding tussen de noord- en zuidkant van het spoor. In de Omgevingsvisie ligt deze op het opheffen van de barrière van de Noordelijke Rondweg (NRW). De combinatie van gebiedsontwikkelingen in het centrum (waaronder CrossMark), de aanpak van de NRW en de aanpak van leefbaarheid & veiligheid in de Haagse Beemden, de Hoge Vucht, Doornbos en Linie, Tuinzigt en Schorsmolen en Fellenoord zijn de belangrijkste aanjagers van een ongedeeld Breda.

4. Programma voor wonen en werken

In de Omgevingsvisie is gekozen voor een hoogstedelijke ruimtelijke ontwikkeling met hoge dichtheden en een gedifferentieerde mix van wonen, werken en voorzieningen. Met deze ontwikkelingen dragen we bij aan het realiseren van de landelijke woningbouwopgave, benutten we de potentie van Breda en dragen we bij aan een sterke en gezonde regio. De potentie wordt voor een groot deel gedragen door het hsl-station en de grote hoeveelheid binnenstedelijke transformatie opgaven.

- a. Voor woningbouw werd in de Structuurvisie uitgegaan van herprogrammering en het ombuigen van bestaande plannen. In de Omgevingsvisie is de woningbouwproductie structureel verhoogd naar 1.500 woningen per jaar. Hiermee levert Breda een grotere bijdrage aan de landelijke woningbouwopgave dan volgens de provinciale prognoses. Negentig procent van de woningbouw ligt binnen de stedelijke grenzen en daarnaast wordt ruimte geboden voor uitbreiding van de dorpen. Hiermee wordt het compacte stad principe verruimd.
- b. Voor bedrijventerreinen werd in de Structuurvisie uitgegaan van consolideren en herstructureren. Door transformatie van binnenstedelijke bedrijventerreinen naar woningbouw is in de Omgevingsvisie ruimte opgenomen voor het realiseren van nieuwe terreinen aan de randen van de gemeente. De totale voorraad bedrijventerreinen neemt hierbij niet of nauwelijks toe.

5. Groen

Het groenblauwe raamwerk was in de Structuurvisie vooral structurerend voor de ruimtelijke ontwikkeling. In de Omgevingsvisie heeft het groen een veel bredere betekenis gekregen. Met het principe van 'natuur als partner' als uitgangspunt, wordt uit oogpunt van gezondheid, klimaat en biodiversiteit binnen het stedelijk gebied gekozen voor 'natuurinclusief bouwen' en in het buitengebied voor een gedifferentieerde mix tussen landbouw en natuur.

6. Systeemtransities

In de Structuurvisie hebben systeemtransities op het gebied van energie, mobiliteit en digitalisering nog maar beperkt aandacht gekregen. In de Omgevingsvisie spelen we zoveel

als mogelijk al in op de invloed van de systeemtransities voor de leefwereld van de inwoners van Breda en de neerslag daarvan in de fysieke leefomgeving.

7. Groen en Rood

Bij vaststelling van de Omgevingsvisie Breda 2040 wordt het beleid uit het Beleidskader groen en rood, met de daarbij behorende 'Rode kaart buitengebied Breda' (onderdeel van de Structuurvisie 2030) ingetrokken. Het gevolg is dat de geselecteerde bouwlocaties voor Ruimte voor Ruimte woningen, ook wel bekend als Buitenwonen aan de linten, komen te vervallen. In plaats daarvan zal het toevoegen van nieuwe Ruimte voor Ruimte woningen alleen nog mogelijk zijn op locaties waar al bouw- en gebruiksmogelijkheden aanwezig zijn, veelal (voormalige) agrarische bedrijfslocaties. De reden voor deze beleidswijziging is dat het locatiebeleid uit het Beleidskader groen en rood op gespannen voet staat met de transformatie-opgave die is ontstaan als gevolg van het vrijkomen van agrarische bedrijfslocaties (VAB-locaties). In een tijd waarin gezocht wordt naar herontwikkelingsmogelijkheden op bestaande (en benutte) bouwvlakken en in een tijd waar de wens om bescherming van het waardevolle buitengebied toeneemt is er steeds minder bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak voor het benutten van onbebouwde (agrarische) gronden voor het toevoegen van ruimte voor ruimte woningen.

Na vaststelling van de Omgevingsvisie zal het gemeentebestuur daarom niet meer meewerken aan het in procedure brengen en verlenen of vaststellen van een ruimtelijk besluit dat de bouw van ruimte voor ruimte woningen mogelijk maakt op een wijze die in strijd is met de uitgangspunten van de Omgevingsvisie en het VAB-beleid. Een uitzondering hierop wordt gemaakt voor initiatiefnemers die na een positieve principe-uitspraak van het college een voldoende concreet en toetsbaar concept-bestemmingsplan hebben ingediend bij het gemeentebestuur, voorafgaand aan de vaststelling van de Omgevingsvisie.

De beleidswijziging is aangekondigd in het ontwerp van de Omgevingsvisie Breda. Tevens is nog een aparte bekendmaking, voorafgaande aan de vaststelling van de Omgevingsvisie verzorgd.

8. Participatie

Meer nog dan bij de Structuurvisie al het geval was, is bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie ingezet op actieve vormen van participatie en cocreatie. Bij de Structuurvisie beperkte de digitale aanpak zich vooral nog tot het experiment van de inzet van sociale media. Mede onder invloed van de coronacrisis is bij de Omgevingsvisie ingezet op meer digitale interactie (Webinars, PlanBreda). We hebben hierin gehandeld volgens de uitgangspunten van de participatieleidraad.

Ingediende zienswijzen

Van 13 maart 2021 tot 15 mei 2021 hebben de ontwerp Omgevingsvisie, het MER en de bijlagen ter inzage gelegen. Gedurende deze periode kon een ieder een zienswijze indienen. Tijdens de periode van terinzagelegging zijn 235 zienswijzen binnen gekomen. De zienswijzen komen van diverse partijen, zoals buurgemeenten, diverse belangenorganisaties en diverse burgers en bedrijven.

De zienswijzen zijn samengevat en van een reactie voorzien in de bijgevoegde Nota van Commentaar. Indien niet alle afzonderlijke onderdelen van de zienswijzen in de samenvatting zijn opgenomen, zijn deze wel in de totale beoordeling meegenomen.

In de Nota van Commentaar is een lijst met de indieners van een zienswijze opgenomen. In het kader van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) zijn zowel deze lijst als de zienswijzen zelf geanonimiseerd en worden de persoonsgegevens van de indieners van de zienswijzen niet openbaar gemaakt. De Nota van Commentaar en de geanonimiseerde zienswijzen zijn als bijlage bij dit voorstel gevoegd.

Naast de ingediende zienswijzen heeft de raad een reflectie op de ontwerp Omgevingsvisie, het MER en de bijlagen gegeven en heeft de Commissie m.e.r. een advies uitgebracht.

Reflectie Gemeenteraad

Gelijktijdig met de ter inzage termijn is de ontwerp Omgevingsvisie aan de raad aangeboden ter consultatie. Gedurende deze periode is een aantal zeer vruchtbare gesprekken met de raad gevoerd

om een inhoudelijke reactie en het gevoel bij de raad op te halen over de ontwerp Omgevingsvisie Breda 2040. In de oordeelsvormende sessie heeft de raad al een eerste reflectie gegeven op de ontwerp Omgevingsvisie, het MER de bijlagen.

Hieruit is gebleken dat veel onderwerpen die bij de behandeling in de raad aan de orde zijn gekomen, overeenkomen met de strekking van de ingediende zienswijzen. De belangrijkste aandachtspunten zijn:

- De programmatische onderbouwing voor zowel wonen en werken (zowel kwalitatief als kwantitatief);
- Het realiseren van betaalbare woningen;
- Participatie
- De opgave in en rond Bavel;
- De opgave voor 't Hout;
- Het karakter van de dorpen;
- Bereikbaarheid;
- Gezondheid en leefbaarheid;
- Het MER;
- Hoogbouw.

Ook is er aandacht gevraagd voor het beter leesbaarheid en toepasbaar maken van de Omgevingsvisie. De fase van ter inzagelegging, het expliciet uitvragen van zienswijzen en de proactieve inbreng vanuit de raad heeft een mooi resultaat opgeleverd. Al deze bruikbare informatie heeft het college in staat gesteld om een completere Omgevingsvisie op te stellen en deze aan de gemeenteraad aan te bieden ter besluitvorming.

Wijzingen ten opzichte van de ontwerp Omgevingsvisie

De ingediende zienswijzen, de bevindingen van de raad en het advies van de Commissie m.e.r. hebben uiteindelijk geleid tot bijstellingen in de opzet van de Omgevingsvisie, de inhoudelijke keuzes en de kaartbeelden. In de Nota van Commentaar is in een algemeen deel ingegaan op alle wijzingen die zijn doorgevoerd in de Omgevingsvisie. Ook wordt ingegaan op de 235 zienswijzen die gedurende de ter visie leggingsperiode zijn binnengekomen.

Ten opzichte van de ontwerp stukken zijn de vast te stellen Omgevingsvisie en de bijlagen op diverse punten aangepast. Voor deze aanvullingen en wijzigingen zijn ook verschillende aanleidingen:

1. Naar aanleiding van ingediende zienswijzen en besprekingen in de raad:

De belangrijkste wijzigingen naar aanleiding hiervan zijn:

- Het nader toelichten van de programmatische opgave voor wonen en werken;
- De opgave in en rond Bavel;
- De opgave 't Hout;
- Het hoogbouwbeleid.

2. Beter leesbaar en toepasbaar te maken van de Omgevingsvisie

De belangrijkste wijzigingen op dit aspect zijn:

- De opzet van de Omgevingsvisie;
- Eén kaart in plaats van twee kaarten;
- Aanpassingen in de legenda.

3. De Omgevingsvisie compleet te maken.

In de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie is de manier waarop uitvoering wordt gegeven aan de omgevingsvisie verder uitgewerkt in het onderdeel 'Dit gaan we doen'. Dit hoofdstuk ten opzichte van de ontwerp Omgevingsvisie uitgebreid en biedt nu een beter inzicht in het programma, de realisatie (waaronder investeringen) en de monitoring.

In de ontwerp Omgevingsvisie stonden in hoofdstuk 4 en dan met name in hoofdstuk '4.3 Verantwoording' onderwerpen die niet gaan over realisatie. Deze onderwerpen zijn gebundeld en opgenomen in een eigen hoofdstuk met de naam 'Ter toelichting'.

4. Aanpassingen in de twee overige bijlagen die, naast het MER, nog onderdeel uitmaken van de Omgevingsvisie:

- **Lagenbenadering Omgevingsvisie Breda 2040**

De lagenbenadering is een informatieve bijlage. De lagenbenadering onderscheidt drie lagen: de ondergrond, de netwerklaag en de occupatielaag. Een benadering aan de hand van deze drie lagen draagt bij aan het onderbouwen van locatiekeuzes voor nieuwe woon- en werkterreinen in het buitengebied, alsmede voor de zoekgebieden voor verstedelijking op langere termijn.

- **De potentie van het nieuwe centrum**

Bij de ontwerp Omgevingsvisie is als bijlage het '*Perspectief voor het nieuwe centrum*' vrijgegeven. Naar aanleiding van vragen over de status van deze bijlage is het document aangepast en heeft het de naam '*De potentie van het nieuwe centrum*' gekregen. Het document vormt geen toetsingskader voor initiatieven. Het bevat uitleg van een toe te passen methodiek voor gebiedsontwikkeling en biedt inzicht in de kwantitatieve opgave voor het centrum. Door het verkennen van de potentie van het nieuwe centrum wordt de (programmatische) opgave die voor het centrum in de Omgevingsvisie is opgenomen onderbouwd.

Voor een uitgebreidere toelichting op alle wijzingen in de Omgevingsvisie, de Lagenbenadering en De potentie van het nieuwe centrum wordt verwezen naar de bijgevoegde Nota van Commentaar.

In de ingediende zienswijzen zitten ook veel complimenten omgevingsvisie waarvoor respect en waardering zijn uitgesproken voor de mooie complete integrale Omgevingsvisie met een gezonde ambitie voor de toekomst van Breda 2040. Meerdere buurgemeenten, andere overheden en partners spreken waardering uit voor de wijze waarop Breda steeds de samenwerking op zoekt. Hierbij wordt ook de regionale (gebiedsgerichte) aanpak als positief ervaren en kijken partijen uit om gezamenlijk verdere invulling te geven aan de omgevingsvisie (bijvoorbeeld via RIA en verstedelijkingsakkoord).

Een aantal regionale samenwerkingen ontbraken in de visie en zijn aangepast in de Omgevingsvisie. Daarnaast zijn teksten meer in lijn gebracht met de huidige regionale afspraken.

Milieueffectrapport

De beoordeling van de scenario's is in beeld gebracht met een beschouwing van de kansen op positieve effecten en risico's op negatieve effecten. Deze effecten hoeven niet daadwerkelijk op te treden maar geven een indicatie van mogelijke gevolgen van beleidsuitspraken. Uit de resultaten van deze beschouwing zijn 12 aandachtspunten geformuleerd. Deze werken als volgt door in de Omgevingsvisie.

Aanbevelingen woningbouw en bedrijventerreinen:

1. Focus bij ontwikkeling van woningbouw op inbreidingslocaties boven uitbreiding naar het buitengebied om druk op biodiversiteit en verstoring van beschermde flora en fauna te beperken.
2. Cluster bestaande en nieuwe bedrijven op slimme wijze op bestaande bedrijventerreinen om uitbreiding in het buitengebied te voorkomen.
3. Wanneer toch in het buitengebied gebouwd wordt, pas dan de beschreven groen/blauwe casco's toe om de negatieve effecten te beperken.
4. Bundel ruimtelijke ontwikkelingen om het aantal verkeersbewegingen, en daarmee de risico's op negatieve effecten op verkeersveiligheid en bereikbaarheid te beperken.
5. Pas woningbouw en uitbreiding van bedrijventerreinen zoveel mogelijk in aan de noordkant van Breda om de druk op Natura 2000-gebied Ulvenhoutse bos te beperken.

In het voorkeursscenario is woningbouw met name gefocust op inbreiding, in verschillende type woonmilieus. Bij de groei van de dorpen Teteringen, Prinsenbeek en Bavel is woningbouw voorzien in het buitengebied, direct grenzend aan de grenzen van de dorpen. Echter zal de grootste woningbouwopgave binnenstedelijk plaatsvinden, aan de noordzijde van de stad en gebaseerd op inbreiding. Hier wordt bij de herontwikkeling minimaal 20% van het oppervlakte groen ingericht en zijn voorzieningen relatief dichtbij aanwezig. Daarnaast worden maatregelen getroffen op het vlak van mobiliteit. Hiermee wordt zoveel mogelijk gehoor gegeven aan de aanbevelingen om bij ontwikkeling van woningbouw te focussen op inbreidingslocaties en om ruimtelijke ontwikkelingen te bundelen. Effecten op biodiversiteit, door bijvoorbeeld verstoring, en negatieve effecten als gevolg van een toenemend aantal verkeersbewegingen, worden daarmee beperkt.

De ontwikkelingen bij Bavel liggen in het buitengebied en aan de zuidzijde van de gemeente. Deze vormen dan ook een uitzondering en vormen een risico voor het Ulvenhoutse bos. Hiernaar zal nader onderzoek plaatsvinden wanneer deze ontwikkelingen verder uitgewerkt worden.

Aanbevelingen ecologie

1. Pas de voorziene zoetwaterreservoirs uit scenario 1 ('t Zoet) in, om hitte- en droogtestress te reduceren en grond- en oppervlaktewater kwaliteit en kwantiteit te verbeteren. Daarnaast biedt dit kansen op het vlak van biodiversiteit.
2. Leg stevige ecologische verbindingzones aan om de positieve effecten van deze maatregel te versterken. Dit biedt kansen op het gebied van biodiversiteit, hittestress en wateroverlast, waarbij de toename van het groenoppervlak substantieel moet zijn. Ook natuurinclusief bouwen draagt hieraan bij.
3. Laat ecologische verbindingzones en infrastructurele verbindingen elkaar niet op het zelfde niveau kruisen om barrièrewerking te voorkomen.

't Zoet is opgenomen in de Omgevingsvisie. Daarnaast is er 27 kilometer aan ecologische verbindingzones opgenomen die door het stedelijk weefsel lopen en wordt er uitgegaan van natuurinclusief bouwen. Er zijn oever-verbindingen als verkenning opgenomen ter kruising van ecologische verbindingzones. De verdieping van de Noordelijke Rondweg zorgt dat de barrièrewerking van deze infrastructurele verbinding enorm verkleind wordt. Waar snelfietsroutes natuurnetwerken doorkruisen is niet geheel duidelijk welke barrièrewerking daarvanuit gaat.

Aanbevelingen mobiliteit

1. Voorzie in de aanleg van (snel)fietsroutes, gescheiden van overig verkeer. Dit zorgt voor minder risico's en creëert kansen op het gebied van verkeersveiligheid, broeikasgassen, geluidhinder en luchtkwaliteit.
2. Creëer autoluwe of autovrije zones, om geluidhinder en verslechtering van luchtkwaliteit door inbreiding te beperken.
3. Creëer voorzieningen en ontmoetingsplekken zoveel mogelijk in de directe nabijheid van woningen, om zo kansen te benutten m.b.t. eenzaamheid, sociale cohesie en inclusiviteit. Ook kan de verkleining van de afstanden bijdragen aan verbetering van verkeersveiligheid en het gebruik van langzame vervoersmiddelen, zoals de fiets.

Er zijn snelfietsroutes opgenomen in de Omgevingsvisie. Daarnaast biedt de ondertunneling van de Noordelijke Rondweg kansen op het vlak van luchtkwaliteit en geluidhinder in haar directe omgeving. Autovrije of autoluwe zones (als aanvulling op de huidige autovrije binnenstad) zijn niet opgenomen in de Omgevingsvisie. Wel wordt ingezet op het creëren van voorzieningen in kernen en buurten, waarmee het bovengenoemde aandachtspunt op dat vlak overgenomen is.

Aanbeveling energie

1. Zet in op grootschalige energienetwerken om de druk op ruimte, natuur, biodiversiteit en cultureel erfgoed te beperken.

De Omgevingsvisie sluit aan bij de RES West-Brabant, waarin een mix van grootschalige energieopwekking buiten Breda en lokale initiatieven is opgenomen. Daarmee is bovenstaand aandachtspunt deels verwerkt.

Advies commissie m.e.r.

Op 4 mei 2021 heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage haar toetsingsadvies uitgebracht over het PlanMER Omgevingsvisie Breda.

In haar advies constateert de commissie in de eerste plaats dat de m.e.r. procedure goed is benut om in een iteratief proces tot een voorkeursscenario te komen, er is veel data en informatie verzameld en een goede basis gelegd voor het ontwikkelen van de scenario's, de effectbeoordeling en de monitoring. Echter, de commissie constateert ook dat het voorkeursscenario op een te hoog abstractieniveau aan bod komt in het MER. De Commissie adviseert daarom om, alvorens een besluit te nemen over de Omgevingsvisie, het MER aan te vullen door de doelen concreet te maken en meer inzicht te geven in de belangrijkste effecten van het voorkeursscenario. Meer specifiek gaat het om:

1. Het vertalen van de negen opgaven naar concrete doelstellingen.
2. Het nader duiden van de formulering en status van beleidsuitspraken.

3. Het op elkaar aan laten sluiten van kaartbeelden en beleidsuitspraken.
4. Het beter gebruik maken van beschikbare informatie en dit scherper analyseren.
5. Het verduidelijken van het Rad van de leefomgeving (de betekenis van indicatoren en navolgbaarheid van scores).
6. Het specifiek maken van kansen en risico's om daarmee in beeld te brengen wat de belangrijke uitdagingen zijn voor de Omgevingsvisie en vervolgbesluiten.

Doorwerking advies in Omgevingsvisie

Het m.e.r. proces is gebruikt om de Omgevingsvisie tussentijds bij te sturen. Zoals in 5.8.1 weergegeven heeft het MER invloed gehad op de Omgevingsvisie. Desalniettemin herkennen we de door de commissie genoemde aandachtspunten en suggesties ter verbetering van het MER. Een aantal aandachtspunten hebben we verwerkt in de definitieve Omgevingsvisie. Andere punten, waarvoor de commissie de aanbeveling deed om het MER aan te vullen of in meer detail uit te werken, zullen we uitwerken in (m.e.r.) onderzoeken in de planfase van diverse ontwikkelingen. Op dat moment zijn plannen al een stuk concreter en kunnen milieueffecten beter bepaald worden. In die fase kan een kwantitatieve analyse deel uitmaken van het onderzoek (bijvoorbeeld door de bouw van een verkeersmodel met daaruit volgend milieuonderzoeken lucht, geluid, stikstof etc.). Daarbij erkennen we ook dat niet slechts de effecten als gevolg van de betreffende ontwikkeling, maar ook de cumulatieve effecten van andere ontwikkelingen te allen tijde onderzocht zullen moeten worden.

Puntsgewijze reactie op samengevat advies

1. De negen opgaven zijn in de definitieve Omgevingsvisie anders geformuleerd dan in de concept Omgevingsvisie waarop het MER gebaseerd is. Daarmee worden de doelstellingen duidelijker en concreter. Ook wordt door middel van een uitvoeringsparagraaf beter inzichtelijk gemaakt hoe we de doelen willen bereiken.
2. De beleidsuitspraken in het MER bevatten in vrij algemene bewoordingen de uitgangspunten van de concept Omgevingsvisie. In de effecten van dat beleid zitten onzekerheden vanwege de lange termijn waarop de Omgevingsvisie van toepassing is. In hoeverre verwachte effecten daadwerkelijk optreden is vooral afhankelijk van de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie in programma's en het Omgevingsplan. De beoordeling van effecten in het planMER sluit aan op het abstractieniveau van de concept Omgevingsvisie. Daarom worden de effecten van de Omgevingsvisie in het planMER kwalitatief beschreven in termen en kansen op positieve effecten en risico's op negatieve effecten. In de definitieve versie van de Omgevingsvisie zijn de uitgangspunten veelal concreter gemaakt en nader geduid.
3. De kaartbeelden in de Omgevingsvisie sluiten aan bij de uitgangspunten van de visie zelf en zijn daarmee leidend. Hierin zijn ook wijzigingen verwerkt ten opzichte van de concept Omgevingsvisie, mede naar aanleiding van de conclusies van het MER. De kaart in het MER is daarmee inmiddels achterhaald. Uitgegaan moet worden van de kaarten in de Omgevingsvisie.
4. De Omgevingsvisie is op onderdelen nog aangepast naar aanleiding van de conclusies van het MER. Het voorkeursalternatief is daarmee enigszins gewijzigd en de in het MER beschikbare informatie is hiervoor gebruikt. Verdere (gedetailleerdere) uitwerking en gebruik van de informatie uit dit MER zal in de planfase van de diverse ontwikkelingen gebeuren.
5. Alle benodigde informatie om het rad van de leefomgeving te kunnen lezen staat in het MER en in de bijlagen bij het MER. Zo worden de indicatoren geduid in de foto van de leefomgeving (bijlage 2) en bevat de effectbeoordeling van de scenario's (bijlage 3) een overzicht van de scores. De uitwerking van de scores is te vinden in hoofdstuk 5 van het MER.
6. Uit de reactie van de Commissie kunnen we echter opmaken dat deze informatie te verspreid is opgenomen en daarom onduidelijk is. Dit erkennen we, hoewel de benodigde informatie wel degelijk in de MER staat. Wel voorziet het online iReport enigszins in deze informatiebehoefte. Hierin wordt kort uitgelegd hoe het rad van de leefomgeving gelezen moet worden en wat de indicatoren inhouden. De belangrijke aandachtspunten uit de beoordeling worden in 7.4 en 11.4 in het MER behandeld.
7. Het concreet en specifiek maken van kansen en risico's is bijzonder moeilijk in deze fase, omdat juist de Omgevingsvisie een strategisch document is met een zeker abstractieniveau. Het MER kan niet anders dan daarbij aansluiten. Het verder specificeren en kwantificeren van kansen en risico's is bij uitstek een punt dat in de planfase opgepakt kan worden. Bijvoorbeeld: veel risico's worden toegekend aan het woningbouwprogramma van min. 25.800 woningen en de bijbehorende verkeersaantrekkende werking. Dat dit risico's m.b.t. geluidbelasting, stikstofuitstoot en luchtverontreiniging met zich meebrengt is evident, maar de

mate waarop dergelijke risico's zich voor zullen doen is nu niet te bepalen. Daarvoor zijn veel nauwkeuriger gegevens noodzakelijk, zoals exacte aard van bebouwing, locatie, weginrichting, type verharding, nabijheid van voorzieningen, etc. De planfase is bij uitstek geschikt om deze nauwkeurige informatie in te brengen in een m.e.r. procedure (die ook dan weer verplicht zal zijn). Dan kan een verkeersmodel opgezet worden, op basis waarvan veel nauwkeuriger de milieueffecten door te rekenen zijn.

In 4.3 Monitoring in de Omgevingsvisie zijn aandachtspunten voor vervolgbesluiten en monitoring opgenomen.

Juridisch

Consequenties

Een Omgevingsvisie is niet juridisch bindend voor anderen dan de gemeente zelf. Beleid, dat in de Omgevingsvisie is opgenomen, is de basis voor besluiten die wél bindend zijn voor burgers en andere partijen, zoals bestemmingsplannen/ omgevingsplannen. Het vaststellen van de Omgevingsvisie Breda 2040 heeft dan ook geen concrete rechtsgevolgen voor burgers of bedrijven in de gemeente of voor andere overheden. Indien de gemeenteraad in de toekomst wil afwijken van het in de Omgevingsvisie geformuleerde beleid, dan is dat gemotiveerd mogelijk.

Over de inhoud van Omgevingsvisie heeft participatie plaatsgevonden met betrokken partijen en instanties. Tijdens de periode van terinzagelegging zijn 235 zienswijzen ingediend. De inhoud van de zienswijzen en de beantwoording is opgenomen in de Nota van Commentaar. Tegen het besluit tot vaststelling van de Omgevingsvisie door de gemeenteraad staat geen beroepsmogelijkheid open.

Tegelijkertijd met de vaststelling van de Omgevingsvisie Breda 2040 wordt de Structuurvisie 2030 en ander oud gedateerd beleid ingetrokken.

Bevoegdheid

De gemeenteraad van Breda is bevoegd gezag voor het vaststellen van de Omgevingsvisie, het MER en de overige twee bijlagen.

Bekendmaking

De Omgevingsvisie, het MER en de overige twee bijlagen worden gepubliceerd in de Staatscourant en via overheid.nl. Daarnaast worden stakeholders en de indieners van een zienswijze actief per brief geïnformeerd.

De Omgevingsvisie, het MER en de overige twee bijlagen zijn in te zien via de landelijke website www.ruimtelijkeplannen.nl en op de gemeentelijke website www.breda.nl/omgevingsvisie. Het iReport (de samenvatting van het MER) is in te zien op de website: <http://planmerovisiebreda.ireporting.nl/>.

Financieel

De opgaven uit deze Omgevingsvisie en de lopende opgaven in de fysieke leefomgeving zijn op hoofdlijnen financieel in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat de netto-investeringen om dit tot uitvoering te brengen circa € 2,2 miljard bedragen voor de periode tot en met 2040. Daarbij is reeds € 1 miljard aan potentiële subsidies van andere overheden ingerekend. Dit betekent dat sprake is van een financiële overprogrammering van een factor 6 tot 8 ten opzichte van de thans beschikbare gemeentelijke investeringsmiddelen voor deze periode.

De voorliggende opgaven kan de gemeente Breda niet alleen uitvoeren. We moeten de inzet van onze eigen middelen combineren met middelen van andere partijen. Hierbij valt te denken aan Europese partijen, het Rijk, de provincie Noord-Brabant, het waterschap en (markt)partijen. De gemeente zal keuzes moeten maken. Door deze keuzes op een transparante manier te maken is zowel voor externe partijen als voor de eigen organisatie duidelijk waar de prioriteit ligt en waarop wordt ingezet.

Voor het maken van afwegingen tussen het bereiken van doelen en de beschikbare investeringsmiddelen is het wenselijk om criteria op te stellen aan de hand waarvan bepaald kan worden welke projecten met daaraan gekoppelde investeringen de meeste prioriteit krijgen. Vervolgens zal aan de hand van deze criteria de geprioriteerde investeringen geïntegreerd worden in de Strategische Investeringsplanning (SIP), als onderdeel van de gemeentebegroting.

Het SIP gaat ervan uit dat een bepaalde mate van financiële overprogrammering voor de midden (eerste 10 jaar) en langere termijn (na 10 jaar tot 20 jaar) wenselijk en noodzakelijk is. De daadwerkelijke realisatie van investeringsprojecten duurt vaak langer dan op voorhand wordt voorzien, allerlei omstandigheden kunnen de oorspronkelijke planning verstoren. De Begroting zal uiteraard steeds structureel sluitend moeten zijn. Voor de periode tot 10 jaar wordt een overprogrammering met factor 2 tot 2,5 wenselijk en realistisch geacht, na 10 jaar (thans vanaf 2030) mag sprake zijn van een grotere financiële overprogrammering om zodoende nog meer flexibiliteit te behouden voor de toekomst. Het SIP zal vervolgens jaarlijks betrokken worden in de besluitvorming van de begroting en om de vier jaar bij de vorming van een nieuw bestuursakkoord van het nieuwe gemeentebestuur.

Risicomanagement

Voor de (mogelijke) risico's met betrekking tot de Omgevingsvisie wordt verwezen naar de financiële paragraaf hierboven en hetgeen benoemd is in het kader van het MER.

Bijlagen bij dit bestuursvoorstel

- Omgevingsvisie 'Breda, Sterk en Veerkrachtig. Omgevingsvisie Breda 2040'
- Hoofdkaart Omgevingsvisie 'Breda, Sterk en Veerkrachtig. Omgevingsvisie Breda 2040'
- Milieueffectrapport Omgevingsvisie Breda 2040
- iReport (samenvatting) Milieueffectrapport Omgevingsvisie Breda 2040
- Lagenbenadering Omgevingsvisie Breda 2040
- De potentie van het nieuwe centrum
- Nota van Commentaar Omgevingsvisie
- Geanonimiseerde zienswijzen op de ontwerp Omgevingsvisie
- Advies van de Commissie m.e.r.

Burgemeester en wethouders van Breda,

, burgemeester

, gemeentesecretaris

Omgevingsvisie 'Breda, Sterk en Veerkrachtig. Omgevingsvisie Breda 2040'

Nota van Commentaar over zienswijzen

Datum

juli 2021

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4	5.4 Wonen Heusdenhout.....	116
1.1. Doel en status van deze nota.....	4	5.5 Wonen Prinsenbeek.....	118
1.2 Leeswijzer.....	5	5.6 Wonen Doornbos Linie.....	119
1.3 Overzicht indieners zienswijzen op nummer.....	7	5.7 Wonen Overige locaties	121
2. Aanpassingen aan Omgevingsvisie	11	5.8 Wonen Teteringen Dorpsraad Teteringen	123
3. Advies Commissie m.e.r.....	24	5.9 Wonen Buitengebied: Behoeftte aan ruimere percelen.....	125
4. Zienswijzen thema: Algemeen.....	26	6. Zienswijzen thema: Werken	126
4.1 Algemeen Complimenten	26	6.1 Werken Algemeen.....	126
4.2 Algemeen Overheden.....	32	6.2 Bedrijventerreinen Algemeen	132
4.3 Algemeen Regionale Samenwerking	52	6.3 Bedrijventerrein Bavel	145
4.4 Algemeen Overige aspecten	60	6.4 Bedrijventerrein Rithmeesterpark fase 2.....	157
4.5 Algemeen Donuteconomie	64	6.5 Bedrijventerrein Steenakker Noord	165
4.6 Algemeen Doelen Omgevingsvisie	66	6.6 Bedrijventerrein Overige locaties	169
4.7 Algemeen Participatie.....	67	7. Zienswijzen thema: Hoogstedelijk karakter.....	172
4.8 Algemeen Leesbaarheid en toegankelijkheid.....	71	7.1 Hoogstedelijk karakter Algemeen	172
4.9 Algemeen Monitoring.....	75	7.2 Hoogbouw Heusdenhout.....	182
4.10 Algemeen Organisatie & procedures	76	7.3 Hoogbouw Overige locaties	193
4.11 Algemeen Voorzieningen	79	7.4 De potentie van het nieuwe centrum.....	196
4.11 Algemeen Voorzieningen	85	8. Zienswijzen thema: Mobiliteit	200
4.12 Algemeen Financiën.....	86	8.1 Mobiliteit Algemeen	200
5. Zienswijzen Thema: Wonen	87	8.2 Mobiliteit en (aansluiting) A16	203
5.1 Wonen Algemeen	87	8.3 Mobiliteit Centrum	205
5.2 Wonen Bavel	103	8.4 Mobiliteit Dorpen	208
5.3 Wonen Beeks Buiten	112	8.5 Mobiliteit Noordelijke Rondweg.....	211
		8.6 Mobiliteit Zuidelijke Rondweg.....	212
		8.7 Mobiliteit Railvervoer	214

1. Inleiding

1.1. Doel en status van deze nota

Deze Nota van Commentaar gaat over de zienswijzen die zijn ingediend op de ontwerp Omgevingsvisie 'Breda, Sterk en Veerkrachtig. Omgevingsvisie Breda 2040' Omgevingsvisie, het Milieueffectrapport Omgevingsvisie Breda 2040 (verder te noemen: het MER) en de overige bijlagen die gelijktijdig met de ontwerp Omgevingsvisie ter inzage hebben gelegen.

Omgevingsvisie, Milieueffectrapport en overige bijlagen

Op 8 maart 2021 heeft het college van burgemeester en wethouders van Breda besloten de ontwerp Omgevingsvisie, de bijlagen en het MER vrij te geven voor zienswijzen. De zienswijzentermijn liep oorspronkelijk van 13 maart 2021 tot en met 23 april 2021. Het college van burgemeester en wethouders heeft op 20 april 2021 besloten de zienswijzentermijn met drie weken te verlengen tot 15 mei 2021.

Gedurende deze periode kon eenieder een zienswijze indienen. Met de inzet van sociale media, korte filmpjes en een directe benadering via brief/mail naar ongeveer 400 belangenbehartigers en betrokkenen (bedrijven, wijk & dorpsraden en burgers) bij de Omgevingsvisie zijn de inwoners van Breda en de actief betrokkenen in het proces geïnformeerd over de inhoud en de tervisielegging van de ontwerp Omgevingsvisie en alle anderen bijlagen. Ook is de ontwerp Omgevingsvisie voor een inhoudelijke reactie voorgelegd aan gemeenten in de regio, het waterschap, provinciën en andere overheden zoals RWS, GGD, VR, enz. Gelijktijdig aan de externe consultatie met de stad is de ontwerp Omgevingsvisie met de raad besproken en heeft de Commissie m.e.r. een advies uitgebracht.

Alle stukken waren digitaal te raadplegen op www.breda.nl/omgevingsvisie en op de landelijke website www.ruimtelijkeplannen.nl.

Parallel aan het opstellen van de ontwerp Omgevingsvisie is het Milieu Effectrapport (MER) opgesteld. Het MER heeft gelijktijdig met de ontwerp Omgevingsvisie ter inzage gelegen. Daarnaast is aan de Commissie m.e.r. gevraagd het MER te beoordelen. De Commissie heeft op 4 mei 2021 advies uitgebracht. Verderop in deze Nota van Commentaar wordt aandacht besteed aan het advies van de Commissie m.e.r.

Gelijktijdig met de ontwerp Omgevingsvisie hebben, naast het MER, nog diverse andere bijlagen ter visie gelegen. Het betreft de volgende bijlagen:

1. Ontwikkelingsrichting bestaande werklocaties;
2. Hoogbouwvisie Breda;
3. Perspectief voor het centrum (*nu: De potentie van het nieuwe centrum*);
4. Relatie Breda, Sterk en Veerkrachtig met Omgevingsvisie Noord-Brabant 2050;
5. Gebiedsperspectief Breda Zuid-West ('t Hout – Rithmeesterpark fase 2);
6. Beleid voor vrijkomende agrarische bebouwing (VAB);
7. Lagenbenadering Omgevingsvisie Breda 2040;
8. Het Bredaas Mozaïek.

Terinzagelegging

Tijdens de periode van terinzagelegging zijn 235 zienswijzen binnen gekomen op de ontwerp Omgevingsvisie, het MER en alle overige bijlagen. De lijst met indieners is aan het einde van deze inleiding opgenomen. De zienswijzen komen van diverse partijen, zoals buurgemeenten, diverse belangenorganisaties en diverse burgers en bedrijven.

Gelijktijdig met de terinzage termijn is de ontwerp Omgevingsvisie aan de gemeenteraad aangeboden ter consultatie. Gedurende deze periode is het gesprek met de raad gevoerd om een inhoudelijke reactie en het gevoel bij de raad op te halen over de ontwerp Omgevingsvisie Breda 2040, de bijlagen en het MER. Er is een aantal informatieve sessies met de raad geweest: een beeldvormende sessie op 22 april en een oordeelsvormende sessie op 27 mei. In de oordeelsvormende sessie heeft de raad al een eerste reflectie gegeven op de ontwerp Omgevingsvisie, de bijlagen en het MER.

Deze bevindingen van de raad zijn meegenomen in de vast te stellen Omgevingsvisie, het MER en de overige documenten die ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd. Samen met het advies van de Commissie m.e.r. en de zienswijzen heeft dit geleid tot bijstellingen in opzet van de Omgevingsvisie, de inhoudelijke keuzes en de kaartbeelden. Ook zijn er aanpassingen doorgevoerd in de bijlagen die gelijktijdig met bij de ontwerp Omgevingsvisie terinzage hebben gelegen. De aanpassingen zijn verderop in deze Nota van Commentaar opgenomen.

1.2 Leeswijzer

De zienswijzen zijn samengevat en van een reactie voorzien in deze Nota van Commentaar. Indien niet alle afzonderlijke onderdelen van de zienswijzen in de samenvatting zijn opgenomen, zijn deze wel in de totale beoordeling meegenomen.

In de Nota van Commentaar is een lijst met de indieners van een zienswijze opgenomen. In het kader van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) zijn zowel deze lijst als de zienswijzen zelf geanonimiseerd en worden de persoonsgegevens van de indieners van de zienswijzen niet openbaar gemaakt. In deze Nota van Commentaar zijn de zienswijzen ingedeeld naar de inhoudelijke onderwerpen waar zij betrekking op hebben.

De zienswijzen zijn opgenomen in tabellen. Hierin zijn de volgende kopjes gebruikt:

Nr.: Hier is door een nummer aangegeven wie de beschreven zienswijze heeft ingediend. Aan het einde van deze inleiding is een overzicht opgenomen van alle zienswijzen. Daarin zijn vanwege AVG geen namen van particulieren opgenomen.

Het nummer van de door u ingediende zienswijze kunt u gebruiken om binnen deze geanonimiseerde Nota van Commentaar snel uw zienswijze op te zoeken. Dit kunt u doen door in het zoekvenster te zoeken naar uw 3-cijferige volgnummer.

Op een Windows-pc opent u het zoekvenster met de sneltoetscombinatie Ctrl+F. Op een Apple-computer gebruikt u in plaats van de Ctrl-toets de Command-toets. Deze kunt u links van de spatiebalk vinden. De sneltoetscombinatie op een Apple-computer is Command + F.

Samenvatting zienswijze: Hier is de zienswijze inhoudelijk samengevat. Als er meerdere personen of instanties over eenzelfde onderwerp een zienswijze hebben ingediend, wordt alleen als daartoe aanleiding bestaat, verduidelijkt wie welke argumenten heeft ingebracht.

Reactie gemeente: Hier is de reactie van de gemeente op de ingediende zienswijze opgenomen.

Aanpassing: In de laatste kolom is aangegeven of er op basis van de zienswijze aanleiding is om de tekst / kaarten van Omgevingsvisie, het MER of een van de andere bijlagen aan te passen. Als dit het geval is, wordt ook aangegeven wat de essentie van de wijziging is. Indien mogelijk wordt ook verwezen naar de aangepaste tekst in de omgevingsvisie en de paragraaf waar deze aanpassing is toegepast.

.

1.3 Overzicht indieners zienswijzen op nummer

Nr.	Naam indiener zienswijze (geanonimiseerd)
001	Particulier
002	Particulier
003	Particulier
004	Stichting Tranzforma
005	Particulier
006	Particulier
007	Particulier
008	STO Isoned BV
009	Particulier
010	Staatsbosbeheer
011	Particulier
012	Belangenvereniging Steenakker
013	Particulier
014	Stichting Wandelnet
015	Particulier
016	Particulier
017	ProRail
018	Particulier
019	Nemijtek
020	Particulier
021	Particulier
022	Particulier
023	Particulier
024	Particulier
025	Particulier
026	Particulier
027	Gezamenlijke Huurderskoepels Breda
028	Platform LBGW
029	Particulier
030	Particulier
031	Particulier
032	Particulier
033	Particulier

034	Particulier
035	Particulier
036	Particulier
037	Particulier
038	Particulier
039	Particulier
040	Particulier
041	Particulier
042	Particulier
043	Particulier
044	Particulier
045	Gezamenlijke woningcorporaties Alwel/Laurentius/WonenBreborg
046	Particulier
047	Particulier
048	Particulier
049	Gemeente Drimmelen
050	Gemeente Oosterhout
051	Particulier
052	Raffy-Leystroom
053	Particulier
054	Particulier
055	Particulier
056	Particulier
057	Prinsenhoef in 't Hout C.V.
058	Particulier
059	Particulier
060	Particulier
061	Particulier
062	Particulier
063	Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant
064	Jan van Meer Holding B.V.
065	Particulier
066	Perfetti Van Melle Benelux B.V
067	Dorpsraad Ulvenhout
068	Particulier
069	Van Aert Flowers B.V

070	Particulier
071	Provincie Noord Brabant
072	Maas Jacobs Groep BV
073	BEKOM 1 (reactie op Omgevingsvisie)
074	Particulier
075	Particulier
076	Particulier
077	Particulier
078	Waterschap Brabantse Delta
079	Vereniging Voormalige Zuidelijke Rondweg Breda
080	Particulier
081	Dorpsraad Teteringen
082	Somnium Real Estate, Van Wanrooij, Maas-Jacobs
083	Particulier
084	Gemeente Etten-Leur
085	Rijkswaterstaat Zuid-Nederland
086	Particulier
087	Wijkraad Doornbos Linie
088	Dorpsraad Princenhage
089	Particulier
090	Particulier
091	Particulier
092	Particulier
093	Particulier
094	Particulier
095	VNO-NCW Brabant Zeeland en het Platform BV Breda
096	Particulier
097	Particulier
098	Particulier
099	Particulier
100	Particulier
101	Particulier
102	Gemeente Geertruidenberg
103	Wijkraad Buitengebied Breda Zuidwest
104	GGD West-Brabant
105	BEKOM 2 (reactie op de MER)
106	Particulier

107	Particulier
108	Particulier
109	Particulier
110	Particulier
111	Particulier
112	Breda Bouw B.V. 1
113	Particulier
114	Dorpsraad Bavel
115	Particulier
116	Particulier
117	Particulier
118	Vereniging Particuliere Historische Buitenplaatsen (VPHB)
119	Particulier
120	Particulier
121	Particulier
122	Princenhagse Museum
123	Particulier
124	Particulier
125	Particulier
126	SOFB, (Stichting Ondernemersfonds Breda)
127	Werkgroep bewoners Vennekes
128	De Groene Koepel 1 (reactie op de Omgevingsvisie)
129	De Groene Koepel 2 (reactie op de MER)
130	Dorpsplatform en Ondernemersvereniging Prinsenbeek
131	Gemeente Moerdijk
132	Tennet
133	Buurtschap Lijndonkseweg - Tiendweg
134	Particulier
135	Camping Liesbos
136	Particulier
137	ZLTO Breda
138	Particulier
139	Particulier
140	Particulier
141	Particulier
142	Vastlab Holding B.V.
143	Zorg voor Elkaar Breda

144	Particulier
145	Nederlandse Bouw Unie
146	Werkgroep Sportaccommodatie Princenhage
147	Particulier
148	Huisartsen Zorggroep Breda, StiB, Surplus, Thebe
149	kerngroep van de samenwerkende wijk- en dorpsraden
150	Belangenvereniging 't Hout
151	Particulier
152	Particulier
153	VOLT
154	Breda Bouw B.V. 2
155	Regio West-Brabant
156	Particulier
157	Moeskops' Bouwbedrijf BV
158	Natuurplein 1 (reactie op de MER)
159	Natuurplein 2 (reactie op de Omgevingsvisie)
160	Somnium Real Estate, Van Wanrooij-Van Schijndel, Van Agtmaal, Vink Ontwikkeling, BPD Ontwikkeling Somnium Real Estate, Van Wanrooij-Van Schijndel, Van Agtmaal, Vink Ontwikkeling, BPD Ontwikkeling
161	Behoud Bavel's Buitengebied
162	St. Innovatief Hoge Vucht namens: Wijkraad Breda Noord
163	Particulier
164	Somnium Real Estate 1
165	AM B.V.
166	Particulier
167	Nederlandse Kastelenstichting
168	Somnium Real Estate 2
169	Coöperatie Brundtland
170	Heemkundekring Op de Beek
171	Particulier
172	Werkgroep Betaalbaar Bouwen (WBB)
173	Particulier
174	Particulier
175	Particulier
176	Particulier
177	Particulier

178	Particulier
179	Particulier
180	Particulier
181	Particulier
182	Particulier
183	Particulier
184	Particulier
185	Particulier
186	Particulier
187	Particulier
188	Particulier
189	Particulier
190	Particulier
191	Particulier
192	Particulier
193	Particulier
194	Particulier
195	Particulier
196	Particulier
197	Particulier
198	Particulier
199	Particulier
200	Particulier
201	Particulier
202	Particulier
203	Particulier
204	Particulier
205	Particulier
206	Particulier
207	Particulier
208	Particulier
209	Particulier
210	Particulier

211	Particulier
212	Particulier
213	Particulier
214	Particulier
215	Particulier
216	Particulier
217	Particulier
218	Particulier
219	Particulier
220	Particulier
221	Particulier
222	Particulier
223	Particulier
224	Particulier
225	Particulier
226	Particulier
227	Particulier
228	Particulier
229	Particulier
230	Particulier
231	Particulier
232	Wijkraad Heusdenhout
233	Particulier
234	Particulier
235	Particulier

2. Aanpassingen aan Omgevingsvisie

De ingediende zienswijzen, de bevindingen van de raad en het advies van de Commissie m.e.r. hebben uiteindelijk geleid tot bijstellingen in de opzet van de Omgevingsvisie, de inhoudelijke keuzes en de kaartbeelden. In de periode tussen het ter visie leggen van de ontwerp Omgevingsvisie 'Breda 2040 Sterk en Veerkrachtig' en het ter vaststelling aanbieden van de 'Omgevingsvisie Breda Sterk en Veerkrachtig' is de Omgevingsvisie aangevuld en gewijzigd.

Het abstractieniveau van de verschillende reacties is zeer divers. De meeste zienswijzen zijn gericht op een direct belang van een persoon, bedrijf of organisatie, een aantal gaat in op een breed spectrum aan onderwerpen welke in de visie worden gepresenteerd. Aangezien de Omgevingsvisie een beleidsdocument op het strategische niveau is, hebben niet alle ingediende zienswijzen betrekking op de scope en reikwijdte van de omgevingsvisie. Een groot aantal ingebrachte aspecten zijn tactische en/of operationele niveau, die pas later in de uitwerking bij verschillende andere instrumenten aan de orde komt (zoals een thematische beleidsuitwerking, een haalbaarheidsstudie of een bestemmings-/omgevingsplan). Zie onderstaande figuur ook voor de doorverwerking van de Omgevingsvisie in de overige instrumenten.

Beleidscyclus Omgevingswet

Indien een ingediende zienswijze betrekking heeft op een ander instrument dan de Omgevingsvisie dan is dit in de Nota van Commentaar in de reactie vanuit de gemeente aangegeven.

Voor de aanvullingen en wijzigingen zijn verschillende aanleidingen:

1. Naar aanleiding van ingediende zienswijzen en de reflectie van de raad
2. Beter leesbaar en toepasbaar te maken van de Omgevingsvisie
3. De Omgevingsvisie compleet te maken.
4. Beter aan sluiten op de bedoeling van een Omgevingsvisie.

Hieronder lichten we de aanpassingen in de structuur en een aantal grote inhoudelijke wijzigingen toe. Daarna volgt het advies van de Commissie m.e.r. en de beantwoording van de ingediende zienswijzen op thema.

2.1 Naar aanleiding van ingediende zienswijzen en de reflectie van de raad

In deze Nota van Commentaar wordt ingegaan op de 235 zienswijzen die gedurende de ter visie leggingsperiode zijn binnengekomen. Deze zijn thematisch gebundeld. Tijdens de besprekingen met de raad is gebleken dat veel onderwerpen waar de raad aandacht voor heeft gevraagd, overeenkomen met de strekking van de ingediende zienswijzen. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- a) De programmatische opgave: het nader toelichten van de opgave voor wonen en werken;
- b) De opgave in en rond Bavel;
- c) De opgave voor 't Hout;
- d) Het Hoogbouwbeleid.

a. De programmatische opgave

Wonen

In de vast te stellen Omgevingsvisie is de onderbouwing van het woningbouwprogramma nader uitgewerkt. Dit is met name beschreven in het onderdeel programmeren wonen in 'Dit gaan we doen'. Het doel van de bouw van ruim 25.000 woningen verhoudt zich prima tot de uitkomsten van de provinciale bevolkings- en woningbehoefteprognose van de provincie Noord-Brabant (2020), zoals aangegeven in hun 'Zienswijze ontwerp-Omgevingsvisie Breda 2040'. We bouwen ruim 25.000 woningen om het woningtekort weg te werken en de druk op de woningmarkt te verminderen, de bevolkings- en huishoudensgroei mogelijk te maken, instroom van inwoners van buiten Breda te faciliteren, de woningvoorraad beter aan te laten sluiten op de (veranderende) woonbehoefte, ter vervanging van de relatief oude bestaande woningvoorraad en om een andere spreiding van woningen te realiseren.

Naar aanleiding van meerdere zienswijzen is in het onderdeel 'Sterk Breda' een onderdeel toegevoegd over de gebiedsopgaven in de dorpen en wijken. Hier wordt per dorp (Bavel, Effen, Ginneken, Princenhage, Prinsenbeek, Teteringen en Ulvenhout) ingegaan op de gebiedsopgaven, waaronder woningbouw. Ook is naar aanleiding van een zienswijze een paragraaf wonen en zorg toegevoegd in het onderdeel Toereikende woningvoorraad in 'Veerkrachtig Breda'. In de ontwerp Omgevingsvisie kwam de opgave wonen en zorg op verschillende plekken in de tekst naar voren, waardoor de totale woonzorgopgave onderbelicht is geraakt in de tekst.

Werken

Bedrijventerreinen

Naar aanleiding van de zienswijzen is de kwantitatieve opgave herschreven, zodat één en ander helderder wordt.

Kwantitatieve opgave

We zetten in op een actuele en duurzame portfolio aan bestaande en nieuwe bedrijventerreinenlocaties. Om een inschatting te maken van de behoefte aan bedrijventerreinen benaderen we dit vraagstuk vanuit twee perspectieven:

- Het eerste perspectief is gebaseerd op de provinciale prognoses en de daarop gebaseerde regionale afspraken.

- Het tweede perspectief is gebaseerd op extrapolatie van de historische uitgifte van bedrijventerreinen in Breda

Beide methodieken hebben tot doel de behoefte aan bedrijventerreinen langjarig zo goed mogelijk in te schatten. De Coronapandemie laat tot op dit moment geen effecten zien voor de vraag naar bedrijventerrein. De cijfers die in de perspectieven worden gebruikt veranderen steeds: er komen nieuwe klanten, klanten haken af, etc. Naar aanleiding van veranderingen of als er structurele effecten optreden van een crisis, zal dit tot uiting komen in nieuwe provinciale prognoses.

Perspectief 1: Perspectief tot 2030 op basis van provinciale prognoses

Samen met de regiogemeenten en de provincie werken we vanuit een regionale bedrijventerreinenopgave en vertalen die in een regionaal afsprakenkader. De provinciale prognoses voor werklocaties, die steeds worden geactualiseerd, vormen daarbij de stip op de horizon. De provinciale prognoses laten zien hoeveel extra bedrijventerrein er in de toekomst nodig is, boven op het areaal er al is. Daarbij wordt de vervangingsvraag meegenomen. Naast een groeiscenario kunnen de prognoses ook een krimpscenario laten zien.

In deze methodiek wordt de vraag naar extra bedrijventerrein afgezet tegen nieuw bedrijventerrein. Dit zijn kavels die voor de eerste keer worden uitgegeven. Heruitgifte van bestaande kavels wordt hier niet in meegerekend.

Vervangingsvraag

In Breda zijn en worden veel bedrijventerreinen getransformeerd; meestal naar wonen. Dit loopt op tot 76,4ha. Hoewel de systematiek van het prognosticeren uitgaat om 100% compensatie van de vervangingsvraag, rekent Breda toch met een compensatiefactor van 2/3. We houden hierbij rekening met een efficiency-slag die op nieuwe terreinen kan worden gemaakt. De vervangingsvraag bedraagt dus 51 ha.

Uitbreidingsvraag

De meest recente provinciale prognoses laten een beperkte uitbreidingsvraag zien tot 2030. Uitgaande van het 'midden-scenario' uit de provinciale prognoses, is deze door ons, op basis van eerdere kengetallen, doorgerekend voor Breda. De totale uitbreidingsvraag voor Breda bedraagt 50 ha. Het aandeel logistieke uitbreidingsvraag hierin bedraagt 27 ha.

Totale opgave

De totale opgave bedrijventerreinen (vervangingsvraag + uitbreidingsvraag) schatten we op dit moment dus in op 101 ha. Qua type bedrijvigheid kan worden gedacht aan het 'modern gemengde segment', zoals dat bijvoorbeeld op Rithmeesterpark, Steenakker en Hoogeind gevestigd is en aan bedrijven in de logistieke sector, kleiner dan 5 hectare. Met de invulling van de genoemde terreinen streven we af op een tekort van 13 tot 23 hectare wat onvoldoende ruimte is om aan de vraag naar bedrijventerreinen tot 2030 te voldoen. Het risico is dat dit leidt tot negatieve effecten op de economische dynamiek.

Perspectief 2: Langjarig perspectief op basis van extrapolatie van de historische uitgifte

Het langjarig uitgiftetempo van bedrijvenkavels bedraagt in Breda gemiddeld 10 ha per jaar (periode 1996-2020). Het uitgiftetempo wordt niet alleen beïnvloed door conjuncturele ontwikkelingen. Ook het beschikbaar hebben van het juiste aanbod op het juiste moment is van groot belang. Wanneer dit niet het geval is kan het ertoe leiden dat in tijden van hoogconjunctuur de uitgifte toch laag is. Van deze situatie is op dit moment sprake. Er is onvoldoende aanbod (zeker ook kwalitatief) om aan de vraag te kunnen voldoen. Dit heeft negatieve gevolgen voor de economische dynamiek.

Conclusie

Het areaal bedrijventerrein in de periode tot 2030 naar verwachting zal afnemen met circa 4 tot 4,5%. Mocht zich een uitgiftetempo blijven voordoen van gemiddeld 10 ha per jaar, dan is onze uitdaging in de periode 2030 – 2040 groot om aan de vraag naar bedrijventerreinen te kunnen voldoen. Mocht zich een krimpscenario voordoen, dan kan Breda daarop inspelen.

Om goed op de marktvraag in te kunnen spelen:

- Streven we naar 20 ha aan beschikbaar aanbod uitgiftebare bedrijventerreinen. Dit is tweemaal het gemiddelde langjarige uitgiftetempo. Dit betreft dan niet alleen nieuwe kavels, maar ook heruitgifte van kavels op bestaande bedrijventerreinen. Het gaat om terreinen in gemeentelijk en in particulier bezit. We streven daarbij naar een diversiteit van het aanbod, qua ligging, omvang, milieucategorie e.d.
- Bereiden we de uitgifte van nieuwe bedrijventerreinen voor in Rithmeesterpark fase 2, Steenakker-Noord, Bavel en de Frankenthalerstraat.
- Oriënteren we ons door het monitoren we de ontwikkelingen en prognoses van bedrijventerreinen tijdig op de behoefte na 2030.
- Bij realisatie van nieuwe terreinen zorgen we voor een goede onderbouwing op basis van de 'Ladder voor duurzame verstedelijking' en stellen we doelgroepenanalyses.

Voor Rithmeesterpark fase 2/t Hout en voor Bavel is de omvang van de voorziene ontwikkeling, naar aanleiding van de zienswijze naar beneden toe bijgesteld. Dit leidt naar verwachting tot een afname van de totale voorraad bedrijventerreinen tot 2030 en vormt een risico voor de economische dynamiek van Breda.

Kantorenlocaties

De in de ontwerp Omgevingsvisie is de programmatische opgave kantoren geactualiseerd. De provinciale prognoses voor kantoren blijven uitgangspunt, maar de gemeentelijk data die zijn gebruikt zijn nu van 2020 en niet meer van 2018.

b. De opgave in en rond Bavel

Naar aanleiding van meerdere zienswijzen heeft een nadere afweging van de opgaven in en rondom Bavel plaats gevonden. Dit heeft geleid tot de onderstaande aanpassingen:

- **Het zoekgebied ten oosten van de Gilzewouwerbeek is geen zoekgebied meer.**
Het gebied ten oosten van de Gilzewouwerbeek is niet meer in beeld als 'Zoekgebied nieuwe werkterreinen'. Het voorgestelde gebruik is nu 'Landbouwlandschap'. 'Landbouwlandschap' vervangt de in de Ontwerp Omgevingsvisie voor dit gebied gebruikte term 'Kringlooplandbouw'.
- **Het zoekgebied voor werken is verkleind tot het gebied tussen de Gilzewouwerbeek en de Woestenbergseweg.**
Naar aanleiding van zienswijzen is de opgave voor Werken in Bavel Zuid nader verkend. Het resultaat is dat het zoekgebied voor werken vergaand is verkleind. Het zoekgebied beperkt zich nu tot het gebied tussen de Gilzewouwerbeek en de Woestenbergseweg. Met het verkleinen van het zoekgebied is eveneens in het programmatische overzicht voor bedrijventerreinen in het hoofdstuk 'Dit gaan we doen' de opgave voor werken in Bavel Zuid teruggebracht naar 33 – 40 ha. In de planuitwerking worden de uiteindelijke contouren van het nieuwe werkterrein bepaald. De opgave is om de toekomst van dit zoekgebied voor werken in haar geheel te verkennen. Uitgangspunten daarbij zijn:
 - Zorgen voor goede inpassing in de omgeving,
 - Behouden van de ecologische hoofdstructuur tussen Molenschotse Heide en Princenbosch,

- Inspelen op de eventuele aanpassingen aan de A58,
 - Bestaande natuurwaarden voldoende borgen of kwalitatief in voldoende mate compenseren.
- **Het gebied ten westen van de Woestenbergseweg is zoekgebied voor wonen, recreatie en natuur.**
 Het gehele gebied tussen knooppunt St. Annabosch, de Woestenbergseweg, de Roosbergseweg en de Deken Dr. Dirckxweg wordt een zoekgebied voor 'wonen, recreatie en natuur'. Hiermee voegen we de aan elkaar grenzende gebieden uit de Ontwerp Omgevingsvisie ('Zoekgebied zwemplas' 'Uitbreiding bossen' en 'Sportvoorzieningen met lokale ontmoetingsfuncties') samen en vervalt hier het 'Zoekgebied nieuwe werkterreinen'.
 De opgave is om dit zoekgebied in haar geheel te verkennen. Het gaat hierbij om een samenhangende ontwikkeling die inspeelt op de eventuele aanpassingen aan Knooppunt St. Annabosch en rekening te houden met:
 - de aanwezige en te ontwikkelen recreatieve functies;
 - de te versterken en realiseren natuurwaarden en hydrologische kansen;
 - de mogelijkheden en doelen voor wonen.
 - **Gebied voor wonen aan de westzijde, tussen Vennekes en de A27**
 Het gebied tussen Vennekes, A27 en Deken Dr. Dirckxweg is opgenomen als te ontwikkelen woonlocatie. Hiermee sluiten we aan op het hier gevestigde voorkeursrecht. En hiermee maken we duidelijk dat deze locatie als eerste in beeld is als uitbreidingslocatie voor woningbouw in Bavel.
 - **Nieuw zoekgebied voor wonen aan de noordzijde**
 Dit plangebied is gelegen tussen de Dorstseweg, Lange Bunder, A27 en de Kluisstraat. De gemeente heeft in mei 2021 aan indiener aangegeven een positieve grondhouding te hebben over de wenselijkheid van het initiatief. Dit was na het besluit van het college om de ontwerp Omgevingsvisie ter inzage te leggen. In de vast te stellen Omgevingsvisie is de locatie van het initiatief opgenomen op de kaart en in de tekst in het onderdeel van Ongedeeld Breda in het hoofdstuk Sterk Breda over gebiedsopgaven in de dorpen.
 - **Een multifunctionele accommodatie**
 In de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie is in tekst en op kaart opgenomen dat er een opgave is voor een multifunctionele accommodatie in Bavel. Op de kaart zijn twee locaties opgenomen die deel uit maken van de verkenning naar deze accommodatie.

c. De opgave voor 't Hout

Om de werkgelegenheid in Breda op peil te houden bieden we ruimte aan minstens 110.00 banen. Hiertoe gaan we onder andere de werkterreinen die worden herontwikkeld tot woongebied compenseren. Enerzijds door herstructurering van bestaande bedrijventerreinen, anderzijds door de ontwikkeling van nieuwe werkterreinen op goed bereikbare plekken, zoals bij afritten van snelwegen en langs rondwegen.

Hiervoor zijn vier mogelijke locaties in beeld, waarvan er twee aan de Noordelijke rondweg liggen, te weten Frankenthalerstraat en Steenakker-Noord. Voor het gebied rondom de Frankenthalerstraat moet de planvorming en de bestemmingsplanwijziging nog worden opgestart. Voor Steenakker-noord moet de bereikbaarheid via de Noordelijke rondweg nog worden verbeterd.

De andere twee locaties liggen aan de snelweg. Het zoekgebied voor nieuw werkterrein in Bavel-oost wordt ontsloten door de afrit Bavel van de A58. Hier loopt echter nog een onderzoek door Rijkswaterstaat ten aanzien van de verbreding van de A58. Het gebied 't Hout is reeds zeer goed ontsloten via de A16. Hier liggen op korte termijn kansen om de internationale entree van Breda te versterken met een representatief werkterrein. Een deel van het beoogde Rithmeesterpark fase II heeft reeds de bestemming 'Bedrijventerrein uit te werken'. Deze bestemming dateert uit de periode dat de HSL werd aangelegd en er diverse infrastructurele ingrepen plaats vonden in het gebied, waaronder het verleggen van de A16. Vanwege de Kredietcrisis heeft het terrein echter lange tijd braak gelegen en zijn de restanten van het voormalige snelwegknooppunt nog altijd afleesbaar in het gebied.

In de ontwerp Omgevingsvisie is de contour van het 'Zoekgebied voor nieuw werkterrein in combinatie met nieuwe natuur', anders getekend dan de bestemming 'Bedrijventerrein uit te werken'. Om het leefgebied van de beschermde diersoorten te kunnen handhaven is er in het concept-gebiedsperspectief dat gelijktijdig met de ontwerp Omgevingsvisie ter visie heeft gelegen voor gekozen om het werkterrein parallel aan de HSL/A16 te leggen in plaats van parallel aan de zuidelijke rondweg.

Met name deze keuze heeft voor veel zienswijzen op de ontwerp Omgevingsvisie en het concept-Gebiedsperspectief voor 't Hout gezorgd. We hebben dan ook besloten om de contour van het 'Zoekgebied voor nieuwe werkterreinen en nieuwe natuur' aan te passen door de afstand van het zoekgebied tot de Aa of Weerij te vergroten en het proces voor het gebiedsperspectief los te koppelen van het traject van de Omgevingsvisie.

Op deze manier kunnen omwonenden en andere stakeholders betrokken worden bij de verdere uitwerking van het gebiedsperspectief. Ook kunnen de groene doelen voor dit gebied en de directe omgeving nader worden uitgewerkt.

De zuidgrens van Rithmeesterpark fase 2 komt in de vast te stellen Omgevingsvisie, verder van het beekdal van de Aa of Weerij en de Trippelenberg vandaan te liggen. Dit betekent dat het werkterrein wordt verkleind en er circa 2 hectare netto uit te geven terrein komt te vervallen. Dit kan effect hebben op de economische dynamiek. Het aanbod aan kavels op bedrijventerreinen is reeds zeer beperkt en het dreigende tekort is niet zomaar opgelost.

d. Het Hoogbouwbeleid

De hoogbouwvisie is losgekoppeld van de Omgevingsvisie en wordt als separaat besluit voorgelegd aan de raad. Dit betekent dat de hoogbouwvisie geen integraal onderdeel uitmaakt van de Omgevingsvisie, maar als een thematische beleidsuitwerking van de Omgevingsvisie aan de raad ter vaststelling wordt aangeboden.

De hoogbouwvisie wordt in de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie alleen nog maar op hoofdlijnen behandeld. In de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie is de tekst over hoogbouw daarop aangepast en de kaart verwijderd. De aangepaste tekst over hoogbouw staat in 'Onze doelen', 'Bouw van 25.000 woningen'.

2.2. Beter leesbaar en toepasbaar te maken van de Omgevingsvisie

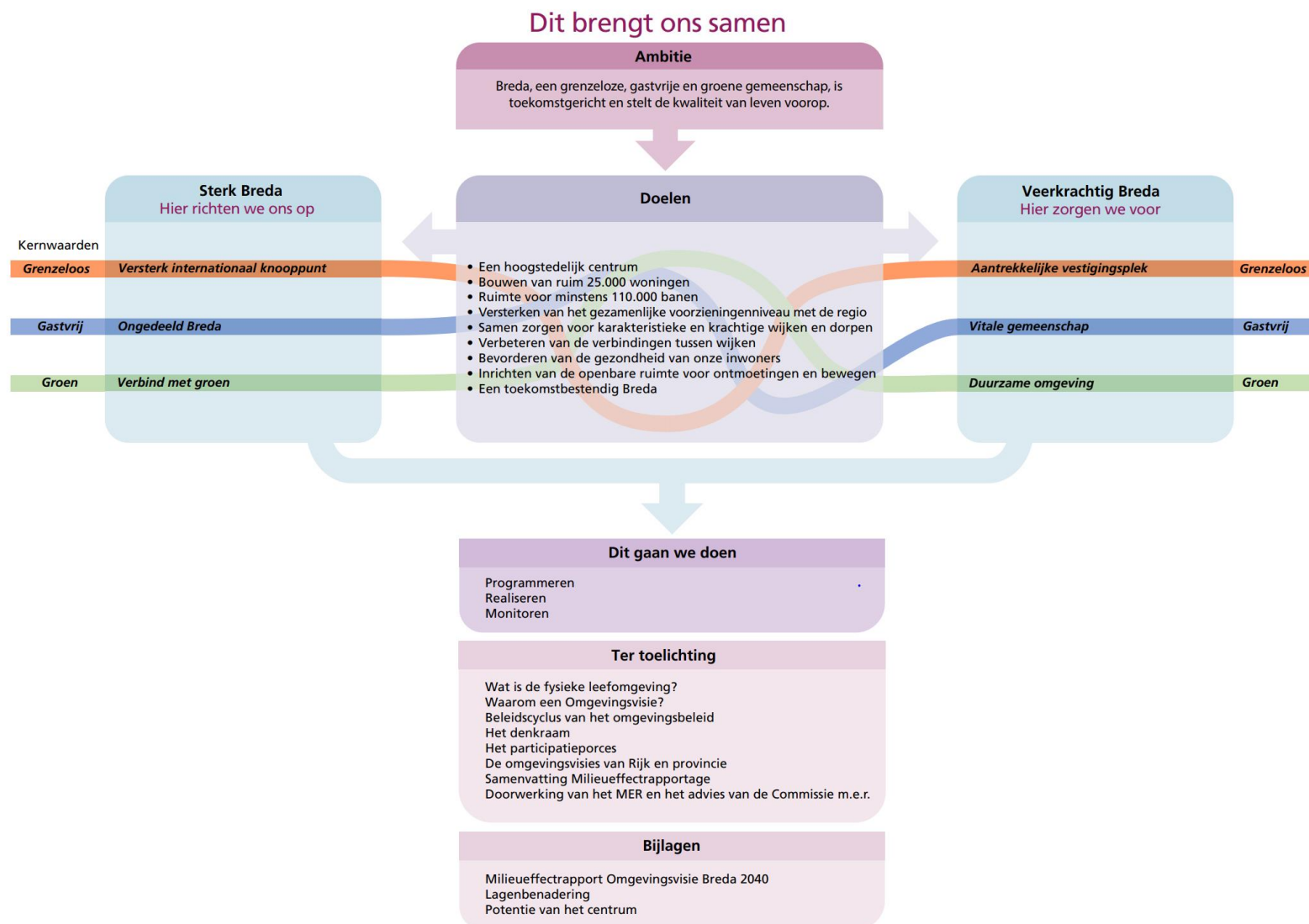
Mede op basis van zienswijzen is er gewerkt aan het beter leesbaar en toepasbaar maken van de Omgevingsvisie. In het oog springende wijzigingen in de Omgevingsvisie die ter vaststelling wordt aangeboden zijn:

- a) De opzet van de Omgevingsvisie;
- b) Eén kaart in plaats van twee kaarten;
- c) Aanpassingen in de legenda.

a. De opzet van de Omgevingsvisie

Er is gewerkt met een eenduidigere structuur, waarin onder andere duidelijker is waar in de Omgevingsvisie ambities, doelen en opgaven zijn geplaatst. De structuur van de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie staat verbeeld in de hieronder opgenomen figuur.

BREDA, STERK EN VEERKRACHTIG OMGEVINGSVISIE BREDA 2040

Bovenaan staat onze ambitie: Breda een grenzeloze, gastvrije en groene gemeenschap, is toekomstgericht en stelt de kwaliteit van leven voorop. Om dit realiseren stellen we 9 doelen centraal, welke we uitvoeren aan de hand van twee hoofdopgaven: Sterk Breda en Veerkrachtig Breda. Beide zijn uitgewerkt in drie opgaven op basis van onze kernwaarden grenzeloos, gastvrij en groen.

De opgave Sterk Breda is gebiedsgericht. Hier staat aan de hand van op kaart aangegeven gebieden beschreven waar we ons in die gebieden op richten. Dit doen we door het realiseren van de opgaven Versterk internationaal knooppunt, Ongedeeld Breda en Verbind met groen. De opgave Veerkrachtig Breda is thematisch. Hier staan de opgaven beschreven waar we voor zorgen: Aantrekkelijke vestigingsplek, Vitale gemeenschap en Duurzame omgeving.

Vervolgens beschrijven we in 'Dit gaan we doen' het programma waaraan gewerkt wordt, de manier waarop we de realisatie ter hand nemen en hoe we middels monitoring en evaluatie inzicht en sturing geven op de voortgang van de doelen.

In 'Ter toelichting' geven we uitleg over begrippen en onderwerpen die deel hebben gemaakt van het stand komen van deze Omgevingsvisie, zoals het participatieproces, de samenhang met de rijks- en provinciale Omgevingsvisie en de bij deze Omgevingsvisie uitgevoerde MER. Tot slot heeft deze Omgevingsvisie een drietal bijlagen: het Milieueffectrapport, de Lagenbenadering en De potentie van het nieuwe centrum (voorheen Perspectief van het centrum).

Omdat we Breda maken samen wordt in deze Omgevingsvisie vaak 'we' of 'wij' gebruikt. Hiermee bedoelen we dan de gemeenschap: de partners die gezamenlijk werken aan de doelen en opgaven. Wanneer het gaat om de gemeente als zelfstandige partij schrijven we 'de gemeente'.

b. Eén kaart in plaats van twee kaarten

In de ontwerp Omgevingsvisie waren twee hoofdkaarten opgenomen, een kaart met betrekking tot Sterk Breda en een kaart met betrekking tot Veerkrachtig Breda. Om de Omgevingsvisie begrijpelijker, consistent en de leesbaarder te maken hebben we de twee kaarten uit de ontwerp versie in de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie samengevoegd tot één kaart. Deze kaart wordt toegelicht in Sterk Breda, die daarom de gebiedsgerichte opgaven bevat. Veerkrachtig Breda bevat de thematische opgaven. Deze kaart wordt toegelicht in Sterk Breda, die daarom de gebiedsgerichte opgaven bevat. Veerkrachtig Breda bevat de thematische opgaven.

Tevens is gewerkt aan het beter leesbaar maken van de kaart en wordt de leesbaarheid bevorderd door gebruik te maken van themakaarten bij specifieke onderwerpen in de tekst.

c. Aanpassingen aan de legenda

Bij *Versterk internationaal knooppunt* zijn de vier specifieke opgaves ten aanzien van de Noordelijke rondweg integraal samengevoegd tot 'Aanpak noordelijke rondweg'. Tevens zijn de infrastructurele voorzieningen onder Regionaal en Algemeen samengevoegd en aangevuld met de opgaven bij Knooppunt St. Annabosch en afslag Bavel.

Bij *Ongedeeld Breda* zijn de verschillende specifieke Gebiedsgerichte verbeteropgaves samengevoegd tot 'Wijkgerichte aanpak – verbeter Breda'. Daarnaast zijn de specifieke Gebiedsgerichte versterkingen weergegeven als (zoekgebied voor) wonen, werken en voorzieningen, zodat deze beter overeenkomen met de legenda-eenheden bij Versterk internationaal knooppunt.

De twee legenda-eenheden 'Vitale winkelcentra' en 'Voorzieningen en Werk nabij' van de kaart Veerkrachtig Breda zijn samengevoegd tot toegevoegd 'Vitale wijk- en dorpscentra' en toegevoegd onder Ongedeeld Breda. De reden is dat deze onderwerpen een sterke sociaal-functioneel samenhang vertonen en de opgave breder is dan winkelen, voorzieningen en werk. De legenda 'Beperkte versterking van de horeca mogelijk' is komen te vervallen. De afweging rondom dit onderwerp zal plaats vinden in het horeca-beleid. Tevens is voor Bavel-zuid een nieuwe legenda-eenheid toegevoegd: 'Wonen - natuur – recreatie – zoekgebied' en zijn verkenningen voor een MFA Bavel en Sporthal Princenhage opgenomen op de kaart.

Bij *Verbind met groen* is Regionaal landschap vervangen door de gewenste ontwikkelingsrichting voor de landschappen in het buitengebied, voorheen opgenomen op de kaart Veerkrachtig Breda. De term Kringlooplandbouw (dat we in het gehele buitengebied nastreven) is vervangen door 'Landbouwlandschap – *groen dooraderen*'. En de term 'Stedelijk landschap' is vervangen door 'Bebouwde kom' omdat deze opgaven ook deels de dorpen betreffen. Het versterken van de natuurwaarden ter hoogte van de beken in de bebouwde kom is hieraan toegevoegd. De term Landschapsverbinding werkte verwarrend en is onder Bebouwde kom vervangen door 'Wijk - buitengebied verbinding' (vanuit Veerkrachtig Breda) en onder Buitengebied door Beekdalpassage (een brede onderdoorgang voor zowel recreatie als natuur).

Op de kaart Veerkrachtig Breda stonden daarnaast nog sportvoorzieningen, zwemplassen en Beleving Erfgoed versterken aangeduid. Deze komen niet terug op de kaart Sterk & Veerkrachtig, maar worden beschreven in de tekst.

2.3 De Omgevingsvisie compleet te maken.

In de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie is de manier waarop uitvoering wordt gegeven aan de Omgevingsvisie verder uitgewerkt in het onderdeel 'Dit gaan we doen'. Dit hoofdstuk ten opzichte van de ontwerp Omgevingsvisie uitgebreid en biedt nu een beter inzicht in het programma, de realisatie (waaronder investeringen) en de monitoring. In de ontwerp Omgevingsvisie stonden in hoofdstuk 4 en dan met name in hoofdstuk '4.3 Verantwoording' onderwerpen die niet gaan over realisatie. Deze onderwerpen zijn gebundeld en opgenomen in een eigen hoofdstuk met de naam 'Ter toelichting'.

2.4 Beter aan sluiten op de bedoeling van een Omgevingsvisie.

Bij het aanpassen van de ontwerp Omgevingsvisie is beter aangesloten op de bedoelingen van de Omgevingsvisie volgens de nog in werking te treden Omgevingswet. De Omgevingsvisie is de integrale, strategische visie voor de fysieke leefomgeving tot 2040. In de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie is daarom scherper gelet op het strategische niveau van de opgaven. Zowel in de teksten voor Sterk Breda als voor Veerkrachtig Breda. Ook bij het samenvoegen van de twee kaarten uit de ontwerp Omgevingsvisie naar één kaart in de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie is er gelet op dit strategische niveau. Deze wijzigingen zijn hiervoor toegelicht.

Op een zelfde manier is gekeken naar de bijlage van de ontwerp Omgevingsvisie. Naar aanleiding daarvan is besloten dat:

- a) drie bijlagen deel blijven uitmaken van de Omgevingsvisie,
- b) drie bijlagen gelijktijdig met de Omgevingsvisie worden aangeboden als zelfstandig vast te stellen beleid,
- c) twee bijlagen op een later moment dan de Omgevingsvisie worden aangeboden als zelfstandig vast te stellen beleid,
- d) twee bijlagen vervallen.

Hieronder lichten we dit toe.

a. Bijlagen die deel blijven uitmaken van de Omgevingsvisie:

- **Milieueffectrapport Omgevingsvisie Breda 2040**

De Milieueffectrapport Omgevingsvisie Breda 2040 maakt onderdeel uit van de Omgevingsvisie. Hij heeft gelijktijdig met de ontwerp Omgevingsvisie ter inzage gelegen. In deze periode heeft eveneens de Commissie m.e.r. voor de milieueffectrapportage haar toetsingsadvies op het MER uitgebracht. Dit advies is toegevoegd aan het raadsvoorstel.

- **Lagenbenadering Omgevingsvisie Breda 2040**

De lagenbenadering is een informatieve bijlage. De lagenbenadering onderscheidt drie lagen: de ondergrond, de netwerklaag en de occupatielaag. Een benadering aan de hand van deze drie lagen draagt bij aan het onderbouwen van locatiekeuzes voor nieuwe woon- en werkterreinen in het buitengebied, alsmede voor de zoekgebieden voor verstedelijking op langere termijn.

- **De potentie van het nieuwe centrum** (voorheen *'Perspectief van het centrum'*)

Bij de ontwerp Omgevingsvisie is als bijlage het *'Perspectief voor het nieuwe centrum'* vrijgegeven. Naar aanleiding van vragen over de status van deze bijlage is het document aangepast en heeft het de naam *'De potentie van het nieuwe centrum'* gekregen. Het document vormt geen toetsingskader voor initiatieven. Het bevat uitleg van een toe te passen methodiek voor gebiedsontwikkeling en biedt inzicht in de kwantitatieve opgave voor het centrum. Door het verkennen van de potentie van het centrum wordt de (programmatische) opgave die voor het centrum in de Omgevingsvisie is opgenomen onderbouwd.

In de gewijzigde opzet wordt allereerst een toelichting gegeven op het werken met vestigingsmilieus. De werkwijze met vestigingsmilieus is ook in de Omgevingsvisie aangehaald als manier om gebiedsontwikkelingen in aanvang ter hand te nemen. Bij de erop volgende ruimtelijk-programmatische

verkenningen is verduidelijkt dat de illustraties geen ontwerpen zijn maar typering van een mogelijk vestigingsmilieu. De naam is gewijzigd zodat er geen verwarring ontstaat met gebiedsperspectieven die juist bedoeld zijn ter inspiratie en om inzicht bieden voor ontwikkelingen.

b. Bijlagen die als zelfstandig toetsingskader ter vaststelling worden aangeboden

Gelijktijdig met het aanbieden van de Omgevingsvisie worden onderstaande beleidsdocumenten aan de raad aangeboden om als onderliggend beleid vast te stellen. Onderdeel van het aanbieden van de beleidsstukken aan de raad is de reactie op de zienswijzen die op deze documenten zijn ingediend.

- **Ontwikkelingsrichting bestaande werklocaties**
- **Hoogbouwvisie Breda**
- **Beleid voor vrijkomende agrarische bebouwing (VAB)**

c. Bijlagen die later nog als zelfstandig toetsingskader ter vaststelling worden aangeboden

Onderstaande beleidsdocumenten worden niet gelijktijdig met de Omgevingsvisie aan de raad aangeboden, maar later.

- **Ontwikkelingsperspectief Breda Zuid-West, 't Hout – Rithmeesterpark fase 2**
Zie de hierboven opgenomen toelichting op dit onderwerp.
- **Het Bredaas Mozaïek**
De strategische aspecten van het Bredaas Mozaïek zijn opgenomen in de vast te stellen Omgevingsvisie. Deze aspecten zijn opgenomen in 'Vitale en herkenbare omgeving' in 'Veerkrachtig Breda' en in 'Sturen op ruimteclaims en ruimtelijke kwaliteit' in 'Dit gaan we doen'. Verkend wordt of de uitwerking van het Bredaas Mozaïek onderdeel kan worden van de te actualiseren Welstandsnota of dat het geschikter is als zelfstandig beleidskader.

d. Bijlagen die zijn komen te vervallen

Van onderstaande bijlagen, die als bijlage van de ontwerp Omgevingsvisie ter visie hebben gelegen, is besloten deze niet meer als bijlage aan te bieden dan wel als separaat beleidsdocument vast te stellen .

- **Relatie Breda, Sterk en Veerkrachtig met Omgevingsvisie Noord-Brabant 2050**
De relevante onderdelen uit deze bijlage maken deel uit van de Omgevingsvisie.
- **Het overgangsbeleid**
Het overgangsbeleid voor het 'Rood voor groen' beleid uit de Structuurvisie is in Omgevingsvisie opgenomen. In het raadsvoorstel is duidelijk gemaakt welk beleid met het vaststellen van de Omgevingsvisie vervalt.

3. Advies Commissie m.e.r.

De onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage is bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het Milieueffectrapport. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. De commissie schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Op 4 mei 2021 heeft de commissie haar toetsingsadvies uitgebracht over het MER Omgevingsvisie Breda. Het advies is als bijlage bij het raadsvoorstel gevoegd.

In haar advies constateert de commissie in de eerste plaats dat de m.e.r. procedure goed is benut om in een iteratief proces tot een voorkeursscenario te komen. Er is veel data en informatie verzameld en een goede basis gelegd voor het ontwikkelen van de scenario's, de effectbeoordeling en de monitoring.

Echter, de commissie constateert ook dat het voorkeursscenario op een te hoog abstractieniveau aan bod komt in het MER. De Commissie adviseert daarom om, alvorens een besluit te nemen over de Omgevingsvisie, het MER aan te vullen door de doelen concreet te maken en meer inzicht te geven in de belangrijkste effecten van het voorkeursscenario. Meer specifiek gaat het om:

1. Het vertalen van de negen opgaven naar concrete doelstellingen.
2. Het nader duiden van de formulering en status van beleidsuitspraken.
3. Het op elkaar aan laten sluiten van kaartbeelden en beleidsuitspraken.
4. Het beter gebruik maken van beschikbare informatie en dit scherper analyseren.
5. Het verduidelijken van het Rad van de leefomgeving (de betekenis van indicatoren en navolgbaarheid van scores).
6. Het specifiek maken van kansen en risico's om daarmee in beeld te brengen wat de belangrijke uitdagingen zijn voor de Omgevingsvisie en vervolgbesluiten.

Doorwerking advies in Omgevingsvisie

We herkennen en erkennen de door de commissie genoemde aandachtspunten en suggesties ter verbetering van het MER. Een aantal aandachtspunten hebben we verwerkt in de definitieve Omgevingsvisie. Andere punten, waarvoor de commissie de aanbeveling deed om het MER aan te vullen of in meer detail uit te werken, zullen we uitwerken in (m.e.r.) onderzoeken in de planfase van diverse ontwikkelingen. Op dat moment zijn plannen al een stuk concreter en kunnen milieueffecten beter bepaald worden. In die fase kan een kwantitatieve analyse deel uitmaken van het onderzoek (bijvoorbeeld door de bouw van een verkeersmodel met daaruit volgend milieuonderzoeken lucht, geluid, stikstof etc.). Daarbij erkennen we ook dat niet slechts de effecten als gevolg van de betreffende ontwikkeling, maar ook de cumulatieve effecten van andere ontwikkelingen te allen tijde onderzocht zullen moeten worden.

Puntsgewijze reactie op samengevat advies

1. De negen opgaven zijn in de definitieve Omgevingsvisie anders geformuleerd dan in de concept Omgevingsvisie waarop het MER gebaseerd is. Daarmee worden de doelstellingen duidelijker en concreter. Ook wordt door middel van een uitvoeringsparagraaf beter inzichtelijk gemaakt hoe we de doelen willen bereiken.
2. De beleidsuitspraken in het MER bevatten in vrij algemene bewoordingen de uitgangspunten van de concept Omgevingsvisie. In de definitieve versie van de Omgevingsvisie zijn deze veelal concreter gemaakt en nader geduid. Dit geldt ook in relatie tot de opgaven en doelen van de Omgevingsvisie.

3. De kaartbeelden in de Omgevingsvisie sluiten aan bij de uitgangspunten van de visie zelf en zijn daarmee leidend. Hierin zijn ook wijzigingen verwerkt ten opzichte van de concept Omgevingsvisie, mede naar aanleiding van de conclusies van het MER. De kaart in het MER is daarmee inmiddels achterhaald en moet vervangen worden door de kaartbeelden uit de Omgevingsvisie.
4. De Omgevingsvisie is op onderdelen nog aangepast naar aanleiding van de conclusies van het MER. Het voorkeursalternatief is daarmee enigszins gewijzigd en de in het MER beschikbare informatie is hiervoor gebruikt. Verdere (gedetailleerdere) uitwerking en gebruik van de informatie uit dit MER zal in de planfase van de diverse ontwikkelingen gebeuren.
5. Alle benodigde informatie om het rad van de leefomgeving te kunnen lezen staat in het MER en in de bijlagen bij het MER. Zo worden de indicatoren geduid in de foto van de leefomgeving (bijlage 2) en bevat de effectbeoordeling van de scenario's (bijlage 3) een overzicht van de scores. De uitwerking van de scores is te vinden in hoofdstuk 5 van het MER. Uit de reactie van de Commissie kunnen we echter opmaken dat deze informatie te verspreid is opgenomen en daarom onduidelijk is. Dit erkennen we, hoewel de benodigde informatie wel degelijk in de MER staat. Wel voorziet het online iReport (<http://planmerovisiebreda.ireporting.nl/>) enigszins in deze informatiebehoefte. Hierin wordt kort uitgelegd hoe het rad van de leefomgeving gelezen moet worden en wat de indicatoren inhouden. De belangrijke aandachtspunten uit de beoordeling worden in 7.4 en 11.4 in het MER behandeld.
6. Het concreet en specifiek maken van kansen en risico's is bijzonder moeilijk in deze fase, omdat juist de Omgevingsvisie een strategisch document is met een zeker abstractieniveau. Het MER kan niet anders dan daarbij aansluiten. Het verder specificeren en kwantificeren van kansen en risico's is bij uitstek een punt dat in de planfase opgepakt kan worden. Bijvoorbeeld: veel risico's worden toegekend aan het woningbouwprogramma van min. 25.800 woningen en de bijbehorende verkeersaantrekkende werking. Dat dit risico's m.b.t. geluidbelasting, stikstofuitstoot en luchtverontreiniging met zich meebrengt is evident, maar de mate waarop dergelijke risico's zich voor zullen doen is nu niet te bepalen. Daarvoor zijn veel nauwkeuriger gegevens noodzakelijk, zoals exacte aard van bebouwing, locatie, weginrichting, type verharding, nabijheid van voorzieningen, etc. De planfase is bij uitstek geschikt om deze nauwkeurige informatie in te brengen in een m.e.r. procedure (die ook dan weer verplicht zal zijn). Dan kan een verkeersmodel opgezet worden, op basis waarvan veel nauwkeuriger de milieueffecten door te rekenen zijn. In de uitvoeringsparagraaf van de Omgevingsvisie zijn aandachtspunten voor vervolgbesluiten en monitoring opgenomen.

4. Zienswijzen thema: Algemeen

4.1 Algemeen: Complimenten

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente
001	Indieners complimenteren de gemeente met de ambities voor Breda 2040.	Wij bedanken de indieners voor de complimenten
005	Indiener geeft aan dat de plannen mooi zijn weergegeven in You-Tube filmpjes.	Wij bedanken de indiener voor de reactie.
011	Indiener spreek in zijn algemeenheid respect en waardering uit over de Omgevingsvisie	Wij bedanken de indiener voor de reactie.
014	Indiener spreekt waardering uit voor ontwerp Omgevingsvisie	Wij bedanken de indiener voor de reactie.
024	Indiener stel dat de ontwerp Omgevingsvisie Breda 2040 uitstekende elementen bevat om het dorp Bavel zijn karakter te laten behouden. Zo is er ruimte voor woningbouw voor starters, nieuwkomers en ouderen. Het dorp kan daarmee verder groeien en beschikt ook over uitstekende school- en buitensportfaciliteiten om deze groei mogelijk te maken.	Wij bedanken de indiener voor de reactie.
027	Indieners juichen de ambitie om meer dan 25.000 woningen te bouwen van harte toe, evenals de intentie die in hoofdstuk 2.3.1 wordt uitgesproken met betrekking tot kwetsbare bewoners. In het bijzonder de onderdelen van het woonbeleid ten aanzien van betaalbare, duurzame woningen in een duurzame woonomgeving en leefbare en veilige buurten.	Het is goed om te vernemen dat u zich kunt vinden in onze ambities ten aanzien van het woonbeleid. Het hebben van een betaalbare woningvoorraad is een belangrijke opgave. We zetten in op het stimuleren van doorstroming en het realiseren van betaalbare woningbouw, zodat ook mensen met een laag- en middeninkomen en starters op de woningmarkt in Breda kunnen wonen. Graag geven we samen met u in alliantieverband verder uitvoering aan het realiseren van de ambities en doelstellingen in deze Omgevingsvisie.
045	Indieners zijn verheugd de ambities te lezen met betrekking tot de verduurzamingsopgave en vragen aandacht voor regie en daadkracht vanuit de gemeente om op korte termijn de versnelling in gang te zetten. Naast deze opgave zien we vraagstukken op grondstofgebruik (circulariteit), klimaatadaptie	Met de alliantiepartners hebben we gezamenlijk afspraken gemaakt op onder meer het thema duurzaamheid. Bijvoorbeeld ten aanzien van het doel -49% CO2 uitstoot in 2030 en het gasloos maken van de woningvoorraad. Hierbij

	en biodiversiteit. Op deze onderdelen moeten we de komende jaren tot gezamenlijke doelstellingen komen.	worden de gemeentelijke wijkaanpak en het Meerjarenonderhoudsplan van de corporaties op elkaar afgestemd. De woningcorporaties zijn een startmotor binnen de wijkaanpak, hiertoe wordt gebruik gemaakt van landelijke stimuleringsgelden. Graag werken we in dit verband deze doelstellingen en de uitvoering daarvan nader met u uit.
048	Indiener deelt zijn complimenten voor de heldere en concrete visie.	Wij bedanken de indiener voor de reactie.
049	De gemeente Drimmelen uit haar waardering voor de inspirerende Omgevingsvisie en wederzijdse invloeden die in samenhang beoordeeld moeten worden. De stedelijkheid van Breda en de rust en ruimte in Drimmelen. Dit vraagt om intergemeentelijke aanpak. Drimmelen wil die graag samen met Breda aanpakken. De centrumfunctie van Breda wordt erkend en onderkend.	We nemen kennis van de waardering en complimenten en kijken uit naar de samenwerking.
051	Indiener omschrijft het ontwerp Omgevingsvisie als een compleet rapport dat veel ambitie uitstraalt op veel terreinen. De indiener omschrijft een aantal sterke punten zoals de aandacht voor kwetsbare wijken, de inclusieve samenleving als onderliggend gedachtegoed, het maken van verbindingen in 'hardware' en 'software', aandacht voor een gezonde en veilige woonomgeving, de doelstellingen voor de woningvoorraad.	Wij bedanken de indiener voor de reactie.
052	Indiener omschrijft het ontwerp Omgevingsvisie als een mooi document met veel mooie plannen en ideeën. Een visie waar je 'niet tegen kunt zijn'.	Wij bedanken de indiener voor de reactie.
063	Indiener stelt dat er geconcludeerd kan worden dat de Omgevingsvisie zeer aansprekend is en vertrouwen geeft voor de toekomst van de gemeente Breda. De Omgevingsvisie Breda 2040 is een sterk en veerkrachtig startpunt!	Wij bedanken de indiener voor de reactie.
066	Indiener heeft met interesse kennis genomen van de ontwerp Omgevingsvisie Breda 2040. Indiener waardeert het dat uw gemeente in deze ontwerp Omgevingsvisie het beleid voor de lange termijn neerlegt. De in de Omgevingsvisie neergelegde doelstellingen spreken haar ook aan. Een ongedeelde stad waarin hoogwaardig gewoond en gewerkt kan worden. De ontwerp Omgevingsvisie onderkent het belang van de aanwezigheid van goede productielocaties, waardoor de gemeente Breda de mogelijkheden schept voor een sterk lokaal, regionaal en landelijk economisch draagvlak.	Wij bedanken de indiener voor de reactie.

067	Het verheugd de indiener dat er aandacht is voor Ulvenhout belangrijke onderwerpen zoals géén uitbreiding van bedrijventerreinen, het belang van horeca, CPO, het juiste type woningen, sport en beweging en mobiliteit.	Wij bedanken de indiener voor de inhoudelijke reactie.
071	De provincie Noord-Brabant is positief over het ontwerp waarin veel tijd, energie en deskundigheid in is gestoken en derhalve goed de opgaven voor de toekomst uiteenzet.	Wij bedanken de indiener voor de inhoudelijke reactie.
072	Indiener deelt zijn complimenten voor het uitgebreide en volledige document. Een mooi kompas voor de komende jaren als het gaat om het verder versterken van een mooi Breda.	Wij bedanken de indiener voor de reactie.
076	Indiener geeft aan als zienswijze op het ruimtelijk plan: Zo houden, Prachtig!	Wij bedanken de indiener voor de reactie.
078	Indiener heeft de ontwerp Omgevingsvisie met enthousiasme gelezen en vraagt de gemeente om zorgvuldige afwegingen te maken qua bouwen en functiemenging omdat sommige functies, zoals bijvoorbeeld ecologie, echt hun grenzen hebben. Tevens vraagt indiener aandacht voor de opgaven in het kader van stikstof, water en natuur/biodiversiteit. De EVZ-Boomkikker en de Gilzewouwerbeek dienen te worden versterkt in de plannen. Het toepassen van een zwaardere norm voor waterberging in wateroverlastgevoelige gebieden door de gemeente, wordt door indiener als een goede aanpak gezien en als voorbeeld voor bovengenoemde opgaven. Het Waterschap spreekt haar waardering uit voor de wijze waarop Breda steeds de samenwerking met het waterschap en andere partijen opzoekt.	De genoemde opgaven worden onderkend en hebben naar ons idee een volwaardige positie gekregen in de ontwerp-Omgevingsvisie. De versterking van de EVZ-Boomkikker en de Gilzewouwerbeek worden meegenomen in de plannen voor Bavel-Zuid en -Oost. Ook hierbij werken wij graag weer samen met het waterschap.
079	De Vereniging Voormalige Zuidelijke Rondweg deelt zijn complimenten met het mooie plan en doelen in de Omgevingsvisie 2040. Er wordt duidelijk ingezet op ambitie en een significante groei van Breda, met meer dan 25.000 nieuwe woningen, meer dan 110.000 banen, meer dan 50 hectare industrieterrein en het aantrekken van internationale bezoekers.	Wij bedanken de indiener voor de reactie.

085	Rijkswaterstaat heeft met veel belangstelling en waardering kennis genomen van het ontwerp Omgevingsvisie van de gemeente Breda. Indiener herkent in het ontwerp Omgevingsvisie diverse inhoudelijke opgaven en ziet raakvlakken en gedeelde belangen tussen deze Omgevingsvisie en de opgaven waar wij als overheden gezamenlijk voor staan, zoals bereikbaarheid en verschillende milieuthema's zoals lucht en geluid.	Wij bedanken de RWS voor uw reactie en de complimenten.
094	Indiener stelt dat het een flinke Omgevingsvisie is met een gezonde ambitie. Daar mag Breda blij mee en trots mee zijn in algemeen opzicht. Indiener is ook blij met het verlengen van de reactietermijn aangezien het gaat om een grote omvang.	Wij bedanken de indiener voor de reactie.
095	Indieners complimenteren de gemeente met de Omgevingsvisie. De visie is erg evenwichtig met veel ruimte voor de economie, maar ook voldoende ruimte voor natuur, wonen en recreëren. Dit samen leidt tot een goed vestigingsklimaat. Ook maakt de gemeente bewuste keuzes in diverse thema's, waardoor er een stip op de horizon voor Breda ontstaat.	We nemen kennis van de complimenten.
104	Indiener wil de gemeente allereerst complimenteren met de ontwerp-Omgevingsvisie Breda 2040 die ter inspraak ligt. Gemeente Breda verdiept daarin de aandacht die de gemeente heeft voor de gezondheid van de inwoners. Ook waardeert de indiener de manier waarop de indiener, samen met vele partners en inwoners van Breda, betrokken zijn bij de voorbereiding van de visie.	Wij bedanken de indiener voor de reactie.
115	Indiener onderschrijft grote delen van de ontwerp-Omgevingsvisie.	Wij bedanken de indiener voor de reactie.
130	Indieners vinden dat Beeks Buiten een goede en mooie ontwikkeling voor Prinsenbeek is, mits een aantal randvoorwaarden (vooraf) goed zijn ingevuld, zoals mobiliteit, ontsluiting (vanuit Etten-Leur/Zevenbergen), bouwen voor de goede doelgroep, diversiteit (milieu- en natuur), e.d.; wij zouden graag zien dat	Wij bedanken de indiener voor de reactie. Om in Prinsenbeek te voorzien in de groeiende en veranderende woonbehoefte bieden we onder meer in Beeks Buiten ruimte voor uitbreiding van de woningvoorraad.

	dat geborgd wordt; mobiliteit moet eerst opgelost worden voordat gestart wordt met de bouw.	In de vast te stellen Omgevingsvisie beschrijven we dat er sprake is van een regionale mobiliteitsopgave met de ontwikkeling van Beeks Buiten. Voor de ontwikkeling van deze locatie dient er zicht te zijn op een regionale mobiliteitsoplossing. De genoemde aspecten worden in de bestemmingsplanprocedure uitgewerkt. Indien de ontwikkeling middels een nieuw bestemmingsplan/omgevingsplan planologisch mogelijk is gemaakt kiezen we voor een gefaseerde realisatie.
131	Op de eerste plaats spreekt de Gemeente Moerdijk haar complimenten uit voor de integraliteit van de Omgevingsvisie en het document in het algemeen. De gemeente Moerdijk onderschrijft de richting die gekozen wordt voor de ontwikkeling van Breda en is van mening dat dit een richting is die tevens goed is voor de regio.	Wij bedanken de indiener voor de complimenten.
142	Indieners hebben als betrokken ondernemers met veel belangstelling, maar ook veel leesplezier de Omgevingsvisie gelezen. Indieners kunnen zich in grote lijnen vinden in deze visie op Breda. Allereerst complimenten daarvoor en dank voor de noeste arbeid.	Wij bedanken de indiener voor de reactie.
143	Indieners willen we de gemeente complimenteren met deze ontwerpvisie. Met dit stuk heeft Breda naar onze mening een hele mooie en moedige eerste stap gezet om een traditioneel voornamelijk fysiek-georiënteerde structuurvisie te verrijken met een sociale visie.	Wij bedanken de indiener voor de reactie.
145	Indiener stelt dat er in de Omgevingsvisie mooie ambities staan die recht doen aan de prachtige stad Breda.	Wij bedanken de indiener voor de reactie.
149	De indieners complimenteert het college met de Omgevingsvisie: het is goed leesbaar en getuigt van een duidelijke samenhang op de verschillende onderdelen	Wij nemen kennis van de complimenten.
150	De indiener wil de gemeente Breda feliciteren met de totstandkoming van de ontwerp Omgevingsvisie 2040, welke marketingtechnisch op een duidelijke en transparante wijze is gecommuniceerd.	Wij bedanken de indiener voor de reactie.

155	Regio West-Brabant (RWB) geeft complimenten voor integrale aanpak. Breda vervult ook rol als centrumstad voor heel West-Brabant, dus ook voor Roosendaal en Bergen op Zoom. Sterke Steden en Vitaal Platteland zijn twee belangrijke thema's.	Wij bedanken de RWB voor de complimenten. De Baronie-regio is één van de twee Daily Urban Systems in West-Brabant. De andere is gelegen rond Bergen op Zoom en Roosendaal. Breda vervult voor veel voorzieningen ook de centrumfunctie voor heel West-Brabant. In het Actieprogramma Regio West-Brabant wordt daar invulling aan gegeven. Het positionpaper Sterke Steden erkent die sterke centrumrol van Breda. Ook de Omgevingsagenda West-Brabant vult die rol in. Wel is het nodig dat daarin de relatie met de Regio Hart van Brabant, die via de Verstedelijkingsstrategie stedelijk Brabant en het vast te stellen Verstedelijkingsakkoord BreBurg met het Rijk, steviger verankerd moet worden.
162	Middels deze brief wil de indiener zijn zienswijze geven op de door uw college gepresenteerde concept Omgevingsvisie. Allereerst wil de indiener het college complimenteren met het onderliggende stuk ; het is goed leesbaar en getuigt van een duidelijke toekomstvisie en samenhang op de verschillende onderdelen. Op veel aspecten kan de indiener zich dan ook vinden in de door uw college voor gestelde aanpak.	Wij bedanken de indiener voor de reactie.
168	Indiener wil allereerst complimenten voor het verspreiden van de conceptstukken voor de Omgevingsvisie Breda 2040. Graag maakt de indiener gebruik van de mogelijkheid om de zienswijze kenbaar te maken.	Wij bedanken de indiener voor de reactie.
171	Indiener geeft allereerst aan dat onder de indruk te zijn van de ambitie en uitwerking van de ontwerp Omgevingsvisie 2040.	Wij bedanken de indiener voor de reactie.

4.2 Algemeen: Overheden

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
049	De gemeente Drimmelen verzoekt om stevig doorgaan met realisering Ecologische Verbindingszones.	Zal in kader van Groen-blaauwe raamwerk Baronie zeker aandacht krijgen en door Breda over de volle breedte, dus ook richting Terheijden opgepakt gaan worden. In de programmering van de Omgevingsvisie zetten we in op realisatie van het natuurnetwerk Brabant voor 2027.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
049	Voor terugdringen woningnood in onze regio wil de Gemeente Terheijden, aanvullend aan de opgaven in Breda, door een verouderd bedrijventerrein aan de rand van Terheijden te transformeren tot het 'Manhattan aan de Mark'.	Voor de Verstedelijkingsstrategie Brabant en het daarop te baseren Verstedelijkingsakkoord, is die noordrand voor Breda een interessante optie. Wel is van belang om goed na te gaan welke kwaliteit, welk woonmilieu en welke dichtheid daar gelet op de omgeving het best past.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
050	De gemeente Oosterhout geeft aan dat de ambities van Breda in algemene zin passen in de in het kader van de Regionale Investeringsagenda en het Verstedelijkingsakkoord Stedelijke Regio Breda-Tilburg en geeft aan dat Breda hierin duidelijk haar verantwoordelijkheid neemt. Daar waar Breda en Oosterhout met elkaar verbonden zijn biedt de omgevingsvisie in de optiek van de gemeente Oosterhout een goede basis om die complementariteit tussen beide gemeenten nader uit te werken.	We nemen kennis van de inpassing in het kader van het RIA en zijn verheugd dat de omgevingsvisie een goede basis is voor de complementaire uitwerking tussen beide gemeenten.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
050	De gemeente Oosterhout geeft aan dat de aansluiting Oosterhout-Teteringen op de A27 vraagt om aandacht. Naast aandacht voor knooppunt Zonzeel verwacht Oosterhout blijvende aandacht van Breda voor knooppunt Hooipolder.	Beide punten onderkent Breda. Met Oosterhout wil Breda nadenken over de knelpunten die zich rond aansluiting Oosterhout Zuid voordoen. Het is vanzelfsprekend dat de Bredase aandacht ook voor het definitief oplossen van het knelpunt Hooipolder blijft bestaan, als ook voor het deel A27 Hooipolder - St. Annabosch.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
050	De gemeente Oosterhout geeft aan dat de verdubbeling van het spoor tussen Breda en Tilburg aanzienlijke gevolgen zal hebben voor het kerkdorp Dorst. Platform Dorst en gemeente Oosterhout willen hier nauw bij betrokken worden.	Die gevolgen onderkent Breda en betrokkenheid van alle relevante partners zal daarbij van het grootste belang zijn.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
050	De gemeente Oosterhout geeft aan dat de gezamenlijke ambitie voor een “nieuwe innovatieve openbaarvervoer verbinding met Gorinchem en Utrecht” een plaats heeft gekregen in de Omgevingsvisie Breda, kan op de instemming van Oosterhout rekenen.	Goed om dit te constateren.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
071	De provincie Noord-Brabant geeft het volgende aan inzake werklocaties en bedrijventerreinen: De omgevingsvisie is niet in lijn met de principes zoals vastgelegd in de Regionale afspraken bedrijventerreinen 2019/2023. De Omgevingsvisie is niet in lijn met de huidige afspraken waarin vraaggerichte ontwikkeling het uitgangspunt is. Het ontwerp verwijst naar een vervallen afsprakenkader uit 2016 en prognoses van 2014. De provincie herkent de geschetste kwantitatieve opgave voor bedrijventerreinen tot 2030 niet.	Breda is de negende stad van Nederland. Naast een sterke (regionale) woonfunctie hebben we een ook een belangrijke economische positie in de regio en provincie. Met het toevoegen van 25.000 woningen zal ook de vraag naar banen blijven toenemen. De ruimte die het bouwen van nieuwe woningen vraagt gaat in belangrijke mate ten koste van de ruimte voor bedrijven. Maar liefst 91 ha verdwijnt. Om als stad in evenwicht en economisch gezond te blijven, compenseren we dit verlies. Daarnaast willen we invulling geven aan de (beperkte) groei aan bedrijventerrein die uit de provinciale prognoses blijkt. Daar zijn niet alleen de inwoners van Breda bij gebaat, maar vele mensen in een grote regio die voor hun werk afhankelijk zijn van bedrijven en organisaties in Breda. Toch zijn we ook terughoudend. Zo hebben we onze ambitie voor het aantal gewenste banen gelijk gehouden met wat we nu hebben. Ook hebben we op de ruimtebehoefte voor bedrijventerreinen een efficiëncyslag toegepast en compenseren we het verlies voor slechts twee derde. Per saldo zal de komende 10 jaar het totaal areaal bedrijventerreinen in Breda niet toenemen en wellicht zelfs dalen. Feit is dat we vrijwel geen terreinen meer vrij beschikbaar hebben voor de markt. Over iets	Aanpassing tekst De tekst is aangepast. De term ‘ijzeren voorraad’ en de verwijzing naar oude afsprakenkader zijn uit de tekst verwijderd. De omvang van de opgaven voor bedrijventerreinen zoals we die in de ontwerp Omgevingsvisie hebben geschetst staat onderbouwd in de aan te bieden Omgevingsvisie. Aanpassing kaart Geen

		meer dan 3 ha vinden op dit moment geen gesprekken plaats. Dat u zich wellicht niet in de cijfers herkent is begrijpelijk. Als nu gekeken wordt naar de harde plancapaciteit, dan lijkt er nog veel beschikbaar. Maar zoals gezegd worden deze locaties getransformeerd naar voornamelijk woongebieden. In de omgevingsvisie geven we aan dat we de behoefte aan bedrijventerreinen baseren op de provinciale prognoses en de regionale afspraken die we met elkaar maken. Daar mag geen misverstand over bestaan, maar wij zullen in ons ruimtelijk beleid voor de toekomst aan moeten geven waar wij de ruimte voor de economie een plek willen geven in onze stad. En dat is wat we doen. Het aan snee brengen van nieuwe locaties doen wij in overleg met onze buurgemeenten en de provincie. Dit doen we gefaseerd en niet voordat ook een laddertoets aantoonst dat de behoefte er is, zoals we dat bij Ritmeesterpark fase 2 hebben gedaan. De teksten in onze omgevingsvisie passen wij aan en brengen die meer in lijn met de regionale afspraken. De term 'ijzeren voorraad' zullen we schrappen, maar het principe dat we streven naar een aanbod van circa 20 ha laten we niet los. We benadrukken nogmaals dat in deze 20 ha ook aanbod van percelen op brownfields is opgenomen. Wij zullen alles in het werk stellen om heruitgifte te bevorderen. Het aanhouden van dit aanbod is nodig om de markt te laten werken. In de eerste plaats moeten er verschillende typen locaties beschikbaar zijn. In de tweede plaats willen bedrijven direct aan de slag kunnen en gaat men niet jaren wachten totdat een plek gereed is. De	
--	--	---	--

		bedrijventerreinenmarkt werkt fundamenteel anders dan de woningmarkt. In de derde plaats duurt het erg lang (circa 6 tot 8 jaar) alvorens een locatie daadwerkelijk bouwrijp is.	
071	De provincie Noord-Brabant geeft aan dat de omgevingsvisie stelt dat de logistieke vraag van meer dan 5 ha., die niet gericht is op de stadsregio, wordt doorverwezen naar elders. De provincie stelt zich de vraag of de gemeente Breda ook een visie heeft op welke brownfields deze logistieke vraag kan lande en waar liever niet? Hoe gaat hier op gestuurd worden?	De (on)mogelijkheden voor het laten landen van logistieke functies op brownfields wordt momenteel uitgewerkt met de regiogemeenten en de Provincie. De uitkomsten daarvan vertalen wij, waar dat kan, in een aanpak. Logistieke ontwikkelingen die nu passen de bestemmingen zullen wij uiteraard moeten honoreren.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
071	De provincie Noord-Brabant vraagt zich af hoe de hoofddambitie 'Stad in een Park' is uitgewerkt naar de bedrijfsomgeving?	'Stad in een Park' is niet de hoofddambitie van Breda, nog van de omgevingsvisie. We stellen in de omgevingsvisie de kwaliteit van leven voorop. Met de drie kernwaarden grenzeloos, gastvrij en groen tezamen richten we ons op een sterk en veerkrachtig Breda. Stad in een Park is duiding van de kernwaarde groen. In de omgevingsvisie, die in de breed en integraal kijkt naar de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, is deze kernwaarde groen geoperationaliseerd tot de opgave 'Verbind met groen' en 'Duurzame omgeving'. Zo hebben we ook bijvoorbeeld milieuthema's als geluid en bodem gekoppeld aan de kernwaarde Groen. Bedrijventerreinontwikkeling is noodzakelijk voor een sterk en veerkrachtig Breda. Maar zonder werkgelegenheid is er geen kwaliteit van leven. Mede door landschappelijke inpassing en natuurinclusief ontwikkelen leveren bedrijventerreinontwikkeling een bijdrage aan de kernwaarde groen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
071	De provincie Noord-Brabant vraagt zich af wat de ambities zijn m.b.t. het toekomstgericht maken	In de Omgevingsvisie stellen we dat we toekomst klaar maken van de werklocaties	Aanpassing tekst Geen

	van werklocaties en wat de rol van de gemeente hierin is? De provincie mist hier ook thema's die hier spelen (energietransitie, verduurzaming, mobiliteit, arbeidsmigrantenhuisvesting etc.).	koppelen aan zaken als energietransitie, klimaatadaptatie en omschakeling naar een circulaire economie. Ook stellen we dat we oog blijven houden voor een excellent vestigingsklimaat met een optimale (internationale) bereikbaarheid, een aantrekkelijke groene, veilige en gezonde leefomgeving. Op vele plaatsen in de Omgevingsvisie gaan we in op deze aspecten. Op werklocatieniveau stellen we plannen van aanpak op waarin we de ambities formuleren. De winstwaarschuwing die we afgeven is dat het een langdurig proces zal worden, waar ook veel geld mee is gemoeid. Daarom starten we ook op een beperkt aantal locaties en gaan we onderzoek hoe we geld bij elkaar kunnen krijgen voor de aanpak. We hebben aangegeven dat we het samen met de ondernemers zullen doen. Dit was eigenlijk altijd al zo. De rollen die de gemeente vervult, zijn er velen en kan afhankelijk zijn van de feitelijke situatie. We werken in ieder geval samen met individuele ondernemers, maar ook met bedrijventerreinverenigingen en hebben een structurele samenwerking met hun koepelorganisatie Platform Breda. Deze partij vervult vaak een trekkersrol. Ook stimuleren we als gemeente de instelling van Bizzen.	Aanpassing kaart Geen
071	De provincie Noord-Brabant stelt dat locaties die worden geherstructureerd nog geen duidelijk profiel krijgen in de visie.	Klopt. In de Omgevingsvisie hebben we ons beperkt tot een hoog abstractieniveau. Toch hanteren we wel profielen voor bedrijventerreinen, waarbij we aansluiten bij de typologieën die ook in de Provinciale prognoses worden onderscheiden. We overwegen om een apart ruimtelijk-economisch beleidsdocument op te stellen waarin we de aspecten die u in uw reactie noemt integraal een plek kunnen geven.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
071	De provincie Noord-Brabant geeft het volgende aan inzake Economie en innovatie: Projecten uit de actie- en investeringsagenda coronaherstel komen onvoldoende terug in het ontwerp terwijl hier wel inzet op gepleegd wordt.	De Omgevingsvisie is een langetermijnvisie die gaat over de fysieke leefomgeving. De agenda betreft met name punten die niet fysiek van aard zijn. Waar ze dat wel zijn hebben ze een concreetheid die niet past bij het schaalniveau van de Omgevingsvisie. Het tracé van de Nieuwe Mark is wel opgenomen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
071	De provincie Noord Brabant stelt dat het ontwerp verbindt de logistieke spelers en distributiecentra maar gaat onvoldoende ingegaan op wenselijkheid en druk op de ruimte.	Logistiek is een sector die uit veel verschillende deelsegmenten bestaat. We hebben aangegeven dat we logistieke centra die groter zijn dan 5 ha en niet gericht op het verzorgingsgebied van Breda naar andere geschikte plaatsen doorverwijzen, zoals LPM. Wij nemen wel het aandeel in de subregionale logistieke opgave voor onze rekening, zoals die voortvloeit uit de provinciale prognoses. Op bestaande bedrijventerreinen, die in particulier bezit zijn, landen recentelijk een aantal logistiek ontwikkelingen. Als deze passen binnen de kaders van de vigerende bestemmingsplannen, hebben wij geen middelen deze tegen te houden. Wij kunnen alleen sturen op de terreinen die we zelf in bezit hebben. Op Rithmeesterpark maken we in dit kader bewuste keuzes en hebben we ook al diverse niet wenselijke logistiek spelers afgewezen. Bij de nieuwe bedrijventerreinen die we in ontwikkeling gaan brengen stellen we doelgroepenanalyses op en doen we uitspraken over welke bedrijventypologie we willen faciliteren en welke niet.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
071	De provincie Noord-Brabant en gemeente hebben contact gehad over een incubatorgebouw voor start- en scale-ups. Het ontwerp gaat hier niet op in.	Dit past niet in het schaalniveau van de Omgevingsvisie.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
071	Wonen: De provincie Noord-Brabant stelt dat de onderscheidende woonmilieus zoals aangegeven in de 'Hoogbouwvisie' vervagen als het gaat om de kernen. Dit vraagt om een verkenning met de regiogemeenten naar de wijze waarop de stad, middelgrote steden c.q. dorpen en kernen elkaar kunnen versterken. Verzoek is om de provincie hier tijdig bij te betrekken.	Zoals aangegeven in uw zienswijze maken wij met de regiogemeenten jaarlijks woningbouwafspraken, onder andere met het opstellen van het Perspectief op wonen en woningbouw als subregio Breda e.o. We benaderen de woningbouwopgave als een regionale opgave en trekken hierin samen op met de regiogemeenten en de provincie. Het doel is dat de gemeenten en hun gemeentelijke opgaven zich complementair aan elkaar ontwikkelen waar dat nodig is, met behoud van de lokale identiteit, zodat de subregio Breda e.o. uiteindelijk 'meer is dan de som van de delen'. U bent als Provincie betrokken bij de samenwerking binnen de subregio Breda e.o., evenals bij de trajecten van de Regionale Investeringsagenda (RIA) en het Verstedelijkingsakkoord. In de verdere uitwerking van deze trajecten bent en wordt u als provincie nauw betrokken.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
071	Mobiliteit: De provincie Noord-Brabant maakt zich ernstige zorgen over de mobiliteitsplannen voor de afsluiting van de Karnemelkstraat voor busverkeer. Deze zijn ook op de kaarten in het ontwerp verwerkt. Deze zorgen richten zich op de grote negatieve gevolgen voor de bereikbaarheid van het centrum, overstap functie voor de haltes Centrum en Vlaszak en de extra reistijd die hier mee gemoeid is.	In de Mobiliteitsvisie Breda is de ambitie uitgesproken om de verblijfskwaliteit op de Karnemelkstraat te verbeteren om daarmee een gastvrije verblijfsruimte en te kunnen realiseren. Dit is overgenomen in de Omgevingsvisie. Vastgelegd is dat onderzoek zal worden gedaan naar de wijze waarop dit zou kunnen worden gedaan. Daarbij komen ook aspecten als reistijd, bestemming en overstap-functie van het ov aan de orde. Dit onderzoek zal in overleg met de Provincie worden uitgevoerd.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
071	De provincie Noord-Brabant stelt dat de ambitie om de fiets utilitair en als gelijkwaardig alternatief te zien voor de auto ontbreekt.	In de Omgevingsvisie en Mobiliteitsvisie staat beschreven dat en hoe de fiets een uitnodigend (en dus gelijkwaardig) alternatief moet zijn voor de auto. Enerzijds door te investeren in meer en betere wijk-wijk-verbindingen voor de fiets, anderszijds door in de verblijfsgebieden de auto een minder prominente plaats te geven. Hiervoor zijn in de visie concrete voorstellen opgenomen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
071	De provincie Noord-Brabant mist de verbinding met Bicycle Oriented development.	Dit is niet het niveau van de Omgevingsvisie. In de fase van omgevingsvergunning wordt bij ruimtelijke ontwikkelingen getoetst op de wijze waarop de mobiliteit van de nieuwe ontwikkeling wordt vormgegeven. De principes van het mobiliteitsvisie worden daarbij gehanteerd. Daarbij wordt breder gekeken dan naar alleen parkeerplaatsen. Dit is vastgelegd in de nieuwe Nota Parkeernormering Breda 2021.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
071	De provincie Noord-Brabant geeft aan dat de omgevingsvisie bij uitstek de kans biedt om tot duurzame stedelijke ontwikkeling te komen met meer ruimte voor fietsen en lopen. Het is niet	In de Omgevingsvisie, de achterliggende Mobiliteitsvisie en andere beleidsdocumenten is duidelijk beschreven hoe wij meer ruimte gaan bieden aan lopen en fietsen als belangrijkste	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	duidelijk hoe dit is uitgewerkt in de ontwikkelrichting voor woningbouw.	vervoersmiddelen, bijvoorbeeld op pagina 62 van de conceptvisie.	
071	De provincie Noord-Brabant geeft aan dat het onduidelijk is hoe de opgave voor fietsparkeren is verwerkt in het ontwerp. Ook de snelfietsroutes worden niet benoemd in de omgevingsvisie.	Deze opgaven staan uitgebreid(er) beschreven in de achterliggende Mobiliteitsvisie Breda. Op pagina 21 en 62 staat de opgave beschreven om naar alle omliggende kernen snelle fietsroutes te realiseren. De fietsroutes zijn ook opgenomen op de opgavekaart.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
071	De provincie Noord-Brabant geeft aan dat in de omgevingsvisie niet duidelijk wordt welke samenwerking wordt beoogd met de provincie.	De omgevingsvisie beschrijft de hoofdlijnen van het ruimtelijk beleid. Hierin beschrijven we ook welke opgaves we samen met partners - waaronder u als provincie – willen realiseren. Hoe we deze samenwerking precies vormgeven is projectafhankelijk.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
071	Natuur en ecologie: De provincie Noord-Brabant geeft aan dan natuurinclusief bouwen en natuurinclusieve landbouw worden gestimuleerd. Hoe de gemeente dit voor ogen heeft komt minder goed tot uiting. Provincie verzoekt dit nader uit te werken.	Natuurinclusief bouwen borgen we met de Bredase Groen & Parknorm. Voor natuurinclusief bouwen ontwikkelen we een handleiding, zodat per gebiedstype en per type ontwikkeling maatwerk kan worden toegepast. Deze handleiding maakt onderdeel uit van het Groenkompass, een programma dat een nadere uitwerking vormt (op tactisch niveau) van de groene opgaven die we (op strategisch niveau) beschrijven in de omgevingsvisie. Ter informatie zal het Groenkompass aan u worden toegestuurd. Om onder andere natuurinclusieve landbouw te bevorderen, gaan we met boeren en andere ondernemers die willen uitbreiden in overleg. Tijdens de zogenoemde keukentafelgesprekken kijken we gezamenlijk naar de landschappelijke inpassing van de uitbreiding en naar de	Aanpassing tekst In de vast te stellen Omgevingsvisie is de tekst over natuurinclusieve landbouw aangevuld met een verduidelijking. Aanpassing kaart Geen

		meerwaarde op het gebied van circulariteit, natuur, cultuurhistorie en/of klimaat. In de kwetsbare gebieden is de gemeente terughoudender dan in minder kwetsbare gebieden. Elke ontwikkeling betreft maatwerk. In de vast te stellen omgevingsvisie is de tekst over dit onderwerp aangevuld met een verduidelijking.	
--	--	--	--

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
071	De provincie Noord-Brabant geeft aan inzake Vitaal buitengebied: Een kaartbeeld met de verschillende landschappen kan de benoemde landschappen en hun doelen beter inzichtelijk maken. De kenmerken, kwaliteiten en opgaven voor de verschillende landschapstypen vragen om een meer concrete beschrijving. Dit als onderbouwing van de Bredase ambitie om een topeconomie in een toplandschap te zijn. De provincie treedt hier graag over in overleg; De paragraaf met betrekking tot het vitaal buitengebied kan volgens de provincie versterkt worden. De integrale beschouwing op het buitengebied ontbreekt hier. Hoe kijkt de gemeente Breda naar de agrarische sector en dan meer specifiek de verschillende vormen daarbinnen? Welk beeld ontstaat als verschillende ambities over elkaar worden gelegd? Wat betekent de samenhangende beschouwing voor de (hoofd)richting van de verschillende delen van het buitengebied? Hoe verhoudt bijvoorbeeld de ambitie voor het versterken van het kleinschalige landschap en herstel beekdal zich tot de aanwezige plantteelt-, fruitteelt- en glastuinbouwbedrijven in de Rith?	Een meer concrete beschrijving van de verschillende landschapstypen, mede in relatie tot de agrarische sector en de verschillende ontwikkelingen daarin, werken we na vaststelling van de omgevingsvisie nader uit op tactisch niveau. De gemeente Breda gaat na vaststelling van de omgevingsvisie in gesprek over een handelingsperspectief voor het (regionale) buitengebied, met de verschillende partners die bij deze opgave betrokken zijn.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	De provincie Noord-Brabant mist een handelingsperspectief bij de verduurzaming van de landbouw. De provincie Noord-Brabant denkt graag mee m.b.t. de herziening van het Ruimte voor Ruimte beleid, dit ook gezien de afspraken die in het verleden zijn gemaakt.		
071	De provincie Noord-Brabant stelt dat de ontwikkeling van het werkterrein Bavel vraagt om een zorgvuldige afweging, los van de programmatische.	Het Zoekgebied voor nieuw werkterrein in Bavel is in de ontwerp-omgevingsvisie ruim opgezet. Dat biedt de mogelijkheid om bij de uitwerking nadere afwegingen te maken ten aanzien van het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos, de Gilzewouwerbeek en de huidige functies. Ook de ecologische verbindingszone en de overige leefgebieden van de Boomkikker maken onderdeel uit van deze afweging. Naar aanleiding van zienswijzen is de opgave voor Werken in Bavel Zuid nader verkend. Het resultaat is dat het zoekgebied voor werken vergaand is verkleind. Het zoekgebied beperkt zich nu tot het gebied tussen de Gilzewouwerbeek en de Woestenbergsesweg. Met het verkleinen van het zoekgebied is eveneens in het programmatische overzicht voor bedrijventerreinen in het hoofdstuk 'Dit gaan we doen' de opgave voor werken in Bavel Zuid teruggebracht naar 33 – 40 ha. In de planuitwerking worden de uiteindelijke contouren van het nieuwe werkterrein bepaald. De opgave is om de toekomst van dit zoekgebied voor werken in haar geheel te verkennen. Uitgangspunten daarbij zijn: - Zorgen voor goede inpassing in de omgeving,	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

		- Behouden van de ecologische hoofdstructuur tussen Molenschotse Heide en Princenbosch, - Inspelen op de eventuele aanpassingen aan de A58, - Bestaande natuurwaarden voldoende borgen of kwalitatief in voldoende mate compenseren.	
--	--	--	--

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
071	VAB beleid: De provincie geeft aan dat als het gaat om het toevoegen van meerdere woningen in het buitengebied, het VAB-beleid strijdig met het provinciaal beleid is. De provincie verzoekt de voorwaarden uit de omgevingsverordening over te nemen in het VAB-beleid en hiernaar te verwijzen. Ook verzoekt de provincie op dit onderdeel ambtelijk in overleg te treden zodat dit onderdeel op provinciaal en gemeentelijk niveau in overeenstemming kan worden gebracht;	In het VAB-beleid zal de verwijzing naar de Omgevingsverordening (en andere beleid- en regelgeving, zoals bijvoorbeeld de Wet natuurbescherming) worden aangescherpt, zodat voor eenieder duidelijk is dat initiatieven hierbinnen moeten passen.	Aanpassing tekst Omgevingsvisie Nee Aanpassing tekst VAB-beleid Ja, de tekst omtrent het toevoegen van woningen wordt aangescherpt (met een verwijzing naar de Omgevingsverordening) Aanpassing kaart Geen
071	De provincie Noord-Brabant geeft aan dat de erfgoedwaarden beter moeten worden opgenomen worden in het VAB-beleid.	In de vast te stellen Omgevingsvisie is tekst toegevoegd over het behoud van cultuurhistorisch waardevolle bebouwing: Bij cultuurhistorisch waardevolle bebouwing denken wij actief mee over mogelijkheden zoals woningsplitsing, functieverandering etc. om op die manier ons erfgoed te behouden voor de toekomst. In een zo vroeg mogelijk stadium levert de initiatiefnemer voldoende onderbouwing aan waaruit blijkt dat er cultuurhistorische waarden aanwezig zijn. Door middel van aanwijzing tot gemeentelijk monument wordt het behoud naar de toekomst toe geborgd. Dit uitgangspunt geldt voor al ons erfgoed, dus ook voor VAB-locaties.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
071	Duurzame stad: De provincie Noord-Brabant verzoekt de gemeente Breda vroegtijdig in overleg te treden bij maatregelen die tot een ruimtevraag leiden of provinciale belangen raken.	Over het algemeen geldt dat wij in overleg treden bij maatregelen die tot een ruimtevraag leiden of provinciale belangen raken. Met de diep-rond-breed-benadering die de provincie in haar omgevingsvisie en -verordening aanhoudt, zal de intensiteit van deze overleggen toenemen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
071	Circulariteit: De provincie Noord-Brabant wijst er op dat circulair en biobased bouwen gekoppeld kan worden aan gebiedsontwikkelingen, transformaties en openbare ruimte. Daarmee komt de omgevingsvisie in lijn met de NOVI en Uitvoeringsagenda van Nationale Omgevingsvisie en de Duurzame Verstedelijkingsstrategie voor stedelijk Brabant. Duurzame gebiedsontwikkeling (Klimaatneutraal, Klimaatbestendig, Energie en Circulair) kan explicieter terug komen in de visie.	We herkennen de opgaven. In de omgevingsvisie dit een van de aspecten die we scharen onder het doel 'Een toekomstbestendige stad'. Klimaat, energie en circulariteit komen eveneens aan bod in diverse paragrafen in hoofdstuk 3. In de ter vaststelling aangeboden hebben we gebiedsontwikkeling als onderwerp aan het doel 'Toekomstbestendige stad' toegevoegd.	Aanpassing tekst In het doel 'Een toekomstbestendige stad' hebben we de bijdragen van gebiedsontwikkelingen benoemd. Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
071	Ontwikkelingsperspectief Breda Zuid-West: De provincie Noord-Brabant constateert dat de rode ontwikkelingen in het ontwikkelingsperspectief een stuk concreter zijn dan de opgaves voor natuur en landschap (inclusief cultuurhistorie). De provincie verzoekt het ontwikkelingsperspectief op dit onderdeel aan te vullen en concretiseren. Het beschreven provinciale beleid in het ontwikkelingsperspectief is te kort door de bocht en gaat niet in op de basisprincipes voor een evenwichtige toedeling van verwachte functies, evenals de ontwikkelingsrichting.	De contour van het Zoekgebied voor nieuwe werkerreinen en nieuwe natuur wordt aangepast naar aanleiding van de vele zienswijzen. De zuidgrens van Rithmeesterpark fase 2 komt in de vast te stellen omgevingsvisie, verder van het beekdal van de Aa of Weerij en de Trippelenberg vandaan te liggen. Het gebiedsperspectief wordt losgekoppeld van het traject van de omgevingsvisie. Bij de verdere uitwerking hiervan worden de groene ontwikkelingen (natuur/landschap/cultuurhistorie) verder uitgewerkt en geconcretiseerd. Ook zal worden verduidelijkt dat wij alleen ruimte zien voor initiatieven gelegen aan de A16/Graaf Engelbertlaan (de internationale entree van Breda) en niet in het overige gebied, met uitzondering van de Marechausseekazerne waarvan de herontwikkeling het behoud van het erfgoed borgt.	Aanpassing tekst Het ontwikkelperspectief Breda Zuid-West wordt niet als bijlage van de omgevingsvisie aangeboden, maar later dit jaar als eigenstandig gebiedsperspectief aan de raad aangeboden. Aanpassing kaart Geen
071	De provincie Noord-Brabant geeft aan dat de Verordening Ruimte is opgevolgd door de Interim Omgevingsverordening en verzoekt om in de definitieve omgevingsvisie in de relevante hoofdstukken een verwijzing op te nemen naar het actuele provinciale beleid. De provincie Noord-Brabant geeft aan het ontwikkelingsperspectief Breda Zuid-West nog niet 'af genoeg' te vinden. De provincie adviseert het document als zelfstandig beleidsdocument vast te stellen, waarbij de essentie of hoofdrichting wil in de definitieve Omgevingsvisie wordt beschreven.	De processen van de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening liepen parallel. In het nog aan te passen gebiedsperspectief zal een verwijzing worden opgenomen naar het meest actuele provinciale beleid en zal tevens de relatie tot de provinciale diep-rond-breed-benadering worden toegelicht.	

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
071	Perspectief voor het centrum: In de inleiding staat dat de omgevingsvisie een programmatische verkenning naar de potentie is en een inspiratiebron voor het gesprek. Deze status is echter niet helder en kan een risico vormen voor het gesprek die gelijktijdig wordt gevoerd over de programmatische invulling van het gebied. De provincie gaat er van uit dat de afspraken, die in de Samenwerkingsagenda Transformatieopgaven Breda – provincie Noord-Brabant en intentieovereenkomst en plan van aanpak herontwikkeling 't Zoet gemaakt zijn, ook leidend zijn voor de Omgevingsvisie.	We delen uw opvatting dat de status van 'Het perspectief van het centrum' die bij de ontwerp Omgevingsvisie als bijlage was opgenomen niet helder was. Bij de ter vaststelling aangeboden omgevingsvisie is de positie van het document verduidelijkt en de naam aangepast in 'De potentie van het nieuwe centrum'. In het algemene deel van deze Nota van Commentaar leggen we dat nader uit.	Aanpassing tekst Bedoeling van het document is verduidelijkt. Hiervoor is de naam van het document, de volgorde in het document en de teksten en referenties in het document aangepast. Aanpassing kaart Bedoeling van de illustraties is verduidelijkt.
071	De provincie Noord-Brabant gaat er van uit dat de afspraken, die in de Samenwerkingsagenda Transformatieopgaven Breda – provincie Noord-Brabant en intentieovereenkomst en plan van aanpak herontwikkeling 't Zoet gemaakt zijn, ook leidend zijn voor de omgevingsvisie.	Het spreekt voor zich dat we bij de herontwikkeling van 't Zoet samenwerken conform de samenwerkingsafspraken en intentieovereenkomst die de provincie en de gemeente voor deze opgave hebben gesloten.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
071	Erfgoed reactie Archeologie: De provincie Noord-Brabant geeft aan om het aspect archeologie zichtbaarder te maken zou bij het bespreken van de ondergrond gewezen kunnen worden op de gebieden waar archeologische waarden al gevonden zijn. Daarnaast zijn er ook delen van de gemeente met een archeologische verwachting. Dit is een factor	Archeologie is een onderdeel van erfgoed/cultuurhistorie. Dus overal waar erfgoed/ cultuurhistorie of cultuurhistorische waarden staat kan archeologie (en historische geografie en gebouwd erfgoed worden gelezen). De provincie houdt een verouderde indeling aan, die archeologie onterecht lostrekt van cultureel erfgoed. Er is gekozen voor dit abstractieniveau (cultureel erfgoed) om de stukken leesbaar te	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	die meegewogen moet worden bij de ontwikkelingen in een gebied.	houden. Indien archeologie verdiept wordt dan moet er ook evenredig worden verdiept met betrekking tot historische geografie en gebouwd erfgoed. Dat lijkt me niet wenselijk voor de Omgevingsvisie.	
--	---	--	--

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
071	MER: De provincie Noord-Brabant geeft aan bij de scenario's in PlanMER er diverse archeologische waarden niet zijn benoemd evenals geografische invullingen terwijl op dezelfde locaties er rijksmonumenten aanwezig zijn. De provincie Noord-Brabant geeft aan dat het niet duidelijk is wat bedoeld wordt met de conclusie dat wordt aangegeven dat verstoringen leiden tot een langere archeologische waarde doordat de kwaliteit van archeologische objecten aangetast kan worden.	De 4 scenario's in het MER zijn fictieve scenario's op basis van uiterste maatschappelijke en ruimtelijke uitgangspunten. Zij zijn opgesteld om de effecten van keuzes die in de Omgevingsvisie gemaakt kunnen worden in beeld te brengen, zie 3.4 MER. De gebruikte cijfers zijn dus ook niet per se realistisch of conform CBS-verwachting. In het MER wordt de impact van nieuwe beleidskeuzes beoordeeld. De aangegeven locaties zijn geen exacte locaties. Wanneer locaties specifiek ingevuld worden zal rekening worden gehouden met archeologische aspecten. De autonome ontwikkeling gaat in op de situatie waarin verslechtering optreedt zonder het aanvullend beleid vanuit de Omgevingsvisie. Met het aanvullende beleid vanuit de Omgevingsvisie wordt geen verslechtering en/of verbetering verwacht.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
071	De provincie Noord-Brabant geeft aan het niet juist is dat de hoogste cultuurhistorische en archeologische waarden zich in het buitengebied bevinden en dat de overige deelgebieden ook cultuurhistorische en archeologische waarden bevatten maar tot een lager niveau vergeleken met het buitengebied. Deelgebied 1 centrum is de oude kern van Breda en is een archeologisch monument. Hier ligt de grootste dichtheid aan archeologische en cultuurhistorische waarden.	De gemeente Breda heeft twee erfgoedkaarten vastgesteld. 1 voor het archeologisch erfgoed en 1 voor het overige erfgoed. Uiteraard zijn daar ook alle stedelijke gebieden en dorpen van een waardering voorzien.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
078	Waterschap Brabantse Delta heeft de ontwerp-omgevingsvisie met enthousiasme gelezen en vraagt ons om zorgvuldige afwegingen te maken qua bouwen en functiemenging omdat sommige functies, zoals bijvoorbeeld ecologie, echt hun grenzen hebben. Tevens vraagt indiener aandacht voor de opgaven in het kader van stikstof, water en natuur/biodiversiteit. De EVZ-Boomkikker en de Gilzewouwerbeek dienen te worden versterkt in de plannen. Het toepassen van een zwaardere norm voor waterberging in wateroverlastgevoelige gebieden door de gemeente, wordt door indiener als een goede aanpak gezien en als voorbeeld voor bovengenoemde opgaven.	De genoemde opgaven worden onderkend en hebben naar ons idee een volwaardige positie gekregen in de ontwerp-Omgevingsvisie. De versterking van de EVZ-Boomkikker en de Gilzewouwerbeek worden meegenomen in de plannen voor Bavel-Zuid en -Oost. Ook hierbij werken wij graag weer samen met het waterschap.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	Het Waterschap spreekt haar waardering uit voor de wijze waarop Breda steeds de samenwerking met het waterschap en andere partijen opzoekt.		
--	---	--	--

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
084	De gemeente Etten-Leur geeft aan dat excellent vestigingsklimaat regio West-Babant gebaat is bij voldoende werklocaties en een gevarieerd MKB.	Breda onderschrijft dit uitgangspunt en zal ook op dit punt via de samenwerking bijdragen aan oplossingen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
084	De gemeente Etten-Leur geeft aan dat voor het verbeteren van de bereikbaarheid van de westkant van Breda, de gemeente Breda denkt aan een aanpassing van knooppunt Zonzeel. Graag wil Etten-Leur hierover met Breda in overleg en heeft daarvoor al een verzoek in haar brief van 19 maart 2021 neergelegd.	Wethouder Daan Quaars heeft hierover inmiddels met uw college contact gehad. Een overleg tussen Etten-Leur, Moerdijk, Drimmelen en Breda zal op korte termijn over dit punt georganiseerd gaan worden.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
085	Rijkswaterstaat (RWS) herkent in onze Ontwerp-Omgevingsvisie diverse inhoudelijke opgaven en ziet raakvlakken en gedeelde belangen tussen onze visie en de opgaven waar wij als overheden gezamenlijk voor staan, zoals bereikbaarheid en verschillende milieuthema's zoals lucht en geluid. Willen omgevingsplannen graag met ons uitwerken via bv SmartwayZ.nl en RES.	Wij zijn verheugd dat wij samen als gezamenlijke gebiedspartners op kunnen trekken bij de uitwerking van onze Omgevingsvisie. Bereikbaarheid is voor ons als centrumstad van West-Brabant cruciaal voor de verdere uitbouw en ontwikkeling van Breda Internationaal Knooppunt. De uitnodiging daarvoor kunt u tegemoetzien. Wij gaan er daarbij vanuit dat u bij de opzet van uw plannen	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	Met name zaken die direct of indirect van invloed kunnen zijn op de doorstroming en veiligheid van onze (vaar)wegen. Bijvoorbeeld extra aansluiting Zonzeel (A16/A59) en werkterrein bij Bavel i.r.t. tot A58. Inzet RWS is om als gelijkwaardige gebiedspartner maatschappelijke meerwaarde willen bereiken door het belang waar wij voor staan te combineren met belangen van onze omgevingspartners in de geest van de omgevingswet; samen, integraal en vanuit vertrouwen.	onze ambities betreft en daarover met ons in overleg blijft.	
--	--	---	--

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
102	De gemeente Geertruidenberg onderschrijft de doelen die Breda stelt in haar woonbeleid en spreekt haar vertrouwen uit in een goede regionale samenwerking om dit te bewerkstelligen. Ook is de gemeente Geertruidenberg enthousiast over de ambitie 'Stad in een park'. Ook onderschrijft de gemeente Geertruidenberg dat de voeding van het Amernet écht duurzaam zou moeten zijn. De intentie om in provinciale samenwerking te zoeken naar een duurzaam alternatief voor de Amercentrale wordt dan ook van harte onderschreven.	We ondersteunen het standpunt over het vertrouwen in een goede regionale samenwerking en onderschrijven het enthousiasme en duurzame ambities inzake de voeding van het Amernet. We trekken daarin via de RES West-Brabant al samen in op. Daarnaast vormt de Aanlanding wind van zee eveneens zo'n gezamenlijk onderwerp van aandacht. Het Amer-warmtenet bindt ons en daarmee is samen optrekken noodzakelijk.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
131	De gemeente Moerdijk ziet uit naar verdere samenwerking en wenst de gemeente Breda veel succes in het verdere traject omtrent de omgevingsvisie.	Wij onderschrijven de goede samenwerking op regionaal verband.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
131	De gemeente Moerdijk onderschrijft het voorstel om vooral binnenstedelijk uit te breiden. Verstedelijking verhoogt de druk op het buitengebied.	Gezamenlijk belang om de verschillende opgaven in samenhang met elkaar te bezien en daarvoor met duurzame oplossingen te komen. Groen-blauwe raamwerk is daarvoor van groot belang.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

4.3 Algemeen: Regionale Samenwerking

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
049	Graag wil men de intergemeentelijke ruimtelijke vraagstukken in RIA-verband aanpakken. Deze werkwijze ervaart de gemeente Drimmelen als zeer verfrissend.	Breda wil deze intergemeentelijke ruimtelijke uitdagingen graag in RIA-verband aanpakken. Een voorstel om daarmee een start te maken wordt voorbereid.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
049	De gemeente Drimmelen ziet kansen om de stedelijkheid van Breda via de zuidkant van de snelweg A59 ter hoogte van Terheijden mede door te ontwikkelen	Dit aanbod in het kader van de uitwerking van de RIA en het Verstedelijkingsakkoord SRBT aannemen.	Aanpassing tekst Geen

			Aanpassing kaart Geen
--	--	--	---------------------------------

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
049	De gemeente Drimmelen geeft aan dat op gebied van infrastructuur een mogelijk snelfietspad Breda-Terheijden perspectief biedt in combinatie met transferiumhub Terheijden en het aanpakken knooppunt Zonzeel.	Ook hiervoor geldt dat we dit gebiedsgericht willen oppakken en daarvoor als vervolg op de RIA tot een vervolgaanpak willen komen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
049	De gemeente Drimmelen ziet kansen op het gebied van infrastructuur om de structuur van het gebied tussen Breda en Drimmelen te verstevigen. Van de capaciteit van de N285 wordt al het uiterste gevraagd. Blijven graag meedenken over een snelfietsroute direct langs de N285, de mogelijkheid van een transferium/hub in Terheijden en het aanpakken van Zonzeel. Worden graag actief betrokken bij de brug over de Mark, die als kans wordt gezien.	De genoemde aspecten worden opgepakt in regionaal verband opgepakt. Zowel het kader van de Samenwerkings-agenda tussen de provincie Noord-Brabant en Breda als in het Regionaal Mobiliteits-Programma van de Regio West-Brabant staan afspraken over het versterken van de waarde van het (regionale) HOV-netwerk en een verdere uitbouw van het regionaal fietsnetwerk. In de Regionale Investerings Agenda (RIA) is afgesproken om (ruimtelijke) ontwikkelingen binnen gemeenten te koppelen aan vraagstukken rond regionale mobiliteit en bereikbaarheid. Haalbaarheidsstudies worden uitgevoerd om tot een totaalpakket van maatregelen te komen. Uit de potentiescan van de provincie voor snelfietsroutes bleek de genoemde route overigens niet heel kansrijk. Het verzorgingsgebied is daarvoor te klein.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
049	De gemeente Drimmelen wil de recreatieve mogelijkheden van groen stedelijk profiel binnen de sterke steden verknopen met het vitaal platteland. Aandacht voor de Stad-Land verbindingen via weg, fiets en de Mark. Met name versterken waterverbindingen (pontje Terheijden, watertaxi Terheijden-Breda) biedt kansen voor verdere ontwikkeling recreatieve positie Drimmelen.	Ook hiervoor geldt dat het uitwerkingsvoorstel RIA de door Drimmelen genoemde suggesties moet meenemen. Voor Breda geldt dat wij hier zeker positief tegenover staan en in onze OGV daar ook de ruimte voor hebben opgenomen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
049	De gemeente Drimmelen wil graag de intergemeentelijke ruimtelijke vraagstukken in RIA-verband aanpakken. Deze werkwijze ervaart Drimmelen als zeer verfrissend.	Breda wil deze intergemeentelijke ruimtelijke uitdagingen graag in RIA-verband aanpakken. Een voorstel om daarmee een start te maken wordt voorbereid.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
050	De gemeente Oosterhout geeft aan dat de Omgevingsvisie Breda een goede basis biedt om de complementariteit tussen beide gemeenten nader uit te werken. RIA regio Breda en Verstedelijkingsakkoord Stedelijke Regio Breda Tilburg vormen daarnaast belangrijke instrumenten om daar invulling aan te geven.	De nauwe sociaal-economische band tussen Oosterhout en Breda herkennen wij. Via RIA en Verstedelijkingsakkoord willen we daar graag verder invulling aan geven.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
050	De gemeente Oosterhout wil graag verantwoordelijkheid nemen voor het terugdringen van het woningtekort en daarvoor een deel van de	In de RIA regio Breda is een begin gemaakt met het vastleggen van de afspraken op het gebied van woningbouw. Oosterhout zal daar voor een	Aanpassing tekst Geen

	woningbouwambities realiseren. Afspraken daarover via RIA en Verstedelijkingsakkoord vastleggen.	substantieel deel aangesproken worden. Afspraken, kwantitatief en kwalitatief, zullen als vervolg op de RIA gemaakt moeten gaan worden.	Aanpassing kaart Geen
--	--	---	---------------------------------

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
063	De Veiligheidsregio Midden en West-Brabant wordt graag betrokken bij de keuzes bij de Bruidsschat en het proces naar een nieuw geheel omvattende omgevingsplan.	Bedankt voor het aanbod. De veiligheidsregio wordt in het vervolgproces richting omgevingsplan betrokken.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
071	De provincie Noord-Brabant geeft aan dat de genoemde woningbouwambitie van 25.000 te bouwen woningen tot 2040 zich prima verhouden tot de uitkomsten van de provinciale bevolkings- en woningbehoefteprognose. Gevraagd wordt om de provincie tijdig te betrekken bij het inspelen op dorpse woonmilieus door het toevoegen van aanvullende woontypologieën.	In de reguliere overleggen met de provincie worden genoemde onderwerpen besproken. Afstemming van woningbouwlocaties doen we graag in regionaal verband in de daarvoor ingerichte samenwerkingsverbanden (subregio Breda e.o.).	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
084	De gemeente Etten-Leur onderkent de noodzaak om via regionale samenwerking tot een verantwoorde aanpak van de opgaven te komen wordt gewaardeerd. Sterke centrumfunctie van Breda in West-Brabant versterkt die noodzaak. De RIA regio Breda is daar recent een goed voorbeeld van.	Samenwerking als middel om opgaven aan te pakken is voor Breda vanzelfsprekend. Opgaven oppakken op de schaal die daar het meest geëigend voor is. De RIA regio Breda als één van de bouwstenen voor een toekomstig Verstedelijkingsakkoord Stedelijke Regio Breda Tilburg, is zo'n schaalniveau. Sterke Steden verbinden binnen West-Brabant is zo'n ander schaalniveau.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing

084	Gemeente Etten-Leur geeft aan dat het overleg over de woonopgaven noodzakelijk blijft. De RIA regio Breda is daarvan een voorbeeld. Verstedelijkingsakkoord SRBT een ander voorbeeld. Etten-Leur wil graag als voorstad van Breda en woonstad van de Sterke Steden daarbij haar rol spelen om verder te (her-)ontwikkelen.	Blij met de herkenning dat dit overleg noodzakelijk is om de woonopgaven aan te pakken. De positie die Etten-Leur daarbinnen voor zichzelf zien herkennen en erkennen wij.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
-----	--	--	--

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
084	De gemeente Etten-Leur onderschrijft de oproep van Breda om de samenwerking in de regio verder te versterken en uit te bouwen. De sterke centrumfunctie van Breda in West-Brabant versterkt die noodzaak. De gemeente Etten-Leur noemt in haar zienswijze enkele mooie voorbeelden van grensoverschrijdende samenwerking waaronder: 1. De samenwerking aan het Van Gogh Nationaal Park; 2. Het verbeteren van bereikbaarheid; 3. De Regionale Investeringsagenda (RIA).	We ondersteunen het standpunt dat we in regionaal verband de samenwerking verder sterker en uitbouwen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
084	De gemeente Etten-Leur geeft aan dat zij bij specifieke woningbouwplannen zoals Beeks Buiten graag mede betrokken worden gelet op de relatie dat dit heeft met het tussenliggende gebied.	Dat overleg zal zeker gezocht worden omdat we die ontwikkeling ook afgestemd willen hebben met Etten-Leur.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
-----	-------------------	------------------	------------

084	De gemeente Etten-Leur geeft aan dat vitaal buitengebied ook cruciaal is voor goede woon- en werkomgeving. Gezamenlijk optrekken in Van Gogh Nationaal Park is een mooi voorbeeld hoe daar samen de schouders onder gezet kan worden.	Een goede stad-land relatie is één van de uitgangspunten van onze Omgevingsvisie. Daar zullen nu en in toekomst samen met de daarvoor relevante partijen aan blijven werken.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
-----	---	--	--

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
095	VNO-NCW willen samenwerken in het kader van de Regionale Investeringsagenda en het Verstedelijkingsakkoord om de ontwikkelingen in de regio op de (rijks)agenda te krijgen	Het samenwerkingsproces wat de gemeenten binnen het RIA doorlopen wordt uitgebreid richting externe partijen. Ook voor het Verstedelijkingsakkoord Stedelijke Regio Breda Tilburg wordt de inbreng van externe partijen gevraagd.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
102	Voor de gemeente Geertruidenberg is de recent gestarte samenwerking om tot een RIA regio Breda te komen een belangrijke ontwikkeling. Daarmee kan een flink aantal opgaven regionaal op- en aangepakt worden.	Breda kan met deze opvatting instemmen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
102	De gemeente Geertruidenberg onderschrijft de ambities om tot een kwantitatieve en kwalitatieve versterking van het woonaanbod te komen. Ook de Bredase wens om dit regionaal via RIA regio Breda aan te pakken. Sociale woningbouw vraagt specifiek om aandacht. Vragen Breda om hier ook voor te gaan bouwen om druk in de omliggende kernen beheersbaar te houden.	Blij met de onderschrijving van deze Bredase visie. En in RIA-verband de uitwerking verder gestalte geven, onderschrijft Breda. Vraagstuk van druk op de sociale woningmarkt ervaart Breda ook. Alleen samen valt dit op te lossen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing

102	De gemeente Geertruidenberg wil de infra-knooppunten graag samen met Breda bij de kop pakken. A27 en knooppunt Hooipolder zijn belangrijke issues.	In de RIA regio Breda is hiervoor aandacht gevraagd. In de gevraagde MIRT-verkenning Breda Internationale Knoop is ook de toeleidingsinfrastructuur, zoals A27 van belang. Hooipolder vormt daar (nog steeds) een knelpunt in.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
-----	--	--	--

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
102	De gemeente Geertruidenberg stelt dat verstedelijking de druk op het buitengebied verhoogt en stelt voor om vooral binnenstedelijk uit te breiden.	Gezamenlijk belang om de verschillende opgaven in samenhang met elkaar te bezien en daarvoor met duurzame oplossingen te komen. Groen-blauwe raamwerk is daarvoor van groot belang.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
104	De GGD denkt graag mee in de verdere uitwerking van de thema's gezond leefmilieu, stad voor iedereen en energietransitie.	Dank voor dit aanbod. Dit nemen wij mee in het vervolgproces na vaststelling van de visie.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
104	Indiener geeft aan om bewoners mee in de te nemen energiematregelen.	We erkennen dat bewoners betrekken hierbij belangrijk is, dat wordt toegevoegd in tekst.	Aanpassing tekst Dit aspect is aangevuld in 'Klimaatbestendige stad' – 'Energietransitie'. Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
-----	-------------------	------------------	------------

128 159	Indieners geven aan dat de regiogemeenten werken aan gezonde groei met een gezamenlijke investeringsstrategie op vier samenhangende pijlers: wonen, economie, bereikbaarheid en landschap." De grootste problemen die we moeten aanpakken zijn het klimaat en de energietransitie om de regio en de stad leefbaar en toekomstbestendig te maken. Wellicht de verkeerde pijlers gebruikt?	De RIA betreft een regionale verkenning vanuit samenwerkende gemeentes, waarbij klimaat en energietransitie wel degelijk als opgaven worden onderkend. Ten behoeve van de energietransitie is de RES West-Brabant samengesteld. Zowel RIA als RES worden bekrachtigd in de afzonderlijke omgevingsvisies van de deelnemende gemeenten. Klimaat(adaptatie) en energietransitie komen ruimschoots aan bod in zowel de ontwerp-Omgevingsvisie als in de vast te stellen Omgevingsvisie, onder andere in hoofdstuk 3 in de paragraaf Duurzame omgeving.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
------------	--	---	--

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
131	De gemeente Moerdijk onderschrijft de recent gestarte samenwerking om tot een RIA regio Breda te komen een belangrijke ontwikkeling. Daarmee kan een flink aantal opgaven regionaal op- en aangepakt worden.	Breda kan met deze opvatting instemmen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
131	De gemeente Moerdijk onderschrijft de ambities om tot een kwantitatieve en kwalitatieve versterking van het woonaanbod te komen. Ook de Bredase wens om dit regionaal via RIA regio Breda aan te pakken. Sociale woningbouw vraagt specifiek om aandacht. Vragen Breda om hier ook voor te gaan bouwen om druk in de omliggende kernen beheersbaar te houden.	Blij met de onderschrijving van deze Bredase visie. En in RIA-verband de uitwerking verder gestalte geven, onderschrijft Breda. Vraagstuk van druk op de sociale woningmarkt ervaart Breda ook. Alleen samen valt dit op te lossen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
------------	--------------------------	-------------------------	-------------------

131	De gemeente Moerdijk verzoekt de infra-knooppunten graag samen met Breda bij de kop pakken. A27 en knooppunt Hooipolder zijn voor Geertruidenberg belangrijke issues.	In de RIA regio Breda is hiervoor aandacht gevraagd. In de gevraagde MIRT-verkenning Breda Internationale Knoop is ook de toeleidingsinfrastructuur, zoals A27 van belang. Hooipolder vormt daar (nog steeds) een knelpunt in.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
-----	---	--	--

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
131	De gemeente Moerdijk onderschrijft de wens dat de voeding van het Amer-warmtenet duurzaam moet zijn. Amercentrale kan daarvoor een oplossing zijn.	Trekken daarin via de RES West-Brabant al samen in op. Daarnaast vormt de Aanlanding wind van zee eveneens zo'n gezamenlijk onderwerp van aandacht. Het Amer-warmtenet bindt ons en daarmee is samen optrekken noodzakelijk.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

4.4 Algemeen: Overige aspecten

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
004	Indieners stellen dat de StadsGalerij Oude Vest 34 lijkt net buiten de visie-zone te vallen terwijl Synchron, Stadsherstel en wijzelf (Tranzforma) er plannen voor hebben ontwikkeld. Tevens wil de indiener graag nader geïnformeerd worden over eventuele intenties met het gebouw en het omliggend terrein en of er nog plannen voor te ontwikkelen zijn.	In de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie zijn de eerdere twee kaarten samengevoegd tot één kaart. Hierop hebben we globaal de ontwikkelruimte die op het Chassé Park aanwezig is toegevoegd. De grenzen en vlakken in de kaart van de Omgevingsvisie hebben geen rechtsstatus en heeft geen gevolgen voor rechten die het bestemmingsplan nu biedt. De Omgevingsvisie is een strategische visie voor de fysieke leefomgeving tot 2040. Hierin wordt niet de stand van zaken projecten besproken.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart De Stadsgalerij stond al op de kaart. Het bouwvlak dat achter de stadsgalerij nog beschikbaar is, is globaal op de kaart opgenomen.

		We hebben uw vraag doorgestuurd naar de afdeling Ruimte en Vastgoedontwikkeling.	
--	--	--	--

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
006	Indieners stellen dat het onduidelijk is waarom in eind 2013 een gebied visie is vastgesteld voor 2030, en louter 8 jaar later er een nieuwe visie voor 2040 moet worden vast gesteld.	In de hoofdstuk 5.2 leggen we uit waarom een omgevingsvisie voor Breda nu noodzakelijk is. In het kort: Breda staat de komende jaren voor een aantal urgente maatschappelijke opgaven zoals klimaatverandering, energietransitie en het voorzien in werkgelegenheid en huisvesting. Daarom vervangt deze omgevingsvisie de huidige Structuurvisie Breda 2030 uit 2013 als strategische visie voor de fysieke leefomgeving van Breda richting 2040.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
006	De indiener maakt bezwaar tegen alle documenten	De indiener heeft geen onderbouwing aangeleverd waarom er bezwaar wordt gemaakt tegen alle documenten.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
046	Indiener stelt dat de visie en de bijlagen zich vooral richten op gewenste technische ontwikkelingen in de omgeving (woningen, bedrijven, wegen etc.). Hoe de bewoners zich aan die ontwikkelingen zullen aanpassen en er zich gelukkig(er) door voelen komt weinig aan bod. Uiteindelijk is het toch de bedoeling van een visie om de mens in die gedachte toekomst een plaats te geven.	De omgevingsvisie gaat over de fysieke leefomgeving en hoe we daarmee een uitnodigende, groene gezonde omgeving bieden om in te wonen, werken, leren, ontspannen en op te groeien. We zetten de kwaliteit van leven centraal in de visie en hanteren daarbij het gedachtegoed van positieve gezondheid, wat zicht richt op zowel fysieke als mentale gezondheid, waaronder het geluk dat mensen ervaren. Dit staat verder toegelicht in 3.3.1.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
073	De indiener stelt dat in diverse strofes ontbreken de bewoners van Breda waarbij deze ontwerp Omgevingsvisie juist een baken moet zijn voor de (toekomstige) bewoners van de Gemeente Breda. Als gevolg op Plan Breda zou deze Omgevingsvisie juist een vastlegging moeten zijn hetgeen de bewoners van Breda graag zien gebeuren.	Bij het opstellen van de Omgevingsvisie is een uitgebreid participatie traject doorlopen met vele belangen behartigers van de gemeente Breda waaronder ook burgers (zie Omgevingsvisie 'Ter toelichting', 'Het participatieproces').	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
073	Indiener geeft aan inzake het citaat op bladzijde 17 over de A16: Indiener vraagt zich af of een en ander geen sterke relatie heeft met bijlage 5.5.	Het is voor ons niet duidelijk wat de indiener met deze strekking bedoeld. De hoofdlijnen van bijlage 5 is in hoofdlijnen opgenomen in de Omgevingsvisie. Vanuit de provincie Noord-Brabant hebben we complimenten gekregen over hoe wij de provinciale Omgevingsvisie hebben verwerkt in de gemeentelijke Omgevingsvisie.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
073	Indiener vraagt of bekend is welke lusten en lasten het internationaal knooppunt brengt en of is aan te geven waar dit van invloed is op de keuzes binnen deze ontwerp Omgevingsvisie?	In detail is niet te benoemen welke lusten en lasten verbonden zijn aan de term "internationaal". Het is een doelstelling die bijdraagt aan de kernwaarde 'Grenzeloos' en maakt duidelijk dat Breda een kwaliteit van leven biedt die internationaal aansprekend en aantrekkelijk is. Bijvoorbeeld op het vlak van bereikbaarheid, cultuur, leisure en economie.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
126	Indiener vraagt zich af: Waar kiezen we nu voor in Breda?	In de Omgevingsvisie wordt gekozen voor een Sterke en Veerkrachtige stad. Hiervoor werken we aan de 9 doelen die in hoofdstuk 1 zijn benoemd.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
126	Indiener vraagt zich af: Komen de ambities ten goede aan alle inwoners van onze stad, of alleen aan de happy few?	De doelen en de opgaven van de Omgevingsvisie zijn er opgericht om de ontwikkelingen ten goede te laten komen aan alle inwoners van Breda. Voorbeelden daarvan zijn de doelen 'Samen zorgen voor krachtige en karakteristieke wijken en dorpen' en 'Verbeteren van de verbindingen tussen wijken' en de inzet op een Ongedeeld Breda.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
145	Indiener stelt dat er regelmatig wordt geschreven over 'Ongedeeld Breda'. Laat de ondernemers die in Breda hun boterham verdienen ook sociale return inzetten. Lokale werkgelegenheid steunen, mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt meenemen in de plannen. In de omgevingsvisie wordt met name beschreven hoe dit ruimtelijk op te lossen, maar het sociale deel wordt nog te beperkt ingevuld in onze optiek.	De omgevingsvisie gaat over de fysieke leefomgeving. Het sociale deel wordt hierin niet meegenomen. Social return heeft zeker de aandacht binnen de gemeente en maakt ook onderdeel uit van het inkoop en aanbestedingsbeleid.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
153	Indiener juicht gebiedsgerichte verbeteropgaven toe en gaat in op het leren van voorbeelden, differentiatie, eigenaarschap in de openbare	We zijn verheugd dat u de aanpak voor Verbeter Breda en de Gebiedsgerichte Verbeteropgaven toe juicht. Een deel van uw verbeterpunten	Aanpassing tekst Geen

	ruimte, uitbreiding van Grote Broer / Grote Zus, goede, veilige snelfietsroute vanuit de Haagse Beemden naar station en centrum.	liggen buiten de reikwijdte van de omgevingsvisie omdat deze zich niet richten op de fysieke leefomgeving maar hebben wel onze aandacht in het uitwerken van de aanpak voor Verbeter Breda. Een ander deel van uw verbeterpunten is naar onze mening opgenomen in de Omgevingsvisie, zoals differentiatie (hoofdstuk 3.2 'Toereikende woningvoorraad'), eigenaarschap in de openbare ruimte (hoofdstuk 4.2.1 'Breda maken we samen'), en fietsroutes vanuit de Haagse Beemden (hoofdstuk 2.3, wijk – wijk verbindingen).	Aanpassing kaart Geen
--	--	--	---------------------------------

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
153	Indiener pleit voor een Europees perspectief (Breda, poort tot Europa). Zowel door te leren van oplossingen in andere Europese steden als door ruimte te bieden voor Europese oriëntatie in Breda.	Het Europees perspectief van Breda maakt deel uit van de Omgevingsvisie. Het is een aspect binnen de kernwaarde Grenzeloos Breda en is een van de onderwerpen die aansluit op het doel 'Een hoogstedelijk centrum'. De concrete aanbevelingen sluiten niet aan op de reikwijdte van de Omgevingsvisie: een strategische visie op de fysieke leefomgeving.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

4.5 Algemeen Donuteconomie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
031	De indiener stelt voor de ontwerp Omgevingsvisie aan te passen en de Stadsdonut Breda als vertrekpunt en kader stellend voor de Omgevingsvisie te hanteren en daarbij een vierde hoofdpoging te definiëren, namelijk om voor 2040	Het model van de donuteconomie is een economisch model. De Omgevingsvisie is een visie op de fysieke leefomgeving. Dat is een belangrijke reden om het model van de donuteconomie niet als kader stellend over te nemen. Wel hebben we het model gebruikt als	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	binnen de grenzen van de donut te zijn aangekomen.	denkraam en is het uitgangspunt geweest voor de structuur van de Omgevingsvisie en heeft het als basis gediend bij de opgestelde doelen. Voor de door onszelf opgestelde doelen ontwikkelen we een indicatoren set waarmee we onze doelen monitoren. 2. We hebben niet de door u voorgestelde vierde hoofdpoging opgenomen, omdat wij van mening zijn dat er vele externe factoren zijn die het succes van de doelstelling beïnvloeden, waar wij als gemeente geen invloed op hebben.	
--	--	---	--

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
169	De indiener heeft het initiatief, inzake een toekomstbestendige en beter verdeelde leefbaarheid in Breda gebaseerd op de 17 Global Goals, aangeboden aan wethouder D. Quaars. Dit initiatief kan ingepast worden in de visie. De indiener pleit ervoor om de systematiek van de Global Goals en onderliggende indicatoren zichtbaar in te bedden in de Omgevingsvisie.	Na analyse bleek dat voor ons de donut economie een beter denkraam vormt voor de Omgevingsvisie dan het hanteren van de Global Goals omdat we de opgaven waarvoor we staan beter kunnen plaatsen in het model van de donut economie.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
169	De indiener stelt voor om de doelen van de concept Omgevingswet zichtbaarder te verbinden met de Nationale Omgevingsvisie. Daarin mist de indiener m.n. de samenlevingsparticipatie waarbij het initiatief niet meer bij de overheid ligt maar bij de omgeving. In deze visie dient meer ruimte te worden ingebouwd voor initiatieven die juist uitgaan van meer diversiteit op kleinere en grotere schaal, gebaseerd op de Global Goals als hogere waarden.	In hoofdstuk 5 staat een paragraaf inzake de omgevingsvisies van Rijk en provincie. In hoofdstuk 4 is een paragraaf opgenomen die heet "Breda maken we samen" waarin we ingaan op samenwerking met meerdere partijen. Zoals eerder aangegeven zijn de Global Goals niet als denkraam gebruikt.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

4.6 Algemeen: Doelen Omgevingsvisie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
079	Indiener vraagt of de wethouder / Raad onderschrijft dat klimaat/leefbaarheid en gezondheid van de bewoners van Breda op 1 staat?	Aan de ambitie van de Omgevingsvisie (de strategische, integrale visie op de fysieke leefomgeving tot 2040) is invulling gegeven door het formuleren van negen doelen. Klimaat, leefbaarheid en gezondheid zijn onderdeel van deze doelen. Het integrale karakter van de visie zorgt er voor dat meerdere doelen bijdragen aan klimaat, leefbaarheid en gezondheid. Klimaat, leefbaarheid en gezondheid zijn belangrijke onderwerpen, maar niet zondermeer belangrijker dan andere doelen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
079	Indiener vraagt of de wethouder / Raad onderschrijft dat klimaat/leefbaarheid en gezondheid niet ten koste gaat ten behoeve van ontwikkelingen zoals die blijken uit de omgevingsvisie?	Klimaat, leefbaarheid en gezondheid zijn belangrijke onderwerpen, maar niet zondermeer belangrijker dan andere doelen. De ambitie in de Omgevingsvisie is: 'Breda, een grenzeloze, gastvrije en groene gemeenschap, is toekomstgericht en stelt de kwaliteit van leven voorop. Dat brengt ons samen.' De negen doelen waarmee we hier uitwerking aan geven tonen in de breedte waar we aan werken. Afwegingen over gevolgen van opgaven op de doelen maken deel uit van het bepalen van de wenselijkheid van opgaven.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
-----	-------------------	------------------	------------

079	Indiener vraagt of de wethouder de omgevingsvisie gaat aanpassen in die zin dat klimaat /leefbaarheid en gezondheid op 1 staan en niet lijden onder de ontwikkelingen zoals die volgen uit de huidige Omgevingsvisie?	Nee, met de doelen zoals beschreven in de Omgevingsvisie werken we aan het realiseren de ambitie. Daarin stellen we niet een doel boven de andere.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
-----	---	--	--

4.7 Algemeen: Participatie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
010 073 105 128 141 159	Indieners stellen dat de wijkrazen nooit zijn uitgenodigd om deel te nemen aan Talks of the Town, laat staan hun visie hierover te geven. Indieners stellen dat ze actiever betrokken wilde zijn bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie. “Praat niet over, maar met ons”	Zowel voor de Talks of the Towns als voor de digitale seminars hebben de dorps- en wijkrazen een uitnodiging ontvangen. Daarnaast is in de aan het StadsLab verstrekte opdracht bijzondere aandacht geschonken aan de Haagse Beemden. In september 2020 is een eerste webinar over de hoofdkeuzes voor de Omgevingsvisie georganiseerd waarin de hoofdkeuzes en inrichtingsprincipes werden toegelicht. Deze was toegankelijk voor iedere betrokkene. In oktober 2020 hebben wij met medewerking van BredaNu een interactief vervolg webinar georganiseerd, waarbij panelleden werden bevraagd en online reacties konden worden gegeven. Alle dorps- en wijkrazen hebben hiervoor een uitnodiging ontvangen. In hoofdstuk 5 van de Omgevingsvisie is het verloop van de participatie toegelicht. Daarnaast zijn alle Talks of the Towns bijeenkomsten op alle social media kanalen aangekondigd.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
------------	--------------------------	-------------------------	-------------------

014 028 045 128 137 143 149 159	Indieners geven aan graag mee te willen denken inzake de uitwerking van de visie en de invulling bij de verdere plannen.	De gemeente stelt dit op prijs en ziet uit naar een verdere samenwerking. Dit wordt met name opgepakt in de reguliere overleggen die periodiek plaatsvinden.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
--	--	--	--

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
088 100 103 114 117 150	Indieners wijzen op het toepassen van het participatieproces wat ook toegepast moet worden bij ontwikkeling van nieuwe gebieden, bouwplannen enz. zodat de betrokkenen haar standpunten kan toelichten.	De gemeenteraad heeft de participatieleidraad vastgesteld. Deze leidraad is ook van toepassing bij bouwplannen of het opstellen van gebiedsperspectieven.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
079	Indiener vraagt of de wethouder ten aanzien van de Omgevingsvisie in gesprek gaat met de vereniging voormalige zuidelijke rondweg Breda om door middel van daadwerkelijk participatie (i.p.v. schijnparticipatie) samen te komen tot een duurzame en gedragen oplossing voor de zuidelijke rondweg te Breda?	In het participatietraject om tot deze Omgevingsvisie te komen is met veel partijen gesproken. Deze Omgevingsvisie is een integraal beleidsdocument op stedelijk schaalniveau, het participatietraject is dan ook op het stedelijke schaalniveau doorlopen. Voor de zuidelijke rondweg is er reeds een duurzame oplossing gerealiseerd de afgelopen jaren.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
090	Indiener stelt dat de omgeving van Rithmeesterpark fase 2 niet participierend is betrokken bij de voorliggende planuitwerking. Slechts hebben enkele informerende gesprekken plaatsgevonden waarbij wensen en beelden van de ontwikkelaar eenzijdig zijn gezonden. Er is met ons geen dialoog, wederhoor, interactie of co creatie geweest.	De contour van het Zoekgebied voor nieuwe werkterreinen en nieuwe natuur wordt aangepast naar aanleiding van de vele zienswijzen. De zuidgrens van Rithmeesterpark fase 2 komt in de vast te stellen omgevingsvisie, verder van het beekdal van de Aa of Weerij en de Trippelenberg vandaan te liggen. In het traject van het gebiedsperspectief voor 't Hout/Rithmeesterpark fase 2 hebben pas enkele oriënterende gesprekken plaatsgevonden. Het gebiedsperspectief wordt losgekoppeld van het traject van de omgevingsvisie. Dit gebiedsperspectief wordt later aan de raad aangeboden ter vaststelling. Bij de verdere uitwerking hiervan wordt de participatieleidraad van de gemeente gehanteerd, alsmede de formele inspraakprocedures betreffende het bestemmingsplan.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Aanpassingen kaart: Op de hoofdkaart van de Omgevingsvisie is de contour van het 'zoekgebied nieuw werkterrein en nieuwe natuur' voor de locatie 't Hout /Rithmeesterpark fase 2 verkleind. De ondergrens van het zoekgebied is naar het noorden opgeschoven. Het gebiedsperspectief voor 't Hout/Rithmeesterpark fase 2 is losgekoppeld van de omgevingsvisie.

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
145	Indieners stelt dat de gemeente dient te zorgen dat het onderdeel participatie vanuit de omgevingswet duidelijke stappen kent: omgeving reageert/ initieert, maar professionele partijen wegen af. Voorkom Poolse landdagen.	De gemeente Breda heeft de Participatie-leidraad vastgesteld, waarin verschillende niveaus van participatie zijn vastgelegd (informerende, raadplegen, adviseren en coproduceren). In de omgevingsvisie staat in het hoofdstuk Verantwoording beschreven welk participatieniveau bij elke ontwikkelstap van de visie (bouwstenen, verdieping, hoofdkeuzes, besluitvorming) is gehanteerd. De bevoegdheid van het vaststellen van de Omgevingsvisie ligt bij de gemeenteraad.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
185 232	Op weg naar het beschrijven van een toekomstvisie voor Heusdenhout worden de wijkraad en wijkbewoners overvallen door enkele rigoureuze plannen die ernstig afwijken van hetgeen in de wijk leeft. Het zou de gemeente sieren om dicht bij de wensen van de wijkbewoners en hun behoeften te blijven en wijkbewoners hierbij in een eerder stadium te betrekken. Formeel mag er dan nog niet besloten zijn, maar door de beschreven procedure bij de planvorming is de wijk op een aanzienlijke achterstand gezet. Pas onlangs zijn direct omwonenden op de hoogte gesteld van het project Kemelstede. Dat betekent onrust bij veel bewoners en daar zit niemand op te wachten. Op een constructieve en respectvolle wijze wederzijds samenwerken is wat bewoners en wijkraad de juiste wijze van werken vinden.	De gemeenteraad heeft de participatieleidraad vastgesteld. Deze leidraad is ook van toepassing bij bouwplannen. Specifiek voor Kemelstede worden alle ingediende zienswijzen ook doorgezet naar de betreffende afdeling en worden meegenomen in het traject. Zij hebben aangegeven dat de gemeente in samenwerking met de ontwikkelaar gaat communiceren met de indieners van de zienswijzen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
145	Indieners stellen voor om langjarig eenduidig en standvastig te communiceren over invulling van locaties.	Zorgvuldige communicatie is een vanzelfsprekend uitgangspunt van de gemeente Breda. Echter zijn wij niet de enige speler in dit veld.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
156 197 207 208 212 215 217	Indieners stellen dat het participatieproces rondom de totstandkoming van het Kemelstede plan niet goed is gegaan. • Er is geen enkele vorm van betrokkenheid geweest in het voortraject. • De buurt is voor een voldongen feit geplaatst • Omwonenden zijn niet, althans veel te laat geïnformeerd. • Er heeft geen participatie plaatsgevonden met direct omwonenden • Tijdens 1 informatieavond was er alleen ruimte voor 1-richtingsverkeer en geen ruimte voor feedback van bewoners. Het verslag van de informatieavond was veel te positief gekleurd en geeft geen goede weergave van de impact die de bewoners hebben gevoeld als gevolg van de plannen • Wijzelf alsmede de wijkraad hebben meerdere malen gevraagd of er al informatie was over de status van het ABN AMRO terrein. Dit verzoek werd genegeerd waarbij later bleek dat de gemeente wel degelijk eerder informatie had kunnen delen. Omtrent het plan op hoogbouw op die locatie toe te staan.	In maart 2020 is het eerste idee gepresenteerd aan de wijkraad, dat was ook een eerste kennismaking. Daarna is het plan verder uitgewerkt in samenwerking met ontwikkelaar (BVR) en de gemeente om de haalbaarheid te onderzoeken. Partijen zijn dit nog niet overeen gekomen maar het huidige ontwerp lijkt haalbaar te zijn. De gemeente heeft de ontwikkelaar meerdere keren gevraagd naar de manier hoe ze wilde participeren. De ontwikkelaar wilde een haalbaar plan presenteren. Dat is laat in het proces als je kijkt naar de start daarvan. Dat komt door de tijd die de haalbaarheidsfase in beslag heeft genomen. We hadden eerdere informatie wel kunnen delen en daarbij hoorde steeds de vraag hoe realistisch het plan is. Voor de verdere uitwerking van dit project verwijzen wij u naar projectleider.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

4.8 Algemeen: Leesbaarheid en toegankelijkheid

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
010 073 134	Indieners zijn van mening dat de kaarten en de legenda van de Omgevingsvisie niet goed	In de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie zijn de eerdere twee kaarten	Aanpassing tekst Geen

139 171	leesbaar zijn en niet duidelijk en hierdoor lastig te beoordelen. Tevens zijn er tegenstrijdigheden op de kaart versus de werkelijkheid inzake Rithmeesterpark 2 (RMP2). Indiener stelt dat het perceel Halseweg 4 te Prinsenbeek integraal valt in een ander gebied in de kaart Sterk Breda dan in Veerkrachtig Breda. Gelieve de kaart Sterk Breda aan te passen met de ontwikkelingsrichting Kringlooplandbouw	samengevoegd tot één kaart voor de duidelijkheid en betere leesbaarheid. In de uitwerking van het gebiedsperspectief zullen we de bestaande situatie nauwgezet omschrijven. Hierin is het perceel aan de Halseweg 4 gelegen in de het buitengebied met als typering 'Landbouwlandschap'. Deze typering vervangt de eerdere typering 'Kringlooplandbouw'.	Aanpassing kaart Ja, de kaart is samengevoegd en aangepast, de legenda eenheid is veranderd. In het algemene deel van deze Nota van Commentaar staat nader beschreven welke aanpassingen aan de kaart zijn gedaan.
------------	--	---	--

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
071	De provincie Noord-Brabant geeft aan dat de hoofdkaarten zijn lastig te interpreteren.	Een van de aanpassingen die we hebben doorgevoerd is het samenvoegen van de twee kaarten tot één kaart. We maken van deze kaart gebruik door selectief delen van de kaart te gebruiken die aansluitend bij het beschreven onderwerp. In het algemene deel van deze Nota van Commentaar leggen we de wijzigingen in de kaart nader uit.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Ja, de kaart is samengevoegd en aangepast, de legenda eenheid is veranderd. In het algemene deel van deze Nota van Commentaar staat nader beschreven welke aanpassingen aan de kaart zijn gedaan.

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
037	Indieners stellen dat documenten ontbreken waarnaar wordt verwezen. De visie is niet voorzien van een literatuurlijst met klinkbare links naar de genoemde documenten.	De genoemde documenten waarna verwezen wordt zijn openbaar raadpleegbaar via diverse overheidswebsites.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
047	Indiener constateert dat de Oosterhoutseweg (tussen de Noordelijke rondweg en de spoorlijn) op de hoofdkaart van de Omgevingsvisie is opgesplitst in twee wijken met een diversiteit aan functies. Het deel tussen spoorlijn en 'halverwege' de Oosterhoutsestraat heeft als functie wonen. Het overige deel kleurt aan de zijde van de oneven nummers geel (voorzieningen/werken); aan de overzijde van de straat 'leverkleurig' (werken). Op de kaart 'Veerkrachtig Breda' is de straat (gedeeltelijk) aangegeven als een 'veelzijdig historisch lint', terwijl op de kaart in 'Het Bredaas Mozaïek' de straat (gedeeltelijk) wordt aangeduid als 'openbaar groep (parken, hoven en groene hoofdstructuur). Het groen en de waardevolle vogels in het gebied ontbreken. Indieners constateren dat de verschillende kaarten niet overeenkomen met de werkelijke situatie. Ze vragen om de Oosterhoutsestraat in de Omgevingsvisie als één geheel te beschouwen met een eenduidige en integrale visie, die recht doet aan de werkelijke situatie. Verder stelt de indiener dat het een gemiste kans is om woningen te projecteren op de locatie waar nu bedrijventerreinen zijn aangeduid.	In de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie zijn de eerdere twee kaarten samengevoegd tot één kaart. De op de kaart gebruikte kleurvlakken geven de meest voorkomende (combinatie van) gebruik van een gebied weer. De kwaliteit van de omgeving is zo dat deze geschikt is voor dit gebruik. Posthoorn staat aangeduid als een gebied voor werken. Het lint Oosterhoutseweg (grotendeels) als een gebied voor wonen en als 'Vitaal lint'. Het gebied Frankenthalerstraat / Druivenstraat als een gebied voor voorzieningen en werken. In de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie is de bijlagen 'Mozaïek van Breda' komen te vervallen. De werkwijze maakt deel uit van de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie, de uitwerking van de het 'Mozaïek van Breda' zal later ter hand worden genomen. In deze Omgevingsvisie zetten we de eerder gekozen koers, om de Posthoren en de Frankenthalerstraat en Druivenstraat te ontwikkelen ten behoeve van werken voort. Bij de uitwerking van plannen voor deze gebieden zal rekening worden gehouden met aanwezige waarden.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
067	Op de diverse kaarten is de grens tussen Ulvenhout en het buitengebied steeds verschillend getekend.	Om de kaart begrijpelijker, consistent en de leesbaarder te maken hebben we de twee kaarten uit de ontwerp Omgevingsvisie in de ter	Aanpassing tekst Geen

		vaststelling aangeboden Omgevingsvisie samengevoegd tot een kaart.	Aanpassing kaart Ja, de samenvoeging tot één kaart.
--	--	--	---

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
073	Indieners zijn van mening dat de tekst van de Omgevingsvisie niet altijd even duidelijk is en makkelijk leesbaar is.	De omgevingsvisie is een strategisch beleidsdocument waarin om zaken goed te duiden gebruik wordt gemaakt van abstracte termen. Qua structuur en leesbaarheid hebben we uw opmerking ter harte genomen en zijn teksten aangescherpt.	Aanpassing tekst Er is gewerkt aan de leesbaarheid van de teksten. Een toelichting op de algemene wijzigingen staat in het algemene deel van deze Nota van Commentaar. Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
126 128 159	Indieners geven aan dat het gebruik van de gebiedsaanduiding centrum en binnenstad niet strookt met het huidige gebruik van deze gebiedsaanduidingen. Daarnaast is onduidelijk tot hoever het centrum loopt.	Dit klopt. Met de Omgevingsvisie wordt ingezet op het vergroten van het centrum. In de Omgevingsvisie wordt ter verduidelijking een informatief kaartje toegevoegd met de begrenzing zoals deze in de omgevingsvisie wordt bedoeld.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Informatief kaartje van het centrum is toegevoegd.

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
134	Indiener geeft aan dat de Omgevingsvisie niet voor iedereen toegankelijk is vanwege de omvang en uitsluitend digitaal beschikbaar.	Qua omvang en complexiteit is de omgevingsvisie een strategische beleidsdocument en is het niet mogelijk om de omgevingsvisie (inclusief kaartmateriaal) volledig toegankelijk te maken. Wel is de samenvatting volledig toegankelijk gemaakt en de korte versie van de samenvatting in begrijpelijke taal gepresenteerd. Daarnaast is er een filmpje gemaakt (met beeld, geluid en ondertiteling) ten behoeve van alle doelgroepen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

		In het kader van duurzaamheid is de omgevingsvisie alleen op verzoek toegestuurd aan indieners die graag een fysieke versie ontvangen.	
--	--	--	--

4.9 Algemeen: Monitoring

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
031 130	Indieners stelt dat de opgaven op het gebied van woningbouw, bedrijvigheid, mobiliteit en voorzieningen zodanig te formuleren dat ook de geformuleerde ambities op het gebied van biodiversiteit en broeikasgassen gerealiseerd worden. Indieners stellen voor om de raad en niet het college verantwoordelijk te maken voor een goede uitvoering van de Omgevingsvisie. Of overweeg een externe commissie in het leven te roepen om jaarlijks te laten beoordelen of de uitvoering van de Omgevingsvisie conform verwachting of plan loopt.	Om de effecten op de ambitie en doelen te bewaken is in hoofdstuk 4.3 'Monitoring' de monitoring en evaluatie cyclus uitgewerkt. Middels monitoring en evaluatie krijgt het stadsbestuur inzicht in de maten waarin realisaties bijdragen aan de gestelde doelen zodat indien nodig en wenselijk bijgestuurd kan worden.	Aanpassing tekst Voor de ter vaststelling aangeboden omgevingsvisie is de 'Monitoring' is de monitoring en evaluatie aangepast en uitgewerkt in hoofdstuk 4.3. Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
130	Indieners verzoeken om een risicoanalyse in de Omgevingsvisie een op te nemen waarbij wordt aangegeven welke stappen worden genomen als een bepaald risico bij de verdere uitrol van de Omgevingsvisie zich voordoet.	Op strategisch niveau van de fysieke leefomgeving is geen risico analyse opgesteld De manier waarop wij de voortgang van de doelen monitoren is middels monitoring en evaluatie. Op projectniveau worden risico analyses opgesteld.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

4.10 Algemeen: Organisatie & procedures

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
046	Indiener stelt de vraag of de specifieke plannen (waaronder de Mobiliteitsvisie en omgevingsplannen) boven de algemene Omgevingsvisie gaan?	De Omgevingsvisie is het kaderstellend strategische visie document van de gemeente dat de gemeente zelf bindt. De omgevingsplannen omvat de juridische borging van dit beleid. Sectoraal beleid (bijvoorbeeld de mobiliteitsvisie) is een thematische uitwerking het strategisch beleid.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
067	Indiener is benieuwd naar de stappen die genomen worden richting het definitief maken van de Omgevingsvisie en wil daarin participeren. Daarnaast zou indiener graag samen met de gemeente een uitvoeringsplan voor Ulvenhout opstellen.	Na het proces van zienswijzen wordt de nota van commentaar en de definitieve versie van de Omgevingsvisie opgesteld en aangeboden aan het bestuur. Binnen dit proces is geen participatie meer mogelijk omdat dat reeds uitgebreid aan de orde is geweest. Bij de uitwerking van de planning zal de participatieleidraad worden gevolgd. Voor het opstellen van het uitvoeringsplan kunt u dit agenderen voor het regulier overleg met uw contactpersoon van de afdeling wijkzaken. Wij zullen uw verzoek ook doorzetten naar de betreffende afdeling.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
130	Indieners verzoeken om een goede/krachtige procedure op te nemen als afgeweken wordt van de Omgevingsvisie in het licht van de nieuwe Omgevingswet; dus bijvoorbeeld eerst een goede dialoog met de omgeving, toestemming gemeenteraad, e.d.	Het zogenoemde intakeproces (beoordeling van initiatieven die strijdig zijn met het bestemmingsplan (straks: omgevingsplan) en mogelijk ook niet passen binnen de kaders van de Omgevingsvisie) is en wordt thans geoptimaliseerd met het oog op de Omgevingswet. Dit proces wordt ingericht in lijn met het VNG-model van de intake- en omgevingstafels. Bij het beoordelen van plannen die afwijken van het bestemmingsplan (straks: omgevingsplan) en het later uitwerken hiervan speelt het betrekken van de omgeving (omgevingsdialoog) een belangrijke rol. Dit dient een initiatiefnemer te doen volgens de in 2019 vastgestelde (gemeentelijke) Participatieleidraad. De gemeenteraad heeft de mogelijkheid om onder de Omgevingswet haar adviesrecht en eventuele participatieplicht in te vullen. Hierover zal de gemeenteraad van Breda naar alle waarschijnlijkheid in de tweede helft van 2021 nadere invulling aan geven.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
130	Indieners geven aan dat de gemeente Breda diverse beleidskaders, beleidsnota's, beleidsregels, e.d. kent. Het is van belang dat deze goed aansluiten op de Omgevingsvisie en	De kaders van de Omgevingsvisie zijn leidend voor toekomstig beleid Indien van toepassing is in de Omgevingsvisie verwezen naar relevante beleidsthema's.	Aanpassing tekst Geen

	vice versa. Het verdient aanbeveling om hier een hoofdstuk/paragraaf aan te wijden.		Aanpassing kaart Geen
--	---	--	---------------------------------

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
142	Indiener stelt voor om de BENG-eisen in Breda strenger te maken en is benieuwd of het ingediende initiatiefplan Rietdijk aansluit op de ambities van de ontwerp-Omgevingsvisie.	Alle aanvragen van een omgevingsvergunning moeten vanaf 1 januari 2021 voldoen aan de BENG-eisen die zijn opgenomen in het bouwbesluit. Ten aanzien van het initiatiefplan ontvangt u een eigenstandige brief.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
145	Indieners stellen dat de binnen de Omgevingsvisie gezorgd dient te worden voor flexibiliteit als nieuwe kansen (bijvoorbeeld in bouwhoogte en programma) zich aandienen.	Aangezien de Omgevingsvisie het strategische, langjarig beleid voor de fysieke leefomgeving behelst, is er zeker ruimte om in te spelen op kansen die bijdragen aan het realiseren van de gestelde doelen. Meer over de wijze waarop gewerkt wordt aan de realisatie van de omgevingsvisie staat opgenomen in hoofdstuk 4.2 'Realiseren'.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
145	Indieners stellen dat de gemeente dient te zorgen voor een slagvaardige ambtelijke organisatie met voldoende capaciteit. Uit ervaring weten wij dat samenwerken en focus een echte versnelling te weeg weet te brengen. Zowel in de interne organisatie als in het participatietraject lef tonen en keuzes maken om snelheid te kunnen waarborgen.	De lessen uit de versnellingsaanpak zullen zetten we in bij de uitvoering van projecten.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

4.11 Algemeen: Voorzieningen

Algemeen: Voorzieningen Heuvel

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
001	Indiener vraagt aandacht voor toevoegen van voorzieningen op het Mgr. Nolensplein om ontmoetingen en activiteiten in de wijk te stimuleren.	We voegen de voorzieningen op het Mgr. Nolensplein toe op de kaart.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Het Mgr. Nolensplein is toegevoegd.

Algemeen: Voorzieningen Bavel

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
001 024 043 114	Indiener geeft aan dat Bavel een Multi Functionele Accommodatie mist met goede sport- en cultuurvoorzieningen om het sociale karakter van het dorp te behouden.	In Sterk Breda wordt aangegeven dat er gezocht wordt naar een locatie voor een Multi Functionele Accommodatie in Bavel. Het zoekgebied hiervoor wordt op de kaart Sterk en Veerkrachtig Breda opgenomen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Er is een zoekopgave voor MFA Bavel opgenomen.

Algemeen: Voorzieningen Teteringen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
048 081	Indiener stelt dat horeca een bijdrage levert aan de vitaliteit van de dorpskernen. Het te herontwikkelen Willem-Alexanderplein de indiener hiervoor als een geschikte locatie. In de grotendeels leegstaande winkelstrip is hiervoor voldoende ruimte.	In de ontwerp Omgevingsvisie is vooruitgelopen op het nog vast te stellen horecabeleid voor wat betreft de ontwikkelingsrichting van horecalocaties. Dit onderdeel wordt geschrapt. Uitspraken over concrete horecalocaties komen in de horecanota, die nu in voorbereiding is.	Aanpassing tekst Schrappen delen van pagina 45-46 in verband met de in voorbereiding zijnde horecanota. Aanpassing kaart De Horeca aanduiding is niet meer opgenomen op de kaart.

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
048	Indieners verzoeken om de ontwikkeling van een vitaal winkelcentrum op de Scheperij tot uitvoering te brengen.	Op 18 juni 2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met de vaststelling van het bestemmingsplan 'Teteringen, Scheperij', waarin de ontwikkeling van een nieuw winkelcentrum, 32 appartementen en een daktuin op de Scheperij mogelijk wordt gemaakt. Hiervoor loopt een beroepsprocedure bij de Raad van State. Wanneer sprake is van een onherroepelijk bestemmingsplan kan de omgevingsvergunning voor de bouw worden aangevraagd. Deze is nu onherroepelijk.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Algemeen: Voorzieningen Binnenstad

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
056	Huiskamer Breda Indieners vragen om een herbezinning met betrekking tot de retail en horeca in de binnenstad. Een faciliterende horeca heeft de toekomst. Dit concept kan worden uitgewerkt door de binnenstad tot werkkamer/huiskamer van Breda te benoemen, waarbij vrijkomende retail wordt ingezet als tijdelijke werkruimten voor creatieve bedrijvigheid en de horeca in een grootschalig werkplekkenaanbod voorziet.	De aspecten retail en horeca worden momenteel uitgewerkt in aparte beleidsnota's. Als gemeente stimuleren we actief de aanpak van de leegstand. Tijdelijke invulling van leegstaande panden worden daarbij meegenomen. Het realiseren van permanente of tijdelijke werkplekken nemen we in deze aanpak mee.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
-----	-------------------	------------------	------------

126	In de ontwerp omgevingsvisie zien wij weinig terug van “Poets de Parel op”, de visie van onder meer de SOFB op de toekomst van de binnenstad. Deze is eind 2020 aan de wethouder EZ aangeboden en de samenwerkende partijen werken nu aan een uitvoeringsparagraaf.	Net als u wordt er door het college veel waarde gehecht aan de binnenstad. De Omgevingsvisie spreekt zich uit over de strategische visie voor de fysieke leefomgeving tot 2040. Dit is een andere termijn en andere benadering dan “Poets de Parel op”. De binnenstad speelt een rol in meerdere doelen van de Omgevingsvisie, waaronder ‘Een hoogstedelijk centrum’ en ‘Versterken van het gezamenlijke voorzieningenniveau met de regio’. Het maakt deel uit van de ‘Versterk internationaal knooppunt’ in hoofdstuk 2 Sterk Breda. En wordt van meerdere thema’s in hoofdstuk 4 Veerkrachtig Breda waaronder in ‘Aantrekkelijke Vestigingsplek’ benoemd. Om het belang van de binnenstad sterker naar voren te laten hebben we ‘We werken aan het versterken van onze binnenstad’ toe gevoegd aan het doel ‘Versterken van het gezamenlijke voorzieningenniveau met de regio’ in hoofdstuk 1.1.	Aanpassing tekst Toevoegen in 1.1, onder ‘Versterken van het gezamenlijke voorzieningenniveau met de regio’: “We werken aan het versterken van onze binnenstad.” Aanpassing kaart Geen
-----	--	---	--

Algemeen: Voorzieningen Ulvenhout

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
067	Indiener verneemt graag er gezamenlijk een gedragen uitvoeringsplan voor Ulvenhout en agenda opgesteld kan worden	Het uitvoeren van plannen kunt u bespreken in het reguliere overleg met uw wijkmanager. Intern hebben wij dit ook doorgegeven aan de juiste afdeling.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
067	Het plangebied voor Ulvenhout (de grens tussen Ulvenhout en Buitengebied Zuid) lijkt in de verschillende kaartjes af te wijken van het huidige plangebied. Is hier sprake van? Wat de indiener betreft kan het niet zo zijn dat deze grenzen zonder formele proceduregang verschoven worden.	In de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie zijn de eerdere twee kaarten samengevoegd tot één kaart. De Omgevingsvisie is een strategische visie tot 2040 voor de fysieke leefomgeving. De grenzen en vlakken in de kaart van de Omgevingsvisie hebben geen rechtsstatus en heeft geen gevolgen voor rechten die het bestemmingsplan nu biedt.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Algemeen: Voorzieningen Doornbos

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
087	De Wijkraad Doornbos stelt voor het afvalbeleid op termijn aan te passen en de ondergrondse containers te verwijderen/verplaatsen.	Deze opmerking valt buiten de scope van de Omgevingsvisie en hebben we doorgezet naar de afdeling wijkzaken.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
087	Wijkraad Doornbos wil een rol spelen in het betrekken van bewoners als in het meedenken over nieuwe energiemogelijkheden.	Dank voor het aanbod. Dit voorstel past binnen de participatieleidraad. Het voorstel hebben we doorgezet naar de afdeling wijkzaken.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Algemeen: Voorzieningen Princenhage

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
088	Indiener wijst op de toepassing van verfraaiingen met de Blindwalls in Princenhage.	Deze opmerking is gericht op uitvoering en valt buiten de Omgevingsvisie. De opmerking hebben we doorgezet naar de afdeling Cultuur.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
088	Indiener verzoekt herstel van de naamgeving van Princenhage als dorp in de gehele visie.	We geven uitvoering aan de motie en vermelden Princenhage als dorp.	Aanpassing tekst Onder meer in onderdeel Sterk West, gebiedsontwikkelingen dorpen is een passage opgenomen over woningbouwontwikkelingen in Princenhage. Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
088	Indiener vraagt om in H4 concreter inzicht te geven in 'wat gaan we doen', om een bijdrage te kunnen leveren.	In 'Dit gaan we doen' zijn een aantal aanpassingen en verscherpingen doorgevoerd. Onder andere de programmering is uitgebreid en het uitvoeringsperspectief is nader uitgewerkt. Ook is dit hoofdstuk opgeknipt in 2 delen: 'Dit gaan we doen' en 'Ter toelichting'. Zodat het onderscheid hiertussen meer helder is.	Aanpassing tekst Aanpassingen in 'Dit gaan we doen' en 'Ter toelichting'. Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
088	Indiener verzoekt meer ruimte voor horeca in het centrum van Princenhage.	In de ontwerp Omgevingsvisie is vooruitgelopen op het nog vast te stellen horecabeleid voor wat betreft de ontwikkelingsrichting van horecalocaties. Dit onderdeel wordt geschrapt. Uitspraken over concrete horecalocaties komen in de horecanota, die nu in voorbereiding is.	Aanpassing tekst Schrappen delen van pagina 45-46 Aanpassing kaart De Horeca aanduiding is niet meer opgenomen op de kaart

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
088 146	Indieners willen aandacht voor volkstuinjes en versterken en ruimte om te sporten. Realisatie nieuwe sporthal in Princenhage. Indieners vragen de gemeente Breda om, anticiperend op de uitslag van het lopende haarkbaarheidsonderzoek, de bestemming van het beoogde perceel aan te passen aan de verwachting dat daar een sporthal kan komen.	In hoofdstuk 3 onder de kopjes Sport en bewegen en Gezonde voedselomgeving is hier aandacht voor. De bestemming van het perceel wordt aangepast op de kaart, zodat binnen het zoekgebied een nieuwe sporthal daar ingepast kan worden.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Zoekgebied sporthal aangepast.

4.11 Algemeen: Voorzieningen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
232	Indiener geeft aan dat voor verschillende groepen adequate voorzieningen nodig zijn zodat wonen, verblijven, ontspannen, winkelen werken enz. voor de wijkbewoners van de diverse groepen goed mogelijk is en blijft. De wijkbewoners hebben recht op een ruim en toegankelijk basisniveau aan voorzieningen.	We onderschrijven dit.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Algemeen: Functieverweving

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
170	Indiener stelt dat functieverweving en meervoudig ruimtegebruik te weinig terug komt in de Omgevingsvisie.	Het mixen van functies is een centraal onderdeel in de verstedelijkingsambitie van Breda. De verstedelijkingsmethodiek met Vestigingsmilieus die wordt toegelicht in 'De potentie van het nieuwe centrum' is een van de manieren waarop we zowel op gebiedsniveau als stedelijk niveau sturing geven aan combinaties van stedelijke functies. Ook de keuze in de RES om het winnen van zonne-energie alleen binnenstedelijk te realiseren en nieuwe werkterreinen te ontwikkelen als energieleveranciers zijn voorbeelden van meervoudig ruimtegebruik.	Aanpassing tekst In de Omgevingsvisie is in 'Dit gaan we doen' de methodiek van 'vestigingsmilieus' beter opgenomen. Aanpassing kaart Geen

4.12 Algemeen: Financiën

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
019	Indieners geven aan dat een Omgevingsvisie niet "zomaar" een visie is. Een Omgevingsvisie biedt het beleidsmatige kader voor het omgevingsplan en het schept verwachtingen bij betrokkenen, bewoners, ontwikkelaars. Indieners zijn van mening dat in de voorgestelde Omgevingsvisie 2040 duidelijk sprake is van een onevenredige verdeling van lasten en baten ten gevolge van herontwikkeling van het Haveneiland. Gelet hierop zijn indieners van mening dat de voorgestelde Omgevingsvisie leidt tot directe financiële schade en verzoeken de Gemeente Breda de voorgestelde Omgevingsvisie te wijzigen	Het financiële belang van indieners wordt later meegewogen bij de verdere haalbaarheidsonderzoeken en planuitwerkingen in het Havenkwartier. Daardoor is er geen aanleiding om de Omgevingsvisie met een integrale ontwikkelrichting op hoofdlijnen, aan te passen. Ook aangezien de belangrijkste uitgangspunten voor het Havenkwartier reeds in 2018 door de gemeenteraad zijn vastgesteld met het vaststellen van het Gebiedsperspectief Havenkwartier. De Omgevingsvisie sluit aan bij dit Gebiedsperspectief.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
126	Indiener vraag welke keuzes er worden gemaakt als de komende jaren de budgetten niet toereikend zijn?	De gemeenteraad en het college beslissen over de besteding van de beschikbare middelen en maken daarbij keuzes.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
-----	-------------------	------------------	------------

130	Indieners geven aan dat een concreet uitvoeringsplan met bijbehorende middelen noodzakelijk is voor een goede visie. De visie (en alle opgaven) moet financieel doorgerekend worden en in de Omgevingsvisie moet een goede financiële paragraaf opgenomen worden.	In de Omgevingsvisie is een financiële paragraaf op hoofdlijnen opgenomen. Bij de verdere uitwerking van de diverse opgaven worden de financiële consequenties voor de gemeente in beeld gebracht. Per onderdeel zal het college of de raad de komende jaren een beslissing nemen over de benodigde financiën. Binnen dit proces zullen nog keuzes worden gemaakt waarbij niet alle opgaven vanuit de Omgevingsvisie door de gemeente gerealiseerd worden.	Aanpassing tekst In 'Dit gaan we doen', 'Uitvoeringsperspectief' wordt inzicht gegeven in de financiële consequenties en de manier waarop afwegingen rondom financiering worden gemaakt. Aanpassing kaart Geen
-----	---	--	---

5. Zienswijzen Thema Wonen

5.1 Wonen Algemeen

Wonen Algemeen: Betaalbare woningen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
027	De Gezamenlijke Huurderskoepels Breda juichen de ambitie om meer dan 25.000 woningen te bouwen van harte toe, evenals de intentie die in hoofdstuk 2.3.1 wordt uitgesproken met betrekking tot kwetsbare bewoners. Wij ondersteunen in het bijzonder de onderdelen van het woonbeleid ten aanzien van betaalbare, duurzame woningen in een duurzame woonomgeving en leefbare en veilige buurten. Onze zorg gaat vooral uit naar de beschikbaarheid van voldoende betaalbare (huur)woningen in een veilige en prettige leefomgeving.	Het is goed om te vernemen dat u zich kunt vinden in onze ambities ten aanzien van het woonbeleid. Het hebben van een betaalbare woningvoorraad is een belangrijke opgave. We zetten in op het stimuleren van doorstroming en het realiseren van betaalbare woning, zodat ook mensen met een laag- en middeninkomen en starters op de woningmarkt in Breda kunnen wonen. Graag geven we samen met u en de woningcorporaties in alliantieverband verder uitvoering aan het realiseren van de ambities en doelstellingen in deze Omgevingsvisie.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

--	--	--	--

Wonen Algemeen: Zoekgebieden Wonen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
003	Indiener is van mening dat wat betreft bouwen in Breda begonnen dient te worden op het CSM-terrein.	De ontwikkeling van het voormalige CSM terrein maakt natuurlijk deel uit van de opgaven in de Omgevingsvisie. De gemeente en de provincie zijn recentelijk eigenaar geworden van het terrein en bereiden de ontwikkeling van het voormalige CSM terrein, dat nu 't Zoet wordt genoemd, voor. Er wordt niet alleen gewerkt aan het ontwikkelen van het voormalige CSM. In Breda wordt gelijktijdig ontwikkeld op meerdere locaties. Door locaties op een verschillende manier te ontwikkelen wordt er ruimte geboden voor de verschillende wensen, we noemen dit het ontwikkelen van verschillende vestigingsmilieus. Voor meer informatie hierover zie hoofdstuk 4 'Dit gaan we doen' van de vast te stellen Omgevingsvisie.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
073 128 159	Indieners lezen dat in de Omgevingsvisie wordt aangegeven dat er gezocht wordt naar gebieden om de ruim 25.000 woningen te realiseren. Indieners vragen zich af wat de criteria zijn waar de zoekgebieden voor wonen aan moeten voldoen en waar ze in de Omgevingsvisie staan.	De locaties zijn nader geduid in de tabel met daarin de woningbouwprogrammering in het onderdeel programmeren in hoofdstuk 4 'Dit gaan we doen'. Hierin is onder meer ruimte voor woningbouw in het centrum, dorpen en kleinschalige initiatieven. De vast te stellen Omgevingsvisie betreft de visie op de fysieke leefomgeving van Breda op de lange termijn. Het is het strategisch afwegingskader voor ruimtelijke initiatieven.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Algemeen: Woningbouwproductie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
128 159	Indiener leest op bladzijde 9 dat we voorzien in de woonbehoefte door de bouw van 1.500 woningen per jaar. Indiener stelt de vraag of dit tientallen jaren achtereen het geval gaat zijn of dat er sprake is van een maximum.	De planhorizon van de vast te stellen Omgevingsvisie is 2040. Een van de doelen hierin is het bouwen van ruim 25.000 woningen. We streven naar een structurele verhoging van de woningbouwproductie naar 1.500 woningen per jaar (deze was in de afgelopen 10 jaar circa 1.000 woningen per jaar) en benoemen daarnaast zoekgebieden voor verdere verstedelijking. Hiervoor zijn grote inspanningen nodig van de gemeente en betrokken partijen. Er is geen sprake van een jaarlijks maximum aantal te bouwen woningen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Algemeen: Afwegingen bij uitvoering van de Omgevingsvisie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
072 168	Indieners stellen dat het lijkt dat stedenbouw dominant is in de advisering dan bijvoorbeeld de visie op woonmilieus. Voorbeelden die genoemd worden zijn onder andere het bebouwen van de openbare maaiveldparkeerplaatsen met woningbouw. Een ander voorbeeld is het onmogelijk maken van de aanpak van verloederde situaties in de binnenstad omdat behoud van bepaalde panden vanuit stedenbouwkundig opzicht belangrijk gevonden wordt.	De Omgevingsvisie zet in op alle aspecten die van belang zijn bij de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Bij uitvoering van de Omgevingsvisie zal de afweging van de verschillende belangen en aspecten plaatsvinden. De ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie is op onderdelen waarnaar u verwijst aangepast. In het algemene deel van deze Nota van Commentaar is dit toegelicht.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Algemeen: Programmatische aanpak

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Reactie gemeente
148	Kiezen voor een programmatische benadering van wonen en voorzieningen, die wordt nu gemist.	In het onderdeel programmeren in het hoofdstuk 'Dit gaan we doen' staat de programmering van wonen en werken beschreven. Hier voegen we het onderdeel maatschappelijke voorzieningen aan toe.	Aanpassing tekst In het onderdeel programmeren in het hoofdstuk 'Dit gaan we doen' is een beschrijving van de programmering van maatschappelijke voorzieningen toegevoegd. Aanpassing kaart Geen

Wonen Algemeen: Borging van groen en voorkomen van verstening

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
128 159	Wat betreft bouwen in hoge dichtheden stelt indiener het volgende: De woongebieden in de schets (Pagina 20 van de Omgevingsvisie) laten een enorme verstening zien. Geef in een vroegtijdig stadium de contouren aan waarbinnen het bouwen moet blijven. Leg structureel groen al voor de aanleg van woongebieden aan. Daarmee worden de contouren voor bouwlocaties duidelijk gemarkeerd en komen nieuwe bewoners vanaf het begin in een aantrekkelijke woonomgeving.	De vast te stellen Omgevingsvisie is de basis van ons afwegingskader voor ruimtelijke initiatieven. Het realiseren van een gezonde woonomgeving is hierin een van de opgaven. Dit doen we onder meer met de inrichting van de openbare ruimte. In de Omgevingsvisie staat in het onderdeel programmering openbare ruimte in hoofdstuk 4 beschreven dat we bij elke herinrichting van de openbare ruimte streven naar een vergroening/ontharding van minimaal 10%. De afweging ten aanzien van de ontwikkeling van locaties komt verderop in het planproces aan de orde. Dit is bij de bestemmingsplanprocedure.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Algemeen: Verduurzamingsopgave

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
045	De woningcorporaties Alwel, Laurentius en Wonen Breburg zijn verheugd de ambities te lezen met betrekking tot de verduurzamingsopgave en vragen aandacht voor regie en daadkracht vanuit de gemeente om op korte termijn de versnelling in gang te zetten. Naast deze opgave zien we vraagstukken op grondstofgebruik (circulariteit), klimaatadaptatie en biodiversiteit. Op deze onderdelen moeten we de komende jaren tot gezamenlijke doelstellingen komen.	Met de alliantiepartners hebben we gezamenlijk afspraken gemaakt over onder meer het thema duurzaamheid. Bijvoorbeeld ten aanzien van het doel -49% CO2 uitstoot in 2030 en het gasloos maken van de woningvoorraad. Hierbij worden de gemeentelijke wijkaanpak en het Meerjarenonderhoudsplan van de corporaties op elkaar afgestemd. De woningcorporaties zijn een startmotor binnen de wijkaanpak, hiertoe wordt gebruikt gemaakt van landelijke stimuleringsgelden. Graag werken we in dit verband deze doelstellingen en de uitvoering daarvan nader met u uit.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Algemeen: Onderbouwing ruimtelijke programma

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
005 006 010 057 081 128 159	Indieners stellen dat het ruimtelijke programma (25.800 nieuwe woningen en 100 hectare nieuw bedrijventerrein tot 2040) onvoldoende is onderbouwd. Indieners stellen onder andere dat: - Niet duidelijk is waarom een terughoudender programma afbreuk zou doen aan de ambities om de beoogde versterking van de internationale en regionale positie te realiseren. - De beoogde woningbouwproductie van 1.500 woningen per jaar de provinciale prognoses aanzienlijk overstijgt. - De vergrijzing niet is meegenomen en dat er sprake zal zijn van een grote krimp in plaats van een grote groei.	Hiervoor verwijzen we naar de 'Zienswijze ontwerp-Omgevingsvisie Breda 2040' van de Provincie Noord-Brabant. Hierin staat beschreven dat de genoemde woningbouwambitie van 25.000 te bouwen woningen tot 2040 zich prima verhoudt tot de uitkomsten van hun provinciale bevolkings- en woningbehoefteprognose (peildatum september 2020). We bouwen ruim 25.000 woningen om het woningtekort weg te werken en de druk op de woningmarkt te verminderen, de bevolkings- en huishoudensgroei mogelijk te maken, instroom van inwoners van buiten Breda te faciliteren, de woningvoorraad beter aan te laten sluiten op de (veranderende) woonbehoefte, ter vervanging van de relatief oude bestaande woningvoorraad	Aanpassing tekst In het hoofdstuk 'Dit gaan we doen' bij het onderdeel programmeren wonen is de onderbouwing van het woningbouwprogramma nader uitgewerkt. Hier is onder andere beschreven dat de bevolking en het aantal huishoudens in Breda volgens de Bevolkings- en woningbehoefteprognose van de provincie Noord-Brabant (2020) verder groeit in de periode 2021-2040. Ook verandert de bevolkings- en huishoudenssamenstelling, waarmee ook de woonbehoefte verandert. Hier spelen we met onze woningbouwprogrammering op in.

		en om een andere spreiding van woningen te realiseren.	Aanpassing kaart Geen
--	--	--	---------------------------------

Wonen algemeen: Onderbouwing noodzaak seniorenwoningen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
037	Indiener vraagt zich af waar de beschreven behoefte voor nog meer woningen voor ouderen uit blijkt.	Hiervoor verwijzen we u graag door naar het Bredase woonbeleid en verschillende onderzoeken die hieraan ten grondslag liggen. Dit volgt onder meer uit de Gebiedsprofielen Wonen. Hierin is op een data gestuurde wijze de gewenste richting van het wonen per gebied aangewezen. Ook uit de provinciale bevolkingsprognose en uit verschillende woningmarkt-/woonlastenonderzoeken die in Breda zijn uitgevoerd (de laatste in 2019) blijkt dat de Bredase bevolking vergrijst. Hier is niet alleen sprake van in Breda, maar in heel Nederland. In het onderdeel Toereikende woningvoorraad in het hoofdstuk 'Veerkrachtig Breda' staan de woonopgaven nader beschreven.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Algemeen: Betaalbaar wonen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
073	Indieners verzoeken om een toelichting wat betreft de 50% betaalbare woningen. Indieners vragen zich af wat dit voor de overige 50% van de te bouwen woningen betekent.	Een van de opgaven is het realiseren van de helft van de woningbouw in de betaalbare prijksklassen. In het bestuursakkoord 'Lef en Liefde' is aangeduid wat hieronder wordt verstaan in deze bestuursperiode. Het betreft hier de realisatie van sociale huurwoningen (20% van de woningbouw) en middeldure woningen voor huishoudens met een inkomen	Aanpassing tekst In de tekst in hoofdstuk 1 bij het doel 'Bouw van ruim 25.000 woningen' beschrijven we dat het gaat om het realiseren van de helft van de woningbouw in betaalbare prijksklassen om aan te geven dat het hier meerdere prijksklassen betreft. Aanpassing kaart

		tussen de € 36.000 en € 45.000 (30% van de woningbouw). De rest is in de vrije sector. Het vastleggen hiervan voor een dergelijk lange planhorizon tot 2040 in de Omgevingsvisie sluit niet aan bij onze methode van adaptief programmeren. Daarom wordt aangegeven dat de opgave het realiseren van 50% betaalbare woningbouw is. Het is hierbij aan de volgende besturen om aan te geven wat de exacte prijsindeling en verdeling hierin is. De andere 50% zijn woningen in prijsklassen die tot de vrije sector behoren.	Geen
--	--	---	------

Wonen Algemeen: Betaalbaar wonen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
172	De Werkgroep Betaalbaar Bouwen (WBB) is van mening dat betaalbaar wonen onvoldoende aandacht krijgt in de Omgevingsvisie. De WBB heeft vanwege deze reden gekozen voor het uitwerken van een concrete aanpak van betaalbaar wonen met het beproefde coöperatieconcept en een innovatieve aanpak. Dit coöperatieconcept, een juridische vorm, draagt innovatieve oplossingen aan waarbij initiatieven vanuit burgers een doorslaggevende rol spelen. Langs dezelfde weg is, voor het bouwen en beheren van een voorraad betaalbare sociale koopwoningen, een coöperatief juridisch concept uitgewerkt. Daarmee wil de werkgroep een doorbraak forceren op het terrein van de betaalbaarheid. De werkgroep wil 'de Bredase politiek' oproepen om	In 2020 zijn naar aanleiding van een bespreknotitie in de gemeenteraad verschillende ambtelijke en bestuurlijke gesprekken gevoerd met u als initiatiefnemer. Zoals eerder naar u gecommuniceerd zijn aan het initiatief de nodige financiële en juridische risico's en kosten verbonden. Deze zijn dusdanig van omvang dat het college ervoor kiest om vast te blijven houden aan het eerder ingezette spoor en het initiatief niet te faciliteren. Naar onze mening krijgt betaalbaar wonen voldoende aandacht in de vast te stellen Omgevingsvisie. Hierin is onder meer de opgave gesteld van het realiseren van de helft van de woningbouw in betaalbare prijsklassen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	actief haar verantwoordelijkheid te nemen en dit initiatief te omarmen.		
--	---	--	--

Wonen Algemeen: Betaalbaar wonen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
038 058	Indieners stellen dat woningen betaalbaarder en uitsluitend of in eerste instantie slechts beschikbaar moeten zijn voor huidige bewoners uit de betreffende stad of dorp.	Het realiseren van woningen in betaalbare prijksklassen is een belangrijke opgave in de vast te stellen Omgevingsvisie. Hierin staat beschreven dat de helft van de woningbouw in betaalbare prijksklassen moet zijn. We zetten in op het stimuleren van doorstroming en het realiseren van betaalbare woningbouw, zodat ook mensen met een laag- en middeninkomen en starters op de woningmarkt in Breda kunnen wonen. Woningen eerst beschikbaar stellen voor mensen uit de stad/het dorp en daarmee andere woningzoekers uitsluiten, is in strijd met het wettelijk recht op vrije vestiging en met ons principe om de programmering in regionaal perspectief te plaatsen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Algemeen: Mogelijkheden bij kleinschalige binnenstedelijke herontwikkelingen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
072 168	Indieners adviseren om meer mogelijk te maken bij kleinschalige binnenstedelijke herontwikkelingen waar voldoende ruimte is voor maatwerk en fasering.	In het woningbouwprogramma in de vast te stellen Omgevingsvisie in het onderdeel 'Dit gaan we doen' is hier rekening mee gehouden. Onder meer door de realisatie van woningen middels kleinschalige initiatieven en op verspreid liggende locaties.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Algemeen: Gedifferentieerd en passend woningaanbod

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
073	Indieners stellen dat door samen te zorgen voor krachtige wijken een evenwichtige verhouding ontbreekt tussen sociale huur- en koopwoningen tegenover huurwoningen in de vrije sector.	Een van de opgaven in de vast te stellen Omgevingsvisie is met een gedifferentieerde woningvoorraad in wijken zorgen voor een evenwichtige spreiding van bewoners. Daarnaast staat beschreven dat door woningbouw we de ongelijkheid tussen gebieden verminderen, bijvoorbeeld door meer vrijesectorwoningen te realiseren in Breda-Noord en meer sociale huurwoningen in Breda-Zuid en in de dorpen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Algemeen: Gedifferentieerd en passend woningaanbod

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
128 159	Indiener leest op bladzijde 51 het volgende: "In de komende jaren neemt vooral het aantal ouderen en alleenstaanden toe. Dit vraagt om een ander soort woningen van goede kwaliteit, duurzaam en toekomstbestendig. Door meer te bouwen verminderen we de druk op de woningmarkt." Indiener stelt dat het niet alleen om meer woningen gaat, maar dat de woningen vooral beter afgestemd moeten worden op de daadwerkelijke demografische ontwikkelingen en gezinssamenstellingen.	Wij zijn het hierin eens met de indieners. Het gaat niet alleen om het bouwen van meer woningen, maar dit dienen de juiste woningen, voor de juiste bewoners, op de juiste plek te zijn. Dit is beschreven in het onderdeel Toereikende woningvoorraad in hoofdstuk 3. Hierin staan onder meer de opgaven van het realiseren van voldoende woningen en dat de juiste woningen beschikbaar zijn. Ook een (t)huis voor iedereen in een geschikte woonomgeving is een van de opgaven.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Algemeen: Gedifferentieerd en passend woningaanbod

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
088 143	Indiener vraagt aandacht voor ouderenwoningen en voor betaalbare woningen.	In het onderdeel Toereikende woningvoorraad in Veerkrachtig Breda staan de woonopgaven beschreven, onder andere het realiseren van betaalbare woningen en de bouw van woningen die geschikt zijn voor empty-nesters/ouderen waardoor (grote) eengezinswoningen vrijkomen voor gezinnen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Algemeen: Gedifferentieerd en passend woningaanbod

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
143 149 162	Aanpak van kansenongelijkheid en segregatie niet alleen door het leggen van verbindingen in de wijk. Een belangrijke weg daar naar toe is een betere spreiding van sociale woningbouw in Breda.	In het onderdeel Ongedeeld Breda in Sterk Breda is de tekst aangevuld met meer sociale maatregelen, naast de fysieke verbindingen tussen de wijken. Een van de beschreven opgaven in de Omgevingsvisie, in het onderdeel Toereikende woningvoorraad, is met een gedifferentieerde woningvoorraad in wijken zorgen voor een evenwichtige spreiding van bewoners.	Aanpassing tekst In 'Ongedeeld Breda' is de tekst aangevuld. Aanpassing kaart Geen

Wonen Algemeen: Gedifferentieerd en passend woningaanbod

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
162	De Wijkraad Breda Noord stelt dat een stadsbestuur dat daadwerkelijk stappen wil zetten om ongewenste segregatie te beëindigen de woningbouwcorporaties daarin te hulp komt en een actieve grondpolitiek voert. Vanzelfsprekend zijn aan een dergelijke grondpolitiek financiële consequenties verbonden.	Conform de Nota Grondbeleid 2014 hanteert de gemeente Breda een 'situationeel grondbeleid'. Dat betekent dat per project een afweging wordt gemaakt ten aanzien van de vorm van het grondbeleid. Gezien de risico's die samenhangen met actief grondbeleid en het bijbehorende kapitaalbeslag wordt een deel van de gebiedsontwikkelingen aan marktpartijen over gelaten. De gemeente levert	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

		echter zelf ook haar bijdrage met bijvoorbeeld de ontwikkelingen binnen Teteringen, Klavers Jansen en met de recente aankoop van het voormalige CSM-terrein. Bij diverse gebiedsontwikkelingen van marktpartijen legt de gemeente aan deze marktpartijen de verplichting op dat een aandeel sociale huurwoningen moet worden gerealiseerd. Dit gebeurt op grond van de verordening sociale en middenhuur. Het is aan de Bredaase woningbouwcorporaties om in overleg te treden met deze marktpartijen om de sociale huurwoningen ook daadwerkelijk te acquireren. Dit onderwerp komt aan bod in het onderdeel 'Realiseren' in 'Dit gaan we doen'.	
--	--	--	--

Wonen Algemeen: Gedifferentieerd en passend woningaanbod

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
045	Het tegengaan en voorkomen van (verdere) tweedeling is terecht een belangrijk terugkerend onderwerp in de Omgevingsvisie. Daar zijn meerdere instrumenten op in te zetten. Ten aanzien hiervan hebben indieners de volgende opmerkingen: - Het hanteren van de 40% norm voor het maximum aandeel sociale huurwoningen in wijken vinden indieners op korte termijn nog veel te rigide en wordt momenteel ook dogmatisch toegepast en dat was nooit de bedoeling. Een op langere termijn dalend percentage per wijk zou een betere richting zijn. - In de aanpak naar veerkrachtige wijken gaan wij uit van een meer integrale benadering, waarin fysieke maar ook sociale maatregelen langjarig verbonden worden aan de bestaande vraagstukken.	Hiervoor wijzen we u graag op de gezamenlijke ambitie in de Alliantie Breda 2019 tot en met 2023 in het hoofdstuk Betaalbaarheid en beschikbaarheid "Op termijn is een percentage sociale huurwoningen onder de 40% in alle wijken richtinggevend. We hebben dit aangepast in de tekst in de vast te stellen Omgevingsvisie. Mede vanuit het programma Verbeter Breda werken we dit graag nader met u uit. De Omgevingsvisie beoogt samenhangend te zijn en meer de sociale dimensie te benaderen dan voorheen in de diverse structuurvisies. We maken momenteel met elkaar programma Verbeter Breda. We onderschrijven dat dit programma zowel fysieke als sociale maatregelen omvat en werken deze graag nader met u uit. Ook de wijken Doornbos-Linie en Tuinzigt maken onderdeel uit van het programma Verbeter Breda. Tuinzigt voegen we daarom toe aan de Gebiedsgerichte verbeteropgave, zowel in tekst en kaart.	Aanpassing tekst We passen de passage 'In gebieden waar het aandeel sociale huurwoningen hoger is dan 40% voegen we in beginsel geen sociale huurwoningen toe' aan in de vast te stellen Omgevingsvisie naar 'op termijn is een percentage sociale huurwoningen onder de 40% in alle wijken richtinggevend'. Tuinzigt is toegevoegd aan het onderdeel gebiedsgerichte verbeteropgave. Het onderdeel Ongedeeld Breda is aangevuld met de beschrijving van sociale elementen. In het onderdeel toereikende woningvoorraad in 'Veerkrachtig Breda' is bij het doel 'Een (t)huis voor iedereen in

	- In de wijken Doornbos-Linie en Tuinzigt zal ook een gebiedsgerichte verbeteraanpak nodig zijn om de wijk vooruit te krijgen.	De opgave voor wonen en zorg staat beschreven binnen het onderdeel 3.2.3. Toereikende woningvoorraad. Onder andere bij de opgave van het realiseren van een (t)huis voor iedereen in een geschikte woonomgeving en het maken van ruimte voor nieuwe woonvormen. Doordat delen van de opgave op verschillende plekken in de tekst naar voren komen, is de totale woonzorgopgave onderbelicht geraakt in de tekst. Daarom voegen we een paragraaf toe gericht op de opgave wonen en zorg. Dit doen we bij de beschrijving van 'een (t)huis voor iedereen in een geschikte woonomgeving'.	een geschikte woonomgeving' een alinea Wonen en zorg toegevoegd. Aanpassing kaart Tuinzigt is toegevoegd aan het legendaonderdeel gebiedsgerichte verbeteropgave
--	---	---	---

Wonen Algemeen: Gedifferentieerd en passend woningaanbod

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
145	Indieners raden aan om per locatie en wijk, naar het woonprogramma en niet overal eenduidig alleen 50% sociaal of middelduur, zorg echt voor mixen in wijken.	Wij zijn het hierin eens met de indieners. Dit is beschreven in het onderdeel Toereikende woningvoorraad in hoofdstuk 3. Hier staat onder andere dat we met een gedifferentieerde woningvoorraad in wijken zorgen voor een evenwichtige spreiding van bewoners. De ontwikkelrichting is per gebied verschillend. Het beoogde woonprogramma van een locatie wordt per locatie afgewogen, waarvoor de gebiedsprofielen wonen vanuit wonen het uitgangspunten zijn.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Algemeen: Gedifferentieerd en passend woningaanbod

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
128 159	Indiener stelt een toevoeging op de volgende passage voor die te vinden is op bladzijde 4: "Door samen te zorgen voor krachtige wijken. De plek waar je woont mag niet bepalend zijn voor de kansen die je krijgt. Iedereen moet	De voorgestelde toevoeging is met een gelijksoortige bewoording/bedoeling opgenomen in het onderdeel toereikende woningvoorraad in 'Veerkrachtig Breda'. Hier staat beschreven dat we met een gedifferentieerde woningvoorraad in wijken en	Aanpassing tekst Toevoeging passage 'Ook woningbouwontwikkelingen dragen bij aan een ongedeeld Breda. Met een gedifferentieerde woningvoorraad in

	perspectief hebben. Iedereen moet zich veilig voelen in een stad waar wijken en dorpen onderling verbonden zijn. Waar onderwijs, werk, voorzieningen en groen dichtbij zijn. Waar woningen zijn voor iedereen in elke levensfase en voor elk inkomen.” De voorgestelde toevoeging: “Waar een evenwichtige verhouding is tussen sociale huurwoningen en koopwoningen/vrije sector huur.”	dorpen zorgen voor een evenwichtige spreiding van bewoners. Ook staat hier ‘door woningbouw verminderen we ongelijkheid tussen gebieden, bijvoorbeeld door meer vrijesectorwoningen te realiseren in Breda-Noord en meer sociale huurwoningen in Breda-Zuid en in de dorpen’. Naar aanleiding van deze zienswijzen voegen we de eerste passage toe aan de beschrijving van het doel ‘samen zorgen voor karakteristieke en krachtige wijken en dorpen’ in hoofdstuk 1: ‘Ook woningbouwontwikkelingen dragen bij aan een ongedeeld Breda. Met een gedifferentieerde woningvoorraad in wijken en dorpen zorgen we voor een evenwichtige spreiding van bewoners’.	wijken en dorpen zorgen we voor een evenwichtige spreiding van bewoners’ aan de beschrijving van het doel ‘samen zorgen voor karakteristieke en krachtige wijken en dorpen’ in hoofdstuk 1. Aanpassing kaart Geen
--	---	---	--

Wonen Algemeen: Adaptief bouwen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
037	Indiener stelt dat de definitie van ‘adaptief bouwen’ ontbreekt. De concrete beschrijving van de woningbouwopgave in de Omgevingsvisie lijkt niet in lijn te zijn met deze ambitie.	Naar aanleiding van deze zienswijze is het begrip adaptief programmeren nader uitgelegd in het onderdeel programmeren in het hoofdstuk ‘Dit gaan we doen’.	Aanpassing tekst In het onderdeel programmeren in het hoofdstuk ‘Dit gaan we doen’ is ons principe van adaptief programmeren uitgebreider beschreven. Hier staat het volgende: We erkennen dat er veranderingen op kunnen treden die vooraf niet te zijn voorzien. Daarom houden we ruimte in werkwijzen en plannen om deze aan te passen als de omstandigheden daarom vragen of kansen zich voordoen. Deze visie is de basis van ons afwegingskader voor ruimtelijke initiatieven. Hiermee creëren we ook reservecapaciteit voor stedelijke ontwikkeling en bieden ruimte voor verdere prioritering. We maken gebruik van monitoring en evaluatie om te zorgen

			dat opgaven en plannen bijdragen aan het realiseren van onze doelen. Aanpassing kaart Geen
--	--	--	---

Wonen Algemeen: Alternatieve en aanvullende mogelijkheden om in de woningbehoefte te voorzien

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
018	Indiener geeft de volgende suggesties mee om in de behoefte aan woningen te voorzien: - Nieuwbouw alleen voor eigen bewoning - Onderzoek leegstand van kantoren en bedrijfsruimte en bouw tot woonruimte	We vinden het belangrijk dat nieuwbouwwoningen in de koopsector ook terecht komen bij eigenaar-bewoners. Daarom werken we in ons woonbeleid aan het invoeren van een zelfbewoningsplicht bij nieuwbouwwoningen tot de NHG-kostengrens. We monitoren de ontwikkelingen op de bedrijvenmarkt en de kantorenmarkt. Met name in de kantorenmarkt zijn er mogelijkheden voor het transformeren van kantoren naar woningen, omdat de kantorenvorraad in Breda te groot is. Daarom hebben we in de voorgestelde woningbouwprogrammering in het onderdeel programmeren in het hoofdstuk 'Dit gaan we doen' rekening gehouden met de realisatie van circa 800 woningen door de transformatie van incourante kantoren. We zetten al langjarig in op de transformatie van leegstaand vastgoed, met name naar woningen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Algemeen: Alternatieve en aanvullende mogelijkheden om in de woningbehoefte te voorzien

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
089	Indiener stelt voor om ruimhartig om te gaan met burgerinitiatieven met betrekking tot het omzetten van bestaande bebouwing naar woonruimte.	Breda blijft ruimte bieden aan initiatief. We leggen meer eigenaarschap en verantwoordelijkheid bij Bredanaars. De gemeente werkt samen met woningcorporaties, beleggers, ontwikkelaars, maatschappelijke organisaties en burgers aan het realiseren van de doelen in de Omgevingsvisie. Gebiedsontwikkelingen komen middels een combinatie van een 'top down' en 'bottom up' aanpak tot stand. Daarbij wordt enerzijds gebruik gemaakt van de inbreng en initiatieven van burgers en eindgebruikers en anderzijds van de expertise van de professionele partijen en ambtenaren. In het woningbouwprogramma in de vast te stellen Omgevingsvisie is rekening gehouden met transformatie van de bestaande voorraad. Onder meer door de realisatie van woningen door kleinschalige initiatieven, transformatie van de bestaande woningvoorraad en transformatie van incurante kantoren. Vanwege het gelijkheidsbeginsel wordt bij het afwegen van transformatie van bestaande bebouwing geen onderscheid gemaakt op basis van de initiatiefnemer.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Algemeen: Alternatieve en aanvullende mogelijkheden om in de woningbehoefte te voorzien

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
081 088 143 148	Indieners verzoeken om in te zetten op nieuwe woonvormen, zoals meergeneratiewoningen, geclusterd wonen, 'gespikkeld' wonen. Ook is het belangrijk om doorstroombmogelijkheden te creëren voor ouderen naar andere woningen.	Ruimte voor nieuwe woonvormen is een van de opgaven in de vast te stellen Omgevingsvisie. In het onderdeel Toereikende woningvoorraad in het hoofdstuk 'Veerkrachtig Breda' staat hierover het volgende beschreven 'we stimuleren nieuwe woonvormen, zoals (collectief) particulier opdrachtgeverschap (C)PO),	Aanpassing tekst Aan het onderdeel Toereikende woningvoorraad is de volgende passage toegevoegd: Woningbouw dient aanvullend te zijn op de bestaande woningvoorraad, zodat doorstroming ontstaat. De bouw van

		meergeneratiewoningen, geclusterd wonen, wooncoöperaties en collectieve woon(zorg)vormen'. Naar aanleiding van deze zienswijzen voegen we het zorgen voor doorstroming op de woningmarkt expliciet toe aan het onderdeel Toereikende woningvoorraad in het hoofdstuk 'Veerkrachtig Breda'.	woningen geschikt voor empty-nesters (ouders waarvan de kinderen niet meer thuis wonen)/ouderen zorgt voor het vrijkomen van (grote) eengezinswoningen voor gezinnen. Aanpassing kaart Geen
--	--	--	--

Wonen Algemeen: Woningcorporaties

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
045	Indieners, de woningcorporaties Alwel, WonenBredurg en Laurentius, zouden graag een nadere concretisering toegevoegd zien aan het realiseren van 50% betaalbare woningbouw. De huidige beleidslijn van 20% sociale huur is naar mening van indieners te laag en hoort zich naar 30% te ontwikkelen voor een toekomstig sterk Breda. Indieners constateren dat de vigerende Woonvisie van de gemeente Breda dateert van 2013 met een aanvulling in 2016. Indieners achten het noodzakelijk dat de Woonvisie geactualiseerd wordt of dat deze visie op korte termijn opgevolgd wordt door een uitvoeringsprogramma wonen waarin de woonvraag ingevuld wordt voor de komende jaren. Ten behoeve van doorstroming en differentiatie in wijken is ook woningaanbod in het middensegment van groot belang. Ook die prijscategorie woningen willen indieners graag ontwikkelen.	In de vast te stellen Omgevingsvisie nemen we geen nadere concretisering op van de 50% betaalbare woningbouw. Het vastleggen van een nadere concretisering hiervan met een dergelijk lange planhorizon sluit niet aan bij de voorgestelde methode van adaptief programmeren. Ook is de uitwerking hiervan onderdeel van het woonbeleid. De huidige lijn in de (aanvulling op de) Woonvisie, het bestuursakkoord 'Lef en Liefde' en de Alliantie Breda 2019 tot en met 2023 is het realiseren van 20% van de stedelijke groei in de sociale huursector. Aanpassing hiervan is aan de orde indien de bevindingen van het nieuwe woonlastenonderzoek (1^e helft 2022) hier aanleiding toe geeft of wanneer opgenomen in een volgend bestuursakkoord. In de vast te stellen Omgevingsvisie is in het hoofdstuk 'Dit gaan we doen' het uitvoeringsperspectief opgenomen, waar wonen onderdeel van is. Zoals u bekend liggen we in het realiseren van de opgave uit 'Lef en Liefde' voor het realiseren van middeldure woningen in opleveringen en in harde	Aanpassing tekst Naast in het onderdeel toereikende woningvoorraad in 'Veerkrachtig Breda' is ook in onderdeel programmering in 'Dit gaan we doen' opgenomen dat we naast de reguliere woningvoorraad tijdelijke woningen en woonvoorzieningen realiseren. Hiermee realiseren we een flexibele schil in de woningvoorraad. Aanpassing kaart Geen

	De woningdruk is hoog en de woningbouwproductie dient snel van de grond te komen. Daarom pleiten indieners (nogmaals) voor een voorraad van flexibele woningen. Aanvullend worden mogelijkheden gezien voor collectieve woonvormen die een maatschappelijke meerwaarde hebben voor de buurt.	plannen niet op schema. Ook voor de langere termijn zien wij een opgave voor het realiseren van middeldure woningen. Daarom zien we graag dat corporaties woningen in deze prijscategorie willen ontwikkelen. Dit mede omdat de woningen dan duurzaam beschikbaar blijven voor de doelgroep. We maken graag met u nadere afspraken op dit vlak. We erkennen dit en zien hierin ook ruimte voor deze mogelijkheden. Daarom is een van de opgaven in de Omgevingsvisie het stimuleren van nieuwe woonvormen, zoals (collectief) particulier opdrachtgeverschap (C)PO), meergeneratiewoningen, geclusterd wonen, wooncoöperaties en collectieve woon(zorg)vormen. Een andere opgave is het realiseren van tijdelijke woningen, als permanente schil om de druk op de woningmarkt te verminderen.	
--	---	---	--

Wonen Algemeen: Wijziging functie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
077	Indiener verzoekt om de Omgevingsvisie zodanig te formuleren dat in het pand Heistraat 90a de woonfunctie wordt toegestaan.	De vast te stellen Omgevingsvisie betreft de visie op de fysieke leefomgeving van Breda op de lange termijn. Dit verzoek betreft het wijzigen van het bestemmingsplan en heeft daarmee een ander abstractieniveau. Hiervoor wijzen we u graag op de mogelijkheid van het indienen van een initiatiefplan voor advies over de haalbaarheid van uw plan. Dit kan middels de volgende website: Initiatiefplan Breda.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

5.2 Wonen Bavel

Wonen Bavel: behoefte aan woningen voor starters en senioren

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
025 032 036 038 041 042 058 065 075 094 121 141	Indieners geven aan dat er in Bavel behoefte is aan meer woningen voor jeugd en senioren. Onder andere worden de volgende argumenten aangehaald: - De jeugd moet in Bavel kunnen blijven wonen. - Nieuwbouw betreft vaak dure kavels die niet geschikt zijn voor de in Bavel opgegroeide jeugd.	We onderschrijven de behoefte aan meer woningen voor starters en senioren in Bavel. Het realiseren van de juiste woningen en van betaalbare woningbouw zijn twee opgaven in de vast te stellen Omgevingsvisie. Hierbij zetten we in op het stimuleren van doorstroming en het realiseren van betaalbare woningbouw, zodat ook mensen met een laag- en middeninkomen en starters op de woningmarkt in Breda kunnen wonen. In het onderdeel gebiedsopgaven in het hoofdstuk 'Sterk Breda' is een onderdeel toegevoegd over de gebiedsopgaven in de dorpen, waaronder de beoogde woningbouwlocaties in Bavel. In de dorpen bouwen we vooral (betaalbare) woningen voor starters en woningen die doorstroming mogelijk maken.	Aanpassing tekst In het onderdeel gebiedsopgaven in het hoofdstuk 'Sterk Breda' is een onderdeel toegevoegd over de gebiedsopgaven in de dorpen, waaronder woningbouw in Bavel. Hier staat beschreven dat we vooral (betaalbare) woningen voor starters en woningen die doorstroming mogelijk maken bouwen. Ook staan hier de gebieden in Bavel genoemd waar woningbouw is voorzien. Het gebied tussen knooppunt St. Annabosch, Woestenbergsesweg, Roos bergsesweg en Deken Dr. Dirckxweg is een zoekgebied voor wonen, recreatie en natuur. Het gebied tussen Vennekes, A27 en Deken Dr. Dirckxweg (Bavel-West) is opgenomen als te ontwikkelen woonlocatie. Ook is een zoekgebied voor wonen opgenomen gelegen tussen de Dorstsesweg, Lange Bunder, A27 en de Kluisstraat opgenomen. We bieden ruimte om de woningvoorraad in de dorpen gefaseerd uit te breiden, zowel door woningbouw als door aanpassing van de bestaande woningvoorraad. Aanpassing kaart Deze locaties zoals hierboven in de tekst benoemd zijn op de kaart opgenomen.

Wonen Bavel: Wensbeeld en balans

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
032 033 034 053 117 114	Indiener geeft aan dat het wensbeeld van de Bavelse bewoners komt neer op een groen dorps, gezellig en veilig Bavel met meer senioren en starterswoningen en meer plaatsen voor ontmoeting. Dat wensbeeld sluit in hoofdlijnen goed aan op de Omgevingsvisie 2040 met uitzondering van 1 punt: grootschalige uitbreiding bedrijventerreinen. Verdergaande groei van de gemeente gaat hand in hand met investeringen in mobiliteit en versteviging van de leefklimaat met investeringen in natuur, landschap, water en voorzieningen. Tussen de verschillende aspecten zal balans moeten bestaan. De indiener is van oordeel dat het huidige voorkeursscenario voor Breda als stad in een park de uitwerking voor Bavel disproportioneel nadelig uitvalt. Breda in het Groen, Bavel uit het Groen? De balans wordt nagestreefd voor gemeente als geheel maar zal door de gesuggereerde keuzes tot ernstige verstoring van het Bavel Leefklimaat leiden. Er zijn andere oplossingen die beter zijn in hun samenhang voor Bavel en Breda.	Naar aanleiding van meerdere zienswijzen heeft een nadere afweging van de opgaven in en rondom Bavel plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot de onderstaande aanpassingen. De opgave voor werken in Bavel-Zuid is nader verkend. Het resultaat is dat het zoekgebied voor werken vergaand is verkleind. Het zoekgebied voor werken is verkleind tot het gebied tussen de Gilzewouwerbeek en de Woestenbergseweg. Het zoekgebied ten oosten van de Gilzewouwerbeek is niet meer in beeld als 'Zoekgebied nieuwe werkterreinen'. Het voorgestelde gebruik is nu 'Landbouwlandschap'. Het gehele gebied tussen knooppunt St. Annabosch, de Woestenbergseweg, de Roosbergseweg en de Deken Dr. Dirckxweg is een zoekgebied voor 'wonen, recreatie en natuur' geworden. Ook hier vervalt het 'Zoekgebied nieuwe werkterreinen'. Met het verkleinen van het zoekgebied is eveneens in het programmatische overzicht voor bedrijventerreinen in het hoofdstuk 'Dit gaan we doen' de opgave voor werken in Bavel Zuid teruggebracht naar 33 – 40 hectare. In de planuitwerking worden de uiteindelijke contouren van het nieuwe werkterrein bepaald. Investerings in de opgaven voor woon- en werklocaties gaan gepaard met investeringen in de opgaven in (maatschappelijke) voorzieningen, groen en water, mobiliteit en buitenruimte. Bijvoorbeeld de opgave voor het realiseren van een nieuw park en een multifunctionele accommodatie in Bavel. De programmering van deze onderdelen is nader uitgewerkt in het onderdeel programmeren in hoofdstuk 4. Ook is een van de centrale doelen aangepast. Het doel 'door samen te zorgen voor krachtige wijken' is aangepast naar 'Samen zorgen voor karakteristieke	Aanpassing tekst In het onderdeel Dorpen onder Gebiedsopgaven in 'Sterk Breda' zijn de opgaven voor wonen en werken in Bavel beschreven. Het zoekgebied voor werken Bavel-Zuid is verkleind. Met het verkleinen van het zoekgebied is eveneens in het programmatische overzicht voor bedrijventerreinen in het hoofdstuk 'Dit gaan we doen' de opgave voor werken in Bavel Zuid teruggebracht naar 33 – 40 ha. Het gebied tussen knooppunt St. Annabosch, Woestenbergseweg, Roosbergseweg en Deken Dr. Dirckxweg is een zoekgebied geworden voor wonen, recreatie en natuur. Een van onze doelen is aangepast. Het doel 'door samen te zorgen voor krachtige wijken' is aangepast naar 'Samen zorgen voor karakteristieke en krachtige wijken en dorpen'. Aanpassing kaart Deze locaties zoals hierboven in de tekst benoemd zijn op de kaart opgenomen.

		en krachtige wijken en dorpen'. Hiermee beogen we meer recht te doen aan het versterken van de karakteristiek en kracht van onze dorpen, waaronder Bavel.	
--	--	---	--

Wonen Bavel: Organische groei

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
141	Indiener stelt dat de groei van het dorp Bavel in de vorm van organische groei geleidelijk moet plaatsvinden in de komende 20 jaren. Dit zodat de voorzieningen in het dorp in gelijke mate uitgebreid kunnen worden om te kunnen voldoen aan de behoeften van het groeiende bewonersaantal.	In de vast te stellen Omgevingsvisie wordt in het hoofdstuk Sterk Breda nader ingegaan op uitbreiding van de woningvoorraad in de dorpen, waaronder Bavel. Hier staat beschreven dat om ook in de dorpen te kunnen voorzien in de groeiende en veranderende woonbehoefte we hier ruimte bieden voor een gefaseerde groei van de woningvoorraad middels in- en uitbreiding. In het onderdeel programmeren in hoofdstuk 4 wordt nader ingegaan op de programmering van wonen, werken en maatschappelijke voorzieningen.	Aanpassing tekst In het onderdeel gebiedsopgaven in het hoofdstuk 'Sterk Breda' is een onderdeel toegevoegd over de gebiedsopgaven in de dorpen. In het onderdeel Dorpen onder Gebiedsopgaven in 'Sterk Breda' zijn de opgaven voor wonen en werken in Bavel beschreven. Het zoekgebied voor werken Bavel-Zuid is verkleind. Met het verkleinen van het zoekgebied is eveneens in het programmatische overzicht voor bedrijventerreinen in het hoofdstuk 'Dit gaan we doen' de opgave voor werken in Bavel Zuid teruggebracht naar 33 – 40 ha Het gebied tussen knooppunt St. Annabosch, Woestenbergseweg, Roosbergseweg en Deken Dr. Dirckxweg is een zoekgebied geworden voor wonen, recreatie en natuur. Een van onze doelen is aangepast. Het doel 'door samen te zorgen voor krachtige wijken' is aangepast naar 'Samen zorgen voor karakteristieke en krachtige wijken en dorpen'. Aanpassing kaart

			Deze locaties zoals hierboven in de tekst benoemd zijn op de kaart opgenomen.
--	--	--	---

Wonen Bavel: Het beperken van onttrekking van starterswoningen aan de woningmarkt

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
038	Indieners pleiten voor een regeling waarbij een starterswoning alleen doorverkocht kan worden aan nieuwe starters door middel van loting. Dit om de onttrekking van starterswoningen aan de woningmarkt te beperken.	Dit past niet bij het abstractieniveau van de Omgevingsvisie, maar is gericht op het woonbeleid.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Bavel: Voorstel locaties kleinere woningen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
038	Indieners zijn van mening dat er meer kleinere huizen in Bavel gebouwd moeten worden vanwege de behoefte aan starterswoningen en seniorenwoningen. Deze woningen kunnen op diverse locaties in Bavel landen, zoals de grond die vrijkomt onder de basisscholen, onder de huif en de gronden achter de Roosberg. Hiermee kan veel groen behouden worden, het dorp compact blijven, maar kan toch voldaan worden aan de toenemende vraag naar (starters-)woningen.	Het realiseren van de juiste woningen en van betaalbare woningbouw zijn twee opgaven in de vast te stellen Omgevingsvisie. Hierbij zetten we in op het stimuleren van doorstroming en het realiseren van betaalbare woningbouw, zodat ook mensen met een laag- en middeninkomen en starters op de woningmarkt in Breda kunnen wonen. In het onderdeel gebiedsopgaven in het hoofdstuk 'Sterk Breda' is een onderdeel toegevoegd over de gebiedsopgaven in de dorpen, waaronder de beoogde woningbouwlocaties. In het woningbouwprogramma in de vast te stellen Omgevingsvisie is rekening gehouden met de realisatie van (kleine) woningen. Onder meer met de realisatie van woningen in de dorpen, middels kleinschalige initiatieven en transformatie van de bestaande woningvoorraad.	Aanpassing tekst In het onderdeel gebiedsopgaven in het hoofdstuk 'Sterk Breda' is een onderdeel toegevoegd over de gebiedsopgaven in de dorpen, waaronder in Bavel. Hier staat beschreven dat we vooral (betaalbare) woningen voor starters en woningen die doorstroming mogelijk maken bouwen. Ook staan hier de gebieden in Bavel genoemd waar woningbouw is voorzien. Het gebied tussen knooppunt St. Annabosch, Woestenbergsseweg, Roosbergsseweg en Deken Dr. Dirckxweg is een zoekgebied voor wonen, recreatie en natuur. Het gebied tussen Vennekes, A27 en Deken Dr. Dirckxweg (Bavel-West) is opgenomen als te ontwikkelen woonlocatie. Ook is een zoekgebied voor wonen opgenomen

			gelegen tussen de Dorstseweg, Lange Bunder, A27 en de Kluisstraat opgenomen. We bieden ruimte om de woningvoorraad in de dorpen gefaseerd uit te breiden, zowel door woningbouw als door aanpassing van de bestaande woningvoorraad. Aanpassing kaart Deze locaties zoals hierboven in de tekst benoemd zijn op de kaart opgenomen.
--	--	--	--

Wonen Bavel: Waterberging en mobiliteit

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
115	Waterschap Brabantse Delta heeft de groene zone aan de westkant van Bavel aangemerkt als zijnde opvanglocatie voor hemelwater. Indieners geven aan dat woningbouw in deze zone ervoor zorgt dat waterberging niet langer mogelijk is. Ook maken indieners zich zorgen over het bouwen nabij de A27 in het kader van het groepsrisico m.b.t. vervoer van gevaarlijke stoffen, luchtkwaliteit, geluid, gezondheid, veiligheid en milieu. Ook de verbreding van de A27 tussen Houten en knooppunt Hooipolder baart indieners zorgen, vanwege het mogelijke ontstaan van een fuik en filevorming op het laatste stuk tot aan knooppunt St. Annabos en de	Omdat Bavel relatief kwetsbaar is ten aanzien van wateroverlast verlangen we bij de ontwikkeling van Bavel-West een maximum aan compenserende waterberging. Waterschap Brabantse Delta heeft eveneens een zienswijze ingediend en ziet het toepassen van een zwaardere norm voor waterberging in wateroverlastgevoelige gebieden door de gemeente als een goede aanpak. Nieuwe plannen voor woningbouw moeten voldoen aan alle wettelijke regels en voorschriften op het gebied van externe veiligheid, luchtkwaliteit, geluid en milieu om de gezondheid van toekomstige bewoners te waarborgen. Daarvoor zullen wij de noodzakelijke maatregelen treffen, zeker ook voor de genoemde locatie. Wij herkennen de uitgesproken zorg over de verkeersdruk op het zuidelijk deel van de A27. De verbreding van de A27 ten noorden van Hooipolder enerzijds en de A58 anderzijds zorgt hier voor een flessenhals. Wij brengen dit punt al onder de aandacht in onze contacten en overleggen met het	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	gezondheids- en milieuproblemen die dat met zich meebrengt.	ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en Rijkswaterstaat.	
--	---	--	--

Wonen Bavel: Alternatieve woonvormen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
056	Indiener stelt dat aangezien Bavel wordt aangewezen voor een veelsoortig woningaanbod er ook ruimte moet worden toegewezen aan een deelgebied voor Tiny houses en wooncoöperaties. Het werkgebied Bavel Zuid biedt hiervoor een uitgelezen mogelijkheid, na en voorafgaand aan de ondertunneling aansluiting A58/A27.	Een van de opgaven in de vast te stellen Omgevingsvisie is ruimte voor nieuwe woonvormen. We stimuleren nieuwe woonvormen, zoals (collectief) particulier opdrachtgeverschap (C)PO), meergeneratiewoningen, geclusterd wonen, wooncoöperaties en collectieve woon(zorg)vormen. Het gehele gebied tussen knooppunt St. Annabosch, de Woestenbergseweg, de Roosbergseweg en de Deken Dr. Dirckxweg is een zoekgebied voor 'wonen, recreatie en natuur' geworden. Hier vervalt het 'Zoekgebied nieuwe werkerterreinen'. De afweging ten aanzien van de ontwikkeling van deze locatie komt verderop in het planproces van deze locatie aan de orde. Dit is bij de bestemmingsplanprocedure.	Aanpassing tekst Het gebied tussen knooppunt St. Annabosch, Woestenbergseweg, Roosbergseweg en Deken Dr. Dirckxweg is een zoekgebied voor wonen, recreatie en natuur geworden. Aanpassing kaart Het gebied tussen knooppunt St. Annabosch, Woestenbergseweg, Roosbergseweg en Deken Dr. Dirckxweg is als zoekgebied voor wonen, recreatie en natuur opgenomen.

Wonen Bavel: Initiatiefplan Dorstseweg

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
164 168	Indieners hebben een initiatiefplan ingediend voor de ontwikkeling van een locatie gelegen aan de Dorstseweg te Bavel. Indieners verzoeken om de Omgevingsvisie en de bijbehorende kaarten aan te passen en in lijn te brengen met de voorgenomen ontwikkeling.	De gemeente heeft in mei 2021 aan indiener aangegeven een positieve grondhouding te hebben over de wenselijkheid van het initiatief. Dit was na het besluit van het college om de ontwerp Omgevingsvisie ter inzage te leggen. In de vast te stellen Omgevingsvisie is de locatie van het initiatief opgenomen op de kaart en in de tekst in het onderdeel gebiedsontwikkelingen dorpen in 'Sterk Breda'.	Aanpassing tekst In het onderdeel gebiedsontwikkelingen dorpen in 'Sterk Breda' is een zoekgebied voor wonen beschreven tussen de Dorstseweg, Lange Bunder, A27 en de Kluisstraat opgenomen. Aanpassing kaart Deze locatie is opgenomen op de kaart.

Wonen Bavel: Ontwikkeling Vennekes

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
140	Indiener geeft expliciet aan dat de Dorpsraad Bavel zijn zienswijze en standpunt niet vertegenwoordigt. Indiener neemt dan ook afstand van het deel van de zienswijze van de Dorpsraad Bavel wat betreft de ontwikkeling aan de Vennekes. Volgens indiener is in het bestuursakkoord “Lef en Liefde 2018-2022” al gesproken over woningen voor starters en senioren in Bavel. Hieraan is in de Omgevingsvisie slechts beperkte invulling gegeven: - Indiener had gezien bovenstaande graag een andere invulling gezien van de ‘Eijkberg’ waar nu vrijstaande woningen gebouwd worden. - Het verbaast indiener dat in plaats van ‘Eijkberg’ nu de locatie aan de Vennekes bestemd wordt als potentiële woningbouwlocatie om invulling te geven aan de opgave (meer woningen voor starters en senioren in Bavel). - Indiener stelt dat enkele bewoners in 2019-2020 expliciet navraag hebben gedaan bij de gemeente of er plannen waren voor het ontwikkelen van het gebied, deze waren er nadrukkelijk niet. Vervolgens vernam indiener eind 2019 dat er een Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) op het gebied is gelegd. Indiener noemt een aantal redenen waarom de locatie ongeschikt zou zijn voor woningbouw, waaronder:	1. De afweging met betrekking tot de ontwikkeling van Eikberg heeft plaatsgevonden bij vaststelling van het bestemmingsplan. Hier worden onder meer 11 CPO-starterswoningen gerealiseerd. 2. Op de locatie aan de Vennekes is door de gemeente een Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) gevestigd. Om de effectiviteit van het Wvg zo groot mogelijk te houden hebben we dit vooraf niet kenbaar gemaakt. Deze locatie wordt geschikt geacht voor woningbouw, onder meer omdat deze aan de bebouwde kom is gelegen en dus nabij voorzieningen. Er lopen onderzoeken naar de realisatie van de woningen, onder andere naar omvang en invulling van het woonprogramma. 3. De afweging ten aanzien van milieuaspecten komt verderop in het planproces van deze locatie aan de orde. Dit is bij de bestemmingsplanprocedure. Indien hiermee woningbouw planologisch mogelijk wordt gemaakt kiezen we voor een gefaseerde realisatie. In tegenstelling tot u leggen wij geen verband tussen het verdwijnen van landbouwactiviteiten en het aantasten van het dorpse karakter.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	- Het aanpassen van knooppunt St. Annabosch en de A27 met de gevolgen wat betreft fijnstof en geluid. - De weilanden worden door trekvogels gebruikt als foerageergebied. - Het dorpse karakter wordt door het verdwijnen van de boerenactiviteiten op de landbouwgronden aangetast.		
--	--	--	--

Wonen Bavel: Ontwikkeling Vennekes

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
127	Indieners spreken zich uit tegen het aanwijzen van de bouwgrond aan de Vennekes. Indieners stellen dat het huidige voorkeursscenario voor Breda als Stad in een Park disproportioneel nadelig uitvalt voor het dorp Bavel. Indieners geven aan woningbouw in dit gebied onaanvaardbaar is. De indieners benadrukken dat de Dorpsraad Bavel niet spreekt voor/namens de bewoners van de Vennekes, Deken Dr. Dirckxweg, Veenstraat en Schoutenlaan. Argumenten: 1. Dorpse en landelijke karakter wordt aangetast; 2. Woningbouw is niet gewenst gezien de kwetsbaarheid van deze locatie voor wateroverlast; 3. Voor externe veiligheidsrisico's zoals het risico vervoer gevaarlijke stoffen gelden strikte normen (groepsrisico, Visie Openbare Ruimte 2020 artikel 4.9.3). Verder hanteert de Visie Openbare Ruimte artikel 4.10 een vrijwaringszone weg. Dit betekent geen nieuwbouw op 50 meter vanaf de huidige verharding;	Op de locatie aan de Vennekes is door de gemeente een Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) gevestigd. Om de effectiviteit van het Wvg zo groot mogelijk te houden hebben we dit vooraf niet kenbaar gemaakt. Deze locatie wordt geschikt geacht voor woningbouw, onder meer omdat deze aan de bebouwde kom is gelegen en dus nabij voorzieningen. Er lopen onderzoeken naar de realisatie van de woningen, onder andere naar omvang en invulling van het woonprogramma. De afweging ten aanzien van de genoemde ruimtelijke aspecten komt verderop in het planproces van deze locatie aan de orde. Dit is bij de bestemmingsplanprocedure. Nieuwe plannen voor woningbouw moeten voldoen aan alle wettelijke regels en voorschriften op het gebied van externe veiligheid, luchtkwaliteit, geluid en milieu om de gezondheid van toekomstige bewoners te waarborgen. Daarvoor zullen de noodzakelijke maatregelen moeten worden getroffen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	1. De vrijwaringszone van de Molenbiotoop (Visie Openbare Ruimte 2020 artikel 10) maakt woningbouw binnen een straal van 400 rondom Korenmolen de Hoop onmogelijk; 2. Binnen het voorgenomen bouwgebied ligt een flinke kavel met een middelhoge archeologische verwachting waar bodemingrepen in principe niet zijn toegestaan; 3. Woningbouw is hier niet gewenst gezien de ligging t.o.v. de rijksweg A27. Motivering: Gezond leefmilieu kan niet worden gewaarborgd door aspecten als geluidsoverlast door verkeer, vervuiling door wegen, luchtkwaliteit en (stikstof) effecten op het Natura 2000 gebied nabij het Ulvenhoutse bos.		
--	---	--	--

5.3 Wonen Beeks Buiten

Wonen Beeks Buiten: Randvoorwaarden

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
130	Indieners zijn van mening dat Beeks Buiten een goede en mooie ontwikkeling voor Prinsenbeek is, mits een aantal randvoorwaarden vooraf goed zijn ingevuld. Indiener noemt onder andere voorbeelden als mobiliteit, bouwen voor de goede doelgroep en diversiteit wat betreft milieu en natuur. Indiener zou graag zien dat dit geborgd wordt en is van mening dat de huidige en toekomstige problematiek rondom mobiliteit	Om in Prinsenbeek te voorzien in de groeiende en veranderende woonbehoefte bieden we onder meer in Beeks Buiten ruimte voor uitbreiding van de woningvoorraad. Hierbij is sprake van een mobiliteitsopgave. Om tot ontwikkeling van deze locatie te komen is een mobiliteitsoplossing hiervoor essentieel. Dit kan in regionaal verband worden opgepakt. De genoemde aspecten komen verderop in het planproces van deze locatie aan de orde. Dit is bij de bestemmingsplanprocedure. Indien de ontwikkeling middels een nieuw bestemmingsplan/omgevingsplan	Aanpassing tekst In het onderdeel gebiedsopgaven in het hoofdstuk 'Sterk Breda' is een onderdeel toegevoegd over de gebiedsopgaven in de dorpen, waaronder woningbouw in Prinsenbeek. Aanpassing kaart Geen

	eerst moet worden opgelost voordat gestart wordt met de bouw.	planologisch mogelijk is gemaakt kiezen we voor een gefaseerde realisatie.	
--	---	--	--

Wonen Beeks Buiten: Niet conform bestemmingsplan, structuurschets en structuurvisie(s)

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
013	Indieners zijn het niet eens met de voorgenomen invulling van het plangebied Beeks Buiten. Bebouwing van dit gebied is niet conform het huidige bestemmingsplan, de structuurschets "Kom Prinsenbeek" en de Structuurvisies 2020 en 2030.	De Omgevingsvisie is de strategische visie op de fysieke leefomgeving van Breda voor de lange termijn. Deze vervangt de vigerende Structuurvisie Breda 2030. We willen voorzien in de groeiende en veranderende woonbehoefte in de dorpen. Daarom bieden we ruimte om de woningvoorraad in de dorpen gefaseerd uit te breiden. Zoals beschreven in de lagenbenadering achten wij deze locatie (Beeks Buiten) in Prinsenbeek het meest geschikt hiervoor. In de vast te stellen Omgevingsvisie stellen we daarom voor deze locatie als ontwikkellocatie voor woningbouw op te nemen.	Aanpassing tekst In het onderdeel gebiedsopgaven in het hoofdstuk 'Sterk Breda' is een onderdeel toegevoegd over de gebiedsopgaven in de dorpen, waaronder woningbouw in Prinsenbeek. Aanpassing kaart Geen

Wonen Beeks Buiten: Aandeel Beeks Buiten in totale woningbouwopgave

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
055	Indiener leest dat Breda wil groeien met 30.000 woningen in 2030 en 40.000 woningen tot 2040 waarvan 90% binnenstedelijk. Hoe verklaart de gemeente de 10% (300-400 woningen) voor Beeks Buiten in relatie tot organische groei.	Een van de doelen in de vast te stellen Omgevingsvisie is het bouwen van ruim 25.000 woningen. Hiervan is 90% binnenstedelijk gesitueerd. Om ook in de dorpen te kunnen voorzien in de groeiende en veranderende woonbehoefte bieden we hier ruimte voor een gefaseerde groei van de woningvoorraad middels in- en uitbreiding, waaronder het gebied Beeks Buiten. In de tabel met daarin de woningbouwprogrammering in het onderdeel programmeren in hoofdstuk 4 'Dit gaan we doen' is de bouw van circa 2.500 woningen voorzien in de dorpen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

--	--	--	--

Wonen Beeks Buiten: Ruimtelijke aspecten

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
013	Indiener stelt dat de voorgenomen bebouwing van het plangebied Beeks Buiten voor conflicten zal zorgen inzake externe veiligheid, geluid en schade aan woningen door trillingen.	De vast te stellen Omgevingsvisie is de strategische visie op de fysieke leefomgeving van Breda voor de lange termijn. De genoemde aspecten komen verderop in het planproces van deze locatie aan de orde. Dit is bij de bestemmingsplanprocedure.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Beeks Buiten: Algemene bezwaren

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
018	Indiener is het niet eens met het bouwen van woningen buiten bestaand stedelijk gebied, in deze het projectgebied Beeks Buiten, en wel om de volgende redenen: - Sluit niet aan bij hetgeen de provincie wil - Levert ernstige problemen op met betrekking tot de ontsluiting van Prinsenbeek - Extra verkeer levert extra ongezonde lucht op - Voorzieningen in het dorp niet zijn berekend op deze groei - De totale groei te groot is en het dorpse karakter ernstig aantast - Landelijke gebied wordt opgeofferd	Breda onderscheidt zich in de regio met een (hoog)stedelijk woonmilieu. Daarom kiezen we met name voor verdichting in de bestaande stad. Om ook in de dorpen te kunnen voorzien in de groeiende en veranderende woonbehoefte bieden we hier ruimte voor een gefaseerde groei van de woningvoorraad middels in- en uitbreiding. De gebieden buiten bestaand stedelijk gebied waar woningbouw is voorzien zijn gebaseerd op de diep-rond-breed methodiek uit de Brabantse Omgevingsvisie van de provincie. Aan de hand hiervan is een afweging gemaakt waar stedelijke ontwikkelingen het beste een plek kunnen krijgen. Bij de realisatie van Beeks Buiten is sprake van een mobiliteitsopgave. Om tot ontwikkeling van deze locatie te komen is een mobiliteitsoplossing hiervoor essentieel. Dit kan in regionaal verband worden opgepakt. De genoemde aspecten komen verderop in het planproces van deze locatie aan de orde. Dit is bij de bestemmingsplanprocedure. Onder andere het	Aanpassing tekst In het onderdeel gebiedsopgaven in het hoofdstuk 'Sterk Breda' is een onderdeel toegevoegd over de gebiedsopgaven in de dorpen, waaronder woningbouw in Prinsenbeek. Aanpassing kaart Geen

		effect van deze ontwikkeling op het voorzieningenniveau in Prinsenbeek is onderdeel van het planproces voor ontwikkeling van Beeks Buiten. Indien de ontwikkeling middels een nieuw bestemmingsplan/omgevingsplan planologisch mogelijk is gemaakt kiezen we voor een gefaseerde realisatie.	
--	--	--	--

Wonen Beeks Buiten: Relatie Beeks Buiten, initiatiefplan Haagse Beemden en groen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
018	Het verbaast indiner dat in het plangebied Beeks Buiten 38 hectare deels landelijk gebied wordt opgeofferd terwijl een plan van 2,4 hectare voor de bouw van 120 huizen in de Haagse Beemden is afgekeurd vanwege onttrekking landelijk gebied.	De gebieden voor nieuwe verstedelijking zijn benoemd in de Lagenbenadering als bijlage van de vast te stellen Omgevingsvisie. In ontwerpversie van de lagenbenadering staat dit beschreven op pagina 10. We hebben deze beschrijving verduidelijkt in de vast te stellen Lagenbenadering. De raad beoordeelt een initiatief zoals dat wordt ingediend. De afweging die gemaakt wordt kan per locatie verschillen. Het aangehaalde plan is niet vergelijkbaar met de herontwikkeling van Beeks Buiten. Beide locaties zijn gelegen in andere delen van de stad en gelegen in een andere context.	Aanpassing tekst Verduidelijkt in bijlage Lagenbenadering Aanpassing kaart Geen

Wonen Beeks Buiten: Omgevingsvisie in relatie tot planvoornemen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
160	Het planvoornemen van Beeks Buiten is gedeeltelijk meegenomen in de Omgevingsvisie, maar hierin is ook een structuur opgenomen die in strijd is met ons planvoornemen.	In de vast te stellen Omgevingsvisie hebben we het zoekgebied voor wonen aan de westzijde van Prinsenbeek aangepast door deze te baseren op de gesloten overeenkomst. Prinsenbeek is qua openbare parken nu aangewezen op Park Overbos aan de oostzijde van het dorp, het	Aanpassing tekst. Geen Aanpassing kaart. Zoekgebied voor wonen ten westen van Prinsenbeek (Beeks Buiten) is aangepast.

	Over het gehele plangebied is een arcering opgenomen als zoeklocatie voor een nieuw park. Een definitie van een park ontbreekt echter. Dit suggereert dat (een deel van) het plangebied als nieuw park wordt ingericht, wat niet in overeenstemming is met het planvoornemen. De Omgevingsvisie, en voornamelijk de definitie 'park', schept (in deze vorm) naar verwachting onjuiste verwachtingen bij belanghebbenden. Het formaat en de vorm van de ontwikkeling zijn niet geschikt om een park (lees aangesloten groengebied) te realiseren. Wel zijn wij voornemens om aan het kwaliteitsniveau voor de inrichting van de openbare ruimte te voldoen.	buurtpark bij Westrik en op de bossen Hooiberg en Liesbos. Het is daarom noodzakelijk dat de ontwikkeling van Beeks Buiten tevens bijdraagt aan de groenkwaliteit van Prinsenbeek. Dit is in de vast te stellen Omgevingsvisie geborgd door het gebied ten westen van Prinsenbeek te benoemen als zoekgebied voor wonen en als zoekgebied voor een park.	
--	---	---	--

5.4 Wonen Heusdenhout

Wonen Heusdenhout: Gedifferentieerd en passend woningaanbod

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
232	In de directe relatie met de omvang en de aard van de bevolkingssamenstelling staat het woningbestand. Een evenwichtige verdeling per wijk voorkomt dat er aparte riant luxewijken ontstaan, wijken voor modale inkomens en sociaal zwakke wijken. Voor elk van de genoemde doelgroepen zou in Heusdenhout plaats moeten zijn. Er zou meer vrijheid moeten komen in de aanpassing van de bestaande woningen	We onderschrijven dit en dit is nader uitgewerkt in het onderdeel Toereikende woningvoorraad in Veerkrachtig Breda. Onder meer door te voorkomen dat de tweedeling in de stad groter wordt en dat kwetsbare bewoners zich concentreren in bepaalde wijken. Daarom is de ontwikkelrichting per gebied verschillend. Met het toevoegen van woningen in de bestaande woningvoorraad is rekening gehouden in de woningbouwprogrammering. Dit is uitgewerkt in het onderdeel Programmeren in 'Dit gaan we doen'.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Heusdenhout: Locatie Aardenhoek

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
072	In de Omgevingsvisie is de locatie Aardenhoek 38-40 aangemerkt als transformatiegebied voor woningbouw. Maas-Jacobs kan zich hier volledig in vinden gezien de kansen die ontstaan voor verbinding met de achtergelegen woonwijk. Maas-Jacobs is voornemens om in lijn met de Omgevingsvisie de locaties Aardenhoek 38 en 40 te herontwikkelen tot woningbouw. Indiener constateert dat de overige bedrijfsperven en aan de Aardenhoek als bedrijventerrein blijven aangemerkt. Maas-Jacobs adviseert dan ook om de mogelijkheid naar de toekomst open te houden om ook de overige bedrijfslocaties te transformeren naar woningbouw.	Op de Omgevingsvisiekaart 'Breda, Sterk en Veerkrachtig' is geen ontwikkelrichting voor deze locatie aangeduid. De Aardenhoek is beperkt van omvang en een grootschalige transformatie wordt niet voorzien. Wijk- en buurtwerkterreinen zijn onderdeel van een Veerkrachtig Breda. Op de kaart Ontwikkelingsrichting bestaande werklocaties 'toetsingskader voor ruimtelijke initiatieven' staat aangegeven dat de bedrijventerreinlocaties naast Aardenhoek 38 en 40 behouden dienen te worden als bedrijventerrein. Gezien het sociaaleconomisch belang van deze locaties geldt daarom een zwaardere motiveringsplicht om van deze ontwikkelrichting af te kunnen wijken.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

5.5 Wonen Prinsenbeek

Wonen Prinsenbeek: Onderbouwing plangebied Beeks Buiten

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
037	Indiener stelt dat de onderbouwing van het gekozen plangebied in Prinsenbeek, dat in detail gelijk is aan de plannen van Beeks Buiten, ontbreekt.	We willen voorzien in de groeiende en veranderende woonbehoefte in de dorpen. Daarom bieden we ruimte om de woningvoorraad in de dorpen gefaseerd uit te breiden. Zoals beschreven in de lagenbenadering achten wij deze locatie (Beeks Buiten) in Prinsenbeek het meest geschikt hiervoor. In de vast te stellen Omgevingsvisie stellen we daarom voor deze locatie als ontwikkellocatie voor woningbouw op te nemen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Prinsenbeek: Aanvullende woontypologieën, woningbehoefte en vitaliteit

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
037	De uitbreiding van Prinsenbeek wilt u doen door “aanvullende woning typologieën toe te voegen die voorzien in de groeiende en veranderende woningbehoefte in onze dorpse woonmilieus (blz. 25)”. Op bladzijde 88 noemt u dit “ruimte voor uitbreiding van onze dorpen om deze vitaal te houden” Indiener vraagt zich af wat de gemeente onder aanvullende woning typologieën verstaat. Tevens wil indiener weten waar de groeiende en veranderende woningbehoefte in de dorpse woningmilieus uit blijkt en hoe de gemeente Prinsenbeek vitaal denkt te houden door de voorgenomen bovenmatige groei van woningen.	De woningvoorraad in Prinsenbeek bestaat overwegend uit grondgebonden (koop)woningen, met name vrijstaande, twee-onder-een-kapwoningen en rij- en hoekwoningen. Met de inzet op aanvullende woningtypologieën willen we woningen toevoegen die onderscheidend zijn ten opzichte hiervan, zoals appartementen, beneden-bovenwoningen en collectieve woon(zorg)vormen. Door het toevoegen hiervan kan deels worden voorzien in de veranderende woonbehoefte, wat met name het gevolg is van huishoudensverdunning en vergrijzing. Door het toevoegen hiervan maken we een groei van de bevolking mogelijk en kunnen kleinere huishoudens en ouderen in het dorp (blijven) wonen. Een van de doelen in de vast te stellen Omgevingsvisie is ‘samen zorgen voor krachtige en karakteristieke wijken en dorpen’ door ervoor te zorgen dat iedereen prettig woont, op bereikbare	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

		afstand van werk en voorzieningen en in een gezonde en veilige omgeving. Hiermee houden we de dorpen vitaal.	
--	--	--	--

Wonen Prinsenbeek: De Neus van Prinsenbeek

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
037 152 168	Een van de locaties voor stedelijke ontwikkeling is de locatie ook wel bekend als de Neus van Prinsenbeek. Middels deze weg doe ik een sterk beroep op uw Raad om niet te rigide met potentiële woningbouwlocaties om te gaan en om gedeeltes steeds (ruim) voor 2040 voor bebouwing aan te wijzen. Een perceel binnen deze gronden is in handen van een projectontwikkelaar die het perceel graag beschikbaar stelt voor Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) voor Prinsenbeekse starters. Ik begrijp heel goed dat een perceel aan de Spoorstraat onderdeel uit kan maken van een grotere herontwikkeling, maar mijn verzoek is om daar niet in zijn volledigheid nog 20 jaar op te wachten.	Het cultuurlandschap van de Neus van Prinsenbeek willen we behouden en versterken, zoals beschreven in het onderdeel Vitale natuur en landschap in Veerkrachtig Breda. Daarnaast staat dit gebied beschreven in de lagenbenadering (bijlage bij de Omgevingsvisie) als potentieel verstedelijkingsgebied voor de langere termijn. Wanneer de in de Omgevingsvisie voorziene locaties niet voldoende ruimte bieden om te voorzien in de behoeften vanuit stedelijke ontwikkeling (onder andere werken, wonen, recreatie) zijn deze gebieden als eerste in beeld om verstedelijking af te wegen. Het voorstel is dit gebied tot die tijd in te zetten voor functies die door verstedelijking elders een andere of tijdelijke locatie zoeken. Door het al dan niet tijdelijk huisvesten van deze functies hier maken we stedelijke ontwikkeling elders mogelijk. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om volkstuinen, sportverenigingen of scouting. Dit sluit aan bij het realiseren van het doel samen te zorgen voor krachtige en karakteristieke wijken en dorpen door de aanwezigheid, nabijheid en toegankelijkheid van voorzieningen.	Aanpassing tekst In het onderdeel gebiedsopgaven in het hoofdstuk 'Sterk Breda' is een onderdeel toegevoegd over de gebiedsopgaven in de dorpen, waaronder de Neus van Prinsenbeek. Aanpassing kaart Geen

5.6 Wonen Doornbos Linie

Wonen Doornbos Linie: Gebiedsgerichte visie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
087	Wijkraad Doornbos Linie heeft in het kader van burgerparticipatie een gebiedsgerichte visie opgesteld aan de hand van de knelpunten en wensen in de wijken Doornbos en Linie. Aandacht voor veiligheid, criminaliteit, verkeer/parkeren en milieu/afval. Op wijkniveau worden diverse knelpunten genoemd.	Deze knelpunten zijn op wijkniveau en vallen buiten de Omgevingsvisie. Deze punten vallen wel binnen Verbeter Breda. Deze visie hebben we doorgezet naar de desbetreffende wijkmanager.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Doornbos Linie: Mogelijkheden gebied Frankenthalerstraat

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
087	Om alle opgaven voor wat betreft woningbouw te kunnen realiseren dient naast woningbouw op de plaats van de huidige industriestrook in Doornbos ook woningbouw in het gebied Frankenthalerstraat te worden overwogen.	Op de spie tussen de Frankenthalerstraat, de Kapittelweg en de busbaan worden de mogelijkheden verkend voor het realiseren van tijdelijke woningen. Voor de rest van het gebied Frankenthalerstraat heeft het College als koers gekozen: werken en voorzieningen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Doornbos Linie: Kamerverhuur en zelfbewoning

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
087	De wijkraad gaat in op overlast door kamerverhuur en de overgangsregeling waarmee in 2013 is ingestemd.	Kamerverhuur is niet toegestaan in het bestemmingsplan Doornbos (per 29/08/2013). Panden van voor deze datum vallen in principe onder het overgangsrecht (mits men aan vigerend beleid en regelgeving van dat moment voldoet). Het verbod zet een rem op nieuwe kamerverhuursituaties. Bestaande kamerverhuursituaties vergen een andere	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	De wijkraad stelt dat nieuwbouwwoningen en panden die worden verkocht zullen moeten worden bewoond door de eigenaar. De wijkraad is voor het instellen vergunningsplicht (met terugwerkende kracht) voor kamerverhuur.	aanpak, waartoe de (on)mogelijkheden in 2021 worden verkend. We vinden het belangrijk dat nieuwbouwwoningen in de koopsector ook terecht komen bij eigenaar-bewoners. Daarom werken we aan het invoeren van een zelfbewoningsplicht bij nieuwbouwwoningen tot de NHG-kostengrens. Sinds 29-08-2013 is in Doornbos een (omgevings-)vergunning nodig voor kamerverhuur. Er is voldoende reden om nieuwe aanvragen te weigeren vanuit een geordend woon- en leefklimaat in de wijk, leefbaarheidsaspecten en aantallen bestaande kamerverhuursituaties. De mogelijkheid om dit met terugwerkende kracht te doen zal worden meegenomen in de Aanpak Kamerverhuur Doornbos (deels i.s.m. Buas). Hierbij bent u als wijkraad reeds betrokken.	
--	--	--	--

5.7 Wonen: Overige locaties

Wonen Dorpen: Algemeen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
072 168	Indieners constateren dat er een keuze is gemaakt voor een zeer beperkte woningbouwtoename in de omliggende kernen. Daar waar in Breda zelf juist meer gekozen wordt voor appartementen is het daarnaast juist noodzakelijk voldoende grondgebonden woningen te realiseren in de omliggende kernen. Indiener adviseert dan ook om de verhouding	De woningbouwmogelijkheden in de omliggende kernen zijn in de ontwerp Omgevingsvisie onvoldoende expliciet beschreven. In de vast te stellen Omgevingsvisie is in het onderdeel gebiedsopgaven in het hoofdstuk 'Sterk Breda' een onderdeel toegevoegd over de gebiedsopgaven in de dorpen, waaronder de beoogde woningbouwlocaties. Hier staat beschreven dat om ook in de dorpen te kunnen voorzien in de groeiende en veranderende woonbehoefte we hier ruimte bieden om de woningvoorraad gefaseerd uit te breiden, zowel door	Aanpassing tekst In het onderdeel gebiedsopgaven in het hoofdstuk 'Sterk Breda' is een onderdeel toegevoegd over de gebiedsopgaven in de dorpen, waaronder woningbouw. Hier staat beschreven dat we ruimte bieden om de woningvoorraad in Bavel, Effen, Princenhage, Prinsenbeek, Teteringen en Ulvenhout gefaseerd uit te breiden, zowel door woningbouw als door aanpassing van de bestaande

	appartementen versus grondgebonden te wijzigingen in het voordeel van de grondgebonden woningen. Daarnaast adviseert indiener in de woonkernen meer woningen toe te staan dan thans is bedacht.	woningbouw als door aanpassing van de bestaande woningvoorraad. In het woningbouwprogramma in de vast te stellen Omgevingsvisie is rekening gehouden met woningbouw in de dorpen en is in de dorpen de realisatie van circa 2.500 woningen voorzien. Daarnaast is er ruimte voor kleinschalige initiatieven en transformatie van de bestaande woningvoorraad. In de vast te stellen Omgevingsvisie doen we geen uitspraken over de verhouding grondgebonden woningen en appartementen. Deze afweging is onderdeel van het woonbeleid. Het beoogde woonprogramma van een locatie wordt per locatie afgewogen, waarvoor de gebiedsprofielen wonen vanuit wonen het uitgangspunten zijn.	woningvoorraad. De hiervoor beoogde locaties staan hier genoemd. Aanpassing kaart De locaties die genoemd zijn in het onderdeel gebiedsopgaven in het hoofdstuk 'Sterk Breda' staan weergegeven op de kaart. Er is bijvoorbeeld een zoekgebied voor wonen in Effen opgenomen en een zoekgebied voor wonen aan de noordzijde van Bavel toegevoegd.
--	---	---	---

Wonen Kazernekwartier: Ontwikkeling Marechausseekazerne

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
090 094	Indieners geven aan dat in bijlage 5.6 Ontwikkelingsperspectief voor 't Hout een planuitwerking voor de Marechausseekazerne is opgenomen. Zij kunnen zich niet vinden in de nieuwbouw achter het hoofdgebouw en de paardenstallen.	Het plan voor de Marechausseekazerne is toegelicht tijdens een bijeenkomst voor omwonenden en nieuwe bewoners. De nieuwbouw maakt expliciet onderdeel uit van het plan om de renovatie van het erfgoed mogelijk te maken. Het gebiedsperspectief voor 't Hout wordt naar aanleiding van de vele zienswijzen losgekoppeld van het traject van de Omgevingsvisie. Bij de verdere uitwerking van het gebiedsperspectief wordt de participatieleidraad van de gemeente gehanteerd. Daarnaast zijn er de formele inspraakprocedures betreffende het bestemmingsplan.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Princenhage: Initiatiefplan en zoeklocatie A16

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
-----	-------------------	------------------	------------

157	Het herbestemmen van de percelen (Princenhage N 2128, 2417, 2418, 2510, 2675, 3089 en 3840) voor woningbouw om hiermee een bijdrage te leveren aan de woningbouwambitie van de gemeente Breda. Hierover zijn ambtelijk verschillende gesprekken gevoerd die hebben geleid tot het indienen van een initiatiefplan. In het ontwerp Omgevingsvisie komt de aanduiding 'zoeklocatie A16' niet meer voor in tegenstelling tot de Structuurvisie 2030. Aangezien de voorgenomen ontwikkeling hierdoor onmogelijk wordt het verzoek om de eerdere markering 'zoeklocatie A16' als zoekgebied nieuwe woongebieden in de Omgevingsvisie op te nemen.	De initiatiefnemer is geïnformeerd over de negatieve beoordeling van het ingediende initiatiefplan. Voor verdere communicatie hierover wordt doorverwezen naar de initiatiefbehandelaar.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
-----	---	--	---

Wonen Teteringen: Dorpsraad Teteringen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
081	De Dorpsraad Teteringen geeft aan in te stemmen met het schrappen van de plancapaciteit voor kantoren aan de Meulenspie ten gunste van woningbouw. De stedenbouwkundige opzet van de geplande appartementen en de verkeersontsluiting zijn punt van aandacht bij de verdere planontwikkeling, waarbij de Dorpsraad en omwonenden zijn betrokken.	De genoemde aspecten komen verderop in het planproces van deze locatie aan de orde. Dit is bij de bestemmingsplanprocedure. Mobiliteit is voor Teteringen in zijn algemeen een punt van aandacht voor de gemeente.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Havenkwartier: Ontwikkeling Havenkwartier

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
-----	-------------------	------------------	------------

165	Indiener AM B.V. is eigenaar van het perceel dat kadastraal bekend is als gemeente Breda sectie C nummer 2893 (Van Rijkevorselstraat/Asselbergsstraat). In het gebiedsperspectief Havenkwartier van januari 2018 is dit perceel voor een belangrijk deel aangewezen als 'woonmilieu complementair aan de Belcrum gericht op doorstroming'. Een kleiner gedeelte van de locatie is aangewezen voor bedrijfsbebouwing. Het verbaast indiener dan ook dat de locatie op de kaart 'ontwikkelingsrichting bestaande werklocaties' is aangewezen als bedrijventerrein, voorzieningen, kantorenlocatie, zonder dat ruimte wordt geboden ter plaatse woningen te realiseren. Indiener verzoekt dan ook om deze locatie, conform het eerder vastgestelde Gebiedsperspectief Havenkwartier, aan te wijzen voor een mix van wonen en bedrijvigheid	Op de ontwerp Omgevingsvisiekaart 'Sterk Breda' is de strategische ontwikkelrichting van deze locatie aangeduid als werk en voorzieningen. In de vast te stellen Omgevingsvisiekaart 'Sterk en Veerkrachtig' wordt deze locatie net als de rest van Havenkwartier aangeduid voor voorzieningen, werken, wonen. Op de kaart Ontwikkelingsrichting bestaande werklocaties 'toetsingskader voor ruimtelijke initiatieven' is deze locatie aangewezen als bedrijventerrein, voorzieningen en kantorenlocatie. Gezien het sociaaleconomisch belang van deze locatie geldt daarom een zwaardere motiveringsplicht om van deze ontwikkelrichting af te kunnen wijken.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Gebied onderdeel van Havenkwartier met ontwikkelrichting voorzieningen, werken en wonen.
-----	---	---	---

Wonen Drimmelen: Kansen en samenwerking

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
049	De gemeente Drimmelen ziet kansen wat betreft de gezamenlijke woningbouwopgave. Een concreet voorbeeld is het voornemen om een verouderd bedrijventerrein aan de rand van Terheijden te transformeren tot "Manhattan aan de Mark".	Voor de Verstedelijkingsstrategie Brabant en het daarop te baseren Verstedelijkingsakkoord, is die noordrand voor Breda een interessante optie. Wel is van belang om goed na te gaan welke kwaliteit daar het best past gelet op de omgeving. Afstemming van woningbouwlocaties doen we graag in regionaal verband in de daarvoor ingerichte samenwerkingsverbanden (subregio Breda e.o.).	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Wonen Buitengebied: Behoeftte aan ruimere percelen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
011	Indiener mist in de Omgevingsvisie een analyse die is toegesneden op de behoefte wat betreft ruimere percelen. Indiener trekt de conclusie dat de ruime percelen in het buitengebied moeten landen omdat het aanbod in de stad bezet is en ziet kansen voor een specifiek perceel.	In beginsel gaan we terughoudend om met het toestaan van extra bouw- en gebruiksmogelijkheden of nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied, mede op basis van provinciaal beleid. In de nieuwe woongebieden in Prinsenbeek, Bavel, Teteringen en in de bebouwde kom (herontwikkeling) zorgen we voor een grote verscheidenheid aan woningen, waaronder een groot aandeel voor starters en woningen die doorstroming mogelijk maken (waardoor bestaande ruime percelen vrij komen). Een besluit over het woonprogramma en de ruimtelijke opzet van deze gebieden komt verderop in het planproces van deze locaties aan de orde. Dit is bij de bestemmingsplanprocedure.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

6. Zienswijzen thema: Werken

6.1 Werken: Algemeen

Werken: Type werkgelegenheid

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
105 128 159	Indieners vragen zich af of er nog eisen gesteld worden aan de soort banen? In de Omgevingsvisie wordt onvoldoende aangegeven aan welke vorm van werkgelegenheid behoefte is. Gaat het om voltijdbanen of deeltijdbanen en vaste banen of seizoensgebonden banen? En zijn ze bedoeld voor inwoners van Breda of voor arbeidsmigranten?	De Omgevingsvisie gaat over de fysieke kant van de economie. De nadere uitwerking van het type werkgelegenheid is gedaan in de reeds door de raad vastgestelde Economische Visie. Werkgelegenheid in Breda is niet alleen voor de eigen inwoners, maar heeft een regionale functie. Arbeidsmigranten leveren een essentiële bijdrage aan de economie van Nederland.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Werken: Kaart Ontwikkelrichting bestaande werklocaties

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
067	Indieners geven aan dat in bijlage 5.2 (Ontwikkelrichting bestaande werklocaties) een relatief klein uitbreidingsgebied Bedrijventerrein staat in Ulvenhout bij de Chaamsebaan. Indiener ziet hier geen uitbreidingsmogelijkheden.	Er is geen sprake van een nieuwe uitbreidingslocatie. Dit perceel is in het bestemmingsplan gelegen binnen de bedrijvenbestemming. Het is nu nog onbebouwd, maar binnen de regels van het bestemmingsplan kan er een bedrijventerrein worden gerealiseerd.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Werken: Onvoldoende personeel

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
-----	-------------------	------------------	------------

046	Indieners zijn van mening dat er niet gestreefd moet worden naar meer bedrijvigheid in onze stad/regio, omdat er niet voldoende personeel beschikbaar is.	Cijfers van het CBS laten zien dat de bevolking van Breda zeker tot 2040 groeit. Hierin is de bouw van een grote hoeveelheid woningen nog niet in meegenomen. Daarnaast heeft Breda een grote inkomende pendel van circa 30.000 mensen. De verwachting is dat de economische betekenis van Breda zal toenemen ten opzichte van de gemeenten om haar heen. Tendensen als veroudering van de bevolking en robotisering zie we ook. We streven daarom naar het behoud van het aantal banen dat we nu hebben en niet naar een grote groei. Dat er mensen van buiten Nederland hier komen werken is een trend die past bij verdergaande globalisering van de samenleving. Deze mensen leveren een essentiële bijdrage aan de economie van Nederland.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
-----	---	---	--

Werken: Kantorenlocaties

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
057 128 159	Indieners zijn van mening dat er een te grote kantorenvorraad is in Breda. In de Omgevingsvisie moet een doelstelling opgenomen worden voor het verminderen van de bestemmingsplancapaciteit. Zolang er ruimte is, moet er kantoorruimte op bedrijventerreinen geschrapt worden. Indieners geven aan dat bestaande kantorenlocaties moeten worden heringevuld/herontwikkeld in plaats van worden geschrapt. Indieners zijn van mening dat bijvoorbeeld de locaties NAC-stadion en Steenakker de meest voor de hand liggende bedrijvenlocaties van Breda zijn.	We sturen op een gezonde kantorenmarkt. Een belangrijke indicator daarbij is de leegstand. Om de markt goed te kunnen laten functioneren moet die circa 5 tot 6% zijn. We proberen hierbij, samen met marktpartijen aan verschillende knoppen te draaien, zoals bestaande bestemmingsplancapaciteit schrappen, niet-courante kantoren transformeren, kantoren renoveren, maar ook op bepaalde plaatsen en in bepaalde segmenten nieuwe kantoorontwikkelingen toe te staan. Per saldo zal de totale kantorenvorraad kleiner moeten worden. We hebben een monitor ontwikkeld, op basis waarvan we de ontwikkelingen kunnen volgen en voortdurend bij kunnen sturen. Vanzelfsprekend krijgen, waar dat kan, locaties een andere invulling. Zo wordt Steenakker-	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

		noord omgezet van kantorenlocatie naar bedrijventerrein. Voor de locatie bij het NAC-stadion lopen gesprekken voor het omzetten naar een andere functie. Gelet hierop ondersteunen wij de reactie van de indieners dat het herontwikkelen van voormalige kantoorlocaties van belang is.	
--	--	---	--

Werken: Detailhandelsvisie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
130	Indieners geven aan dat de detailhandelsvisie naadloos moet aansluiten bij de Omgevingsvisie.	Het nog op te stellen nieuwe detailhandelsbeleid is een thematische uitwerking van de Omgevingsvisie. In de concept Omgevingsvisie is voorgesorteerd op het nog op te stellen detailhandelsbeleid. Wij ondersteunen het idee dat beide documenten naadloos op elkaar moeten aansluiten.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Werken: Leegstand

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
006	Indieners geven aan dat er veel winkels, en kantoren leeg komen te staan door de huidige mobiele ontwikkelingen. Dit is niet meegenomen in de Omgevingsvisie. De panden moeten herontwikkeld worden in plaats van bij te bouwen aan de randen.	De gemeente voert al jaren een doelgerichte aanpak om leegstand te bestrijden. De leegstand van kantoren was in het verleden al hoog. Daar is rigoureus op ingegrepen. Inmiddels is bijna 2 miljoen m2 bestemmingsplanruimte voor kantoren geschrapt en zijn meer dan 100.000 m2 kantoren naar andere functies getransformeerd. Op toekomstige krimp anticiperen we door nog eens 100.000 m2 kantoren uit de voorraad te halen. In bepaalde segmenten worden nieuwe meters toegevoegd als de markt daar om vraagt. Qua retail richten we ons op het versterken van de bestaande structuur en zetten, op incidentele	Aanpassing tekst In hoofdstuk 4 van de omgevingsvisie is de opgave voor kantoren geactualiseerd op basis van nieuwe cijfers (juni 2021). Aanpassing kaart Geen

		(kwalitatieve) toevoegingen na, niet in op groei. Een deel van de bestaande (leegstaande) winkels zal van functie veranderen. Dat kan ook in de vorm van tijdelijke maatregelen. In de detailhandelsnota, die momenteel in ontwikkeling is, zullen we ingaan op de leegstandsproblematiek en maatregelen voorstellen.	
--	--	---	--

Werken: Logiessector

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
135	Indieners zijn van mening dat er in de Omgevingsvisie te weinig aandacht is voor de gehele logiessector. De volgende argumenten in worden hierbij aangehaald: 1. Bestaande campings in Breda moeten meer als toegevoegde waarde gezien worden en verdienen meer aandacht in het totale aanbod van overnachtingsmogelijkheden. 2. In het kader van aanbod van campings & bungalows wordt er verwezen naar buurgemeenten. 3. Stadscamping wordt genoemd in de visie, terwijl er al drie zijn. 4. Doelgroep van gezinnen en senioren is volgens de visie geen interessante doelgroep, terwijl die ook meer opbrengen voor de stad. 5. In de visie wordt de camping als dé stadscamping van Breda geïntroduceerd. 6. Er moet meer aandacht komen voor de kwalitatieve verbetering van de bestaande campings.	Het beleid voor toeristische logies werken we verder uit in een overnachtingsvisie. We waarderen de bestaande campings net zoals het andere logiesaanbod in Breda. Het overnachtingsbeleid stellen we op vanuit een regionaal perspectief. Dit houdt dat we geen nieuwe grootschalige campings in Breda zullen nastreven omdat deze in Breda en regio al voorhanden zijn. De term 'stadscamping' zullen we in het overnachtingsbeleid nuanceren dan wel anders benoemen. Met de term in de Omgevingsvisie bedoelen we een binnenstedelijke camping. In de overnachtingsvisie spreken we uit of zo'n camping, al dan niet in tijdelijke vorm haalbaar is, en aanvullend kan functioneren op het bestaande aanbod van campings in Breda. Vanuit de ambitie van Breda wordt gefocust op bepaalde doelgroepen. Dit betekent niet dat het belang van andere doelgroepen niet wordt onderkend en dat we richting gezinnen of voor senioren geen passend aanbod ontwikkelen of marketingactiviteiten uitvoeren.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Werken: Perfetti van Melle

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
066	Indieners uiten hun zorgen over de (her)ontwikkeling van het CSM-terrein in de directe nabijheid van het bedrijf. Onderstaande zorgen worden aangehaald: 1. Donkerrode gebied op de kaart van de visie lijkt woonbebouwing aan te geven, hetgeen onjuist is. (Zie pagina 2 van originele zienswijze); 2. Indiener stelt dat realisatie van de mogelijkheden die in de visie genoemd worden, zou betekenen dat woningbouw op 25 meter afstand van de bedrijfslocatie gesitueerd wordt. De geurbelasting op de nieuwe woningen zouden dan hoger zijn dan de richtwaarden op grond van provinciaal beleid; 3. Hoogbouw op deze locatie, zoals opgenomen in de hoogbouwvisie, maakt oplossingen voor de geuroverlast zoals een hogere schoorsteen onmogelijk. 4. Woningbouw is met de huidige bedrijfsvoering al niet mogelijk zo dicht bij het bedrijf gelet op het aspect geur. 5. Met het realiseren van woningbouw en hoogbouw nabij het bedrijf worden de uitbreidingsmogelijkheden van het bedrijf beperkt/ tenietgedaan. Gelet op bovenstaand verzoeken indieners af te zien van het realiseren van hoogbouw en woningbouw zo dicht bij de bedrijfslocatie van indieners.	1. De constatering dat de ondergrond niet correct is, is terecht. In de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie is de ondergrond aangepast. 2. De kleur voor geheel Emer Zuid staat voor een combinatie van voorzieningen, werken en wonen. Uit de 'Ontwikkelingsrichting bestaande werklocaties' die met de ontwerp Omgevingsvisie eveneens ter visie is gelegd is meer in detail af te leiden dat onder andere Perfetti van Melle voorzien is als te behouden bedrijventerrein. In de ontwerp Omgevingsvisie staat bij 2.2.3 de volgende uitleg over de wijze waarop de kleuren op de kaart moeten worden gelezen: <i>'De op de kaart gebruikte kleurvlakken geven de meest voorkomende (combinatie van) gebruik van een gebied weer. De kwaliteit van de omgeving is zo dat deze geschikt is voor dit gebruik. De aangegeven meest voorkomende (combinatie van) gebruik is geen aanleiding voor of onderbouwing van functieveranderingen op projectniveau. Afwegingen over functieverandering vinden plaats op gebiedsniveau en zoals beschreven in 4.2 Realiseren.'</i> In de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie is een tekst van gelijke strekking opgenomen bij de legenda op de kaart. De Omgevingsvisie beoogt dan ook niet om in detail uit te spreken waar woningen staan, dit is pas aan de orde bij de uitwerking van de opgaven. 3. De Omgevingsvisie is de strategische visie voor de fysieke leefomgeving tot 2040. Bij de uitwerking van de opgaven worden uw	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart In de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie is de ondergrond aangepast en is een tekst van gelijke strekking opgenomen bij de legenda op de kaart.

		belangen meegewogen, waaronder uw bestaande (milieu)rechten en -ruimte. In de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie zien we niet af van de opgave om het voormalige CSM-terrein te transformeren naar een hoogstedelijk gebied voor voorzieningen, werken en wonen. Ook zien we niet af van de ambitie om daarbij ruimte te bieden aan hoogbouw. Bij de planuitwerking worden uw belangen vanzelfsprekend meegewogen.	
--	--	--	--

Werken: Minervum

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
141	Indieners verzoeken om Minervum verder uit te breiden.	De Omgevingsvisie dient uitspraken te doen over het eigen grondgebied. Uitbreiding van Minervum kan alleen aan de noordkant, maar dit is grondgebied van de gemeente Oosterhout. Wellicht komt dit in beeld voor de periode na 2030, maar prognoses die dan worden gedaan, zullen hier aanleiding toe moeten geven. Dan is de gemeente Oosterhout als eerste aan zet.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

6.2 Bedrijventerreinen Algemeen

Bedrijventerreinen Algemeen: Behoeft en noodzaak

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
015 016 057 060 065 070 080 081 094 105 114 117 121 127 128 136 141 149 159	Indieners zijn van mening dat de noodzaak en de behoefte van 110.000 banen en 100 ha bedrijventerrein niet (voldoende) is onderbouwd. Onderstaande argumenten worden daarbij aangehaald: 1. Er is sprake van veel leegstand op bestaande bedrijventerreinen en kantoren. Deze moeten eerst benut worden voordat nieuwe terreinen (in het buitengebied) gerealiseerd worden. 2. Veranderende werksituatie/economie als gevolg van COVID. 3. Bestaande (binnenstedelijke) bedrijventerreinen kunnen (beperkt) uitgebreid worden. 4. Krimpemde bedrijvenmarkt in de toekomst als landelijke tendens. 5. Aangegeven groei is het dubbele van de geprognoseerde autonome groei in Nederland en is niet in lijn met de voorspellingen van het CBS.	Breda heeft op dit moment circa 110.000 banen. We zetten in op minimaal behoud hiervan. Deze banen zijn te vinden op bedrijventerreinen, in kantoren, winkels, etc. Het inschatten van de toekomstige behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen is per definitie omgeven door onzekerheden. We proberen dat zo goed mogelijk te doen en steeds te actualiseren. De huidige behoeftecijfers zijn gebaseerd op de Provinciale prognoses. De 20 ha die we steeds in aanbod zouden willen hebben is gebaseerd op extrapolatie. Dit betreft tweemaal de langjarig gemiddelde uitgifte van 10 ha, is dus 20 ha. Dit is nodig om aan verschillende vraagtypen te kunnen voldoen en de markt te kunnen laten functioneren. Het klopt dat de huidige Provinciale prognose voor de periode 2031-2040 voor West-Brabant in de scenario's laag en midden een negatieve uitbreidingsvraag laat zien. Het is prematuur om als Breda nu al op deze tendens voor te sorteren. In de eerste plaats ligt deze voorspelling ver in de tijd en is daardoor erg onzeker. Er wordt ook nog met een scenario rekening gehouden waarin wel sprake is van groei. In de tweede plaats is de situatie in Breda anders dan die in West-Brabant als geheel. De druk op de woningbouwopgave is in geen gemeente zo hoog als in Breda. Veel (binnenstedelijke) bedrijventerreinen worden hiervoor omgezet naar woonlocaties, in totaal	Aanpassing tekst In hoofdstuk 4 van de Omgevingsvisie bij programmering is de beschrijving van de kwantitatieve opgave voor bedrijventerreinen verduidelijkt. De aantallen met betrekking tot de prognoses zijn ongewijzigd. Aan de aanbodzijde is een wijziging doordat de omvang van de zoekgebieden werkterreinen voor Bavel en Rithmeesterpark fase 2 naar beneden zijn bijgesteld. Ook is onderstaande zin toegevoegd met betrekking tot de effecten van COVID op de behoefte: 'De Coronapandemie laat op dit moment geen effecten zien op de vraag naar bedrijventerreinen. Mochten er in de toekomst wel structurele effecten optreden, dan zal dit tot uiting komen in de nieuwe (provinciale) prognoses.' Aanpassing kaart Geen

		ruim 76 ha. Deze grote vervangingsvraag moet ergens gecompenseerd worden. Hier wordt een efficiencykorting toegepast van éénderde, zodat een vervangingsopgave van 51 ha overblijft. Feitelijk is dus sprake van verplaatsing. In de praktijk blijkt dat de bedrijvenkavels vrijwel zijn uitverkocht. Om de economische dynamiek gaande moeten we nieuw aanbod creëren. De totale voorraad bedrijventerreinen zal in de periode tot 2030 naar verwachting krimpen met circa 4%. Bij de berekening van de ruimtebehoefte wordt een onderscheid gemaakt naar de verschillende marktsegmenten: bedrijfsruimten, kavels op bedrijventerreinen, kantoren etc. Uiteraard zit daar een zekere mate van overlap in, maar ze zijn ook heel verschillend. Bedrijven hebben immers uiteenlopende ruimtebehoeften. De prognoses bedrijventerrein (kavels) zijn daarom niet alleen gebaseerd op de ontwikkeling van de werkgelegenheid, maar ook op ruimtebehoefte en locatietypevoorkeur van bedrijven. Op dit moment zien wij (nog) geen afname van de vraag naar bedrijventerreinen als gevolg van de Coronapandemie. Dit zal onder andere komen doordat het vaak bedrijven betreft waar niet, of in beperkte mate thuis kan worden gewerkt. Mocht dit wel structurele invloed krijgen, dan zal dit zichtbaar worden in de nieuwe provinciale prognoses. Wij ontwikkelen bedrijventerreinen vraaggericht. Dat betekent dat de gebieden voor bedrijventerreinen nu wel geduid worden, maar dat we het daadwerkelijk op de markt brengen van bedrijventerrein, gefaseerd uitvoeren; gebaseerd op de behoefte op dat moment. Er zal daarbij een “laddertoets voor duurzame	
--	--	---	--

		verstedelijking" worden uitgevoerd in het kader van zorgvuldig ruimtegebruik. De leegstand van bedrijfspanden op bedrijventerreinen is relatief beperkt. Wat leeg staat is vaak klein van omvang en erg versnipperd. Dit voldoet niet aan wat bedrijven nu vragen. We zijn en blijven hiermee aan de slag om deze leegstand aan te pakken. Het door elkaar husselen van de verschillende segmenten in relatie tot de werkgelegenheid is geen juiste benadering. Het gaat immers niet alleen om banen, maar ook om het bieden van ruimte aan verschillende typologieën bedrijven. Dit past bij het veelzijdige karakter van de Bredase economie. Aan de ene kant zullen banen verdwijnen, bijvoorbeeld als gevolg van robotisering. Aan de andere kant zijn nieuwe banen nodig door groei van de bevolking. Het aantal en type banen is input voor de bedrijventerreinenprognoses, maar ook de ruimtebehoefte en locatievoorkeuren van de verschillende typen bedrijven. We zetten in op het toekomstbestendig maken van de bestaande bedrijventerreinen. Het beter benutten daarvan is een aspect dat de aandacht heeft. Dit is een lastige opgave omdat op de bestaande bedrijventerreinen de gronden in particulier bezit zijn. Uitbreiding van bestaande bedrijventerreinen doen we op de plekken waar dat kan: Steenakker-noord, Frankenthalerstraat en Rithmeesterpark.	
--	--	---	--

Bedrijventerreinen Algemeen: Welzijn

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
149	Indieners stellen dat bedrijventerreinen noodzakelijk zijn voor economische groei, maar deze groei valt moeilijk uit te leggen gezien het grote aantal verloederde en leegstaande bedrijventerreinen. Dominante aandacht voor bedrijventerreinen staat in schril contrast met het gebrek aan aandacht voor de woonbehoefte en dus het welzijn van de Bredase bevolking.	Bedrijventerreinen zijn niet nodig voor economische groei, maar om bepaalde typen bedrijvigheid te kunnen accommoderen in onze gemeente en mensen in onze stad en regio van banen te kunnen voorzien. Het totale areaal bedrijventerreinen in Breda zal de komende 10 jaar afnemen, terwijl de woningvoorraad wel aanzienlijk zal toenemen. Het inzetten op woningen en banen is beide goed voor het welzijn van onze bevolking.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerreinen Algemeen: Koppeling bedrijvenmeters en arbeidsplaatsen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
057	Indieners geeft aan dat in de Omgevingsvisie alleen gerekend wordt met hectares aan bedrijventerreinen en geen of weinig verband wordt gelegd tussen het aantal bedrijvenmeters en het werkelijk aantal arbeidsplaatsen.	In de Omgevingsvisie wordt dit verband op hoofdlijnen wel toegelicht. Het inschatten van het aantal benodigde hectare bedrijventerrein gebeurt op basis van de provinciale prognoses. In de methodiek die daarin wordt gehanteerd, speelt werkgelegenheid en ontwikkeling daarvan een hele belangrijke rol. De ontwikkeling van het feitelijk aantal banen op bedrijventerreinen is daar een onderdeel van. In die zin ligt er een directe relatie tussen het aantal arbeidsplaatsen op bedrijventerreinen en het benodigde aantal hectare bedrijventerreinen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerreinen Algemeen: Aanbod bedrijventerreinen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
057	Indieners zijn van mening dat het uitgangspunt om altijd een voorraad van 20 hectare aan	De huidige behoeftecijfers zijn gebaseerd op de provinciale prognoses. Deze prognoses worden	Aanpassing tekst

	bedrijventerreinen beschikbaar te hebben, niet is gemotiveerd. Hiermee wordt bewust een overschot gecreëerd. Dit is in strijd met de eisen van een goede ruimtelijke ordening en, mede vanuit provinciaal oogpunt, met het zorgvuldig/zuinig ruimtegebruik.	steeds geüpdatet en vormen de stip op de horizon. Daarnaast monitoren we zelf de historische uitgifte. Deze bedraagt langjarig gemiddeld 10 ha per jaar. We willen tweemaal de gemiddelde uitgifte in aanbod hebben (20 ha). Dit is nodig om aan verschillende vraagtypen te kunnen voldoen en de markt te kunnen laten functioneren. Daarnaast duurt het erg lang om nieuwe bedrijventerreinen te realiseren. Als er niet voldoende in aanbod is, kan de dynamiek snel onder druk komen te staan, zoals dat nu het geval is. De bedrijventerreinen worden gefaseerd gerealiseerd. In de nadere planuitwerking en bij de planologische wijziging wordt getoetst of een nieuw bedrijventerrein voldoet aan een goede fysieke leefomgeving en de ladder van duurzame verstedelijking in het kader van zorgvuldig ruimtegebruik. In onze vervangingscijfers passen we een korting toe van één derde. We hebben daardoor wel degelijk oog voor zorgvuldig ruimtegebruik.	In hoofdstuk 4 is de tekst met betrekking tot de programmering aangepast. In deze tekst is verduidelijkt dat de behoefte vanuit twee perspectieven benaderd wordt in de omgevingsvisie. Ten eerste vanuit de provinciale prognoses, ten tweede vanuit het perspectief van de werkelijke uitgifte van bedrijvenkavels in de afgelopen jaren. De fasering van de bedrijventerreinen is opgenomen in de Omgevingsvisie. Onderstaande zin is toegevoegd: <i>We ontwikkelen niet alle terreinen in één keer, maar brengen (delen van) locaties gefaseerd op de markt; al naar gelang de economische omstandigheden dat toelaten.</i> Aanpassing kaart Geen
--	--	---	---

Bedrijventerreinen Algemeen: Type Bedrijvigheid

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
073 128 159	Indieners stellen dat de 110.000 banen en de 100 ha bedrijventerreinen niet onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Zij vragen een concrete omschrijving van het soort bedrijven waaraan gedacht wordt.	De 110.000 banen hebben voor slechts een beperkt deel op de 100 ha bedrijventerreinen. Dit aantal banen is het totaal aantal banen dat we nu in Breda hebben en dat we graag willen handhaven. Een deel van deze banen is gevestigd op bedrijventerreinen. In de prognoses bedrijventerreinen van de Provincie zit het typologie bedrijven, dat op bedrijventerreinen gevestigd is, verwerkt. Daarnaast stellen we een doelgroepenanalyse	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

		voor een nieuw bedrijventerrein op, alvorens we een bestemmingsplan opstellen. Hierin staat aangegeven welke bedrijven we op het terrein wel en welke we geen plaats willen bieden. De gemeente is hierbij wel gebonden aan het in acht nemen van de geldende wet- en regelgeving, zoals de Europese Dienstenrichtlijn.	
--	--	---	--

Bedrijventerrein Algemeen: Schaarste

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
095	Indieners geven aan dat er onvoldoende gronden beschikbaar zijn voor zowel Bredase bedrijven die om uit te breiden als voor nieuwe bedrijven die zich willen bevestigen. Indieners verzoeken om op korte termijn bedrijventerreinen beschikbaar te maken en voldoende ruimte beschikbaar te houden ten behoeve van de ontwikkeling van bedrijven in de regio.	We onderschrijven de urgentie en noodzaak die wordt benoemd. We stellen alles in het werk om in Breda steeds 20 ha bedrijventerrein in aanbod te hebben, zodat er aan de kwantitatieve en kwalitatieve vraag kan worden voldaan.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerreinen Algemeen: Toekomstbestendigheid

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
095 128 159	Indieners vragen om niet alleen Hazeldonk en Krogten kwalitatief te verbeteren en toekomstbestendig te maken maar alle werklocaties. Dit geldt voor thema's zoals veiligheid, energietransitie, klimaat, vergroening, digitalisering en dergelijken. Hierbij de wens de middelen en verantwoordelijkheid decentraal toe te wijzen. Indieners verzoeken om een resultaatverplichting op te nemen in de Omgevingsvisie om bedrijventerreinen te laten voldoen aan de eisen van de toekomst. Het toekomst klaar maken van	In de Omgevingsvisie staat opgenomen dat er gestart wordt met de terreinen Hazeldonk en de Krogten, maar dat alle terreinen uiteindelijk aan de beurt komen. Het is wel een kwestie van lange adem. Het toewijzen van verantwoordelijkheid en middelen valt niet binnen de scope van de Omgevingsvisie. Voor alle terreinen geldt dat we bij herinrichting van bestaande openbare ruimte streven naar een vergroening van minimaal tien procent, dus ook voor bedrijventerreinen. Qua Ecologische	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	bedrijventerreinen wordt gekoppeld aan energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie, maar dit is een te summier uitgangspunt volgens indieners. Ook moet er gedacht worden aan de vergroening van de openbare ruimtes en het realiseren van meer Ecologische Verbindingszones.	Verbindingszones over of langs bedrijventerreinen hebben we nog een opgave bij Hoogeind, Heilaar, Steenakker en de Krogten. Deze maken onderdeel uit van het Gemeentelijk Natuur Netwerk dat is vastgesteld met de Structuurvisie Breda 2030. Zowel in de ontwerp Omgevingsvisie als in de vast te stellen Omgevingsvisie is hierover het volgende opgenomen: Van het Gemeentelijk Natuurnetwerk is inmiddels de helft gerealiseerd. Van de oorspronkelijke ambitie uit de Structuurvisie Breda 2030 (531 hectare natuur en 53 km aan ecologische verbindingszones) is reeds 264 ha en 26 km ecologische verbindingszone voltooid. De resterende 267 ha en 37 km ecologische verbindingszone realiseren we tussen 2021 en 2030, waar mogelijk samen met onze partners. We hebben op dit moment in de Omgevingsvisie geen resultaatverplichtingen opgenomen voor de toekomstbestendigheid van werklocaties. Er zijn natuurlijk wel allerlei wettelijke verplichtingen en gemeentelijke resultaatverplichtingen op het gebied van energie en duurzaamheid die ook voor bedrijven gelden, zoals bijvoorbeeld de energielabels voor kantoren en een CO2 neutraal Breda in 2044.	
--	--	---	--

Bedrijventerrein Algemeen: Sturende rol gemeente

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
095	Indieners zijn van mening dat de gemeente meer een sturende regisserende rol moet innemen. Waarbij voorwaarden worden verbonden aan vestiging en invulling van de diverse bedrijventerreinen.	Dit aspect valt niet binnen de scope van de Omgevingsvisie. De gemeente is in de meeste gevallen geen eigenaar van de gronden waarop de bedrijventerreinen gesitueerd zijn. Ook bieden wet- en regelgeving kaders aan de bevoegdheden van de gemeente waardoor	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

		branchering op bedrijventerreinen slechts beperkt mogelijk is, zoals de Europese Dienstenrichtlijn. Daar waar mogelijk stelt de gemeente doelgroep analyses op voor bedrijventerreinen op basis waarvan wij het profiel invulling geven.	
--	--	--	--

Bedrijventerreinen Algemeen: Milieukaders

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
095	Indieners verzoeken de gemeente om de gewenste ontwikkelruimte niet te beperken door het hanteren van te strikte doelen. Duurzaamheidsaspecten moeten hierbij helpen. Indieners roepen de gemeente op om samen te werken met de Provincie en het Rijk om de noodzakelijke stikstofruimte voor woningbouw en infrastructurele projecten, zoals de verbreding van de A58 te verkrijgen.	Wij zien het oplossen van de stikstofproblematiek van de A58 primair als verantwoordelijkheid van het Rijk. Dat neemt niet weg dat wij met provincie en rijk samenwerken om tot oplossingen te komen die passen bij onze eigen ambities en de opgaven waaraan we werken zoals geformuleerd in de omgevingsvisie, zoals onder meer op het gebied van duurzaamheid.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerreinen Algemeen: Mobiliteit

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
095	Indieners geven aan dat een goed vestigingsklimaat samenhangt met een goede bereikbaarheid (en openbaarvervoerverbinding) van de stad. Ze missen een visie voor de bereikbaarheid in de stad en van de stad met de aangrenzende dorpskernen in relatie tot de bedrijventerreinen. Het verzoek is aan de gemeente om initiatieven te ondersteunen en mee te investeren, bijvoorbeeld in de vorm van een elektrische ov-oplossing (bussen, trams) of strategische hub's.	De bereikbaarheid van economische locaties als belangrijke vestigingsvoorwaarde maakt een belangrijk onderdeel uit van de Omgevingsvisie en de achterliggende Mobiliteitsvisie. Bijvoorbeeld bij de ambitie voor betere doorstroming op het stedelijke hoofdwegennet. Ook is er aandacht voor de OV-bereikbaarheid van bedrijfsterrinen. Dit maakt integraal onderdeel uit van de Mobiliteitsopgave en is niet als los onderdeel benoemd.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerreinen Algemeen: Provinciale prognoses

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
105 128 147 159	Indieners zijn van mening dat het onduidelijk is welke berekening er aan de benodigde werklocaties ten grondslag ligt. De algemene behoefte onderbouwing van de bedrijventerreinen klopt niet, omdat er verwezen wordt naar oude (provinciale) prognoses. De ruim 100 hectare voor nieuwe bedrijventerreinen komen niet overeen met de getallen uit het rapport Prognose bedrijventerreinen en kantoren Noord-Brabant opgesteld door Stec Groep voor de Provincie Noord-Brabant.	Voor de berekening van de benodigde bedrijventerreinen is uitgegaan van de meest recente provinciale prognose. Dat onze getallen hiervan afwijken klopt. Wij gaan nu uit van een veel grotere vervangingsopgave als gevolg van het transformeren van bestaande bedrijventerreinen naar (veelal) woonlocaties. De verwijzing naar het "oude" regionale afsprakenkader bedrijventerreinen (dat is gebaseerd op de vorige provinciale prognoses) betreft alleen dat deel van de vervangingsvraag dat nog niet is gecompenseerd door nieuw bedrijventerrein. Die 'restopgave' ligt er dus nog en is daarom in onze berekeningen meegenomen.	Aanpassing tekst In hoofdstuk 4 is de tekst met betrekking tot de programmering aangepast. In deze tekst is verduidelijkt dat de behoefte vanuit twee perspectieven benaderd wordt in de omgevingsvisie. Ten eerste vanuit de provinciale prognoses, ten tweede vanuit het perspectief van de werkelijke uitgifte van bedrijventerrekavels in de afgelopen jaren. Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerreinen Algemeen: Ruimtelijke aspecten

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
057 065 075 105 144	Indieners geven aan dat de effecten van de nieuwe bedrijventerreinen niet of onvoldoende inzichtelijk zijn gemaakt, terwijl deze belemmeringen vormen voor de uitvoering. Er worden zorgen geuit wat betreft: 1. Toenamen van verkeersintensiteit en onveilige verkeerssituaties; 2. Stikstof/ Natura 2000; 3. Opofferen van bestaand groen 4. Ecologie.	De effecten van een nieuw bedrijventerrein op de bestaande omgeving worden per locatie inzichtelijk gemaakt en beoordeeld in het kader van de (latere) haalbaarheidsstudie en de uiteindelijke planologische procedure De Omgevingsvisie is van een abstracter niveau en gaat nog niet concreet in op deze aspecten.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerreinen Algemeen: Natura 2000

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
057 065 075 082 083 114 117 161 119 125 127 133 141	Indieners geven aan dat het onmogelijk is om een bedrijventerrein grenzend aan een Natura2000 te vestigen. Dit geldt voor zowel Bavel als de uitbreiding van Rithmeesterpark.	De kaders met betrekking tot stikstof zijn leidend voor iedere ontwikkeling. De conclusie dat het aan de voorkant al onmogelijk is, is onjuist. Uiteraard moet nog concreet onderzocht worden wat de mogelijkheden zijn, met in achtneming van de stikstofnormen. Dit concrete onderzoek kan pas op het niveau van de nadere planvorming uitgevoerd worden en nog niet op het niveau van de Omgevingsvisie.	Aanpassing tekst In hoofdstuk 3 van de vast te stellen Omgevingsvisie (bij het onderdeel lucht) is onderstaande tekst opgenomen ter verduidelijking: Veel van de geplande woningbouw en aanleg van werkgebieden vindt in het noorden en westen van de gemeente plaats, op relatief grote afstand van Natura 2000 gebieden. Dit levert weinig stikstofdepositie op Natura 2000 gebieden op. Van de grootschalige ontwikkelingen zorgen alleen de projecten rondom Bavel voor een wat grotere depositie op het Natura 2000-gebied het Ulvenhoutse Bos. Hier tegenover staat dat in het zuiden van het Breda diverse natuurontwikkelingsprojecten zijn gepland (Markdal, Chaamse Beken, etc.). Hier zal agrarisch grondgebruik worden omgezet in natuur. Dit levert zo dicht bij het Ulvenhoutse Bos een relatief grote vermindering van de stikstofdepositie op. Naar verwachting zal de combinatie van de realisatie van de woon- en werkgebieden en natuurontwikkelingsprojecten dan ook netto een vermindering van de stikstofdepositie opleveren. Wel is nog een grote reductie nodig om de doelen van de stikstofwet te halen. Hierin voorziet deze omgevingsvisie niet. Op dit moment is nog onduidelijk welke generieke maatregelen de Rijksoverheid gaat nemen

			en wat de resterende lokale opgave gaat zijn. Aanpassing kaart Geen
--	--	--	--

Bedrijventerreinen Algemeen: Revitalisering

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
065 119	Indiener geeft aan dat er meer moet worden ingezet op de revitalisering van bestaande bedrijventerreinen en niet op het aanleggen van nieuwe terreinen.	In de Omgevingsvisie is wel degelijk aangegeven dat we inzetten op het toekomstbestendig maken van alle bedrijventerreinen. Reeds in Economische Visie is deze strategische lijn opgenomen. De behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen wordt vooral veroorzaakt door het omzetten van 76 ha bestaande bedrijventerreinen naar wonen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerreinen Algemeen: Waardevermindering woningen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
119	Indieners vrezen waardedaling van hun woningen door het realiseren van een bedrijventerrein in de nabijheid van hun woning.	Of er sprake is van waardevermindering van bestaande woningen door het realiseren van een bedrijventerrein kan pas later beoordeeld worden als er een nieuw bestemmingsplan (of omgevingsplan) is vastgesteld door de raad. Pas na de planologische verandering kan een verzoek om planschade worden ingediend bij de gemeente. De initiatiefnemer moet hier rekening mee houden bij de planvorming.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerreinen Algemeen: Natuurbehoud

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
-----	-------------------	------------------	------------

016 114 117 122 125 128 138 141 151 159	Indieners zijn van mening dat er in de Omgevingsvisie onvoldoende rekening gehouden wordt met de omringende buitengebieden. De herkenbare cultuurhistorische landschappen en natuur gaan verloren met het realiseren van de nieuwe werkterreinen. In het algemeen, maar in het bijzonder met het oog op Buitengebied Breda Zuidwest en Buitengebied Bavel.	We behouden en versterken de waardevolle cultuurlandschappen. De verrommelde en 'verloren' cultuurlandschappen vernieuwen we met eigentijdse groen- en waterstructuren. Het is namelijk van belang om de op handen zijnde ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld verstedelijking, op zorgvuldige wijze landschappelijk in te passen. Zowel bij Bavel als in buitengebied zuidwest worden de bestaande natuurwaarden behouden of kwalitatief gecompenseerd en wordt nieuwe natuur gerealiseerd (in de beekdalen, uitbreiding van bossen en aanleg van ecologische verbindingzones langs de Turfvaart en voor de boomkikker).	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
--	--	---	--

Bedrijventerreinen Algemeen: Stad in een Park

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
093 147	Indieners vragen zich af hoe de bedrijventerreinontwikkeling zich verhoudt tot met de ambitie stad in een park. Ze geven aan dat er geen of slecht beperkte ruimte voor nieuwe industriële, logistieke en handelsactiviteiten moet komen, maar juist meer ruimte voor revitalisering door meer ruimte voor natuur. De gemeente moet ruimte aanwijzen voor nieuwe vergroening en verkoeling (groen in plaats van verharding). De aanwezige bomen en groenvoorzieningen moeten beschermd worden. De invalswegen moeten verder vergroend worden evenals de ruimtelijke schil om de stad. Ook willen indieners geen intensieve veehouderij aan de stadsrand en moet er prioriteit gegeven worden aan veehouderijen die aansluiten bij de gedachte van een stad in een park.	We stellen in de omgevingsvisie de kwaliteit van leven voorop. Met de drie kernwaarden grenzeloos, gastvrij en groen tezamen richten we ons op een sterk en veerkrachtig Breda. Stad in een Park is nadere duiding van de kernwaarde groen. Maar zonder werkgelegenheid is er geen kwaliteit van leven. Bedrijventerreinontwikkeling is noodzakelijk voor een sterk en veerkrachtig Breda. Landschappelijke inpassing en natuurinclusief ontwikkelen zorgen ervoor dat de bedrijventerreinontwikkeling past in een stad in een park. Op het grondgebied van de gemeente Breda bevinden zich relatief weinig intensieve veehouderijen. Op termijn zal een aantal van hen verdwijnen in het kader van	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

		stikstofmaatregelen en/of stedelijke ontwikkelingen. De ruimte voor vergroening en verkoeling is in zowel de ontwerp Omgevingsvisie als de vast te stellen Omgevingsvisie beschreven: De (her)ontwikkeling van stedelijke terreinen zien we als kans om deze te vergroenen. Er wordt gewerkt aan een Bredase Groen- & Parknorm. Hierin vragen we ontwikkelaars om minimaal twintig procent van een nieuwe woonbuurt of nieuw werkterrein groen en in te richten en om natuurinclusief te bouwen. Ondernemers stimuleren we om hun terreinen te vergroenen en ontharden. Daarnaast dagen we onze bedrijven uit om te kiezen voor een groene campusachtige opzet, met de reeds bestaande campuslocaties als aantrekkelijke referentie. Bij herinrichting van bestaande openbare ruimte – ook op bedrijventerreinen - streven we naar het afnemen van verharding met minimaal tien procent. In het buitengebied – de ruimtelijke schil om de stad - geldt reeds de Landschapsinvesteringsregeling. Deze regeling is erop gericht om het groene en open karakter van het buitengebied te beschermen en te bevorderen, zonder het op slot te zetten.	
--	--	---	--

Bedrijventerreinen Algemeen: Regionaal

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
127 141	Indieners zijn van mening dat de opgave voor bedrijventerreinen regionaal opgepakt moet worden.	De bedrijventerreinenopgave wordt in alle fasen van het proces regionaal aangevlogen. Hiertoe worden regionale afspraken gemaakt, waarbij ook de Provincie partij is.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

6.3 Bedrijventerrein Bavel

Bedrijventerrein Bavel en behoefte

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
016 032 033 034 038 053 060 065 080 082 103 114 117 161 119 121 123 127 133 134 136 141	Indieners zijn van mening dat een actuele en objectieve onderbouwing van de behoefte en de noodzaak van een bedrijventerrein bij Bavel ontbreekt. Er is onvoldoende gekeken naar andere (alternatieve) locaties. Volgens indieners is er onvoldoende inzichtelijk gemaakt is wat de vervangingsvraag voor bedrijventerreinen werkelijk is. Ook is er niet onderzocht wat de effecten zijn van de veranderende economie en de corona pandemie (thuiswerken en andere huisvesting bedrijven).	Het inschatten van de toekomstige behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen is per definitie omgeven door onzekerheden. We proberen dat zo goed mogelijk te doen en steeds te actualiseren. Het opnemen van de gedetailleerde onderbouwing in de Omgevingsvisie is geen optie, omdat het enerzijds een erg technisch verhaal is en anderzijds zoals gezegd steeds aan bijstelling onderhevig is. De huidige behoeftecijfers zijn gebaseerd op de Provinciale prognoses. De 20 ha die we steeds in aanbod zouden willen hebben is gebaseerd op extrapolatie. Dit betreft 2 maal de langjarig gemiddelde uitgifte van 10 ha, is dus 20 ha. Dit is nodig om aan verschillende vraagtypen te kunnen voldoen en de markt te kunnen laten functioneren. Op dit moment zien wij (nog) geen afname van de vraag naar bedrijventerreinen als gevolg van de Coronapandemie. Dit zal o.a. komen doordat het vaak bedrijven betreft waar niet, of in beperkte mate thuis kan worden gewerkt. Mocht dit wel structurele invloed krijgen, dan zal dit	Aanpassing tekst In hoofdstuk 4 is de tekst met betrekking tot de programmering aangepast. In deze tekst is verduidelijkt dat de behoefte vanuit twee perspectieven benaderd wordt in de omgevingsvisie. Ten eerste vanuit de provinciale prognoses, ten tweede vanuit het perspectief van de werkelijke uitgifte van bedrijvenkavels in de afgelopen ruim 25 jaren. De maximale grootte van het mogelijke bedrijventerrein bij Bavel is aangepast. Het bedrijventerrein kan maximaal 33 tot 40 hectare worden. In de ontwerp omgevingsvisie was een grootte van 33 tot 43 hectare opgenomen. Aanpassingen kaart: Op de hoofdkaart van de Omgevingsvisie is de aanduiding 'zoekgebied bedrijventerrein' voor Bavel verkleind.

		zichtbaar worden in de nieuwe provinciale prognoses. Wij ontwikkelen bedrijventerreinen vraaggericht. Dat betekent dat we niet alle ontwikkelingen tegelijk aanzetten. Maar Rithmeesterpark fase 2 (RMP fase 2) zal wel de eerste zijn. Het is al sinds 2000 de bedoeling dat hier een bedrijventerrein komt. Voor RMP fase 2 hebben we al een 'Laddertoets duurzame verstedelijking' uit laten voeren. Deze toets onderschrijft de noodzaak om RMP fase 2 als bedrijventerrein te ontwikkelen. Per saldo zal de totale hoeveelheid bedrijventerrein in Breda tot 2030 niet toenemen. Sterker nog, we verwachten een afname. Feitelijk is dus sprake van verplaatsing. De reden hiervan is dat veel bedrijventerreinen worden omgezet naar woonlocaties, wel 76 ha. De leegstand van bedrijfspanden op bedrijventerreinen is relatief beperkt. Wat leeg staat is vaak klein van omvang en erg versnipperd. Dit voldoet niet aan wat bedrijven nu vragen. We zijn en gaan hiermee verder aan de slag om deze leegstand aan te pakken. Bij station Breda/Prinsenbeek en Hazeldonk zijn geen mogelijkheden om nieuw bedrijventerrein te ontwikkelen. De ontwikkeling van bedrijventerreinen wordt regionaal afgestemd. Treeport Zundert is benoemd als een 'special' tbv bedrijvigheid in de boomteeltsector. Deze ontwikkeling staat daarmee los van de reguliere bedrijventerreinenopgave. Met het benutten van de vestigingswaarde van Hazeldonk en station Breda/Prinsenbeek bedoelen we dat we de kwaliteit van deze gebieden willen behouden c.q. versterken en dus niet qua oppervlakte uitbreiden.	
--	--	---	--

		Het bedrijventerrein in Bavel wordt pas concreet ontwikkeld als de tijd daar rijp voor is, naar verwachting is dat op middellange tot lange termijn. Niet alleen moet het op termijn passen binnen de Provinciale prognoses, maar ook zal de behoefte verder onderbouwd moeten worden in een 'Laddertoets duurzame verstedelijking'. De ontwikkeling zal ook gefaseerd worden uitgevoerd. Of het bedrijventerrein uiteindelijk de omvang van de minimum of maximum variant uitkomt, is van vele factoren afhankelijk.	
--	--	--	--

Bedrijventerrein Bavel: Participatie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
028 065 074 082 161 127 136	Indieners zijn van mening dat van burgerparticipatie, wat betreft het ontwerp Omgevingsvisie 2040 en de plannen voor bedrijventerreinen in Bavel geen sprake geweest. De Omgevingsvisie houdt geen rekening met de belangen van de inwoners van Bavel en de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving. Indieners willen graag actief betrokken worden en inspraak hebben met betrekking tot de toekomstige plannen.	Voordat de Omgevingsvisie is opgesteld zijn in 2019 en 2020 gesprekken gevoerd met de stad. Hierin is de ontwikkeling van bedrijventerreinen ook aan de orde gekomen. Daarnaast zijn er (interne) verkenningen uitgevoerd naar de mogelijkheden rondom Bavel. Nu duidelijk is dat er ontwikkelmogelijkheden zijn, zal er een participatietraject in gang worden gezet om de ontwikkelrichting verder uit te werken. De eerste stappen worden hier inmiddels voor gezet. De Omgevingsvisie houdt ook rekening met de belangen van de inwoners van Bavel. De toevoeging van woningbouw is daar een voorbeeld van. Hier is behoefte aan, zoals ook blijkt uit diverse ingediende zienswijzen. Hoewel het bedrijventerrein wordt aangelegd voor veel groter verzorgingsgebied, zullen er ook ondernemers uit Bavel een plek kunnen vinden en zullen mensen uit Bavel er kunnen gaan werken.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

		Bij de verdere planvorming van de ontwikkelingen is de door de raad vastgestelde participatieleidraad van toepassing.	
--	--	---	--

Bedrijventerrein Bavel: Interim Verordening Ruimte

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
161	Indieners stellen dat een bedrijventerrein aan de rand van Bavel (landelijk gebied) in strijd is met de Interim Verordening Ruimte. Indien er daadwerkelijk behoefte bestaat aan nieuwe bedrijventerreinen dan moeten verouderde locaties herstructureerd worden en de ruimte op bestaande locaties moeten beter benut worden. Op grond van de Provinciale Verordening is een (grootschalig) bedrijventerrein op deze locatie niet mogelijk.	Op dit moment geldt de Interim Verordening Ruimte, maar per 1 juli 2022 treedt de Omgevingsverordening in werking (gelijktijdig met de inwerkingtreding van de Omgevingswet). Bij verdere uitwerking van de Omgevingsvisie Breda 2040 in concrete bestemmings- of omgevingsplannen gelden de regels van de Omgevingsverordening. In de Omgevingsverordening komen de gebieden voor (duurzame) verstedelijking afweegbaar te vervallen. Stedelijke ontwikkelingen dienen voortaan op basis van een integrale beschouwing (diep, rond, breed) tot stand te komen. Deze aanpak zal de gemeente hanteren bij de verder uitwerking van de plannen in Bavel.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerrein Bavel: Karakteristiek Bavel

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
016 020 024 025 028 032 033	De plannen met betrekking tot de bedrijventerreinen in Bavel-Zuid zorgen voor een disbalans en tasten het dorpse karakter, de (open) landelijke karakteristiek en meer specifiek het kleinschalig agrarisch karakter van het dorp aan.	Het 'Zoekgebied voor nieuw werkterrein' in Bavel is in de ontwerp-omgevingsvisie ruim opgezet. Dat biedt de mogelijkheid om bij de uitwerking nadere afwegingen te maken ten aanzien van het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos, de Gilzewouwerbeek en de huidige functies. Ook de ecologische	Aanpassingen tekst: In hoofdstuk 4 is de tekst met betrekking tot de programmering aangepast. In deze tekst is verduidelijkt dat de behoefte vanuit twee perspectieven benaderd wordt in de omgevingsvisie. Ten eerste vanuit de provinciale prognoses, ten tweede vanuit

034 036 038 040 041 042 043 053 054 058 059 060 062 065 070 074 075 082 083 091 114 117 161 119 123 127 133 136 141 144	Onderstaande argumenten worden aangehaald: 1. De totale oppervlakte van de bedrijventerreinen is bijna net zo groot als het dorp Bavel zelf; 2. Natuur en buitengebied, zoals het Van Gogh National Park en het natuurgebied Gilzewouwerbeek en Lijndonkseweg, komen ernstig in het gedrang. Dit is strijdig is met de ambities zoals opgenomen in de Omgevingsvisie met betrekking tot het behoud en versterken van natuur; 3. Het dorp wordt nog meer een 'eiland' in een industriële omgeving. Hierdoor komen tevens mogelijkheden tot recreatie in het gedrang; 4. Verwezen wordt naar de visie van de dorpsraad en de beleidsnotitie 'Liefde en Zorg voor Bavel' van het Platform LBGW; 5. De verdozing van het landschap moet worden tegengegaan. Geen grote logistieke en distributiebedrijven in de (rand van de) stad.	verbindingszone en de overige leefgebieden van de Boomkikker maken onderdeel uit van deze afweging. Naar aanleiding van de vele zienswijzen is het Zoekgebied voor nieuw werkterrein in de vast te stellen omgevingsvisie verkleind. Ook in het verkleinde zoekgebied worden de bestaande natuurwaarden behouden of kwalitatief gecompenseerd. De Omgevingsvisie betreft een strategische toekomstvisie voor Breda richting 2040, de exacte contouren van het nieuwe werkterrein worden in de verdere planuitwerking bepaald.	het perspectief van de werkelijke uitgifte van bedrijventerrein in de afgelopen ruim 25 jaren. De maximale grootte van het mogelijke bedrijventerrein bij Bavel is aangepast. Het bedrijventerrein kan maximaal 33 tot 40 hectare worden. In de ontwerp omgevingsvisie was een grootte van 33 tot 43 hectare opgenomen. Aanpassingen kaart: Op de hoofdkaart van de Omgevingsvisie is de aanduiding 'zoekgebied bedrijventerrein' voor Bavel verkleind.
--	--	---	---

Bedrijventerrein Bavel: Ruimtelijke aspecten

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
025 032 033 034 053 059 065 075 082 083 114 117 119 127 133 141 161	Indieners zijn van mening dat het vestigen van een bedrijventerrein aan de zuidzijde van Bavel onevenredige gevolgen heeft voor de fysieke leefomgeving. Deze negatieve effecten zijn nu onvoldoende in beeld gebracht. Als voorbeeld worden genoemd: 1. De verkeerssituatie ter plaatse 2. Milieubelasting op de omgeving; 3. Verslechtering luchtkwaliteit; 4. Geluidsoverlast.	Dit aspect wordt niet volledig uitgewerkt in de Omgevingsvisie, maar pas op het moment dat de planvorming voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein concreet wordt. Wel is in de MER al gewezen op risico's van negatieve effecten die zich voor kunnen doen bij de indicatoren broeikasgassen, luchtkwaliteit, geluidhinder, Natura 2000-gebieden en biodiversiteit. De risico's hangen met name samen vanwege de verkeersaantrekkende werking van wonen en bedrijvigheid, zowel transport van goederen naar bedrijventerreinen als personenvervoer naar huishoudens. Bij de uitwerking van het voorkeursscenario is daarom bijvoorbeeld al ingespeeld op het advies om woningbouw en uitbreiding van bedrijventerreinen zoveel mogelijk aan de noordkant van Breda in te passen. Daardoor is het aannemelijk dat de druk op het Natura-2000 gebied Ulvenhoutse Bos minder is dan in de vier werkscenario's uit de MER.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerrein Bavel: Ecologie (Boomkikker)

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
025 032 033 034 053 065 075 082	Indieners geven aan dat een grootschalig bedrijventerrein bij Bavel een bedreiging is voor de natuur, de biodiversiteit en de nabijgelegen Ecologische Verbindingszone, waar onder andere de boomkikker voorkomt. Er zou moeten worden ingezet op verdere versterking van de natuurlandschappelijke waarden van het gebied.	Het zoekgebied voor nieuw werkterrein in Bavel is in de ontwerp-omgevingsvisie ruim opgezet. Dat biedt de mogelijkheid om bij de uitwerking nadere afwegingen te maken ten aanzien van het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos, de Gilzewouwerbeek en de huidige functies. Ook de ecologische verbindingzone en de overige	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Naar aanleiding van de vele zienswijzen is het zoekgebied voor nieuw werkterrein in de vast te stellen omgevingsvisie verkleind. Het zoekgebied ten noorden van het

083 092 114 117 119 123 125 133 161		leefgebieden van de Boomkikker maken onderdeel uit van deze afweging. Naar aanleiding van de vele zienswijzen is het zoekgebied voor nieuw werkterrein in de vast te stellen omgevingsvisie verkleind. Ook in het verkleinde zoekgebied worden de bestaande natuurwaarden behouden of kwalitatief gecompenseerd. De Omgevingsvisie betreft een strategische toekomstvisie voor Breda richting 2040, de exacte contouren van het nieuwe werkterrein worden in de verdere planuitwerking bepaald. De Omgevingsvisie betreft een strategische toekomstvisie voor Breda richting 2040. Mogelijke effecten van de daadwerkelijke projecten worden pas later inzichtelijk gemaakt.	beekdal van de Gilzewouwerbeek (uit de ontwerp-Omgevingsvisie) is in de vast te stellen Omgevingsvisie komen te vervallen.
---	--	---	--

Bedrijventerrein Bavel: Draagvlak locatiekeuze

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
032 033 034 053 082 114 117 119 125 127 133 141 161	Indieners geven aan dat er geen draagvlak is voor Bavel als locatiekeuze voor een bedrijventerrein. Dit blijkt ook uit de ingediende handtekeningenpetitie. De gemeente dient hier gehoor aan te geven. Bavel wordt dan geen 'Stad in een park', maar een 'Dorp tussen Industrie & snelweg' (Breepark, Bavelse Berg en de snelwegen). De groene buffer tussen het dorp en de omringende snelwegen verdwijnt. Bij de ontwikkeling van bedrijventerrein wordt geen geluidswalvoorziening gerealiseerd en bepalen de bedrijven de sfeer van de plek.	De gemeente erkent het feit dat er duidelijke weerstand bestaat tegen het realiseren van een bedrijventerrein bij Bavel. Toch is de gemeente van mening dat er ook voordelen zijn te benoemen voor het dorp Bavel. Bedrijven uit Bavel kunnen hier een plek krijgen. Voor bewoners ontstaan nieuwe mogelijkheden voor het vinden van een baan en komen bepaalde producten in de nabijheid beschikbaar. De gemeente wil ook duidelijk naar voren brengen dat Breda een grote gemeente is met een belangrijke economische positie in de regio. Vele mensen vinden een baan in Breda. Op het regionale schaalniveau worden werklocaties afgewogen. Het belang van het nieuwe	Aanpassing tekst: In de programmatische onderbouwing zijn de getallen naar beneden bijgesteld inzake het bedrijventerrein Bavel Aanpassing kaart Het zoekgebied van Bavel is verkleind

		bedrijventerrein stijgt uit boven het belang van het dorp Bavel alleen.	
--	--	---	--

Bedrijventerrein Bavel: Gebiedsperspectief Woestenberg Zuid Bavel

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
082	Indieners geven aan dat het lijkt als het lijkt alsof het gebiedsperspectief niet meegenomen is in de afwegingen voor Bavel-Zuid. Het gebiedsperspectief biedt ruimte voor circa 560 woningen in fase 1 en circa 200 woningen in fase 2. Met het realiseren van werkterrein Bavel-Zuid zijn de ambities voor de woningbouwopgave van de gemeente niet haalbaar. Indieners zijn van mening dat de ambities voor een nieuw werkterrein ook haalbaar zijn met de ontwikkeling van een werkterrein ten oosten van de Woestenbergseweg. De locatie van het Gebiedsperspectief Woestenberg Bavel-Zuid kan dan voor woningbouw worden ingezet zonder dat de benodigde 33-43 hectare werkterrein in gevaar komt.	Naar aanleiding van meerdere zienswijzen heeft een nadere afweging van de opgaven in en rondom Bavel plaatsgevonden. De opgave voor werken in Bavel-Zuid is nader verkend. Het resultaat is dat het zoekgebied voor werken vergaand is verkleind. Het gebied ten noorden van de Gilzewouwerbeek is niet meer in beeld als 'Zoekgebied nieuwe werkterreinen'. Het zoekgebied voor werken beperkt zich nu tot het gebied tussen de Gilzewouwerbeek en de Woestenbergseweg. Met het verkleinen van het zoekgebied is eveneens in het programmatische overzicht voor bedrijventerreinen in het hoofdstuk 'Dit gaan we doen' de opgave voor werken in Bavel Zuid teruggebracht naar 33 – 40 ha. In de planuitwerking worden de uiteindelijke contouren van het nieuwe werkterrein bepaald. Het gehele gebied tussen knooppunt St. Annabosch, de Woestenbergseweg, de Roosbergseweg en de Deken Dr. Dirckxweg is een zoekgebied voor 'wonen, recreatie en natuur' geworden. Hier vervalt het 'Zoekgebied nieuwe werkterreinen'. Het gebied tussen Vennekes, A27 en Deken Dr. Dirckxweg is opgenomen als te ontwikkelen woonlocatie. Hiermee sluiten we aan op het hier gevestigde voorkeursrecht. En hiermee maken we duidelijk dat deze locatie als eerste in beeld	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Het 'Zoekgebied voor nieuwe werkterreinen' ten noorden van het beekdal van de Gilzewouwerbeek (uit de ontwerp Omgevingsvisie) is in de vast te stellen Omgevingsvisie komen te vervallen. En het gehele gebied tussen knooppunt St. Annabosch, de Woestenbergseweg, de Roosbergseweg en de Deken Dr. Dirckxweg is een zoekgebied voor 'wonen, recreatie en natuur' geworden.

		is als uitbreidingslocatie voor woningbouw in Bavel. Met deze locaties voorzien we in de realisatie van een bedrijventerrein in Bavel-Zuid van 33-40 ha. en levert Bavel een substantiële bijdrage aan de opgave van het realiseren van 2.500 woningen in en rondom de dorpen. Hiermee achten wij onze ambities voor zowel wonen als werken haalbaar.	
--	--	---	--

Bedrijventerrein Bavel: In relatie tot de MER

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
032 033 034 053 065 082 083 091 114 117 119 125 127 133 161	Indieners verwijzen naar een passage uit de MER waarin onder andere staat aangegeven: <i>'het slim clusteren van bestaande en nieuwe bedrijven op bestaande bedrijventerreinen om uitbreiding in het buitengebied te voorkomen'</i> . Een bedrijventerrein in het Bavel's Buitengebied staat haaks op de aanbevelingen van de MER.	Er wordt ook ingezet op de bestaande bedrijventerreinen. Veel (binnenstedelijke) bedrijventerreinen worden echter de komende jaren omgezet naar woonlocaties, in totaal wel 91 ha. Deze procedures lopen al. Deze grote vervangingsvraag moet ergens gecompenseerd worden. Hier is al een efficiencykorting toegepast van éénderde. Feitelijk is dus sprake van verplaatsing. In de praktijk blijkt dat de bedrijvenkavels vrijwel zijn uitverkocht. Om de economische dynamiek gaande moeten we nieuw aanbod creëren. De totale voorraad bedrijventerreinen zal in de periode tot 2030 niet toenemen. De kans dat deze afneemt, is zelfs reëel. Gelet hierop kan ook niet één op één elke aanbeveling vanuit de MER worden opgevolgd.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerrein Bavel: Cultuurhistorie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
133	Indieners wijzen op de cultuurhistorische waarden van het buurtschap Lijndonkseweg- Tiendweg. Het voornemen om het gebied tussen de Gilzeweg-Lage Aard- natuurgebied Gilzewouwerbeek- Lijndonkseweg te transformeren naar bedrijventerrein tast deze waarden onaanvaardbaar aan.	Het zoekgebied voor nieuw werkterrein in Bavel is in de ontwerp-omgevingsvisie ruim opgezet. Dat biedt de mogelijkheid om bij de uitwerking nadere afwegingen te maken ten aanzien van natuur. Naar aanleiding van de vele zienswijzen is het Zoekgebied voor nieuw werkterrein in de vast te stellen omgevingsvisie verkleind. Het benoemde gebied ten noorden van de Gilzewouwerbeek is komen te vervallen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerrein Bavel: Kavelpaspoort Eikberg Oost

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
117	Indiener geeft aan dat een bedrijventerrein op de locatie Bavel-Zuid in strijd is met het Kavelpaspoort Eikberg Oost dat indiener bij de aankoop van zijn woning heeft gekregen. Hierin is opgenomen dat de kavels een landelijk karakter dienen te hebben vanwege de overgang van dorp naar groen.	In de nadere uitwerking van een bedrijventerrein bij Bavel Zuid wordt gekeken hoe er rekening gehouden kan worden met de ruimtelijke uitgangspunten voor Eikberg-Oost. Een optie is het realiseren van een groene buffer tussen Eikberg-oost en het bedrijventerrein. Deze aspecten maken echter geen onderdeel uit van de Omgevingsvisie en komen pas aan de orde bij de latere planvorming van een bedrijventerrein op deze locatie.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerrein Bavel: Recreëren

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
------------	--------------------------	-------------------------	-------------------

082 119 144	Indieners geven aan dat met het realiseren van een bedrijventerrein aan de rand van Bavel de mogelijkheid tot recreëren hier sterk wordt beperkt. De combinatie met een recreatieplas (Put van Oomen) is onmogelijk, maar het beperkt tot fietsen, wandelen, verblijven en dergelijken rondom Bavel.	In de vast te stellen Omgevingsvisie wordt recreatie als specifieke functie toegevoegd aan het zoekgebied ten zuiden van Bavel. Het zoekgebied aan de zuidkant van Bavel richt zich nu op een mengvorm van wonen, natuur en recreatie, zodat er voldoende recreatiemogelijkheden voorhanden zullen zijn.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart In de vast te stellen Omgevingsvisie wordt recreatie als specifieke functie toegevoegd aan het zoekgebied ten zuiden van Bavel. Het gehele gebied tussen knooppunt St. Annabosch, de Woestenbergsseweg, de Roosbergsseweg en de Deken Dr. Dirckxweg is een zoekgebied voor 'wonen, recreatie en natuur' geworden. (Hier vervalt het 'Zoekgebied nieuwe werkterreinen').
-------------------	--	--	--

Bedrijventerrein Bavel: Evenementen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
038	Indieners geven aan dat met het realiseren van een bedrijventerrein aan de rand van Bavel geen ruimte meer is voor het houden van evenementen (onder andere de tentfeesten van de KPJ en festivals zoals Dream Village) op deze locatie. Zulke evenementen moeten dan verplaatsen naar het centrum van het dorp of zelfs naar andere gemeentes of de binnenstad, hetgeen onwenselijk is.	De Omgevingsvisie betreft een strategische toekomstvisie voor Breda richting 2040. Mogelijke effecten op genoemde evenementen zijn er pas op de middellange tot lange termijn. Vanuit het evenementenbeleid zullen we op termijn in gesprek gaan met organisatoren.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerrein Bavel: Versnelde procedure

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
057 065 119	Indiener geeft aan dat de versnelde procedure rondom het bedrijventerrein op de locatie Bavel	De ontwikkeling van het bedrijventerrein in Bavel Zuid gaat niet in de vorm van een versnelde procedure.	Aanpassing tekst Geen

	Zuid een onzorgvuldig proces op inhoud en participatie tot gevolg heeft.		Aanpassing kaart Geen
--	--	--	---------------------------------

Bedrijventerrein Bavel: Bestemmingsplan Buitengebied Oost

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
134	Indiener geeft aan dat het bestemmingsplan Buitengebied Oost nog onherroepelijk moet worden. De hieruit voortvloeiende afspraken moeten eerst nagekomen worden, voordat er een andere bestemming aan een locatie in Bavel toegepast kan worden.	De Omgevingsvisie betreft een strategische toekomstvisie voor Breda richting 2040. Bij de uitwerking hiervan in de komende periode worden nadere afwegingen gemaakt. De verdere planuitwerking zal pas op termijn in een nieuw bestemmings- of omgevingsplan landen. Tegen die tijd is bestemmingsplan Buitengebied Oost naar verwachting al een gehele tijd onherroepelijk.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerreinen Bavel: Financiën

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
065	Verdiensten uit verkoop van Bavel's grondgebied worden in herstructureringsfondsen gestoken. De verdiensten worden dus niet herbestemd voor de Bavelse gemeenschap.	In de ontwerp Omgevingsvisie staat geschreven: "We onderzoeken de instelling van een herstructureringsfonds, bijvoorbeeld te voeden uit de opbrengsten van nieuwe bedrijventerreinen". Deze laatste toevoeging wordt geschrapt. De gemeenteraad stelt de financiële kaders in de begroting vast.	Aanpassing tekst In de ontwerp Omgevingsvisie stond in hoofdstuk 3 geschreven: "We onderzoeken de instelling van een herstructureringsfonds, <i>bijvoorbeeld te voeden uit de opbrengsten van nieuwe bedrijventerreinen</i> ". Het laatste (cursieve) deel van de zin is verwijderd. Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerrein Bavel: Omgevingswet

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
-----	-------------------	------------------	------------

161	Indieners van de zienswijze stellen dat de (ontwerp) Omgevingsvisie in strijd is de uitgangspunten van de Omgevingswet. Aan verschillende beginselen, zoals vertrouwen, participatie, kennisgeving en motivering is niet voldaan in relatie tot de ongewenste ontwikkeling van een bedrijventerrein aan de rand van Bavel.	De Omgevingswet is nog niet in werking getreden. De beoogde inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet wordt met een half jaar verplaatst naar 1 juli 2022. Wel heeft de gemeenteraad, vooruitlopend op de Omgevingswet, op 4 juli 2019 de Participatieleidraad vastgesteld. In de Omgevingsvisie staat aangegeven hoe er uitvoering aan de participatieleidraad is gegeven bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie. De raad is dan ook niet van mening dat de (ontwerp) Omgevingsvisie onverenigbaar is met de uitgangspunten van de Omgevingswet. In de uitwerking van de plannen wordt nog nadere invoering gegeven aan participatie met de omgeving.	Aanpassing tekst In de Omgevingsvisie is de nieuwe beoogde inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet aangepast. Aanpassing kaart Geen
-----	--	---	--

6.4 Bedrijventerrein Rithmeesterpark fase 2

Bedrijventerrein Rithmeesterpark 2: Behoeft

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
015	Indieners zijn van mening dat er geen behoefte aan bedrijventerrein Rithmeesterpark 2 is, omdat er nog veel leegstand is op andere locaties, zoals op Rithmeesterpark 1.	Het inschatten van de toekomstige behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen is per definitie omgeven door onzekerheden. We proberen dat zo goed mogelijk te doen en steeds te actualiseren. De huidige behoeftcijfers zijn gebaseerd op de Provinciale prognoses. De 20 ha die we steeds in aanbod zouden willen hebben is gebaseerd op extrapolatie. Dit betreft 2 maal de langjarig gemiddelde uitgifte van 10 ha, is dus 20 ha. Dit is nodig om aan verschillende vraagtypen te	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Op de hoofdkaart van de vast te stellen Omgevingsvisie is de contour van het 'zoekgebied nieuw werkterrein en nieuwe natuur' voor de locatie 't Hout /Rithmeesterpark fase 2 verkleind. De ondergrens van het zoekgebied is naar het noorden opgeschoven, zodat deze verder

		kunnen voldoen en de markt te kunnen laten functioneren. Op dit moment zien wij (nog) geen afname van de vraag naar bedrijventerreinen als gevolg van de Coronapandemie. Dit zal onder andere komen doordat het vaak bedrijven betreft waar niet, of in beperkte mate thuis kan worden gewerkt. Mocht dit wel structurele invloed krijgen, dan zal dit zichtbaar worden in de nieuwe provinciale prognoses. Wij ontwikkelen bedrijventerreinen vraaggericht. Dat betekent dat we niet alle ontwikkelingen tegelijk aanzetten. Maar Rithmeesterpark fase 2 (RMP fase 2) zal wel de eerste zijn. Het is al sinds 2002 de bedoeling dat hier een bedrijventerrein komt. Voor RMP fase 2 hebben we al een 'Laddertoets duurzame verstedelijking' uit laten voeren. Deze toets onderschrijft de noodzaak om RMP fase 2 als bedrijventerrein te ontwikkelen. Per saldo zal de totale hoeveelheid bedrijventerrein in Breda tot 2030 niet toenemen. De reden hiervan is dat veel bedrijventerreinen worden omgezet naar woonlocaties, wel 76 ha. Feitelijk is dus sprake van verplaatsing van bedrijventerreinen. De leegstand van bedrijfspanden op bedrijventerreinen is relatief beperkt. Wat leeg staat, is vaak klein van omvang en erg versnipperd. Dit voldoet niet aan wat bedrijven nu vragen. We zijn en gaan hiermee verder aan de slag om deze leegstand aan te pakken.	van het beekdal van de Aa of Weerij en de Trippelenberg vandaan ligt.
--	--	--	--

Bedrijventerrein Rithmeesterpark 2: Natuur

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
-----	-------------------	------------------	------------

001 009 010 015 057 090 125 138 151	Indieners stellen dat de afbreuk die de realisatie van een bedrijventerrein op deze locatie doet aan de bestaande natuur in het gebied is buitensporig. Er moet geen bedrijventerrein op deze locatie komen. Indieners ondersteunen het uitgangspunt van de ontwerp Omgevingsvisie dat de kwaliteit van het landschap centraal staat. De locatie 't Hout/ Rithmeesterpark versterkt moet worden met uitbreiding van het bos en herstel van het cultuurlandschap in plaats van de realisatie van een nieuw werklandschap. Dit geldt ook voor het buitengebied bij Effen.	De bestaande natuur in het gebied wordt beschermd en gefaciliteerd door een ecologische verbingszone aan te leggen ter hoogte van de Turfvaart en door de groene verbinding tussen het 'Afrimbosje' en de Trippelenberg te versterken. We houden met de ontwikkeling van nieuwe bedrijfskavels voldoende afstand tot de bestaande bosjes en voegen extra (opgaand) groen en water toe aan het gebied. De contour van het zoekgebied voor nieuwe werkterreinen en nieuwe natuur wordt aangepast naar aanleiding van de vele zienswijzen. De zuidgrens van Rithmeesterpark fase 2 komt in de vast te stellen Omgevingsvisie, verder van het beekdal van de Aa of Weerij en de Trippelenberg vandaan te liggen. In het traject van het gebiedsperspectief voor 't Hout/Rithmeesterpark fase 2 hebben pas enkele oriënterende gesprekken plaatsgevonden. Het gebiedsperspectief wordt losgekoppeld van het traject van de Omgevingsvisie. Bij de verdere uitwerking hiervan wordt de participatieleidendraad van de gemeente gehanteerd, alsmede de formele inspraakprocedures betreffende het bestemmingsplan.	Aanpassing tekst: In hoofdstuk 4 is de maximale grootte van het mogelijke bedrijventerrein aangepast. Het bedrijventerrein kan maximaal 10 tot 12 hectare worden. In de ontwerp omgevingsvisie was een grootte van 11,9 tot 17 hectare opgenomen. Aanpassing kaart Op de hoofdkaart van de vast te stellen Omgevingsvisie is de contour van het 'zoekgebied nieuw werkterrein en nieuwe natuur' voor de locatie 't Hout /Rithmeesterpark fase 2 verkleind. De ondergrens van het zoekgebied is naar het noorden opgeschoven, zodat deze verder van het beekdal van de Aa of Weerij en de Trippelenberg vandaan ligt.
---	---	---	--

Bedrijventerrein Rithmeesterpark 2: Participatie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
090 094	De indiener stelt dat bij de procedure aangaande het bedrijventerrein Rithmeesterpark 2 zienswijzen worden gedeeld waar niets mee wordt gedaan. Er zijn inspraaksessies en presentaties waar vragen niet beantwoord worden.	De contour van het Zoekgebied voor nieuwe werkterreinen en nieuwe natuur wordt aangepast naar aanleiding van de vele zienswijzen. De zuidgrens van Rithmeesterpark fase 2 komt in de vast te stellen omgevingsvisie,	Aanpassing tekst Het gebiedsperspectief voor 't Hout/Rithmeesterpark fase 2 is losgekoppeld van de Omgevingsvisie.

		verder van het beekdal van de Aa of Weerij en de Trippelenberg vandaan te liggen. In het traject van het gebiedsperspectief voor 't Hout/Rithmeesterpark fase 2 hebben pas enkele oriënterende gesprekken plaatsgevonden. Het gebiedsperspectief wordt losgekoppeld van het traject van de omgevingsvisie. Dit gebiedsperspectief wordt later aan de raad aangeboden ter vaststelling. Bij de verdere uitwerking hiervan wordt de participatieleidend van de gemeente gehanteerd, alsmede de formele inspraakprocedures betreffende het bestemmingsplan.	Aanpassing kaart Op de hoofdkaart van de vast te stellen Omgevingsvisie is de contour van het 'zoekgebied nieuw werkterrein en nieuwe natuur' voor de locatie 't Hout /Rithmeesterpark fase 2 verkleind. De ondergrens van het zoekgebied is naar het noorden opgeschoven, zodat deze verder van het beekdal van de Aa of Weerij en de Trippelenberg vandaan ligt.
--	--	--	--

Bedrijventerrein Rithmeesterpark 2: Interim Verordening Ruimte

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
159	Indieners stellen dat de ontwikkelingen in 't Hout in strijd zijn met de Interim Omgevingsverordening.	Op dit moment geldt de Interim Verordening Ruimte, maar per 1 juli 2022 treedt de Omgevingsverordening in werking (gelijktijdig met de inwerkingtreding van de Omgevingswet). Bij verdere uitwerking van de Omgevingsvisie Breda 2040 in concrete bestemmings- of omgevingsplannen gelden de regels van de Omgevingsverordening. In de ontwerp-Omgevingsverordening komen de gebieden voor (duurzame) verstedelijking afweegbaar te vervallen. Stedelijke ontwikkelingen dienen voortaan op basis van een integrale beschouwing (diep, rond, breed) tot stand te komen. Deze aanpak zal de gemeente hanteren bij de verder uitwerking van de plannen in 't Hout.	Aanpassing tekst De tekst over de Omgevingsvisie Brabant is aangepast en aangevuld met onderstaande tekst: Op dit moment geldt de Interim Verordening Ruimte, maar per 1 juli 2022 treedt de Omgevingsverordening in werking (gelijktijdig met de inwerkingtreding van de Omgevingswet). Bij verdere uitwerking van de Omgevingsvisie Breda 2040 in concrete bestemmings- of omgevingsplannen gelden de regels van de Omgevingsverordening. In de ontwerp-Omgevingsverordening komen de gebieden voor (duurzame) verstedelijking afweegbaar te vervallen. Stedelijke ontwikkelingen dienen voortaan op basis van een integrale beschouwing (diep, rond, breed) tot stand te komen. Deze aanpak zal

			de gemeente hanteren bij de verder uitwerking van de plannen in 't Hout. Aanpassing kaart Geen
--	--	--	---

Bedrijventerrein Rithmeesterpark 2: Begrenzing gebied

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
088 090 103 159	Indieners verzoeken om de huidige planbegrenzing van Rithmeesterpark 2 te behouden, zoals opgenomen in de Structuurvisie 2030. Deze grens borgt een goede overgang naar het landelijk gebied en de landelijke kwaliteit. Een blijvende groene invulling van Rithmeesterpark in plaats van een bedrijvenlocatie. De afweging waarom uitbreiding/ verplaatsing naar het zuiden noodzakelijk is ontbreekt in de Omgevingsvisie. Indieners geven aan dat vergroten van het gebied ongewenst is omdat de verbinding van de boerderij met de Trippelenberg verloren gaat. Bovendien wordt door bedrijfsactiviteiten zo de rust in de ecologische verbindingzone benadeeld.	De contour van het zoekgebied voor nieuwe werkterreinen en nieuwe natuur wordt aangepast naar aanleiding van de vele zienswijzen. De zuidgrens van Rithmeesterpark fase 2 komt in de vast te stellen Omgevingsvisie, verder van het beekdal van de Aa of Weerij en de Trippelenberg vandaan te liggen. Het is echter niet haalbaar om de grens uit de Structuurvisie 2030 te hanteren, gezien het feit dat er beschermde diersoorten zijn aangetroffen in het plangebied dat was opgenomen in de Structuurvisie. De bestaande bosjes moeten worden gehandhaafd en er moet meer afstand worden gehouden tot deze bosjes. De contouren van het plangebied zijn hierop aangepast.	Aanpassing tekst Het gebiedsperspectief voor 't Hout/Rithmeesterpark fase 2 is losgekoppeld van de Omgevingsvisie. Aanpassing kaart Op de hoofdkaart van de vast te stellen Omgevingsvisie is de contour van het 'zoekgebied nieuw werkterrein en nieuwe natuur' voor de locatie 't Hout /Rithmeesterpark fase 2 verkleind. De ondergrens van het zoekgebied is naar het noorden opgeschoven, zodat deze verder van het beekdal van de Aa of Weerij en de Trippelenberg vandaan ligt.

Ontwikkelingsperspectief Breda Zuid- West

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
090 103 125 151	Indieners zijn het niet eens met de uitgangspunten van het Ontwikkelingsperspectief Breda Zuid- West. Het ontbreekt aan een samenhangend perspectief en er wordt niet ingegaan op de werkelijke knelpunten van het gebied.	De contour van het Zoekgebied voor nieuwe werkterreinen en nieuwe natuur wordt aangepast naar aanleiding van de vele zienswijzen. De zuidgrens van Rithmeesterpark fase 2 komt in de vast te stellen Omgevingsvisie, verder van het beekdal van de	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Op de hoofdkaart van de vast te stellen Omgevingsvisie is de contour van het

		Aa of Weerijns en de Trippelenberg vandaan te liggen. In het traject van het gebiedsperspectief voor 't Hout/Rithmeesterpark fase 2 hebben pas enkele oriënterende gesprekken plaatsgevonden. Het gebiedsperspectief wordt losgekoppeld van het traject van de Omgevingsvisie. Dit gebiedsperspectief wordt later aan de raad aangeboden ter vaststelling. Bij de verdere uitwerking hiervan wordt de participatieleidraad van de gemeente gehanteerd, alsmede de formele inspraakprocedures betreffende het bestemmingsplan.	'zoekgebied nieuw werkterrein en nieuwe natuur' voor de locatie 't Hout /Rithmeesterpark fase 2 verkleind. De ondergrens van het zoekgebied is naar het noorden opgeschoven, zodat deze verder van het beekdal van de Aa of Weerijns en de Trippelenberg vandaan ligt. Het gebiedsperspectief voor 't Hout/Rithmeesterpark fase 2 is losgekoppeld van de Omgevingsvisie.
--	--	---	---

Ontwikkelingsperspectief Breda Zuid- West en participatie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
090 094 103	Indieners willen graag in gesprek om gezamenlijk met alle belanghebbenden tot een integrale gebiedsvisie voor Breda Zuid- West te komen.	In het traject van het gebiedsperspectief voor Breda Zuid-West hebben pas enkele oriënterende gesprekken plaatsgevonden. Het gebiedsperspectief wordt losgekoppeld van het traject van de Omgevingsvisie. Bij de verdere uitwerking hiervan wordt de participatieleidraad van de gemeente gehanteerd, alsmede de formele inspraakprocedures betreffende het bestemmingsplan.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerreinen en Landschap 't Hout

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
103 122 125 150	Indieners verzoeken om het behoud en versterken van het erfgoed ter plaatse van het landschap 't Hout en de daaromheen gelegen gebieden. Om de waarden van 't Hout en het cultuurhistorisch leefgebied van haar bewoners ook voor de toekomst veilig te zetten de belangenvereniging 't Hout in op drie thema's:	Het Besluit ruimtelijke ordening verplicht gemeenten bij het opstellen van een bestemmingsplan de aanwezige cultuurhistorische waarden te benoemen en planologisch te beschermen. Daarom is cultuurhistorie nadrukkelijk betrokken bij de gebiedsvisie voor 't Hout.	Aanpassing tekst Het gebiedsperspectief voor 't Hout/Rithmeesterpark fase 2 is losgekoppeld van de Omgevingsvisie. Aanpassing kaart Op de hoofdkaart van de vast te stellen Omgevingsvisie is de contour van het

	1. Verbinden: 't Hout dient verbonden te worden via ecologische verbindingzones met de stad en periferie 2. Versterken: uw visie op ecologie (m2 nieuw werkterrein = m2 nieuwe natuur) is onvoldoende voor deze versterking. Indieners verwachten hierop een aanpassing. 3. Verduurzamen: Verduurzaam het cultuurhistorisch leefgebied van 't Hout wat strikt noodzakelijk is vanwege de druk op het cultuurhistorische leefgebied door het geprojecteerde ecologische werkterrein (Rithmeesterpark 2).	De gemeente Breda is echter van mening dat het beschermen van cultuurhistorische waarden niet betekent dat er geen ontwikkelingen in het gebied kunnen plaatsvinden. Dit strookt ook niet met het landelijke erfgoedbeleid. Daarnaast streeft de erfgoedsector ernaar om op termijn potentieel nieuw erfgoed te verwelkomen. Zo worden aan relatief recente toevoegingen in het gebied, zoals het voormalige hoofdkantoor van de Esso, inmiddels ook hoge cultuurhistorische waarden toegedicht en zullen zelfs als monument beschermd worden. 't Hout wordt via diverse ecologische verbindingzones en natuurgebieden verbonden met de stad en de periferie. Het beekdal van de Aa of Weerijss bestaat voor het overgrote deel uit natuurgebied en ook de Turfvaart zal worden ingericht als ecologische verbindingzone. De contour van het Zoekgebied voor nieuwe werkterreinen en nieuwe natuur wordt aangepast naar aanleiding van de vele zienswijzen. De zuidgrens van Rithmeesterpark fase 2 komt in de vast te stellen Omgevingsvisie, verder van het beekdal van de Aa of Weerijss en de Trippelenberg vandaan te liggen.	'zoekgebied nieuw werkterrein en nieuwe natuur' voor de locatie 't Hout /Rithmeesterpark fase 2 verkleind. De ondergrens van het zoekgebied is naar het noorden opgeschoven, zodat deze verder van het beekdal van de Aa of Weerijss en de Trippelenberg vandaan ligt.
--	--	---	---

Entree 't Hout

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
103 150	Indieners verzoeken om de entree naar de Dr. Batenburglaan en Houtakkerstraat te revitaliseren. Ze zijn van mening dat het 'rafelrandje' bij 't Hout heeft kunnen ontstaan door onder andere de ongecontroleerde depotfunctie op de kruising Graaf Engelbertlaan	Dit aspect heeft geen borging in de Omgevingsvisie. Wij zullen dit onderwerp doorzetten naar de Afdeling Wijkzaken.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	en Houtakkerstraat, de deels verlaten snelweg tussen de kruising Graaf Engelbertlaan en Dr. Batenburglaan/Houtakkerstraat, de overlast van het autogebonden bedrijventerrein Graaf Engelbertlaan. Dit trekt schemerig en nachtelijk publiek aan.		
--	--	--	--

Buitengebied de Rith

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
125 138 151	Indieners vragen om aandacht voor alles wat er speelt in het buitengebied in het algemeen en voor het buitengebied de Rith in het bijzonder. Het buitengebied is meer dan de agrarische gebieden. Het is ook natuurgebied, recreatiegebied, niet agrarische bedrijvigheid, buurtschappen enz. In de visie is te weinig aandacht voor samenhang van de verschillende aspecten van het buitengebied.	In de vast te stellen omgevingsvisie is de tekst over Vitaal buitengebied aangevuld met de overige functies in het buitengebied zoals recreatie, wonen en werken (naast landbouw).	Aanpassing tekst In de paragraaf Vitale natuur & landschap onder het kopje Vitaal buitengebied is toegevoegd: Overige functies in het buitengebied De vitaliteit van het buitengebied wordt bepaald door de dynamiek tussen functies als landbouw, andere vormen van werken, wonen, recreëren etc. en de draagkracht van natuur en landschap. Het buitengebied biedt prachtige locaties en landschappen waar mensen graag verblijven en recreëren. Wandelen ,fietsen (zowel recreatief als sportief op de (race)fiets en de mountainbike) en hardlopen zijn veel voorkomende activiteiten. Dit gegeven biedt kansen voor ondernemers in het buitengebied (faciliteiten, horeca), maar kan ook hinder geven voor de natuur en degenen die er wonen en werken. Belangrijk is om op die manier het buitengebied te benutten, dat er een mooi evenwicht bestaat tussen genieten en het behoud van de belangrijke kwaliteiten van het buitengebied. Optimaliseren van routenetwerken, werken aan verkeersveiligheid, het bieden van

			kansen voor ondernemers op het gebied van bijvoorbeeld horeca of dagrecreatieve/verblijfsrecreatieve voorzieningen en dit koppelen aan de beleving van natuur, landschap en cultuurhistorie is belangrijk en biedt kansen. Daarnaast stimuleert dit een gezonde levensstijl voor onze inwoners. Aanpassing kaart Geen
--	--	--	--

Buitengebied de Rith en de Lagenbenadering

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
138 151	Indieners geven aan dat in de Lagenbenadering de Rith niet als cultuurhistorisch waardvol gebied gezien. Hierdoor worden de waarden (cultuurhistorie, natuur en biodiversiteit) van het gebied in de Omgevingsvisie onvoldoende beschermd en geen recht gedaan.	In de Lagenbenadering is het volgende opgenomen: De landschappen waar geen ruilverkaveling heeft plaats gevonden zijn nog zeer karakteristiek en hebben een hoge belevingswaarde. De kleinschalige landschappen van De Rith, het Hoeveneind en de Landschappelijke Driehoek kennen, evenals de beekdalen een hoge belevingswaarde doordat veel karakteristieke elementen bewaard zijn gebleven. Tevens is De Rith opgenomen op bijbehorende kaart als cultuurhistorisch waardevol landschap. In de vast te stellen Omgevingsvisie wordt ter verduidelijking de Erfgoedkaart opgenomen in de Lagenbenadering. Hier staan de cultuurhistorische waarden op verbeeld.	Aanpassing tekst In de vast te stellen Omgevingsvisie wordt ter verduidelijking de Erfgoedkaart opgenomen in de Lagenbenadering (bijlage bij de Omgevingsvisie). Hier staan de cultuurhistorische waarden op verbeeld. Aanpassing kaart Geen

6.5 Bedrijventerrein Steenakker Noord

Bedrijventerrein Steenakker Noord: Algemeen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
012 026	Het is voor de indiener niet duidelijk of Steenakker-Noord in de nieuwe plannen als bedrijventerrein, als kantorenpark of als natuurstrook in het kader van de groenverbinding tussen 'Liesbos en Haagse Beemden, zoals beschreven in het ontwerp 'Structuur Visie Breda 2030', wordt aangemerkt. Op pagina 41 van het ontwerp Omgevingsvisie Breda maart 2021 staat in een tabel vermeld: 'Huidige BP ruimte Steenakker-noord: 40.000: Streven Schrappen Steenakker-Noord 40.000'. Het is de indiener niet duidelijk wat dit nu inhoudt. Is dit een wijziging van kantorenpark naar groenvoorziening of naar een bedrijvenpark? De indiener leest in de Omgevingsvisie dat er in het Officepark Steenakker 20.000 m2 extra kantoorruimte wordt toegevoegd. Het is de indiener niet duidelijk of het hier gaat om het huidige gebied aan de Noordzijde van de huidige Backer en Ruebweg.	Steenakker-Noord heeft in het vigerende bestemmingsplan Steenakker de aanduiding: 'kantoren'. Deze zal worden omgezet naar bedrijventerrein. De 40.000 m2 kantoren wordt geschrapt uit het bestemmingsplan. Bij de uitwerking van de plannen wordt de participatieleidraad gevolgd en ook formele inspraakprocedures komen aan de orde. Hierin alle genoemde opmerkingen meenemen. In de visie staat niet dat 20.000 m2 kantoren wordt toegevoegd. De bestemmingsplancapaciteit wordt niet geschrapt. Dat doen we om de mogelijkheid op lange termijn open te houden.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Op de kaart 'Ontwikkelingsrichting bestaande werklocatie' is Steenakker Noord toegevoegd als bestaande kantoorlocatie die als ontwikkelingsrichting bedrijventerrein krijgt. De kaart 'Ontwikkelingsrichting bestaande werklocatie' maakt geen integraal onderdeel meer uit van de Omgevingsvisie, maar wordt als apart beleids- en toetsingskader (gelijktijdig met de Omgevingsvisie) aangeboden aan de raad ter vaststelling.

Bedrijventerrein Steenakker Noord: Natuur

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
012	Uitbreiding bedrijventerrein Steenakker-Noord zal volgens de indiener leiden tot een afname van groen, met als gevolgen: 1. Reductie van woongenot; 2. Waardevermindering van huizen.	De aangehaalde aspecten zijn nog niet aan de orde op het niveau van de Omgevingsvisie. Bij de concrete planuitwerking worden deze aspecten wel meegenomen en gewogen. De omwonenden zullen hierbij worden betrokken conform de gemeentelijke participatieleidraad en vanzelfsprekend worden de formele procedures die betrekking hebben op het bestemmingsplan en omgevingsvergunningen ook doorlopen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerrein Steenakker Noord: Positie wijk

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
012 026	Indieners stellen dat het realiseren van een Ongedeeld Breda door samen te zorgen voor krachtige wijken en het verbeteren van de verbindingen tussen wijken niet voor het woongebied Steenakker lijkt te gelden. De wijk Steenakker sluit nergens op aan en wordt door de uitgangspunten van de Omgevingsvisie verder geïsoleerd. Uitbreiding bedrijventerrein Steenakker-Noord zal volgens de indiener leiden tot eilandvorming en afsluiting van omliggende wijken.	De opgave om een Ongedeeld Breda te realiseren heeft betrekking op de gehele gemeente, op stedelijk en landelijk gebied, op woon- en werkgebieden. Dus ook bij het realiseren van werkerreinen doen we dat op een wijze die bijdraagt aan een ongedeeld Breda. Een van de fysieke aandachtspunten voor Steenakker zijn de verbindingen naar de Haagse Beemden, Prinsenbeek en Princenhage. De 'wijk – wijk verbinding' op de kaart die Prinsenbeek, Steenakker en de Haagse Beemden verbindt, verbeeldt dit. Ook de linten in Steenakker zijn opgenomen in de kaart onder de legenda 'Vitale linten' en er wordt ingezet op het behoud van spoorovergangen in het stedelijk gebied. Op deze manier dragen we zorg voor een goede aanhechting van Steenakker in de stad.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerrein Steenakker Noord: Mobiliteit

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
012 026	Indieners vrezen voor een toename van meer verkeer met de komst van meer bedrijvigheid in Steenakker Noord. Dit leidt tot drukte, verslechtering van de verkeersveiligheid en geluidsoverlast van verkeer, slechte luchtkwaliteit en verslechtering van de gezonde leefomgeving. Met name de spoorwegovergang aan de Gageldonkseweg is nu al gevaarlijk.	Wij herkennen en erkennen de gevaarlijke situatie bij spoorwegovergangen aan de Gageldonkseweg en aan de Steenakkerstraat. Dit staat al genoemd in de recent door de raad vastgestelde Mobiliteitsvisie. We zijn in gesprek met ProRail over de aanpak, zowel met kortetermijnmaatregelen als op structureel niveau. Dit laatste zien wij het liefst in de vorm van een ongelijkvloerse kruising. Dit mede in verband met de aanleg van de snelfietsroute tussen Breda, Prinsenbeek en Zevenbergen en de totale verkeers-ontsluiting van dit gebied, vanwege de voorgestane ruimtelijke	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

		ontwikkeling van Steenakker. Ook de toenemende intensiteiten op de spoorlijn zelf vormen aanleiding voor een structurele ingreep. De overige aangehaalde aspecten in relatie tot een nieuw bedrijventerrein zijn nog niet aan de orde op het niveau van de Omgevingsvisie. Bij de concrete planuitwerking worden deze aspecten wel meegenomen en gewogen. De omwonenden zullen hierbij worden betrokken conform de gemeentelijke participatieleidraad en vanzelfsprekend worden de formele procedures die betrekking hebben op het bestemmingsplan en omgevingsvergunningen ook doorlopen.	
--	--	--	--

Bedrijventerrein Steenakker Noord: Gezondheid

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
026	Indieners geven aan dat het realiseren van een bedrijventerrein bij Steenakker niet strookt met de uitgangspunten van de visie van een gezonde leefomgeving, met dagelijkse voorzieningen nabij en met toegang tot groen.	Bij de nadere inrichting van dit stuk bedrijventerrein worden de aspecten van een gezonde leefomgeving meegenomen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerrein Steenakker Noord: Tegenstrijdige uitgangspunten

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
026	Indieners geven aan dat de Omgevingsvisie tegenstrijdige uitgangspunten heeft voor de locatie Steenakker. Het gebied wordt in de Omgevingsvisie aangeduid als zoekgebied nieuw werkterrein, ecologische verbindingzone tussen Liesbos en Landgoederenzone Haagse Beemden en veelzijdig historisch lint. In de aparte visie over de noordelijke rondweg staat op de kaart aangegeven dat Steenakker een park wordt. In de MER staat dit gebied aangegeven als nieuwe	Ten behoeve van de vast te stellen visie hebben we gelet op meer eenduidigheid in het kaartmateriaal. Steenakker-Noord is in de vast te stellen visie aangeduid als om te zetten werkterrein (van kantoren naar bedrijven). Binnen deze ontwikkeling wordt ook ruimte gezocht voor een ecologische verbinding tussen Liesbos en Landgoederenzone Haagse Beemden.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Op de kaart 'Ontwikkelingsrichting bestaande werklocatie' is Steenakker Noord toegevoegd als bestaande kantoorlocatie die als ontwikkelingsrichting bedrijventerrein krijgt.

	werklocaties maar ook als bestaand woonmilieu. Op alle kaarten is slechts één functie consistent en dat is de functie als ecologische verbindingszone. Dit staat haaks op de eerder gedane toezeggingen om de woonfunctie bij Steenakker te versterken.	De bestaande woningen aan het veelzijdige en vitale historische lint maken geen onderdeel uit van de aanduiding nieuw werkterrein. De woonfunctie, vitaliteit en cultuurhistorische waarden worden behouden en waar mogelijk versterkt.	De kaart 'Ontwikkelingsrichting bestaande werklocatie' maakt geen integraal onderdeel meer uit van de Omgevingsvisie, maar wordt als apart beleids- en toetsingskader (gelijktijdig met de Omgevingsvisie) aangeboden aan de raad ter vaststelling.
--	--	--	--

Bedrijventerrein Steenakker Noord: Cultuurhistorie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
026	Indiener geeft aan dat er bij de plannen geen rekening is gehouden met de cultuurhistorische waarden van het gebied en de aanwezige (agrarische) rijksmonumenten, waaronder het agrarische rijksmonument van de indiener. Er moet meer afstemming met de omgeving plaatsvinden.	Bij de nadere uitwerking van Steenakker-Noord wordt rekening gehouden met de cultuurhistorische waarden en rijksmonumenten. Bij de verdere planvorming van de ontwikkelingen is de door de raad vastgestelde participatieleidraad van toepassing.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

6.6 Bedrijventerrein Overige locaties

Bedrijventerrein Posthoorn

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
001	Indiener wil graag weten wat de aanduiding 'versterken werkterrein' die op de bedrijvenlocatie Posthoorn (strook tussen noordelijke rondweg en de Posthoorn) zit, inhoudt en hoe dit samenhangt met de huidige woonfunctie.	In de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie zijn de eerdere twee kaarten samengevoegd tot één kaart. Posthoorn staat hier aangeduid als een gebied dat overwegend bedoeld is voor werken en het lint als een gebied dat overwegend bedoeld is voor wonen. De grenzen en vlakken in de kaart van de Omgevingsvisie hebben geen rechtsstatus en heeft geen gevolgen voor rechten die het bestemmingsplan nu biedt.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart In de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie zijn de eerdere twee kaarten samengevoegd tot één kaart. Posthoorn staat hier aangeduid als een gebied dat overwegend bedoeld is voor werken en het lint als een gebied dat overwegend bedoeld is voor wonen.

Bedrijventerrein Oosterhoutseweg: Toekomstbestendigheid

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
112	Indieners verzoeken de gemeente Breda het bedrijventerrein Oosterhoutseweg/Heistraat aan te merken als herstructureringsgebied. Dit om te voldoen aan de doelstellingen vanuit het Rijk en de Provincie en daarmee gecombineerd de bevinding dat verouderde bedrijventerreinen vaak niet klaar zijn voor de eisen van de toekomst.	In de Omgevingsvisie is opgenomen dat de gemeente alle werklocaties toekomstbestendig wil maken. Gezien de omvang van deze opgave zal hier lange tijd overheen gaan, maar het bedrijventerrein in Teteringen zal ook aan de beurt komen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerrein Oosterhoutseweg: In relatie tot wonen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
068	Eigenaren van de bedrijven aan de Oosterhoutseweg 137 verzoeken de gemeente Breda om de mogelijkheid tot transformatie naar wonen te onderzoeken voor dit bedrijventerrein. Hierbij moeten de gevestigde bedrijven de mogelijkheid krijgen zich op een andere groei-locatie kunnen vestigen.	De gemeente gaat niet mee in het voorstel om dit terrein te transformeren naar een woonfunctie. De gemeente vindt het belangrijk dat ook in de kern Teteringen een werklocatie beschikbaar blijft waar bedrijven zich kunnen vestigen, net zoals in de andere dorpskernen het geval is.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Bedrijventerrein in Ulvenhout

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
067	Indieners zien op de kaart Ontwikkelingsrichting bestaande werklocaties geen uitbreidingsmogelijkheden voor bedrijventerrein	In Ulvenhout zetten we in op behoud van de bestaande bedrijvenlocaties en zien we geen	Aanpassing tekst In hoofdstuk 2, in de paragraaf Ongedeeld Breda, van de vast te stellen Omgevingsvisie

	in en rond Ulvenhout. Indieners zijn van mening dat de schaarse gronden die er zijn in en rond Ulvenhout gebruikt moeten worden voor kleinschalige woningbouw en duurzaamheid.	mogelijkheden voor uitbreiding van Ulvenhout met bedrijventerreinen. Indien mogelijk en passend zullen we meewerken aan (kleinschalige) ontwikkelmogelijkheden voor woningbouw in en rond Ulvenhout.	is een passage toegevoegd over woningbouwontwikkelingen in Ulvenhout: In Ulvenhout maken we woningbouw mogelijk aan de Slotlaan. Daarnaast blijven we zoeken naar nieuwe mogelijkheden voor de bouw van woningen, zowel binnen de bestaande woningvoorraad als door nieuwbouw van woningen Aanpassing kaart Geen
--	--	---	---

Bedrijvenstrook Koele Mei

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
087	Indieners willen graag zien dat de industriestrook Koele Mei/Smalle reep drastisch wordt geherstructureerd of verplaatst naar een nieuw in te richten industriegebied in de omgeving van de Frankenthalerstraat. Indieners verzoeken om het vrijgekomen gebied in te richten voor groen en wonen.	Zoals voor alle bestaande bedrijventerreinen, willen we ook de bedrijvenstrook Koele Mei inzetten op het toekomstbestendig maken ervan. Aangezien dat een hele grote opgave is op stedelijk niveau, kan nu niet worden aangegeven wanneer daar mee wordt gestart. Verplaatsing van deze functie naar een ander gebied is niet aan de orde, gezien de schaarste aan goede plekken die er nu al is. Bovendien willen wij buurt- en wijkwerkterreinen behouden voor de wijken. Werken moet ook dicht bij het wonen kunnen plaatsvinden. Overigens zouden wij zeker niet willen spreken van een industriestrook. De ontwikkelingsrichting voor deze strook is gemengd: bedrijven, kantoren en voorzieningen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

7. Zienswijzen thema: Hoogstedelijk karakter

7.1 Hoogstedelijk karakter: Algemeen

Status Hoogbouwvisie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
073 128 159	Indieners vragen naar de status van de Hoogbouwvisie. Moet de hoogbouwvisie Breda gezien worden als bijlage bij deze ontwerp Omgevingsvisie of als apart programma?	De hoogbouwvisie is losgekoppeld van de Omgevingsvisie en wordt als separaat besluit voorgelegd aan de raad. Dit betekent dat de hoogbouwvisie geen integraal onderdeel uitmaakt van de Omgevingsvisie, maar als een thematische beleidsuitwerking van de Omgevingsvisie aan de raad ter vaststelling wordt aangeboden.	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie De hoogbouwvisie wordt in de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie alleen nog maar op hoofdlijnen behandeld. In de Omgevingsvisie is de tekst aangepast en de kaart verwijderd. De aangepaste tekst staat in 'Onze doelen', 'Bouw van 25.000 woningen'. Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie Geen Aanpassing kaart Geen

Leesbaarheid Hoogbouwvisie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
156	Indieners geven aan dat de kaarten, legenda en termen in de hoogbouwvisie verduidelijkt moeten worden om de leesbaarheid te vergroten.	De hoogbouwvisie is abstract van aard zo ook de bijbehorende kaartbeelden. De notaties op de kaart geven daarom geen exacte positie weer maar zijn een indicatie daar waar, vanuit een in de visie opgenomen motief/doel hoogbouw voorstelbaar wordt geacht. Een meer gedetailleerde kaart past niet bij de opzet van de visie. Echter de kaart en bijbehorend legenda's worden op een aantal aspecten aangepast om de leesbaarheid en de 'bedoeling' te verduidelijken.	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie Zowel de kaarten als de legenda's worden aangepast ter verduidelijking en precisering. Aanpassing kaart Geen

De keuze voor groei en een hoogstedelijk karakter

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
162 232	Indieners geven aan dat in de Omgevingsvisie duidelijk wordt gekozen voor groei en hoogstedelijk karakter. Indieners realiseren zich dat deze keuze voor een belangrijk deel voortvloeit uit demografische en sociaaleconomische ontwikkelingen en daarmee een minder vrije keuze vormt als in de Omgevingsvisie naar voren komt. Het siert het college dat ze in deze ontwikkelingen kansen zien voor stad. Verstedelijking, verdichting en hoogbouw kennen echter ook negatieve kanten, zoals een grotere concurrentie voor het gebruik van de schaarse ruimte, een intensiever gebruik van de publieke ruimte, toename verkeersdruk en gevoelens van vervreemding bij bewoners. Het verdient aanbeveling dat er in de Omgevingsvisie meer aandacht komt voor deze schaduwkanten van de gemaakte keuzes.	De Omgevingsvisie geeft een abstracte koers en ambitie weer die in de diverse aanvullende kaders worden uitgewerkt. De hoogbouwvisie is een nadere thematische uitwerking van de Omgevingsvisie. In de hoogbouwvisie is daarom hoogbouw geplaatst in de context van Breda door hoogtes voor te stellen die als passend worden gezien en door deze te plaatsen daar waar ze een bijdrage leveren aan een bepaald doel en/of ambitie. Dit in tegenstelling tot het huidige beleid waar hoogbouw overal in de stad, tot 40m mogelijk is, buiten het beschermd stadsgezicht en het buitengebied. Ook wordt in de hoogbouwvisie, aan de hand van thema's, aangegeven aan welke aspecten er aandacht besteedt moet worden bij het realiseren van hoogbouw. Deze aspecten en dus de effecten op de leefomgeving worden bij ieder hoogbouwinitiatief in een regulier planontwikkelingstraject onderzocht en beoordeeld door de gemeente. De verdieping en motivering van deze kaders vindt plaats op het niveau van de planvorming. Tijdens de planvorming vindt een integrale afweging plaats van de diverse relevante thema's met als doel het creëren van een goede en prettige leefomgeving. Daaraan ten grondslag ligt onder andere de dan geldende wet- en regelgeving. Demografische ontwikkelingen zijn de basis voor de groei van de stad. De provinciale prognoses houden tenminste rekening met een groei van	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie De hoogbouwvisie wordt in de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie alleen nog maar op hoofdlijnen behandeld. In de Omgevingsvisie is de tekst aangepast en de kaart verwijderd. De aangepaste tekst staat in 'Onze doelen', 'Bouw van 25.000 woningen'. Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie Geen Aanpassing kaart Geen

		circa 9000 woningen de komende 10 jaar. Dit vraagt inderdaad om het maken van goede afwegingen maar ook het doen van investeringen om de leefbaarheid van de stad op orde te houden. De omgevingsvisie is een abstracte weergave van de keuzes en de wijze waarop tegen deze groei gekeken wordt.	
--	--	---	--

Behoeftte hoogbouw

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
156 162 232	Indieners betwijfelen of hoogbouw wel aansluit bij de (mede door Corona gewijzigde) woonbehoefte en wensen van bewoners. Ook zijn indieners van mening dat uit de hoogbouwvisie onvoldoende de beweegredenen voor hoogbouw blijkt.	Wonen in hoogbouw is niet voor elke bewoner en/of doelgroep gewenst. Vandaar dat diverse soorten woningen worden gerealiseerd. Hoogbouw biedt nieuwe mogelijkheden op het gebied van wonen, werken en recreatie, in afzonderlijke vorm én in combinatie met elkaar. De combinatie van dichtheid van bebouwing, mengen van functies en hoogbouw vormen de basis ingrediënten voor hoogstedelijkheid. Hierin spelen ze een rol in het creëren van stedelijke allure en het realiseren van intensief ruimtegebruik. Hoogbouw levert daarmee een bijdrage aan, bijvoorbeeld het versterken van Breda als internationaal knooppunt. Ook draagt hoogbouw bij aan een Veerkrachtig Breda, bijvoorbeeld door het bieden van nieuwe soorten woningen. Daarnaast vergroot hoogbouw in regionaal verband de verscheidenheid aan woon- en werkmilieus. Op deze manier draagt hoogbouw draagt bij aan een Sterk en Veerkrachtig Breda.	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie De hoogbouwvisie wordt in de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie alleen nog maar op hoofdlijnen behandeld. In de Omgevingsvisie is de tekst aangepast en de kaart verwijderd. De aangepaste tekst staat in 'Onze doelen', 'Bouw van 25.000 woningen'. Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie Geen Aanpassing kaart Geen

Meer hoogbouw toestaan

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
072	Indieners constateren dat opnieuw wordt gekozen voor het beperkt toestaan van hoogbouw in de stad. Indieners zijn van mening dat Breda hierdoor de kans mist om in de stedenrij van Brabant een grootstedelijk imago te realiseren.	In de structuurvisie 2030 is reeds gekozen voor een compacte stad benadering onder andere om de relatie tussen stad en buitengebied te behouden en te beschermen. Deze keuze is tevens de onderlegger geweest voor de Omgevingsvisie 2040. Het grootste deel van de groei van de stad wordt dan ook binnen de contouren van de bestaande stad opgevangen. Gezien de verwachte groei wordt voorzien dat dit niet allemaal in een grondgebonden milieu gemaakt kan worden ook omdat de 'woonvraag' veranderd is. Om tevens gestalte te geven aan de grootstedelijke ambitie wordt op een aantal plekken hoogbouw voorgesteld. Breda is in de omstandigheid dat ze nog veel ruimte heeft om aan deze grootstedelijke ambities, binnenstedelijk te kunnen voldoen. Dit in tegenstelling tot veel andere steden in Nederlanden Brabant die de grenzen van hun mogelijkheden hebben bereikt. Dat betekent dat Breda de unieke gelegenheid heeft om de stad te verdichten zonder dat dit persé alleen in hoogbouw hoeft. Bij verdere uitwerking van de gebieds- en planontwikkelingen zal gezocht gaan worden hoe er een Bredaas evenwicht kan ontstaan tussen hoogbouw als middel ter verdichting en andere stedelijke vormen die eenzelfde maat van verdichtingsgraad kennen. Er is een wijdverbreid misverstand dat hoogbouw een meer verdichte vorm oplevert dan andere vormen. Breda heeft de luxe om daarin weloverwegen beslissingen te kunnen nemen. Hoogbouw kan ook vanwege andere aspiraties dan verdichting een onderdeel van verstedelijking vormen.	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie Geen Aanpassing kaart Geen

Hoogstedelijk karakter stad

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
086 099 101 103 106 111 118 120 150 156 162 167 175 176 196 202 203 205 207 208 214 215 216	Indieners zijn het niet eens met de keuze voor een hoogstedelijk karakter: • Hoogbouw past niet in de ruimtelijke structuur van de stad; • Horizonvervuiling; • Wegvallen van het dorpse karakter van de wijk; • Een uitgewerkte onderbouwing voor wenselijkheid van hoogbouw ontbreekt; • Hoogbouw heeft ecologisch gezien geen meerwaarde; • Hoogbouw maakt inbreuk op het cultuurhistorisch leefgebied; • De Visie Hoogbouw “Lef en iconisch op de juiste plek” uit februari 2021 is volgens de indiener strijdig met de uitgangspunten uit de Omgevingsvisie Breda 2040.	In de structuurvisie 2030 is reeds gekozen voor een compacte stad benadering onder andere om de relatie tussen stad en buitengebied te behouden en te beschermen. Deze keuze is tevens de onderlegger geweest voor de Omgevingsvisie 2040. Het grootste deel van de groei van de stad wordt dan ook binnen de contouren van de bestaande stad opgevangen. Gezien de verwachte groei wordt voorzien dat dit niet allemaal in een grondgebonden milieu gemaakt kan worden ook omdat de ‘woonvraag’ veranderd is. Om tevens gestalte te geven aan de grootstedelijke ambitie wordt op een aantal plekken hoogbouw voorgesteld. De hoogbouwvisie biedt een kader in de wijze waarop hoogbouw in de stad aan moet voldoen zonder daar direct een uitwerking aan te geven. Onderdeel van de afweging voor de fysieke leefomgeving over de wenselijkheid en inpasbaarheid van hoogbouw is: • een kader (bijvoorbeeld gebieds-perspectieven en stedenbouwkundige plannen) waarin gebiedsgericht, integraal afwegingen worden gemaakt over de inpassing van hoogbouw; • aangevuld met te onderzoeken aspecten die met name over hoogbouw (HEO) gaan. Daarbij worden effecten voor de directe omgeving op het gebied van cultuur, zichtlijnen, wind, bezonning etc. in beeld gebracht en integraal beoordeelt en middels een regulier planologisch traject vastgelegd in een bestemmingsplan of omgevingsplan. Hoogbouw maakt reeds onderdeel uit van de ruimtelijke structuur van de stad. Veelal nabij infrastructuur uit de jaren 60 of als solitaire initiatieven. De visie hoogbouw geeft een kader om gericht nieuwe	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie De hoogbouwvisie wordt in de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie alleen nog maar op hoofdlijnen behandeld. In de Omgevingsvisie is de tekst aangepast en de kaart verwijderd. De aangepaste tekst staat in ‘Onze doelen’, ‘Bouw van 25.000 woningen’. Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie De kaders ten aanzien van geluid, bezonning, zichtlijnen worden aangescherpt. In hoofdstuk 3 is het Hoogbouw Effect Onderzoek aangescherpt. Aanpassing kaart Geen

		hoogbouwlocaties aan de stad toe te voegen, onder andere om de groei van de stad te faciliteren of om bestaande delen van de stad sociaal/economisch te versterken. De wijze waarop de hoogbouw gestalte krijgt is onderdeel van de planontwikkelingen op de daarvoor aangewezen locaties. Met het aanwijzen van locaties waar hoogbouw, als onderdeel van een gebieds- of planontwikkeling, mogelijk is wordt hoogbouw voor andere delen van de stad niet meer als vanzelfsprekend gezien. Hoogbouw moet altijd in evenwicht zijn met de omgevingscontext, zo ook in het geval van de dorpen. De hoogbouwvisie geeft zowel een kader voor een potentiële plek, zoals het dorpshart/centrum, alsmede een afbakening in hoogte van maximaal 2x de hoogte die overwegend in de omgeving aanwezig. In de hoogbouwvisie is, in hoofdstuk 2, het thema duurzaamheid opgenomen. Hierbij zijn ook de ecologische potenties van hoogbouw aangegeven. Bij het opstellen en uitwerking van plannen, waar hoogbouw een onderdeel van uitmaakt, wordt hier aandacht voor gevraagd.	
--	--	---	--

Hoogbouw en leefbaarheid wijken

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
046 162 232	Indieners spreken hun zorgen uit over verschillende leefbaarheidsaspecten in hoogstedelijke, dichtbebouwde wijken.	Dat hoogstedelijke, dichtbebouwde wijken zeer leefbaar kunnen zijn is te zien in vele steden, binnen en buiten Nederland. Bij de uitwerking van plannen voor hoogstedelijke, dichtbebouwde wijken wordt vanzelfsprekend, net als bij andere plannen, rekening gehouden met de leefbaarheid. Deze aspecten komen bij de uitwerking aan de orde.	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie Een aantal thema's die over leefbaarheid gaan, zijn aangescherpt in de hoogbouwvisie zoals ten aanzien van zicht, geluid en bezonning. Aanpassing kaart Geen

Hoogbouw aan de rand van de stad

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
046 162 232	Indieners spreken zich uit tegen hoogbouw aan de rand van de stad. Hoogbouw aan de randen geeft een te harde afsluiting van de natuur, de beleving van de natuur wordt minder.	Het hoogbouwbeleid van Breda zet in op verschillende doelen, waaronder het doel om een herkenbare stad zijn op knooppunten. Daarom wordt ruimte geboden voor hoogbouw bij de aansluitingen van de zuidelijke en noordelijke rondweg op de snelwegen. Per hoogbouwinitiatief zal nader gekeken worden hoe de hoogbouw het beste ingepast kan worden in de omgeving, ook in relatie tot het groen en de natuur in de directe omgeving.	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie Geen Aanpassing kaart Geen

Hoogbouw en kaders

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
175	In de Hoogbouwvisie Breda staan de negatieve effecten van hoogbouw beschreven en dat er onderzoeken gedaan moeten worden om deze in kaart te brengen. Wat indiener nergens terug kan vinden is hoeveel negatieve gevolgen de gemeente acceptabel acht.	Hoogbouw kan niet los gezien worden van de locatie. Bij planontwikkeling wordt altijd gestreefd naar een goede fysieke leefomgeving. Dit wordt bereikt als sociale, ruimtelijke en functionele aspecten zodanig zijn geordend, dat er een prettige, aantrekkelijke en veilige leefomgeving ontstaat. Vanuit de hoogbouwvisie wordt aanvullend op de reguliere planontwikkeling een hoogbouw effect onderzoek gevraagd om specifieke effecten van hoogbouw inzichtelijk te maken. Al deze aspecten worden als onderdeel van het reguliere planproces beoordeeld vanuit de zorg voor een goede fysieke leefomgeving. Al deze aspecten komen (ook) aanbod bij het opstellen van het juridische kader, (bestemmingsplan of omgevingsplan). Voor sommige thema's geleden wet- en regelgeving, zoals de diverse milieuthema's,	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie In de hoogbouwvisie worden ten aanzien van de aspecten, zicht, geluid en bezonning aanscherpingen gedaan. Daarnaast wordt hoofdstuk 3, Hoogbouw Effect Onderzoek (HEO) eveneens aangescherpt en verduidelijkt ten opzichte van het gangbare of regulier planontwikkelingstraject. Aanpassing kaart Geen

		maar ook parkeernormen. Andere thema's worden in de juridische procedure beoordeeld in het kader van de integrale belangenafweging. De Omgevingsvisie en de hoogbouwvisie zijn van een abstracter niveau en gaan niet in op deze aspecten.	
--	--	---	--

Hoogbouw en karakter dorpen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
002 037	Indieners geven aan dat hoogbouw niet past in de dorpen. Behoud van dorps en landelijk karakter draagt bij aan kwaliteit van leven. Indieners verwijzen naar de visie waarin staat dat 'Hoogbouw wordt ingezet om bestaande stadsdelen te versterken of accentueren waaronder ... dorpskernen.' De stelling dat hoogbouw zou bijdragen "aan het in standhouden van het voorzieningenniveau in de wijkcentra en bevorderen van levendigheid en bruisendheid van wijkcentra met meer ruimte voor sociale ontmoetingen' is niet onderbouwd. Er wordt niet verwezen naar een onderzoek of studie waar dit uit blijkt.	Dorpen zijn over het algemeen vrij gemêleerd wat opbouw en bouwhoogte betreft. Diversiteit in (oude) structuren is één van de kenmerken van een dorp. In dorpen komen ook bouwhoogten van 4 tot 5 lagen voor, echter minder frequent en doorgaans doorgaans ter plekke van het centrum c.q. dorpshart Van hoogbouw wordt gesproken vanaf 5 bouwlagen en moet, ook in het geval van de dorpen, in evenwicht zijn met de omgevingscontext. De hoogbouwvisie geeft zowel een kader voor een potentiële plek (bolletje op de kaart) waar een versteviging van de structuur o.a. door middel van met hoogbouw aan de orde kan zijn (centrum) als een afbakening in hoogte. Deze is tweemaal de hoogte die overwegend in de omgeving aanwezig is, waarbij de richtinggevende hoogte 5 bouwlagen is. De hoogbouwvisie is niet bedoeld om het karakter van het dorp te 'verstedelijken'. Alleen daar waar versteviging van sociaal/maatschappelijke en/of economische motieven een rol spelen (verstevigen dorpse voorzieningen, wonen voor ouderen in relatie tot	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie In de ontwerp hoogbouwvisie was opgenomen dat alles hoger dan tweemaal de overwegende omgevingshoogte wordt gezien als hoogbouw. Dit is in de vast te stellen hoogbouwvisie genuanceerd door op te nemen dat de term hoogbouw gebruikt wordt voor gebouwen van (minimaal) 5 bouwlagen. Dit betekent een richtinggevende hoogte van 15 meter. Aanpassingen kaart Hoogbouwvisie Geen

		mobilitievoorzieningen) wordt overwogen om gebouwen toe te staan die de overwegende omgevingshoogte overstijgen. Dit is bij dorpen doorgaans in het centrum. De afweging voor hoogbouw is onderdeel van het reguliere planontwikkelingsproces. De hoogbouwvisie geeft alleen een kader dat, indien dit motief speelt, er ruimte is op hierop te kunnen acteren. Bij planontwikkelingen kan het zijn dat een gebouw of gebouwdeel hoger is dan de overwegend gehanteerde hoogte in de omgeving. Deze afweging en motivering maakt onderdeel uit van de planontwikkeling op zich. Op grond van de door de raad vastgestelde participatieleidraad moet per initiatief de dialoog met de omgeving worden gevoerd.	
--	--	--	--

Hoogbouw en zichtlijn Grote Kerk

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
021 023 061 076	Indieners wijzen op de waardevolle zichtlijn vanaf de Weerijssingel/ Bernhardsingel naar de Grote Kerk. Hoogbouw kan deze zichtlijn verstoren. Deze zichtlijn moet behouden en beschermd worden. Indieners stellen de onderstaande aanpassingen voor in het ontwerp Omgevingsvisie 2040 (originele zienswijze bevat kaartbeelden met toelichting): 1. De zichtlijn vanaf de Weerijssingel/Bernhardsingel richting de Grote Kerk op te nemen in de (definitieve) Omgevingsvisie Breda 2040.	De zichtbaarheid van de Grote Kerk, als middelpunt van de radiale stad Breda is belangrijk. Bij die plan-initiatieven/ontwikkelingen waarbij hoogbouw aan de orde is wordt gevraagd om de effecten van deze ontwikkeling, onder andere op zichtlijnen, in beeld te brengen. Met als uitgangspunt om het zicht vanuit de grote radiale structuren van de stad in stand te houden. De cirkels die op de kaart zijn aangegeven zijn indicatief en duiden niet de exacte plek waar hoogbouw moet en/of kan komen. De exacte locatie is onderwerp van onderzoek tijdens de planontwikkeling en mede afhankelijk van het effect op zichtlijnen en dergelijke.	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie De hoogbouwvisie wordt in de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie alleen nog maar op hoofdlijnen behandeld. In de Omgevingsvisie is de tekst aangepast en de kaart verwijderd. De aangepaste tekst staat in 'Onze doelen', 'Bouw van 25.000 woningen'. Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie De kaart met zichtlijnen over de grote structuren wordt opgenomen en benoemt als onderdeel van het onderzoek In hoofdstuk 2 van de hoogbouwvisie wordt de tekst bij kopie zicht aangevuld

	2. Het kaartbeeld 'Sterk Breda: Opgavekaart Integraal', pagina 12 en 13 hierop aan te passen. 3. De Visiekaart Hoogbouw, pagina 15, hierop aan te passen door het hoogteaccent meer naar het westen te positioneren. 4. In de planuitwerking van Seelig Zuid/ Gasthuisvelden rekening te houden met de zichtlijn vanuit de Weerijssingel/ Bernhardsingel en de kaartbeelden in 'Perspectief voor het centrum' hierop aan te passen.		om de relatie tussen zichtlijnen en hoogbouwinitiatieven aan te halen. In het hoogbouw effect onderzoek wordt er, in aanvulling op een regulier planontwikkelingstraject, onderzoek naar gevraagd. Aanpassingen kaart Hoogbouwvisie Onder de kaart wordt een tekst opgenomen dat de stippen op de kaart indicatief zijn en derhalve niet de exacte locatie weerspiegelen.
--	--	--	--

Hoogbouwvisie en de donuteconomie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
206	Indieners geven aan dat de hoogbouwvisie niet in lijn is met de donuteconomie (balans tussen de sociale vloer en het ecologische plafond). Het belang van energietransitie, biodiversiteit, tegengaan van hittestress moet een prominenter plek krijgen in de hoogbouwvisie. Ook moet in de visie een betere koppeling gemaakt worden met de uitdagingen die er zijn. De afweging moet verder gaan dan esthetiek en groei (uitstraling), maar meer gericht zijn op ecologische doelstellingen en de levensbehoeften van de bevolking. Indiener stelt tevens dat niet wordt benoemd hoe de extra ruimte die ontstaat door 'in de lucht te bouwen' zal worden benut. Betekent 'ranke verschijningsvormen' bijvoorbeeld dat een groot deel van de ruimte te smal is om goed benut te worden?	De Hoogbouwvisie is een thematische beleidsuitwerking van de Omgevingsvisie. Bij het opstellen van de Omgevingsvisie is gebruik gemaakt van het model van de donuteconomie. Het model van de donuteconomie is een economisch model. De Omgevingsvisie is een visie op de fysieke leefomgeving. Dat is een belangrijke reden om het model van de donuteconomie niet als kaderstellend over te nemen. Wel hebben we het model gebruikt als denkraam. Het is het uitgangspunt geweest voor de structuur van de Omgevingsvisie en het heeft als basis gediend bij de opgestelde doelen in de Omgevingsvisie. Op deze manier werkt de donuteconomie door in zowel de omgevingsvisie en, aangezien het onderliggend beleid is, in de Hoogbouwvisie. In de Omgevingsvisie wordt ook de relatie van ontwikkelen en energietransitie, hittestress en biodiversiteit vertaald in gemeentebrede opgaven.	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie Geen Aanpassingen kaart Hoogbouwvisie Geen

		Op meerdere plekken in de Omgevingsvisie wordt natuurinclusief benoemd. Onder andere in 'Centrum' en 'Vitale natuur en landschap'. De opgaven die in de Omgevingsvisie worden gesteld voor een duurzaam en natuurinclusief Breda zijn dus ook van toepassing op onderliggend beleid, zoals de Hoogbouwvisie en bij projecten waarin hoogbouw aan de orde is. Bij het opstellen en uitwerking van plannen, waar hoogbouw een onderdeel van uitmaakt, wordt aandacht besteedt aan de invulling van de extra ruimte die door hoogbouw ontstaat.	
--	--	--	--

7.2 Hoogbouw Heusdenhout

Hoogbouw Heusdenhout: Ruimtelijke aspecten

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassingen
086 096 097 100 101 106 108 109 110 113 116 120 156 162 166 167 174 175 176	Indieners uiten hun zorgen over de ruimtelijke aspecten van het plan Kemelstede in Heusdenhout op de omgeving. Aspecten die worden aangehaald zijn onder andere: • Windhinder en windgevaar; • Akoestiek: Geluidsoverlast door weerskaatsing tussen geplande gebouwen, de leef-geluiden van bewoners van de woontoren en evenementen; • Afname luchtkwaliteit; • Veiligheid i.r.t. LPG benzinestation; • Wegvallen van zon en toename van schaduw; • Toename parkeerdruk en verkeersbewegingen in de wijk; • Afname van natuurwaarden; • Verstoring van de ondergrond; • Verslechtering van waterhuishouding;	De ingediende zienswijzen over hoogbouw in Heusdenhout spitsen zich vaak toe op de planvorming van het voormalige kantoor van ABN-AMRO aan de Kemelstede. Gelijktijdig met de ter inzage termijn van de ontwerp omgevingsvisie en de concept hoogbouwvisie is een bewonersavond over dit initiatief geweest. Voor deze locatie wordt momenteel een haalbaarheidsstudie uitgevoerd waar, op basis van de door de gemeenteraad vastgestelde participatieleidraad, afstemming plaatsvindt met de omgeving. Dit traject loopt parallel aan het traject van de omgevingsvisie en de hoogbouwvisie. De zienswijzen gaan over de zorgen met betrekking tot de ruimtelijke effecten van het initiatief op deze locatie. In het kader van de haalbaarheidsstudie van Kemelstede worden al deze ruimtelijke	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie In de hoogbouwvisie worden ten aanzien van de aspecten, zicht, geluid en bezonning aanscherpingen gedaan. Daarnaast wordt hoofdstuk 3, Hoogbouw Effect Onderzoek eveneens aangescherpt en verduidelijkt ten opzichte van het gangbare of regulier planontwikkelingstraject. Voor bezonning wordt voorgesteld om een veel gehanteerde ondergrens aan te houden, de TNO-norm.

177	Druk op voorzieningen in de wijk.	effecten onderzocht en gewogen, ook in relatie tot de uitgangspunten zoals benoemd in de omgevings- en hoogbouwvisie. De zienswijzen worden meegenomen in het vervolgproces en de uitwerking van de plannen voor Kemelstede.	Ten aanzien van geluid wordt gevraagd om onderzoek te doen naar de geluideffecten van het gebouw, het zogenoemde windgeïnduceerd geluid.
178			
179	Indieners zijn van mening dat deze aspecten niet zijn onderzocht en inzichtelijk gemaakt wat de effecten van de hoogbouw op deze locatie zijn. Ook is op grond van de Hoogbouwvisie een hoogbouw effectenrapportage noodzakelijk. Dit onderzoek ontbreekt ook nog.	Algemeen geldt dat bij planontwikkeling altijd wordt gestreefd naar een goede fysieke leefomgeving. Dit wordt bereikt als sociale, ruimtelijke en functionele aspecten zodanig zijn geordend, dat er een prettige, aantrekkelijke en veilige leefomgeving ontstaat.	Ook is zichtlijnen als thema opgenomen en dat hier als onderdeel van het planinitiatief onderzoek naar gedaan moet worden.
180			
181			
182			
183			
184			
185			
186			
187			
188			
189			
190			
191			
192			
193			
194			
195			
197			
198			
199			
201			
202			
203			
204			
205			
207			
208			
209			
210			
211			
212			
213			
214			
215			
216			
217			
218			

219		kader (bestemmingsplan of omgevingsplan) en	
220		zijn op dat moment onderwerp van beoordeling en	
221		integrale belangenafweging. De Omgevingsvisie	
222		en de hoogbouwvisie zijn van een abstracter	
223		niveau en gaan niet in op deze aspecten in relatie	
224		tot de specifieke plannen, zoals Kemelstede.	
225			
226			
228			
229			
230			
231			
232			
233			
234			
235			

Hoogbouw Heusdenhout: Maximale hoogte

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
156 178 197 216 219 232	Indieners geven aan dat in de concept-hoogbouwvisie een maximale hoogte van 70 meter wordt genoemd. Bij de presentatie van het plan werd gesproken over een hoogte van 80 of 90 meter. Dit is in strijd met de maximale hoogten op basis van het geldende bestemmingsplan en de hoogbouwvisie	De hoogtes, genoemd in de hoogbouwvisie, zijn richtinggevend (dus geen maximalen) en passen inderdaad niet rechtstreeks in het geldende bestemmingsplan. De hoogbouwvisie is een visie op stadsniveau die na planontwikkeling voor een specifieke locatie vertaald wordt in nieuwe juridisch-planologische kaders. Hierbij is, naast de hoogte, ook de afmeting van de bebouwing, groen of functieverandering onderdeel van een nieuw bestemmingsplan. In het kader van een bestemmingsplanprocedure moeten alle aspecten van de fysieke leefomgeving beoordeeld en gewogen worden, zo ook de door de indieners aangehaald aspecten indien daar sprake van is. Ook voor de locaties Kemelstede en Bergschot geldt dat hoogbouw nu niet in het huidige bestemmingsplan past.	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie In de hoogbouwvisie worden ten aanzien van de aspecten, zicht, geluid en bezonning aanscherpingen gedaan. Daarnaast wordt hoofdstuk 3, Hoogbouw Effect Onderzoek eveneens aangescherpt en verduidelijkt ten opzichte van het gangbare of regulier planontwikkelingstraject. De hoogten worden in de hoogbouwvisie meer eenduidig gehanteerd in een reeks van 15-30-50-70 meter, waarbij deze maten richtinggevend zijn. Aanpassingen kaart Hoogbouwvisie Geen

		De genoemde hoogbouw aan de Kemelstede is enkel mogelijk nadat het bestemmingsplan wordt gewijzigd. In dit kader zal ook afstemming met de omgeving plaatsvinden.	
--	--	---	--

Hoogbouw Heusdenhout: Mogelijke belemmeringen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
156 178 197	Indieners zijn van mening dat er diverse belemmeringen zijn waardoor hoogbouw in de wijk (specifiek bij Kemelstede) niet mogelijk is. Aspecten die worden aangehaald zijn onder andere: • Straalpaden; • (Aan)vliegroutes; • Windmolens.	Onderdeel van een planontwikkeling is het inzichtelijk maken wat mogelijke belemmeringen zijn zoals straalpaden, vliegroutes, molenbiotopen en dergelijken. Het klopt dat er een straalpad ter hoogte van Heusdenhout aanwezig is, lopende tussen de zendmast bij Loon op zand en de 'oude' zendmast op het voormalige KPN-gebouw. Dit straalpad is echter 200m breed en raakt de voorgestelde hoogbouw locaties in de wijk Heusdenhout niet. De zendmast op het voormalige KPN-gebouw is inmiddels ook verwijderd. Ook is er vanuit het vliegveld een zogenaamde vliegfunnel aanwezig. De beperking voor de bouwhoogte is vanaf 150m en vormt daarmee geen belemmering voor de voorgestelde locaties. Tijdens de planontwikkeling zullen mogelijke effecten verder onderzocht worden en getoetst aan de geldende wet- en regelgeving en inzichten.	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie In de hoogbouwvisie worden ten aanzien van de aspecten, zicht, geluid en bezonning aanscherpingen gedaan. Daarnaast wordt hoofdstuk 3, Hoogbouw Effect Onderzoek eveneens aangescherpt en verduidelijkt ten opzichte van het gangbare of regulier planontwikkelingstraject. Aanpassingen kaart Hoogbouwvisie Geen

Hoogbouw Heusdenhout: Uitvoeringsaspecten

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
109 113 156 175 191	Indieners uiten hun zorgen over verschillende uitvoeringsaspecten waaronder: • Bouwwerkzaamheden veroorzaken mogelijk schade aan (funderingen van) woningen/ monumenten in de nabijheid;	Ontwikkelingen in een stedelijke omgeving kunnen gepaard gaan met overlast voor de (directe) omgeving. Onderdeel van een planontwikkelings-traject is dan ook om de gevolgen van de planontwikkeling inzichtelijk te	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie Geen

202 218 232	Overlast door bouwverkeer.	maken en zo nodig maatregelen te treffen. Deze maatregelen zijn locatie- en projectafhankelijk en worden doorgelegd aan de desbetreffende initiatiefnemer. De Omgevingsvisie en de hoogbouwvisie zijn van een abstracter niveau en gaan niet in op deze aspecten. Deze komen pas aan de orde bij de juridische procedure of bij de aanvraag omgevingsvergunning aan de orde. Bij de aanvraag omgevingsvergunning wordt gekeken hoe de bouw kan plaatsvinden zodat de mate van overlast voor de wijk zo veel mogelijk wordt beperkt. Indien van toepassing worden er ook 0-metingen gedaan of metingen tijdens de bouw om de effecten voor bestaande gebouwen te monitoren en mogelijke schade te voorkomen.	Aanpassingen kaart Hoogbouwvisie Geen
-------------------	--	--	---

Hoogbouw Heusdenhout: Karakter van de wijk

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
086 097 098 100 106 107 108 116 120 156 166 173 179 182 186 187 188 189	Indieners zijn van mening dat hoogbouw niet past in de ruimtelijke structuur en het karakter van de wijk Heusdenhout. Hoogbouw heeft geen meerwaarde voor de wijk.	De hoogbouwvisie duidt locaties aan waar hoogbouw in de stad wel of niet voorstelbaar wordt geacht. In de hoogbouwvisie is opgenomen met welke effecten tijdens de planontwikkeling rekening moet worden gehouden. Ook voor de locaties in Heusdenhout gelden deze kaders. Er moet zorgvuldig worden gekeken wat de effecten van de hoogbouw voor en op de omgeving zijn. Het transformeren van in ongebruikt geraakte kantoorgebouwen heeft een meerwaarde voor de stad als geheel. Voor bepaalde gebieden/locaties kan hoogbouw kansrijk zijn om een herontwikkeling te doen slagen. Twee locaties in Heusdenhout, Kemelstede en Bergschot, zijn gelegen aan de A27, en kunnen met hoogbouw de noordelijke en zuidelijke rondweg als entree van de stad markeren.	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie De kaart is aangepast. De locatie is meer richting de snelwegen verplaatst. In de ontwerp Hoogbouwvisie was onder de locatiestip een paarse vlek opgenomen. Deze vlek zorgde voor onduidelijkheid, omdat hierdoor leek dat hoogbouw op een veel groter deel toegepast kon worden. De paarse vlek is in de vast te stellen hoogbouwvisie verwijderd. Daarnaast is onder de kaart een tekst opgenomen dat de stippen op de kaart indicatief zijn en derhalve niet de exacte locatie weerspiegelen.

190 191 197 198 200 201 204 212 213 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 232 234 235		Daarmee verankeren ze de stad in ruimtelijk/visuele zin met het snelweglandschap en visualiseren ze tevens de groei-ambitie van Breda. Beide locaties liggen enigszins apart ten opzichte van de huidige ruimtelijke structuur van de wijk Heusdenhout. De gebouwen zijn in de ruimte naast de duidelijk ruimtelijk begrensde woonwijk gelegen. Door deze eigenstandige opzet en de utilitaire uitstraling van de kantoorfunctie wijken ze af van de ruimtelijke kenmerken van de wijk Heusdenhout. Deze bestaan uit afzonderlijk afleesbare laagbouwbuurten met hogere gebouwen aan de Weillustlaan, Heerbaan en A27. Vanuit deze aparte positie vormen deze twee hoogbouwlocaties scharnierpunten tussen de grote infrastructurele structuren met groene/ ecologische zone en de functioneel opgezette woonwijk. Dat vanuit de betekenis voor de stad in de hoogbouwvisie is gekozen om deze locaties te kunnen benutten voor een accent in de hoogte laat onverlet dat zorgvuldig naar de fysieke leefomgeving om en bij de hoogbouw moet worden gekeken. Hiervoor zijn kaders opgenomen in de hoogbouwvisie en aan de hand van deze kaders moet ieder hoogbouwinitiatief worden beoordeeld.	Aanpassingen kaart Hoogbouwvisie Geen
--	--	--	--

Hoogbouw Heusdenhout: Cultuurhistorische waarden

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
118 156 167 207	Indieners geven aan dat zichtlijnen en de biotoop wezenlijke onderdelen zijn van de algemene kwaliteit van historische buitenplaatsen. De voorgenomen hoogbouw	Indieners benoemen zaken die bij een buitenplaats aanwezig kunnen zijn, maar in het specifieke geval van Weillust spelen deze aspecten juist niet. Weillust kende geen	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie

217 219	aan Kemelstede ligt dicht bij de historische buitenplaats Weilust, dat de status van een rijksmonument heeft. Realisatie van hoogbouw hier heeft een onacceptabel negatief effect op de cultuurhistorische waarden van Heusdenhout in het algemeen en op buitenplaats Weilust in het bijzonder. De omgevingskwaliteiten van het gebied worden door hoogbouw te veel aangetast. Indieners geven aan dat op grond van Europese en landelijke wetgeving in de ruimtelijke ordening rekening gehouden moet worden met de belangen van monumenten. Dit moet ook beter geborgd worden in de hoogbouwvisie	ontworpen zichtlijnen en kende ten tijde van de aanwijzing tot monument geen biotoop meer. De wijk Heusdenhout is ontworpen op basis van het masterplan uit 1965. Hoogbouw maakt deel uit van dit masterplan. In de cultuurhistorische gebiedsverkenning naoorlogse woonwijken Breda (1940-1970) is ook de wijk Heusdenhout beschreven. Hierin is benoemd dat de hoogbouwaccenten de wijk als geheel structureren en afbakenen en derhalve een positieve bijdrage aan de cultuurhistorische waarden van Heusdenhout leveren. Binnen de structuur van Heusdenhout is hoogbouw op de locatie Kemelstede logisch. Op grond van het Besluit ruimtelijke ordening dienen cultuurhistorische waarden te worden beschreven en van adequate planologische bescherming te worden voorzien. Concreet betekent dit dat het bouwplan en het bestemmingsplan zullen worden getoetst op het effect van de voorgenomen nieuwbouw op de buitenplaats Weillust.	In de hoogbouwvisie worden ten aanzien van de aspecten, zicht, geluid en bezonning aanscherpingen gedaan. Daarnaast wordt hoofdstuk 3, Hoogbouw Effect Onderzoek Eveneens aangescherpt en verduidelijkt ten opzichte van het gangbare of regulier planontwikkelingstraject. Aanpassingen kaart Hoogbouwvisie Geen
------------	---	---	---

Hoogbouw Heusdenhout: Precedent

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
156	Indieners stellen dat het toestaan van hoogbouw op deze locatie een ongewenst precedent schept voor het toestaan van meer hoogbouw in de wijk. De hoogbouwvisie is niet duidelijk hoe precedentwerking voorkomen wordt. Het aantal hoogbouwlocaties moet beperkt worden ook in het kader van de rechtszekerheid.	In de hoogbouwvisie worden een aantal plekken aangewezen waar hoogbouw, om bepaalde redenen, voorstelbaar worden geacht maar vooral ook waar niet. Dit in tegenstelling tot het huidige beleid waar hoogbouw in principe, tot 40m overal als kans werd gezien. De hoogbouwvisie brengt derhalve meer focus aan en geeft richting aan de veranderende behoefte van deze tijd. Dit laat onverlet dat de stad continue aan verandering	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie Geen Aanpassingen kaart Hoogbouwvisie Geen

		onderhevig is en dat de 'kijk' op dingen kan veranderen. Het is daarom dat er visies gemaakt worden en besproken worden en dat er planologische trajecten bestaan om de mening van belanghebbende te verankeren.	
--	--	--	--

Hoogbouw Heusdenhout: OV-voorzieningen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
156	Indieners zijn van mening dat hoogbouw, gelet op het groot aantal verkeersbewegingen, alleen kan in de buurt van goede ov-voorzieningen. De relatie met het de bereikbaarheid ontbreekt in de hoogbouwvisie. De locatie Kemelstede heeft geen goede OV-voorzieningen en is daarom ook ongeschikt voor hoogbouw.	De hoogbouwvisie duidt locaties aan waar hoogbouw in de stad wel of niet voorstelbaar wordt geacht. Ook zijn in de hoogbouwvisie opgenomen met welke effecten tijdens de planontwikkeling rekening moet worden gehouden. Ook voor de locaties in Heusdenhout gelden deze kaders. Er moet zorgvuldig worden gekeken wat de effecten van de hoogbouw voor, en op, de omgeving zijn	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie Geen Aanpassingen kaart Hoogbouwvisie Geen

Hoogbouw Heusdenhout: Sociale karakter wijk

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
156 232	Indieners geven aan dat hoge woontorens niet passen in Heusdenhout. Los van de overlast die ze fysiek veroorzaken (inkijk/windoverlast) aan de bewoners van de laagbouw in de directe omgeving, vergroten woontorens de anonimiteit in een wijk en werken mede daardoor negatief op de sociale structuur. Indieners zijn van mening dat hoogbouw een negatief effect heeft op de sociale cohesie en de leefbaarheid in de wijk.	De Omgevingsvisie geeft de strategische visie op de fysieke leefomgeving tot 2040. De onderwerpen die u aandraagt komen aan bod bij het ontwikkelen en de uitvoering van plannen. Algemeen geldt dat bij planontwikkeling altijd wordt gestreefd naar een goede fysieke leefomgeving. Dit wordt bereikt als sociale, ruimtelijke en functionele aspecten zodanig zijn geordend, dat er een prettige, aantrekkelijke en veilige leefomgeving ontstaat. In de hoogbouwvisie wordt ook specifiek ingegaan op sociale thema's ter voorkoming van een negatieve impact op de sociale structuur. Onder andere door aandacht voor een goede ruimtelijke en functionele aansluiting van het gebouw op het maaiveld (de plint) en door een hoogwaardige openbare ruimte om de hoogbouw die voor een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving zorgt. Ook op gebouwniveau wordt aandacht gevraagd voor een sterke sociale structuur. Dit is toegevoegd aan het hoogbouw effect onderzoek (HEO). Hier wordt aandacht gevraagd voor de bredere 'sociale' ordening binnen de hoogbouw. Om te Voorkomen dat er een anoniem gebouw ontstaat waar gebruikers elkaar niet kunnen tegenkomen en er geen eigenaarschap ontstaat. Deze aspecten worden in het reguliere planontwikkelings-traject verder uitgewerkt.	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie In hoofdstuk 3, het Hoogbouw Effect Onderzoek, wordt aandacht gevraagd voor de 'sociale' ordening van hoogbouw. Aanpassingen kaart Hoogbouwvisie Geen

Hoogbouw Heusdenhout: Explosiegevaar

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
232	Indieners verzoeken om het minimaliseren van explosiegevaar in de wijde omgeving van het benzinestation aan de Heerbaan tijdens het bouwproces voor de hoogbouw in Heusdenhout. Indieners opperen dat, in het geval van hoogbouw aan de Heerbaan, het naastgelegen tankstation, zijn activiteiten moet staken tijdens het slaan van de heipalen.	De Omgevingsvisie geeft de strategische visie op de fysieke leefomgeving tot 2040. De onderwerpen die aangedragen worden, komen aan bod bij het ontwikkelen en de uitvoering van plannen. Het aspect externe veiligheid maakt hier onderdeel van uit.	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie Geen Aanpassingen kaart Hoogbouwvisie Geen

Hoogbouw Heusdenhout: Privacy en waardedaling woningen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
086 109 161 156 166 175 177 178 180 181 183 184 185 188 189 190 191 192 193 194 197	Indieners maken bezwaar tegen hoogbouw in Heusdenhout/Kemelstede vanwege de volgende zorgen: - Verminderde privacy door inkijk in achtertuinen en woningen; - Daaruit volgende afname van waarde van woningen en derving van woongenot.	De effecten van hoogbouw op de locatie Kemelstede op de omgeving worden inzichtelijk gemaakt en beoordeeld in het kader van de haalbaarheidsstudie en de latere (planologische) procedure. Het aspect privacy wordt dan meegewogen in de integrale belangenafweging. Of er sprake is van waardevermindering van bestaande woningen in de omgeving kan pas later beoordeeld worden als er een nieuw bestemmingsplan (of omgevingsplan) is vastgesteld door de raad. Pas nadat de planologische verandering kan een verzoek om planschade worden ingediend bij de gemeente. De initiatiefnemer moet hier rekening mee houden bij de planvorming. Het is niet vanzelfsprekend dat er 'schade' geleden wordt. In veel gevallen heeft een ontwikkeling juist een positief effect op de waardeontwikkeling van het omliggende vastgoed.	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie In de hoogbouwvisie worden ten aanzien van de aspecten, zicht, geluid en bezonning aanscherpingen gedaan. Daarnaast wordt hoofdstuk 3, Hoogbouw Effect Onderzoek Eveneens aangescherpt en verduidelijkt ten opzichte van het gangbare of regulier planontwikkelingstraject. Aanpassingen kaart Hoogbouwvisie Geen

198			
201			
202			
204			
205			
208			
209			
210			
212			
215			
217			
219			
221			
223			
224			
225			
230			
231			
233			
235			

Hoogbouw Heusdenhout: Financiële uitvoerbaarheid

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
156	Indieners vragen een financiële onderbouwing waaruit blijkt dat het plan voor hoogbouw aan de Kemelstede economisch uitvoerbaar is.	De Omgevingsvisie en geeft de strategische visie op de fysieke leefomgeving tot 2040. De hoogbouwvisie is hier een thematisch uitwerking op hoofdlijnen van. De financiële uitvoerbaarheid van een concreet plan komt pas aan de orde in de haalbaarheidsfase en de planologische procedure.	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie Geen Aanpassingen kaart Hoogbouwvisie Geen

Hoogbouw Heusdenhout: Participatie en draagvlak

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
156 208	Indieners zijn van mening dat de gemeente de omgeving, ondanks herhaalde verzoeken, veel te laat heeft geïnformeerd over de (hoogbouw)plannen op de locatie van het voormalige ABN Amro gebouw. Later is gebleken dat de gemeente wel degelijk eerder informatie had kunnen delen over het plan om hoogbouw op die locatie toe te staan. Er is totaal geen sprake van een omgevingsdialoog geweest. Ook is er geen draagvlak voor het plan in de wijk. Indieners verzoeken om een zorgvuldig participatietraject te volgen voor deze Hoogbouwvisie en het plan aan de Kemelstede.	De herontwikkeling van het voormalige ABN Amro gebouw zit nog in de beginfase van de planvorming. De initiatiefnemer moet op basis van de door de raad vastgestelde participatieleidraad een zorgvuldig participatietraject doorlopen met de omgeving. In dat kader is ook de eerste bewonersavond georganiseerd. De ingediende zienswijzen zijn doorgestuurd naar de initiatiefnemer en vanuit het project wordt contact opgenomen met de indieners van een zienswijzen.	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie Geen Aanpassingen kaart Hoogbouwvisie Geen

7.3 Hoogbouw: Overige locaties

Hoogbouw Rithmeesterpark 2

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
090 103 150	Indieners zijn van mening dat de onderbouwing ontbreekt voor een 70 meter hoge kantoortoren in het cultuurhistorisch landschap van Rithmeesterpark. Deze toren in of nabij het gebied past niet binnen het genoemde waardenpallet en de versterking van het gebied. Ecologisch gezien heeft een dergelijke toren ook geen meerwaarde.	De locatie, Rithmeesterpark is gelegen aan het ongelijkvloerse kruispunt van de A16 en de zuidelijke rondweg en markeert daarmee de entree van de stad. De stad wordt in ruimtelijk/visuele zin verankert met het snelweglandschap en heeft de potentie om de groei-ambitie van Breda weer te geven. Met de ontwikkeling van het Rithmeesterpark is op de meeste zuidelijke positie op deze ambitie reeds ingezet. Op grond van het huidige bestemmingsplan is hier reeds hoogbouw mogelijk tot 40 meter.	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie Geen Aanpassingen kaart Hoogbouwvisie De kaart is aangepast. De locatie is beter geduid door de stip meer op Rithmeesterpark te zetten en de onderliggende paarse vlek niet over het Hout te laten lopen.

		Om de vier hoofdaansluitingen van Breda op het snelwegennetwerk te accentueren, met een hoogte die past bij de uitgesproken ambitie is voorgesteld de mogelijkheid van een gebouw hoger (70m als richtinggevende hoogte) dan de huidige toegestane hoogte mogelijk te maken. Een hoogbouw accent hoeft derhalve niet geplaatst te worden in de potentieel nieuwe planontwikkeling van 't Hout om aan de gestelde ambitie tegemoet te komen en doet geen (extra) afbreuk aan de ecologische waarde van het omliggende landschap. Naast hoogte zijn er meerdere manieren om deze belangrijke locaties/plekken aan de snelwegen te accentueren, bijvoorbeeld door een uitgesproken of bijzondere architectuur of een bijzondere functie toe te passen. De hoogbouwvisie sluit deze vorm van accentwerking niet uit echter vergroot de mogelijkheid om de accentwerking ook middels hoogte te kunnen benadrukken.	
--	--	---	--

Hoogbouw Prinsenbeek

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
002 037	Indieners vinden hoogbouw niet passen bij het dorp Prinsenbeek. De Luchtmachtflat dient nu als baken maar kan ook gezien worden als horizonvervuiling. Indiener constateert dat in het geplande Beeks Buiten ook sprake is van bouwen tot 5 woonlagen. Indiener geeft aan dat dit te hoog is en dat 3 woonlagen maximaal passend is in een landelijke omgeving.	Dorpen zijn over het algemeen vrij gemêleerd wat bouwhoogte betreft. Diversiteit in (oude) structuren is één van de kenmerken van een dorp. In dorpen komen ook bouwhoogten van 4 tot 5 lagen voor, echter minder frequente en doorgaans ter plekke van het centrum c.q. dorpshart Van hoogbouw wordt gesproken vanaf 5 bouwlagen en moet ook in het geval van de dorpen in evenwicht zijn met de omgevingscontext. De hoogbouwvisie geeft zowel een kader voor een potentiële plek (bolletje op de kaart) waar een versteviging van de structuur met	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie In de ontwerp hoogbouwvisie was opgenomen dat alles hoger dan tweemaal de overwegende omgevingshoogte wordt gezien als hoogbouw. Dit is in de vast te stellen hoogbouwvisie genuanceerd door op te nemen dat de term hoogbouw gebruikt wordt voor gebouwen van (minimaal) 5 bouwlagen. Dit betekent een richtinggevende hoogte van 15 meter.

		hoogbouw aan de orde kan zijn (centrum) als een afbakening in hoogte. Deze is 2x de hoogte die overwegend in de omgeving aanwezig is, waarbij de richtinggevende hoogte 5 bouwlagen is. Bij planontwikkelingen kan het zijn dat een gebouw of gebouwdeel hoger is dan de overwegend gehanteerde hoogte. Deze afweging en motivering maakt onderdeel uit van de planontwikkeling op zich. Binnen de daarvoor geldende planologische structuren zijn er diverse momenten om daarover van geachte te wisselen en/of belangen te behartigen.	Aanpassingen kaart Hoogbouwvisie Geen
--	--	--	---

Hoogbouw Ulvenhout

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
067	Indieners geven aan dat hoogbouw niet passend is in Ulvenhout en willen dit terug zien in de Omgevingsvisie en de Hoogbouwvisie.	Dorpen zijn over het algemeen vrij gemêleerd wat bouwhoogte betreft. Diversiteit in (oude) structuren is één van de kenmerken van een dorp. In dorpen komen ook bouwhoogten van 4 tot 5 lagen voor, echter minder frequente en doorgaans ter plekke van het centrum c.q. dorpshart Van hoogbouw wordt gesproken vanaf 5 bouwlagen en moet ook in het geval van de dorpen in evenwicht zijn met de omgevingscontext. De hoogbouwvisie geeft zowel een kader voor een potentiële plek (bolletje op de kaart) waar een versteviging van de structuur met hoogbouw aan de orde kan zijn (centrum) als een afbakening in hoogte. Deze is 2x de hoogte die overwegend in de omgeving aanwezig is, waarbij de richtinggevende hoogte 5 bouwlagen is. Bij planontwikkelingen kan het zijn dat een gebouw of gebouwdeel hoger is dan de	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie In de ontwerp hoogbouwvisie was opgenomen dat alles hoger dan tweemaal de overwegende omgevingshoogte wordt gezien als hoogbouw. Dit is in de vast te stellen hoogbouwvisie genuanceerd door op te nemen dat de term hoogbouw gebruikt wordt voor gebouwen van (minimaal) 5 bouwlagen. Dit betekent een richtinggevende hoogte van 15 meter. Aanpassingen kaart Hoogbouwvisie Geen

		overwegend gehanteerde hoogte. Deze afweging en motivering maakt onderdeel uit van de planontwikkeling op zich. Binnen de daarvoor geldende planologische structuren zijn er diverse momenten om daarover van geachte te wisselen en/of belangen te behartigen.	
--	--	---	--

Hoogbouw Steenakker

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
012 026	Indiener geeft aan dat hoogbouw in Steenakker niet gewenst is. Indien dit terrein een kantorenpark wordt, dan verzoeken indieners om hier geen hoogbouw toe te staan. Onderstaande argumenten worden daarbij aangehaald: - Zicht en privacy; - Horizonvervuiling; - Entree als lommerrijk park. Indiener verzoekt de gemeente Breda te bevestigen of de bedoelde hoogbouw aan de entree van de stad, tot 70 meter hoog, op de locatie Steenakker Noord voorzien wordt of ten zuiden van de huidige Backer en Ruebweg. Indiener is van mening dat hoogbouw een inbreuk zal zijn op de privacy en horizonvervuiling.	In directe aansluiting op en nabijheid van het station Prinsenbeek en de reeds aanwezige hoge gebouwen wordt de potentie gezien om de entree van de stad met de snelweg ruimtelijk/visueel kracht bij te zetten. Hoogbouw is één van de manieren om dit punt te markeren en wordt als passend ervaren bij het huidige milieu en draagt tevens bij aan het benutten van de potentie van het station. Door de hoogbouw aan de snelweg te voorzien, wordt er afstand gecreëerd ten opzichte van bestaande wijken. Dit verkleint onder andere de kans op ongewenst inkijk. Tijdens een mogelijke planontwikkeling moeten al dit soort aspecten bekeken worden. De hoogbouwvisie vraagt middels een hoogbouw effecten onderzoek daar ook specifiek aandacht voor. De beoordeling en afweging vindt dan ook op niveau van de planontwikkeling plaats en is dan ook pas aan de orde.	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst Hoogbouwvisie Geen Aanpassingen kaart Hoogbouwvisie Om de locatie voor potentiële hoogbouw te benadrukken wordt de kaart aangepast en verduidelijkt.

7.4 De potentie van het nieuwe centrum

De potentie van het nieuwe centrum - Nemijtek

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
-----	-------------------	------------------	------------

019	Indieners geven aan dat zij niet (zondermeer) akkoord gaan met het verleggen van de bestaande Belcrumweg over de gronden van Nemijtek en verwijzen daarbij naar pagina 5 van het 'Perspectief voor het Centrum'. Ze verzoeken de gemeente om de visie aan te passen aan de feitelijke situatie.	Het 'Perspectief voor het centrum' is als bijlage en thematische verdieping van de Ontwerp Omgevingsvisie ter visie gelegd. Het stuk verkent de potentie van het Bredase centrum als totaal. De tekeningen op pagina 5 zijn geen ontwerpen, maar typering van een mogelijk vestigingsmilieu. Uit de ingediende zienswijzen blijkt dat de status van het 'Perspectief voor het centrum' die bij de ontwerp Omgevingsvisie als bijlage was opgenomen niet helder was. Bij de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie is de positie van het document verduidelijkt. De naam is aangepast naar 'De potentie van het nieuwe centrum'. Daarnaast zijn in het document wijzigingen aangebracht in lijn met de aangepaste positie ervan. In het algemene deel van deze Nota van Commentaar wordt hier nader op ingegaan. Voor het Havenkwartier is op 15 maart 2018 door de gemeenteraad het 'Gebiedsperspectief Havenkwartier' vastgesteld. Het gebiedsperspectief toont de ambitie van de gemeente ten aanzien van de herontwikkeling van het Havenkwartier. Het verleggen van de Belcrumweg was daar al onderdeel van. Voor de concrete verlegging van de Belcrumweg moet nog een haalbaarheidsonderzoek worden verricht en een bestemmingsplanprocedure worden doorlopen. Een haalbaarheidsonderzoek naar de herontwikkeling van deze locatie zal uiteraard in gezamenlijkheid met alle betrokken plaats vinden, op grond van de vastgestelde participatieleidraad. Ook de indieners van deze zienswijze worden hierbij betrokken. In dit kader wordt verder onderzocht onder welke condities herontwikkeling	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst perspectief voor het centrum De status van het document is verduidelijkt. Hiervoor is de naam van het document, de volgorde in het document en de teksten en referenties in het document aangepast. Aanpassingen kaart Geen
-----	--	--	---

		van deze locatie en verlegging van de Belcrumweg haalbaar is. Voorlopig staat dit haalbaarheidsonderzoek nog niet op de planning, omdat realisatie van de Strip prioriteit heeft.	
--	--	---	--

De potentie van het nieuwe centrum – Hoge Dennen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
019	Indieners geven aan dat in het Perspectief voor het Centrum de ambitieuze ontwikkelingsplannen van De Hoge Dennen integraal heeft overgenomen. Dit plan houdt een transformatie naar woningbouw in tot aan de perceelsgrens van indieners. Indieners zijn het niet eens met een verandering van de bestemming naar woningen omdat dit de naastgelegen bedrijvigheid beperkt. Ook zijn indieners het niet eens met bebouwing tot op de perceelsgrens is, zonder overleg/afspraken. In de visie wordt geen rekening gehouden met de eigendom, wensen, bezwaren en plannen van de indieners.	Hoge Dennen heeft op eigen initiatief een voorstel voor herontwikkeling van haar locatie ingediend, in lijn met het Gebiedsperspectief Havenkwartier. Het College heeft een positief principebesluit genomen ten aanzien van het plan van De Hoge Dennen, omdat de herontwikkeling van voorzieningen en realisatie van extra woningen past binnen de gemeentelijke ambities. Het principebesluit is voorzien van een aantal aandachtspunten, waarmee rekening moet worden gehouden, zoals een goede inpassing in de omgeving. Er is echter tot op heden geen intentieovereenkomst gesloten met de Hoge Dennen om de haalbaarheid van het plan verder te onderzoeken. In het haalbaarheidsonderzoek moeten ook indieners worden betrokken, zodat hun belangen kunnen worden meegewogen. Aangezien voornoemde intentieovereenkomst niet is getekend is dit haalbaarheidsonderzoek thans nog niet opgestart. In eerdere overleggen heeft de gemeente aan indieners toegelicht hoe het Gebiedsperspectief in hoofdlijnen ambities voor de toekomst schetst en in stappen wordt uitgewerkt, waarbij de	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst perspectief voor het centrum Geen Aanpassingen kaart Geen

		haalbaarheid van voorstellen en de aanpassing van het bestemmingsplan in overleg met eigenaren in het gebied, zoals indieners worden verricht. Er zijn derhalve nog diverse momenten waarop de wensen, bezwaren en belangen van indieners worden mee gewogen in de planontwikkeling.	
--	--	--	--

De potentie van het nieuwe centrum –Chasséveld

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
128 159	Indieners vragen zich af of de zoektocht naar een nieuwe binnenstedelijke evenementenlocatie ter vervanging is van het Chasséveld: Dus expliciet niet een extra locatie?	In de ontwerp Omgevingsvisie is het volgende opgenomen: “Met de zoektocht of er mogelijkheden zijn om een nieuwe binnenstedelijke evenementenlocatie <u>ter vervanging</u> van het Chasséveld hier kan worden gerealiseerd.” Een alternatieve locatie maakt een ruimtelijke kwaliteitsverbetering op het Chasséveld mogelijk, waar grootschalige evenementen niet in passen.	Aanpassingen tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassingen tekst perspectief voor het centrum Geen Aanpassingen kaart Geen

8. Zienswijzen thema: Mobiliteit

8.1 Mobiliteit Algemeen

Mobiliteit Algemeen: Regionale samenwerking

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
049	Drimmelen ziet kansen om de stedelijkheid van Breda via de zuidkant van de snelweg A59 ter hoogte van Terheijden mede door te ontwikkelen	Dit aanbod in het kader van de uitwerking van de Regionale Investeringsagenda (RIA) en het Verstedelijkingsakkoord SRBT aannemen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
049	Drimmelen geeft aan dat op het gebied van infrastructuur een mogelijk snelfietspad Breda-Terheijden perspectief biedt in combinatie met een transferiumhub Terheijden en het aanpakken knooppunt Zonzeel.	De snelle fietsroute naar Terheijden staat opgenomen op de kaart van de Omgevingsvisie. Ook hiervoor geldt dat we dit gebiedsgericht willen oppakken en daarvoor als vervolg op de RIA tot een vervolgaanpak willen komen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit Algemeen: Visie bereikbaarheid

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
095	De indiener mist een visie voor de bereikbaarheid in de stad en van de stad met de aangrenzende dorpen. Dit de RIA wordt deze visie al meer getoond geeft de indiener aan dit ook in de omgevingsvisie inzichtelijk te maken. Daarbij doet de indiener een suggestie om te onderzoeken of een elektrische OV-oplossing de bereikbaarheid van de stad kan vergroten. Daarnaast laat de openbaar vervoerverbindingen van de bedrijventerreinen in veel gevallen te wensen over. Gecombineerd met bovenstaande zijn er ook mogelijkheden middels een aantal strategische perifere hubs waar verschillende vormen van mobiliteit aangeboden worden.	De Omgevingsvisie bevat het integrale beleid voor de fysieke leefomgeving en bevat ook de visie op bereikbaarheid. Deze visie is uitgebreider beschreven in de Mobiliteitsvisie Breda die begin 2021 door de raad is vastgesteld. Hierin staat ook de visie beschreven op OV bereikbaarheid van bedrijfsgebieden en op mobiliteitshubs.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit Algemeen: Aandacht voor voetgangers

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
014	De indiener uit waardering voor de Ontwerp-Omgevingsvisie, maar vindt dat er te weinig aandacht wordt besteed aan de voetganger. Veilige kruisingen met rond- en rijkswegen zijn van belang, evenals het in stand houden van routes.	Het verbeteren van de positie van de voetganger is een belangrijk onderdeel van de omgevingsvisie en komt in verschillende onderdelen van de Omgevingsvisie terug, zoals de ambitie van Ongedeeld Breda, maar ook in het onderwerp Gezonde groene stad. Ten aanzien van veilige kruisingen worden concrete maatregelen genoemd: een wandelverbinding vanaf Moleneind over het viaduct van de noordelijke rondweg naar het Cadettenkamp en vanaf Heusdenhout realiseren we een fietstunnel onder de zuidelijke rondweg door naar de Landschappelijke Driehoek (die ook is bedoeld voor wandelaars). De Omgevingsvisie is een ontwikkelingsgericht document, het accent ligt op nieuwe routes en paden. Bij een zin als: "De Ommetjes breiden we uit met nieuwe wandelroutes" mag u er echter van uit gaan dat we de bestaande Ommetjes in stand houden, evenals andere recreatieve routes.	Aanpassing tekst Dit is toegevoegd aan H3, onder kopje mobiliteit: Daarom benaderen we de mobiliteit vanuit het STOP-principe: Stappen, Trappen, Openbaar vervoer. Personenauto. En nog een keer wandelen en fietsen toegevoegd onder het kopje Sport en bewegen. Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit Algemeen: Emissieloos openbaar vervoer

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
093	Indieners geven aan dat in de stad emissieloos openbaar vervoer (ov) ingevoerd moet worden.	Voor het ov geldt Zero Emissie als uitgangspunt voor de nieuwe concessie (2025) en het streven is dit mogelijk al eerder te realiseren.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit Algemeen: Milieuzonering

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
159	De indieners stellen dat er meer aandacht moet worden besteed aan milieuzonering; dit moet uitgebreid worden naar de kernen waar grote overlast van vrachtverkeer de leefbaarheid aantast.	De milieuzone die nu in de binnenstad van Breda geldt wordt de komende jaren strenger, het streven is om in 2025 een zogenaamde Zero-Emissiezone te hebben. Uitbreiding van het gebied of meer gebieden is momenteel niet aan de orde. Maar een strengere milieuzone in de binnenstad heeft ook een positief effect op de uitstoot van vrachtverkeer buiten de zone. Er zal tekstueel een toevoeging worden gedaan met betrekking tot de milieuzone.	Aanpassing tekst Tekst onder 'Lucht' in 'Duurzame omgeving' bij 'Veerkrachtig Breda' is aangevuld met het plan om de huidige milieuzone aan te scherpen en er wordt gestreefd naar invoering van een Zero Emissiezone voor bepaalde voertuigen in 2025. Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit Algemeen: Parkeerruimte

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
145	Indiener geeft aan dat een onderdeel van de visie bereikbaarheid is en mobiliteit maar Breda blijft een 'traditionele' stad. Het vervoeren per openbaar vervoer (ov) kan op veel wijken in Breda nog niet concurreren met de auto. Blijf als stad dus voldoende parkeerruimte bieden en hou de doorstroming op gang.	De Mobiliteitsvisie Breda is recent vastgesteld door de raad. Onze visie op mobiliteit en parkeren is daarin vastgelegd. De Mobiliteitsvisie heeft gediend als een van de bouwstenen voor de Omgevingsvisie.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit Algemeen: Gebiedsvisie Claudius Prinsenlaan

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
073	De indiener vraagt zicht af waarom de gebiedsvisie van de Claudius Prinsenlaan niet apart als bijlage gepresenteerd?	De visie Claudius Prinsenlaan is reeds door de gemeenteraad vastgesteld en vanwege deze reden geen aparte bijlage.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit Algemeen: Berijdbaar maken Oude Baan

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
047	De indiener pleit voor het voor fietsers berijdbaar maken van de Oude Baan (zandweg tussen Zwarte Dijk en Hartelweg)	Het verharden van een zandweg betreft niet het schaalniveau van de omgevingsvisie. De suggestie wordt doorgezet naar de betreffende afdeling.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit Algemeen: Bestaande infrastructurele projecten

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
095	De indieners doet een suggesties om inzake bestaande infrastructurele projecten (bv A58 en A16) ook te kijken naar gekozen oplossingen in de regio (bv A4 tunnel en A2 tunnel). Daarbij vraagt de indiener zich ook af hoe ondernemers in de transitieperiode worden geholpen om rendabel te blijven om zo de leefbaarheid op lange termijn vast te houden.	De verbreding van de A58 tussen de knooppunten Galder en St. Annabosch is een project van Rijkswaterstaat (RWS) en maakt onderdeel uit van het project InnovA58. Een volledig ondergrondse aanleg van beide rijkswegen is daarbij niet in beeld. In de realisatiefase maakt RWS plannen met betrekking tot de bereikbaarheid tijdens uitvoering zodat ook tijdens die periode bedrijven en bewoners goed bereikbaar zijn.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

8.2 Mobiliteit en (aansluiting) A16

Mobiliteit en (aansluiting) A16: Diverse aspecten

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
002 035 037 039 044 073 088 130 159	Indieners verzoeken om af te zien van een nieuwe aansluiting op de A16 via de Brielsedreef. De volgende argumenten worden aangehaald: 1. Vanwege de aanwezige historische waarde; 2. Versnippering van het buitengebied; 3. Aanwezige natuurwaarden (o.a. nieuwe in de Weimeren (incl. dier- en vogelsoorten) en langs de Mark);	In de Mobiliteitsvisie en de Mobiliteitsvisie Breda is vastgesteld dat het regionale doorgaande verkeer door Prinsenbeek voor een aanzienlijke druk zorgt op het wegennet in Prinsenbeek. Daarnaast zijn in Breda, Zevenbergen en Etten-Leur woningbouw- en bedrijventerreinontwikkelingen gepland die mogelijk tot extra verkeersdruk leiden. Om dit regionale verkeer meer via de rijkswegen A16, A58 en A59 af te wikkelen, zijn betere verbindingen met deze	Aanpassing tekst In de tekst 'Regionale infrastructuur' onder 'Versterk internationaal knooppunt' is de tekst aangevuld. Aanpassing kaart Geen

4. Geluidsoverlast en dreiging op mobiele banditisme (criminaliteit); 5. Verkeer uit Etten-Leur heeft reeds ontsluiting via de A58 en Leursebaan, Zevenbergen via de A17/A16; 6. Regionaal verkeer tussen Etten-Leur/Zevenbergen naar Prinsenbeek is gering; 7. Als gevolg van thuiswerken zal autoverkeer mogelijk gaan afnemen; Indieners verzoeken om goed onderzoek te doen op de effecten van een nieuwe aansluiting op de toegangswegen van Prinsenbeek. Er moet gekeken worden naar verbetering van bestaande aansluitingen, zoals bij de noordelijke rondweg (NRW), richting noorden bij Terheijden en een echte aansluiting bij Breda-West.	snelwegen nodig. Een mogelijkheid die daarvoor op regionale schaal wordt onderzocht is een nieuwe aansluiting op de A16. De precieze locatie van deze nieuwe aansluiting en welke gevolgen deze heeft voor belasting van het omliggende wegennet, gaan wij op regionaal niveau onderzoeken, samen met partners als Rijkswaterstaat onderzoeken. Daarbij zullen wij ook de andere genoemde aspecten in ogenschouw nemen. In de omgevingsvisie zal de tekst op dit punt worden aangevuld.	
---	--	--

Mobiliteit en (aansluiting) A16: Gebiedsperspectief in relatie tot de Omgevingsvisie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
159	De indieners vragen zich af of op blz 17 van de visie) "De A16 is een van de slagaders die Nederland aan Europa verbindt. ... onderzoeken we nieuwe kansen." verwezen moet worden naar bijlage 5.6: Ontwikkelperspectief Breda Zuid-West? Of wijkt die tekst te veel af van wat de gemeente nu eigenlijk wil?	Het gebiedsperspectief wordt losgekoppeld van het traject van de omgevingsvisie. We zullen dan ook niet naar deze bijlagen verwijzen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit en (aansluiting) A16: Voorstellen voor locaties

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
026	Indieners opperen het idee om de Princehagelaan bij de Ettensebaan rechtdoor te trekken langs IKEA, om het logistieke park op het oude veilingterrein te ontsluiten. Een ander idee is om een nieuwe ontsluiting op de A16 voor de Haagse Beemden aan te laten sluiten op de	Een nieuwe ontsluitingsweg voor het IABC achterlangs IKEA is niet mogelijk en niet nodig. Tussen het talud van de HSL/A16 en de bestaande bedrijven is daarvoor te weinig ruimte beschikbaar. Bovendien is de bestaande capaciteit toereikend. De mogelijkheid om de Haagse Beemden beter te ontsluiten op de A16	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	Westerhagelaan. Dit scheelt veel verkeer op de NRW.	maakt onderdeel uit van de studie naar een nieuwe aansluiting op de A16.	
--	---	--	--

8.3 Mobiliteit Centrum

Mobiliteit Centrum: Inzetten op een autoluw centrum

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
153	Indiener geeft aan dat van de volgende onderdelen weinig is terug te vinden in de visie. Werk aan een autoluw centrum. Mobiliteit is een belangrijk element in het leefbaar houden van een stadscentrum. Zet de fiets op nr.1 en streef naar autoluwe stadscentra met slimme mobiliteit.	De Mobiliteitsvisie Breda is recent vastgesteld door de raad. Hierin staat onze ambitie voor het verbeteren van de verblijfskwaliteit in de binnenstad beschreven. De Mobiliteitsvisie heeft gediend als een van de bouwstenen voor de omgevingsvisie en op die manier doorgewerkt in de omgevingsvisie.	Aanpassing tekst In H3, Vitale en herkenbare omgeving, kopje bereikbaarheid is toegevoegd dat we mobiliteit benaderen vanuit het STOP-principe: Stappen, Trappen, Openbaar Vervoer, Personenauto. Aanpassing kaart geen

Mobiliteit Centrum: Keuze voor langzaam verkeer

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
046	De indiener geeft aan dat er geen keuze gemaakt wordt voor het langzame verkeer (pag 61 wordt gesteld dat de verblijfskwaliteit, bereikbaarheid met voet fiets en auto van de binnenstad verbeterd wordt, pag 62 wordt gesteld dat er meer ruimte wordt geschapen voor een beter autobereikbaarheid. Het is een gemiste kans omdat al langer blijkt dat het samengaan van snel en langzaam verkeer achterhaald is. Ook dient een adequate opvolging te komen van meldingen van onveilige situaties	Het is geen kwestie van kiezen, de mobiliteit systemen moeten in balans zijn. Door te investeren in hoofdwegen ontstaat op het onderliggend wegennet en in de binnenstad ruimte voor langzaam verkeer. Ook maken we nieuwe fietsverbindingen tussen woonwijken, richten de binnensingel in voor fietsverkeer en realiseren snelle fietsroutes naar alle kernen in de omgeving. Door een betere doorstroming op de snelwegen rond de stad verbetert niet alleen autobereikbaarheid, maar voorkomen we doorgaand auto- en vrachtverkeer door de stad. Met de bouw van nieuwe mobiliteitshubs aan de rand van de stad, vangen we autoverkeer af en maken we Breda beter bereikbaar met andere vervoersmiddelen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit Centrum: Weren motoren centrum / gebruik elektrische bussen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
007	Indieners verzoeken om motoren uit het centrum te weren en in het centrum gebruik te maken van elektrische bussen.	Deze onderwerpen betreffen niet het niveau van de Omgevingsvisie. Wij sturen uw bericht door naar de betreffende afdeling(en). Voor het openbaar vervoer (ov) geldt Zero Emissie als uitgangspunt voor de nieuwe concessie (2025) en het streven is dit mogelijk al eerder te realiseren.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit Centrum: Parkeren buiten het centrum met passende infrastructuur

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
093 104	Indieners geven aan dat er geen of slechts beperkte ruimte in de stad moet komen voor nieuwe industriële, logistieke en handelsactiviteiten. Er moet juist ruimte voor revitalisering van transferia en parkeren buiten het centrum komen. Vanuit omliggende wijken moeten er fiets- en voetgangerspaden gerealiseerd worden richting centrum als 'groene en koele boulevards'. Indieners geven aan dat de juiste infrastructuur voor fietsers en voetgangers geboden moet worden die voor iedereen veilig zijn.	Zowel in de omgevingsvisie als in de mobiliteitsvisie zijn onder 'Versterk internationaal knooppunt' een aantal (zoekgebieden voor) stadrandhubs opgenomen. Deze liggen aan regionale HOV-assen. Er komen ook nieuwe fietsroutes, zowel tussen de hubs en het centrum als tussen wijken onderling. Daarnaast staat in de beide visies dat we van en naar belangrijke voetgangers-bestemmingen doorlopende voetgangers-routes gaan aanleggen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart De zoekgebieden voor stadsrandhubs staan op de kaart Breda, Sterk en Veerkrachtig

Mobiliteit Centrum: Fietsenstalling centrum

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
072	De indieners stellen dat het goed lijkt om de uitbreiding van fietsparkeren in het centrum concreet als doelstelling in de Omgevingsvisie op te nemen.	De ambitie om de hoeveelheid fietsparkeerplaatsen in de binnenstad uit te bereiden staat beschreven Mobiliteitsvisie Breda. Deze is recent vastgesteld. Deze doelstelling maakt geen onderdeel uit van de Omgevingsvisie.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit Centrum: Overkapte fietsenstallingen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
046	Indiener geeft aan dat overkapping van kleinschalige, niet bewaakte fietsenstallingen kan meehelpen om het fietsgebruik te stimuleren.	Het overkappen van kleinschalige fietsenstallingen betreft niet het schaalniveau van de omgevingsvisie. Uw suggestie wordt doorgezet naar de betreffende afdeling.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit Centrum: Parkeren binnenstad

Nr	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
072	De indieners stellen dat in de Omgevingsvisie staat dat woningbouw opgenomen op de Molsparking, parking Vlaszak en Chasséveld. Hiermee gaat naar onze mening teveel parkeerplaatsen voor bezoekers van de binnenstad verloren. Mochten hier ontwikkelingen plaatsvinden dan zou het in onze ogen goed zijn om te zorgen dat het aantal openbare parkeerplaatsen minimaal gelijk blijft.	Met deze Omgevingsvisie wordt ingezet op negen doelen, waaronder 'Een hoogstedelijk centrum'. Voor het realiseren van dit doel en als bijdrage aan andere doelen worden in de binnenstad meerdere ontwikkelingen voorzien. De beschikbare (ontwikkel)ruimte in de binnenstad wordt momenteel vanzelfsprekend wel gebruikt, bijvoorbeeld voor het parkeren van bezoeker aan de binnenstad. Voor het functioneren van de binnenstad is het belangrijk dat voldoende parkeerplaatsen beschikbaar zijn voor bezoekers aan de binnenstad. Dit organiseren wij op parkeerterreinen-/garages in de binnenstad, aan de rand van het centrum en aan de rand van de stad (in combinatie met HOV en andere slimme mobiliteitsvormen). Daarnaast is parkeercapaciteit benodigd voor de nieuwe functies (veelal wonen). In de nieuwe ontwikkellocaties wordt gezocht naar optimalisatie van het (dubbel)gebruik van de parkeercapaciteit. Hierbij is bezoekers parkeren ook mogelijk.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit Centrum: Snelfietsverbinding Centrum - Haagse Beemden

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
073	Indiener geeft aan dat de snelfietsverbinding van de Haagse Beemden met het centrum (langs de Mark) is beloofd maar niet in de visie genoemd en niet getekend in de plannen. Is dit een omissie?	De fietsverbinding tussen het centrum en de Haagse Beemden is opgenomen in de recent vastgestelde Mobiliteitsvisie. Die visie is geïntegreerd in de omgevingsvisie, waar deze fietsverbinding is weergegeven als wijk-wijk verbinding op de opgavekaart van Sterk Breda. Met de wijzigingen die in de kaartbeelden zijn gedaan, is ook deze verbinding meegenomen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

8.4 Mobiliteit Dorpen

Mobiliteit Dorpen: Snelfietsfoute Prinsenbeek-Breda

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
026 124	Indieners geven aan dat een snelfietsroute Prinsenbeek-Breda langs het spoor sociaal uiterst onveilig is. De huidige route langs de noordelijke rondweg (NRW) is de sociaal veiligste route voor de jeugd uit onder andere Prinsenbeek. Ook de fietstunnels sociaal veiliger maken, is volgens indiener niet voldoende.	De fiets kan een aantrekkelijk alternatief zijn op de verbinding Breda-Prinsenbeek-Zevenbergen. De exacte ligging van de snelfietsroute Breda - Prinsenbeek moet nog worden bepaald, maar we onderzoeken een tracé langs het spoor. Daar worden aspecten als sociale- en verkeersveiligheid zeker in meegenomen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit Dorpen: Mobiliteitsopgave Beeks Buiten te Prinsenbeek

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
055	De indiener stelt dat de voorgestelde groei van Prinsenbeek in Beeks Buiten vraagt om een goede verkeersontsluiting. Nu al rijden grote aantallen auto's door Prinsenbeek.	In de ter vaststelling aan te bieden Omgevingsvisie beschrijven we dat er sprake is van een regionale mobiliteitsopgave met de ontwikkeling van Beeks Buiten. Voor ontwikkeling van deze locatie is het vinden een regionale mobiliteitsoplossing een randvoorwaarde. De genoemde aspecten worden in de bestemmingsplanprocedure uitgewerkt. Indien de	Aanpassing tekst In de ter vaststelling aan te bieden Omgevingsvisie beschrijven we in 'Ongedeeld Breda', 'Gebiedsopgaven', 'Dorpen' deze aanpak.

		ontwikkeling middels een nieuw bestemmingsplan/omgevingsplan planologisch mogelijk is gemaakt kiezen we voor een gefaseerde realisatie.	Aanpassing kaart Geen
--	--	---	---------------------------------

Mobiliteit Dorpen: Geluidsoverlast en vervuiling in Bavel

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
032 033 034 053 060 114	Indiener stelt dat Bavel wordt omsloten door twee snelwegen en missen in de visie concrete maatregelen die moeten leiden tot verminderen van geluidsoverlast en het terugdringen van vervuiling door deze wegen.	Bij de voorgenomen aanpak van de A58 wordt gezocht naar innovatieve oplossingen, ook ten aanzien van het reduceren van de CO2 footprint van de weg en milieuhinder. Bovendien wordt de 'saldo 0' -benadering gehanteerd op voor mens en natuur kritische locaties. Dat betekent dat overlast alleen minder mag worden. De omgevingsvisie gaat niet in op typen maatregelen, maar bij de projectaanpak van Rijkswaterstaat (RWS) voor de A58 houden wij onze ogen gericht op het uitgangspunt om de milieuhinder terug te dringen. Dat zullen wij ook doen als eventueel het zuidelijk deel van de A27 in de toekomst wordt aangepakt. Overigens gelden voor het toegestane geluidsniveau van snelwegen wettelijke normen. Daar zal aan moeten worden voldaan.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit Dorpen: OV Oost-West Verbinding en aansluiting Bavel

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
114	Indiener geeft aan dat in de gebiedsvisie wordt gesproken over de verbetering van de ov Oost-West verbinding. Wij veronderstellen dat Bavel in die nieuwe verbinding wordt opgenomen waardoor een substantiële verbetering wordt gerealiseerd in het gebruik van het openbaar vervoer.	Het is ons niet duidelijk naar welke passage wordt verwezen met betrekking tot een ov Oost-West verbinding. De belangrijkste uitdaging met betrekking tot de ov bereikbaarheid van Bavel is het ontbreken van een achterland, waardoor niet aangesloten kan worden op een regionale (H)OV-lijn. Daarom is deze lijn ook niet opgenomen in de kaart met regionale HOV verbindingen. Met betrekking tot de openbaar vervoer-bereikbaarheid van Bavel wordt bekeken op	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

		welke andere wijze de ov bereikbaarheid kan worden verbeterd, bijvoorbeeld met een nieuwe vorm van flexibel ov.	
--	--	---	--

Mobiliteit Dorpen: Ondergrondse aansluiting A58/A27 van Ulvenhout tot Bavel

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
056	Indiener stelt dat een ondergrondse aansluiting van de A58/A27 van Ulvenhout tot en met Bavel noodzakelijk is. Hiermee wordt verdere stikstofdepositie op het Ulvenhoutse bos voorkomen, de leefbaarheid van milieuprestatie van Bavel verdubbeld en de identiteit van Breda Parkstad gepromoot.	De aanpak van knooppunt St. Annabosch dat hiermee waarschijnlijk is bedoeld, maakt onderdeel uit van het project InnovA58. Dat gaat over de verbreding van de A58 tussen de knooppunten Galder en St. Annabosch. Binnen het project zoekt Rijkswaterstaat naar oplossingen voor de stikstofproblematiek die samenhangt met de verbreding. Een volledig ondergrondse aansluiting van beide rijkswegen is daarbij niet in beeld.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit Dorpen: Teteringen en de Oosterhoutseweg

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
048 081	De verkeerseffecten van uw ambities klinken naar mening van de indiener nog onvoldoende door in de voorliggende Omgevingsvisie en de daaraan ten grondslag liggende Mobiliteitsvisie van november 2020. De toch al ongewenst hoge verkeersdruk op de Oosterhoutseweg zal verder toenemen als gevolg van extra doorgaand verkeer tussen Oosterhout en Breda. Dit past niet in het profiel van een wijkontsluitingsweg, zoals beoogd in uw Mobiliteitsvisie. De omvang van de ruimtelijke investeringen moet daarom naar onze mening nadrukkelijk worden gezien in het licht van de verkeerseffecten.	Recent (mei 2021) is voor de Oosterhoutseweg in Teteringen een verkeersonderzoek afgerond. Daaruit blijkt dat de groei van het verkeer door alle ruimtelijke ontwikkelingen in en rondom Teteringen grotendeels kan worden opgelost door op een 3-tal kruispunten maatregelen te treffen. Daarnaast kunnen we door verbetering en optimalisatie van het huidige doseersysteem op de gehele route, een deel van het doorgaand verkeer (ca. 15%) verleiden om via de A27 te rijden. In het plan Woonakkers zelf wordt op basis van de nieuwe parkeernormen een parkeerbalans opgemaakt. Daarbij is al rekening gehouden met onder andere de modal split (aandeel ov, fiets etc.), maar er zijn wel opties om bijvoorbeeld door inzet deelmobiliteit minder parkeerplaatsen aan te leggen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit Dorpen: Voorwaarden ontwikkeling Woonakker in Teteringen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
081	Voorwaarde voor ontwikkeling van de Woonakker is wat de indiener betreft de mogelijkheid de locatie aan te sluiten op de Oosterhoutseweg, zonder dat hier knelpunten ontstaan in de verkeersafwikkeling in Teteringen en op de geplande kruising tegenover de Heiackerdreef. Een verdere uitbreiding van Teteringen dan nu is gepland is niet gewenst omdat dit het dorpse karakter zal aantasten en de verkeersdruk op de Oosterhoutseweg verder zal vergroten.	In maart 2021 heeft de gemeenteraad de Visie Noordelijke Rondweg vastgesteld, het toekomstperspectief voor de belangrijkste verkeersas van Breda. Daarmee zijn de keuzes en uitgangspunten voor de toekomstige reconstructie van deze weg vastgelegd, onder meer over het te ondertunnelen deel. Dit toekomstperspectief maakt onderdeel uit van de Mobiliteitsvisie en is overgenomen in de Omgevingsvisie.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

8.5 Mobiliteit Noordelijke Rondweg

Mobiliteit Noordelijke Rondweg: Geluidswaarden en gezonde leefomgeving

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
026 073 087 124 128 159 162	Indieners verzoeken om een hoge/afdoende geluidswal voor deeltraject 1 van de Noordelijke Rondweg, die het geluid en fijnstof tot een minimum beperkt. De situatie is hetzelfde als bij Belcrum en Doornbos. Betwijfeld wordt of de genoemde geluidswaarden correct zijn. Betwijfeld wordt of een gezonde leefomgeving ook geldt voor de Haagse Beemden.	In maart 2021 heeft de gemeenteraad de Visie Noordelijke Rondweg vastgesteld, het toekomstperspectief voor de belangrijkste verkeersas van Breda. Die visie maakt onderdeel uit van de Mobiliteitsvisie en is overgenomen in de Omgevingsvisie. De leef- en milieukwaliteit rondom de noordelijke rondweg maakt onderdeel uit van de verdere planvorming.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit Noordelijke Rondweg: Inzicht in vervoersbewegingen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
056	Indieners geven aan dat er inzicht moet komen in de vervoersbewegingen op de noordelijke rondweg (NRW) als vereiste om tot een weloverwogen oplossing te komen. Het bestemmingsverkeer voor de Binnenstad kan worden opgevangen op transferia Oost en West en verder geleid worden via ov-modaliteiten.	De raad heeft recent (maart 2021) een visie voor de NRW vastgesteld, waarvoor veel onderzoek is gedaan, onder meer naar de vervoersbewegingen op deze weg. Zowel in de omgevingsvisie als in de mobiliteitsvisie zijn onder 'Versterk internationaal knooppunt' een aantal (zoekgebieden voor) stadrandhubs opgenomen. Deze liggen aan regionale HOV-assen.	Aanpassing tekst Tekst aangevuld onder de kop 'Regionale infrastructuur' bij 'Internationaal knooppunt' in 'Sterk Breda'. Aanpassing kaart De zoekgebieden voor stadsrandhubs staan op de kaart Breda, Sterk en Veerkrachtig

Mobiliteit Noordelijke Rondweg: Gevolgen van ondertunneling

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
159	De indieners stellen dat de eventuele ondertunneling van de noordelijke rondweg (NRW) kan een goede oplossing zijn om de leefbaarheid van de omgeving te vergroten maar zal ook een aantrekkende werking hebben op doorgaand verkeer. Als dit niet ontmoedigd wordt dan zal de ondertunneling per saldo negatief kunnen uitpakken voor de leefbaarheid.	Bij de uitwerking van de visie NRW wordt nadrukkelijk een balans gezocht tussen betere functionaliteit en het voorkomen van het aantrekken van (doorgaand) verkeer vanaf de rijkswegen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

8.6 Mobiliteit Zuidelijke Rondweg

Mobiliteit Zuidelijke Rondweg: Visie en (toekomstige) maatregelen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
079	Indieners geven aan dat de Omgevingsvisie aanleiding geeft tot grote zorgen met betrekking tot effecten van de voormalige zuidelijke rondweg (ZRW). Bij gelijkblijvend beleid laat deze weg over de komende 10-20 jaar een zeer significante groei in verkeer zien, met alle gevolgen voor de leefbaarheid. Hoe wordt ervoor gezorgd dat de weg het	Eind 2019 heeft de gemeenteraad een plan vastgesteld voor de aanpak van de infrastructuur en leefbaarheid van de zuidelijke rondweg (ZRW). Deze maatregelen zijn reeds of worden binnenkort gerealiseerd. Bij de besluitvorming hierover is aangegeven dat dit een toekomstbestendig pakket aan maatregelen is tot 2030. Daarbij was ook	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	perspectief van 30.000 voertuigen per dag behoudt, zoals is gesteld in de gemeenteraad? Het ontbreekt aan een duidelijke visie voor de voor de voormalige zuidelijke rondweg met daarbij passende maatregelen.	rekening gehouden met de voorzienbare ontwikkelingen tot 2030. Het merendeel van de ruimtelijke ontwikkelingen zijn in de buurt van de noordelijke rondweg gesitueerd. Ook het plan om de A58 tussen de knooppunten Galder en St. Annabosch te verbreden, heeft (positieve) invloed op de verkeersdruk op de ZRW. De verwachting is daarom dat de verdere groei op de ZRW beperkt zal zijn. De intensiteit op de ZRW wordt gemonitord.	
--	--	--	--

Mobiliteit Zuidelijke Rondweg: Impact Omgevingsvisie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
079	De indiener vraagt of de wethouder erkent dat de huidige omgevingsvisie gevolgen heeft voor de zuidelijke rondweg, zoals de omgevingsvisie ook gevolgen heeft voor de noordelijke rondweg?	De impact van de huidige Omgevingsvisie op de zuidelijke rondweg is veel minder groot dan de impact op de noordelijke rondweg. Vandaar dat in de Omgevingsvisie wel maatregelen worden voorgesteld met betrekking tot de noordelijke rondweg en niet met betrekking tot de zuidelijke rondweg.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit Zuidelijke Rondweg: Verzoek om aanpassingen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
079	Indiener vraagt of de wethouder de omgevingsvisie gaat aanpassen om deze gevolgen voor de zuidelijke rondweg planmatig en concreet te mitigeren, zoals gelijk aan de planmatige aanpak en dito budget ten behoeve van de noordelijke rondweg?	Nee. De impact van de huidige Omgevingsvisie op de zuidelijke rondweg is veel minder groot dan de impact op de noordelijke rondweg. Daarnaast heeft de gemeenteraad eind 2019 een plan vastgesteld voor de aanpak van de infrastructuur en leefbaarheid van de zuidelijke rondweg. Deze maatregelen zijn reeds of worden binnenkort gerealiseerd. Bij de besluitvorming hierover is aangegeven dat dit een toekomstbestendig pakket aan maatregelen is tot 2030. Daarbij was ook rekening gehouden met de voorzienbare ontwikkelingen tot 2030. Het merendeel van de ruimtelijke ontwikkelingen zijn in de buurt van de noordelijke rondweg gesitueerd. Ook is de verwachting dat het plan om de A58 tussen de knooppunten Galder en St. Annabosch te verbreden	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

		positieve invloed zal hebben op de verkeersdruk op de zuidelijke rondweg. De verwachting is daarom dat de verdere groei op de zuidelijke rondweg beperkt zal zijn. De intensiteit op de zuidelijke rondweg wordt gemonitord.	
--	--	--	--

Mobiliteit Zuidelijke Rondweg: Vrachtverkeer

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
159	De indieners stellen dat een toenemend aantal vrachtwagens rijdt over de zuidelijke rondweg als alternatief voor de A58. Daar dient een oplossing voor gegeven te worden in de Omgevingsvisie.	Eind 2019 heeft de gemeenteraad een plan vastgesteld voor de aanpak van de infrastructuur en leefbaarheid van de zuidelijke rondweg. Deze maatregelen zijn reeds of worden binnenkort gerealiseerd. Op basis van kentekenonderzoek is aangetoond dat het aandeel doorgaand vrachtverkeer beperkt is. Wel streven wij ernaar vrachtverkeer zoveel mogelijk via de rijkswegen af te wikkelen. Mede daardoor vinden wij de aanpak van de A58 Galder-St. Annabosch voor Rijkswaterstaat van groot belang. Verbetering van de A58 zorgt ervoor dat deze route aantrekkelijker wordt voor vrachtverkeer.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

8.7 Mobiliteit Railvervoer

Mobiliteit Railvervoer: Goederentreinen Doornbos Linie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
087	De Wijkraad Doornbos Linie constateert dat het aantal goederentreinen ver boven de afgesproken en gewenste grens is. De Wijkraad is benieuwd naar concrete plannen op dit gebied.	Deze opmerking valt buiten de Omgevingsvisie en hebben we doorgezet naar de afdeling mobiliteit.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit Railvervoer: Station Breda-Prinsenbeek

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
012	Het is de indiener niet duidelijk of de plannen met betrekking tot station Breda-Prinsenbeek en een eventueel nieuw sprinter treinstation gaan om een verplaatsing van het bestaande station en de eventuele nieuwe locatie hiervan?	Nee, dit gaat niet over dezelfde locatie. Het idee van een sprinter treinstation zou gelegen moeten zijn aan de spoorlijn Breda-Etten-Leur, in de omgeving van Prinsenbeek zuid.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit railvervoer: Geluidsoverlast

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
159	De indieners stellen dat op blz 18 van de visie "... zetten we in op verdubbeling van het spoor tussen Breda en Tilburg ..." de noodzakelijke acties ontbreken richting het Rijk. Geluidsoverlast voor omwonenden en met het Rijk in gesprek over het terugdringen van het huidige goederen railvervoer door de stad.	Het onderwerp geluidsoverlast vanuit spoor betreft niet het niveau van de Omgevingsvisie. We zijn en blijven (samen met buurgemeenten) wel in gesprek met Rijk en ProRail over de hoeveelheid en overlast van (goederen)treinen over het spoor in Breda.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Mobiliteit railvervoer: Milieuaspecten bij planvorming

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
017	ProRail verzoekt om bij de verdere uitwerking van de visie in relatie tot railverkeer gebruik te maken van de meest recente gegevens voor externe veiligheid en geluid, het aspect trillingen mee te nemen, het waterpeil niet te wijzigen en rekening te houden met bepalingen uit de Spoorwegwet. Voorts vraagt ProRail de gemeente om haar actief te betrekken bij verdere planontwikkelingen in de nabijheid van de spoorbaan en als ontwikkelingen effect kunnen hebben op bestaande overwegen.	Wij zullen ProRail in voorkomende situaties zoals gebruikelijk betrekken bij de verdere planuitwerking en planontwikkelingen en daarbij rekening houden met de genoemde aspecten.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

9. Zienswijzen thema: Groen & Landschap

9.1 Groen & Landschap: Buitengebied

Buitengebied: Algemeen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
128 159	Natuurplein de Baronie en Milieuvereniging de Groene Koepel gaan in op verschillende aspecten in het buitengebied. De ontwikkelingen in 't Hout zijn in strijd met Interim Omgevingsverordening. De voorgestelde opties bij Bavel en Breda Zuidwest hebben grote impact op natuur en landschap. De Groene Koepel stelt dat er nog niet genoeg discussie gevoerd is over de balans tussen natuur en landbouw en het komen tot een perspectief voor boeren tot een verduurzaming van de landbouw. Natuurplein de Baronie gaat in op bijlage 5.6, ontwikkelperspectief Breda-Zuidwest, en de belangrijkste punten die eerder ingebracht zijn op ambtelijk niveau: Uitbreiding/verplaatsing naar het zuiden: waarom juist daar de hoeveelheid extra uitgeefbaar terrein? En uitbreiding tot aan en ten zuiden van de bestaande boerderij is ongewenst omdat de verbinding van boerderij met de Trippelenberg verloren gaat. Bovendien wordt door bedrijfsactiviteiten zo de rust in de EVZ benadeeld. De afstand tot Aa of Weerijds dient meer te zijn dan de nu aangegeven	De inbreng van de Groene Koepel zal worden meegenomen bij de herziening van de bestemmingsplannen buitengebied Op dit moment geldt de Interim Verordening Ruimte, maar per 1 juli 2022 treedt de Omgevingsverordening in werking (gelijktijdig met de inwerkingtreding van de Omgevingswet). Bij verdere uitwerking van de Omgevingsvisie Breda 2040 in concrete bestemmings- of omgevingsplannen gelden de regels van de Omgevingsverordening. Stedelijke ontwikkelingen dienen (voortaan) op basis van een integrale beschouwing (diep, rond, breed) tot stand te komen. Deze aanpak zal de gemeente hanteren bij de verder uitwerking van de plannen voor 't Hout. De vitaliteit van het buitengebied wordt enerzijds bepaald door de dynamiek tussen functies als landbouw, andere vormen van werken, wonen, recreëren, etc. en anderzijds door de draagkracht van natuur en landschap. De gemeente Breda gaat na vaststelling van de Omgevingsvisie in gesprek over een handelingsperspectief voor het (regionale) buitengebied, met de verschillende partners die bij deze opgave betrokken zijn.	Aanpassing tekst Ja, bij de paragraaf 'Vitale natuur en landschap' onder het kopje 'Vitaal Buitengebied' toevoegen: De vitaliteit van het buitengebied wordt bepaald door de dynamiek tussen functies als landbouw, andere vormen van werken, wonen, recreëren etc. en de draagkracht van natuur en landschap. Het buitengebied biedt prachtige locaties en landschappen waar mensen graag verblijven en recreëren. Dit gegeven biedt kansen voor ondernemers in het buitengebied (faciliteiten, horeca), maar kan ook hinder geven voor de natuur en degenen die er wonen en werken. Belangrijk is om op die manier het buitengebied te benutten, dat er een mooi evenwicht bestaat tussen genieten en het behoud van de belangrijke kwaliteiten van het buitengebied. Onder het kopje 'Cultuurlandschap' toevoegen: Ten noordwesten van Prinsenbeek en ten oosten van Bavel zien wij diverse ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw, mits deze passen in de reeds aanwezige agrarische structuur en bijdragen aan de groene dooradering van het landbouwgebied. Het buitengebied bij

	180 m. Bebouwing tot aan de boerderij trapsgewijs te laten oplopen vanaf Aa of Weerij naar het noorden, waarbij zonering in hoogte in het bestemmingsplan wordt vastgelegd. • In de hele afweging HSL/A16 is al flink ingeleverd. Het oude A16 tracé dat vrijviel was een klein plusje voor het landschap. Dat wordt nu ook ingeleverd. • EVZ tussen snelwegbosje en Trippelenberg robuuster maken. • De bebouwing en gebouwen zoveel mogelijk een natuurlijk uitstralende gevel richting de ecologische gebieden te geven en dit in bestemmingsplan vast te leggen. • Een verlichtingsplan met de nieuwste technieken is nodig om verstoring en lichtvervuiling in het gebied te minimaliseren. Onderdeel daarvan is realisatie van afscherming van instralende koplampen in aanwezige en nog aan te leggen groen/natuurgebieden. • Geen zware en/of vuil uitstonden industrie toestaan in dit gebied. • In het buitengebied alleen kleinschalige overnachtingsmogelijkheden toestaan. Beide indieners stellen dat evenementen niet in het buitengebied en al helemaal niet in de natuur kunnen plaatsvinden. Niet alleen gezien de geluidsbelasting, maar ook door de hoeveelheid bewegingen en noodzakelijke energie, en dus uitstoot, is hierbij altijd sprake van aantasting van natuurwaarden. Evenzeer zorgen evenementen voor ergernis en overlast voor de omwonenden Natuurplein voegt hier aan toe dat versturende activiteiten in de buurt van natuurgebieden niet in de kwetsbare periode voor in natuurgebieden aanwezige soorten kunnen plaatsvinden.	De contour van het Zoekgebied voor werken en natuur wordt aangepast naar aanleiding van de vele zienswijzen. De zuidgrens van Rithmeesterpark fase 2 komt in de vast te stellen Omgevingsvisie, verder van het beekdal van de Aa of Weerij en de Trippelenberg vandaan te liggen. Met de ontwikkeling van 't Hout proberen we een plus op natuur en landschap te weeg te brengen, waaronder het robuuster maken van (de omgeving van) het snelwegbosje. Het gebiedsperspectief wordt losgekoppeld van het traject van de Omgevingsvisie. Bij de verdere uitwerking hiervan wordt dit meegenomen. Bij alle stedelijke ontwikkelingen richten wij ons op landschappelijke inpassing en/of natuurinclusief bouwen. Een verlichtingsplan maakt onderdeel uit van de nadere uitwerking van de plannen. Zware milieu categorieën zijn niet voorzien op Rithmeesterpark fase II. Qua overnachtingsmogelijkheden zorgen we voor een goed evenwicht. De vitaliteit van het buitengebied wordt bepaald door de dynamiek tussen functies als landbouw, andere vormen van werken, wonen, recreëren etc. en de draagkracht van natuur en landschap. Het buitengebied biedt prachtige locaties en landschappen waar mensen graag verblijven en recreëren. Dit gegeven biedt kansen voor ondernemers in het buitengebied (faciliteiten, horeca), maar kan ook hinder geven voor de natuur en degenen die er wonen en werken. Belangrijk is om op die manier het buitengebied te benutten, dat er een mooi	Prinsenbeek betreft in hoofdzaak een tuinbouwgebied, waarbij Groot Overveld specifiek is aangeduid als glastuinbouwgebied. De landschappelijke inpassing van nieuwe kassen, schuren en teeltondersteunende voorzieningen draagt bij aan de groene dooradering. Aanpassing kaart Ja: Versterken natuurwaarden (- zoekgebied) in beekdalen binnen de bebouwde kom opgenomen
--	--	--	--

	De indieners stellen dat door verdere industrialisering van het buitengebied de biodiversiteit niet kan verbeteren en cumulatie van grootschalige industriële agrarische ontwikkeling ten oosten van Bavel en Gilze Rijen niet meer gefaciliteerd kan worden.	evenwicht bestaat tussen genieten en het behoud van de belangrijke kwaliteiten van het buitengebied. Qua evenementen verwijzen wij naar het recent vastgestelde evenementenbeleid In de vast te stellen Omgevingsvisie is ter verduidelijking van deze en andere zienswijzen de gewenste ontwikkelingsrichting nader uitgeschreven: Ten noordwesten van Prinsenbeek en ten oosten van Bavel zien wij diverse ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw, mits deze passen in de reeds aanwezige agrarische structuur en bijdragen aan de groene dooradering van het landbouwgebied. Het buitengebied bij Prinsenbeek betreft in hoofdzaak een tuinbouwgebied, waarbij Groot Overveld specifiek is aangeduid als glastuinbouwgebied. De landschappelijke inpassing van nieuwe kassen, schuren en teeltondersteunende voorzieningen draagt bij aan de groene dooradering. In het buitengebied van Bavel ligt het accent op dit moment op veeteelt en akkerbouw. De veeteelt kent relatief weinig uitbreidingsmogelijkheden doordat de provincie Noord-Brabant stuurt op inkrimping van de veestapel vanwege de hieraan gerelateerde problemen (milieu, volksgezondheid). Er worden echter wel mogelijkheden geboden om een veehouderij of ander agrarisch bedrijf om te schakelen naar tuinbouw of boomteelt. De boom- en plantenteelt is in dit gebied in opkomst. Ook hier draagt de landschappelijke inpassing van nieuwe schuren en teeltondersteunende voorzieningen bij aan de groene dooradering van het landbouwgebied.	
--	--	---	--

Buitengebied: Ruimte-voor-ruimte regeling

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
011	Indieners stellen dat de ruimte-voor-ruimte regeling de kansen voor het toevoegen van woningen in het buitengebied, op ruime percelen en dichtbij de stad, onbenut laat.	Ten aanzien van de verwijzing naar de ruimte voor ruimte regeling merken wij op dat het oorspronkelijke locatiebeleid uit het Beleidskader groen en rood op gespannen voet staat met de transformatie-opgave die is ontstaan als gevolg van het vrijkomen van agrarische bedrijfslocaties (VAB-locaties). In een tijd waarin gezocht wordt naar herontwikkelingsmogelijkheden op bestaande (en benutte) bouwvlakken en in een tijd waar de wens om bescherming van het waardevolle buitengebied toeneemt is er steeds minder bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak voor het benutten van onbebouwde (agrarische) gronden voor het toevoegen van ruimte voor ruimte woningen. In plaats daarvan zal het toevoegen van nieuwe ruimte-voor-ruimte woningen alleen nog mogelijk zijn op locaties waar al bouw- en gebruiksmogelijkheden aanwezig zijn, veelal (voormalige) agrarische bedrijfslocaties."	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Buitengebied: Ontwikkelingsmogelijkheden

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
029 030 064 069	Indieners willen graag doorgaan met de huidige opzet van het agrarische bedrijf en zijn van mening dat de aanduiding 'Kleinschalig landschap versterken' of 'Kringlooplandbouw' de bedrijfsvoering onevenredig belemmert. Indieners maken bezwaar tegen een aangeduide locatie als 'Zoekgebied uitbreiding bossen' en wil graag het huidige gebruik van het perceel	De Omgevingsvisie geeft de gewenste ontwikkelingsrichting van de verschillende landschappen in het buitengebied aan. Bestaande (agrarische) bedrijven in het buitengebied kunnen hun bedrijf op de huidige wijze continueren. Uitbreidingsplannen die niet in het vigerende bestemmingsplan passen toetsen we echter op hun meerwaarde voor verduurzaming en/of het toevoegen van waarde aan natuur en landschap.	Aanpassing tekst Ja, bij de paragraaf 'Vitale natuur en landschap' onder het kopje 'Vitaal Buitengebied' aangeven dat: Bestaande (agrarische) bedrijven in het buitengebied hun bedrijf op de huidige wijze kunnen continueren.

	continueren en uitbreidingsmogelijkheden behouden.	In de vast te stellen Omgevingsvisie is de aanduiding Kringlooplandbouw vervangen door Groene dooradering landbouwlandschap, omdat we voor de gehele agrarische sector kringlooplandbouw nastreven en de nieuwe aanduiding beter de gewenste ontwikkelingsrichting aangeeft. De term kringlooplandbouw komt in de vast te stellen Omgevingsvisie alleen nog terug in de tekst Bij de aanleg van houtwallen en bosschages om het kleinschalig landschap te versterken, kijken we samen met agrariërs naar de mogelijkheden, bijvoorbeeld op het gebied van kavelruil. De 'Zoekgebieden voor uitbreiding bossen' geven de gewenste uitbreidingsrichting van de bestaande bossen aan. Indien de mogelijkheid zich voordoet zullen wij in deze gebieden nieuw bos aanplanten (of voedselbossen en boslandbouw stimuleren). De aanduiding 'Zoekgebied uitbreiding bossen' staat het continueren van het huidige gebruik en eventuele uitbreidingsmogelijkheden niet in de weg.	De gewenste ontwikkelingsrichting Kringlooplandbouw vervangen door Groene dooradering landbouwlandschap. Bij de aanleg van houtwallen en bosschages om het kleinschalig landschap te versterken, kijken we samen met agrariërs naar de mogelijkheden, bijvoorbeeld op het gebied van kavelruil. Aanpassing kaart Alleen de legenda
--	---	--	--

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
137	De ZLTO ziet weinig ontwikkelingsmogelijkheden terug in de ontwerp Omgevingsvisie voor zowel de verbrede landbouw als de gangbare land- en tuinbouw.	Bestaande (agrarische) bedrijven in het buitengebied kunnen hun bedrijf op de huidige wijze continueren. Uitbreidingsplannen die niet in het vigerende bestemmingsplan passen toetsen we echter op hun meerwaarde voor verduurzaming en/of het toevoegen van waarde aan natuur en landschap. Wat niet staat vermeld in de ontwerp Omgevingsvisie, maar zal worden toegevoegd in de vast te stellen Omgevingsvisie is onze	Aanpassing tekst Ja, bij de paragraaf 'Vitale natuur en landschap' onder het kopje 'Vitaal Buitengebied' toevoegen: Om de vitaliteit te behouden en te bevorderen, gaan we met boeren en andere ondernemers die willen uitbreiden in overleg. Tijdens de zogenoemde keukentafelgesprekken kijken we gezamenlijk naar de landschappelijke inpassing van de uitbreiding en naar de

		werkwijze. Om de vitaliteit van het buitengebied te behouden en te bevorderen, gaan we met boeren en andere ondernemers die willen uitbreiden in overleg. Tijdens de zogenoemde keukentafelgesprekken kijken we gezamenlijk naar de landschappelijke inpassing van de uitbreiding en naar de meerwaarde op het gebied van circulariteit, natuur, cultuurhistorie en/of klimaat. In de kwetsbare gebieden is de gemeente terughoudender dan in minder kwetsbare gebieden. Elke ontwikkeling betreft maatwerk.	meerwaarde op het gebied van circulariteit, natuur, cultuurhistorie en/of klimaat. In de kwetsbare gebieden is de gemeente terughoudender dan in minder kwetsbare gebieden. Elke ontwikkeling betreft maatwerk.
137	De indieners geven aan dat de maatschappelijke vraag om te extensiveren met zich mee brengt dat agrarische ondernemers meer grond nodig zullen hebben. De indieners roepen op om zuinig te zijn met claims in het agrarisch gebied en terughoudend te zijn met de aanleg van nieuwe bosgebieden in het agrarisch gebied.	Om het buitengebied zo veel als mogelijk te sparen kiezen we voor verdichting in de bestaande stad. Door de veranderende behoefte van bedrijven en de transformatie van werkterreinen in het bestaand stedelijk gebied naar woningbouw is er echter behoefte aan nieuwe werklocaties. Deze claims houden we echter zo compact mogelijk. De Zoekgebieden voor uitbreiding bossen geven de gewenste uitbreidingsrichting van de bestaande bossen aan. Indien de mogelijkheid zich voordoet zullen wij in deze gebieden nieuw bos aanplanten, maar ook voedselbossen en boslandbouw behoren tot de mogelijkheden. De aanduiding Zoekgebied uitbreiding bossen staat het continueren van het huidige gebruik en eventuele uitbreidingsmogelijkheden niet in de weg.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
137	De indieners missen landschapsinclusieve landbouw als verdienmodel en geeft kavelruil mee als suggestie bij landschapsversterking, om zodoende tevens de agrarische structuur te versterken.	De optie van kavelruil wordt meegenomen in de vast te stellen Omgevingsvisie. Landschapsinclusieve landbouw (bedrijven die niet alleen inkomen genereren uit melk of aardappelen, maar ook uit de maatschappelijke opgaven, zoals minder uitstoot van broeikasgassen, minder stikstof, meer biodiversiteit) valt in de Omgevingsvisie onder het begrip duurzame landbouw.	Aanpassing tekst Ja, onder het kopje 'Kleinschalig landschap versterken' toevoegen: De gemeente gaat graag in gesprek met de agrariërs over kavelruil om zodoende zowel de agrarische als de landschappelijke structuur te kunnen versterken.

137	De indieners vragen om rekening te houden met de aanwezige agrarische bedrijven bij de ontwikkeling van de Lage Vuchtpolder als onderdeel van de Zuidwaterlinie. Het verhogen van de beleving van het gebied en de daarmee gepaard gaande hogere recreatiedruk op het gebied komt de verkeersveiligheid in het gebied niet ten goede. Daarnaast vragen de indieners zich af of het verder vernatten van het gebied niet haaks staat op de beoogde functie om in het gebied bij waterpieken tijdelijk water op te vangen ten behoeve van de stad.	De Lage Vuchtpolder is geen overstromingsgebied, maar is voor een deel aangemerkt als Natte Natuurparel, waarbij een hogere grondwaterstand bijdraagt aan de natuurwaarden in het gebied.	Aanpassing kaart Geen
137	Vanwege de nabije ligging van de stad is het gehele buitengebied kansrijk voor verbrede landbouw. Dit geldt ook voor kringlooplandbouw, het is verwarrend dat dit alleen in Prinsenbeek en Bavel wordt genoemd.	In de vast te stellen Omgevingsvisie is de aanduiding Kringlooplandbouw vervangen door de aanduiding Groene dooradering landbouwlandschap. Kringlooplandbouw streven we na voor de gehele agrarische sector, dit komt in de vast te stellen Omgevingsvisie alleen nog terug in de tekst. De tekst wordt tevens aangepast ten aanzien van verbrede landbouw.	Aanpassing tekst In de paragraaf Verbind met Groen onder het kopje 'Buitengebied' opnemen: We richten ons in het gehele buitengebied op het voorkomen van leegstand, het stimuleren van kringlooplandbouw en andere duurzame vormen van landbouw. En op verbrede landbouw, natuurontwikkeling en versterking van het (historische) cultuurlandschap. Aanpassing kaart Geen
137	In de gebiedsgerichte aanpak voor het Ulvenhoutse Bos wordt ook perspectief gegeven aan de landbouw, dit komt niet duidelijk terug in het ontwerp Omgevingsvisie.	De tekst over de (intensieve) veehouderijen in de directe omgeving van het Ulvenhoutse Bos (die worden uitgekocht of geholpen bij het omschakelen naar een emissiearme bedrijfsvoering) vullen we aan met: Op die manier behoudt de landbouw een toekomstperspectief die past binnen de gewenste ontwikkelingsrichting van het gebied.	Aanpassing tekst Ja, bij de paragraaf 'Vitale natuur en landschap' onder het kopje 'Biodiversiteit & natuurinclusief ontwikkelen' de tekst over de (intensieve) veehouderijen in de directe omgeving van het Ulvenhoutse Bos (die worden uitgekocht of geholpen bij het omschakelen naar een emissiearme bedrijfsvoering) aanvullen met: Op die manier behoudt de landbouw een toekomstperspectief die past binnen de gewenste ontwikkelingsrichting van het

			gebied. Aanpassing kaart Geen
--	--	--	--

Buitengebied: VAB-beleid

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
022 138	In het VAB-beleid is het agrarisch gebied aan de Beekakker in Ulvenhout aangeduid als Zone 2 'Genuanceerde mogelijkheden voor transformatie'. Indieners vinden bouwen op de akkers en weilanden in dit gebied niet wenselijk en zouden het gebied graag aangeduid zien als Uitsluitingsgebied. De indieners geven aan dat dat in het VAB-beleid voor zone 2 gebieden niet concreet genoeg staat beschreven wat dit betekent voor natuurbehoud, natuurherstel en biodiversiteit. De kaart wordt naar aanleiding van de zienswijze aangepast. Het VAB-beleid richt zich uitsluitend op de mogelijkheden voor bestaande (agrarische) bedrijfslocaties, dus op de reeds aanwezige erven en niet op de akkers en weilanden daar omheen. Omdat in het gebied aan de Beekakker geen bouwvlakken aanwezig zijn, waardoor er geen sprake kan zijn van een VAB-locatie, is het gebied op de kaart van het vast te stellen VAB-beleid aangeduid als uitsluitingsgebied.	De kaart wordt naar aanleiding van de zienswijze aangepast. Het VAB-beleid richt zich uitsluitend op de mogelijkheden voor bestaande (agrarische) bedrijfslocaties, dus op de reeds aanwezige erven en niet op de akkers en weilanden daar omheen. Omdat in het gebied aan de Beekakker geen bouwvlakken aanwezig zijn, waardoor er geen sprake kan zijn van een VAB-locatie, is het gebied op de kaart van het vast te stellen VAB-beleid aangeduid als uitsluitingsgebied. Voor alle zones in het VAB-beleid geldt dat aanwezige natuurwaarden beschermd zijn (Wet natuurbescherming) en dat in Zone 1 en 2 natuurherstel en biodiversiteit worden bevorderd door de vereiste aanvullende groene inrichting van het erf.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Omgevingsvisie Geen Aanpassing VAB-beleid Zoneringskaart VAB-beleid is aangepast.

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
039 044	De indieners verzoeken om het VAB-beleid in het buitengebied van Prinsenbeek te laten vervallen, vanwege bestaande functies en visuele waarden.	Het VAB-beleid richt zich uitsluitend op de transformatiemogelijkheden voor (voormalige) agrarische bedrijfslocaties, dus op de reeds aanwezige erven en niet op de akkers en weilanden daar omheen. De Omgevingsvisie is leidend voor de ontwikkelkansen van onbebouwde gronden. Bestaande functies kunnen worden gecontinueerd. Bij de functieverandering wordt altijd rekening gehouden met bestaande waarden. Wij gaan niet mee in de voorgestelde wijziging aangezien in dit gebied veel agrarische bedrijven liggen waarvoor het VAB-beleid juist is opgesteld.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen Aanpassing VAB-beleid Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
067	Indieners verzoeken om in het VAB-beleid meer ruimte te bieden voor een lokale specifiekere invulling, waarbij geparticipeerd kan worden door bewoners.	Het VAB-beleid is in de eerste plaats een praktisch stuk om initiatiefnemers en eigenaren al in een vroeg stadium zo goed mogelijk te ondersteunen en inspireren bij transformatie of herontwikkeling van (voormalige) agrarische bedrijfslocaties. Daarnaast worden de te nemen stappen (processen) en de aandachtspunten bij transformatie of herontwikkeling van (voormalige) agrarische bedrijfslocaties beschreven. De lokale specifieke invulling en het participatieproces komen bij de uitwerking van het initiatief zeker aan de orde. In het VAB-beleid is uitdrukkelijk opgenomen dat moet worden afgestemd met burens en belanghebbenden. Vervolgens is ook nog participatie mogelijk in het reguliere planologische project, dat volgt op de stappen die in het VAB-beleid zijn opgenomen (van idee naar globaal	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen Aanpassing VAB-beleid Geen

		plan). Het is dan ook niet nodig om het VAB-beleid hier nog verder op aan te scherpen.	
--	--	--	--

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
128 159	Natuurplein de Baronie en Milieuvereniging de Groene Koepel gaan in op het VAB-beleid en ruimte-voor-ruimte regeling. Beide kunnen zich niet vinden in het voorgestelde VAB-beleid/de ingedeelde zones voor drie categorieën. De indeling is te grof. Het zet de deur open voor ontwikkelingen die niet overeenstemmen met de ambitie om de biodiversiteit te verbeteren, grote risico's kunnen hebben op natuur en landschap en zijn ook niet in lijn met de Interim omgevingsverordening. Het beleid houdt geen rekening met cumulatie en aanwezige ecologische kwaliteiten op perceelsniveau. Vooral keuze voor de Rith in categorie 2 wordt afgewezen. En geen rekening gehouden met de gevolgen voor het Ulvenhoutse bos. In plaats van het stimuleren van allerlei bedrijvigheid dienen kaders te worden aangegeven om negatieve effecten op biodiversiteit en omgevingskwaliteit te voorkomen. Het VAB beleid is erop geënt dat in het buitengebied zone 3 flinke uitbreidingen mogelijk zijn hiervan is in de MER niets terug te vinden. In zone 3 zijn flinke uitbreidingen mogelijk met alle gevolgen van cumulatie en het uitgroeien tot bedrijven die op een bedrijventerrein thuishoren. Er wordt hierbij ook voorbijgegaan aan toename van verkeer in het buitengebied. Dit verkeer is in het MER aangemerkt als risicovol wat betreft veiligheid en stikstof. Er wordt gesteld dat het VAB-beleid perspectief biedt aan agrariërs. De overschakeling naar	Ten aanzien van de vrees voor onaanvaardbare aantasting van het waardevolle buitengebied willen we benadrukken dat het VAB-beleid zich uitsluitend richt op de transformatiemogelijkheden voor (voormalige) agrarische bedrijfslocaties, dus op de reeds aanwezige erven en niet op de akkers en weilanden daar omheen. Het VAB-beleid is uitdrukkelijk gericht op ontwikkelkansen voor bestaande bebouwingslocaties, het gaat om transformatie en niet om nieuw ruimtebeslag. De kwaliteiten van het gebied zijn leidend en bij de uitwerking van de initiatieven zal voldaan moeten worden aan de Landschapsinvesteringsregeling Breda. Daarmee is het VAB-beleid wel degelijk in overeenstemming met de Provinciale kaders. Bovendien blijven deze Provinciale kaders, evenals de rijksregels onverkort van toepassing bij de uitwerking van de initiatieven. De Omgevingsvisie is leidend voor de ontwikkelkansen van onbebouwde gronden. Het VAB-beleid wordt ten onrechte gezien als verstedelijkingsmogelijkheid (met MER-plicht). We richten ons op transformatiemogelijkheden van bestaande bebouwing waarbij we er in principe van uitgaan dat een initiatief terug gaat in bouwen gebruiksmogelijkheden (ten opzichte van het huidige agrarische gebruik). Een agrarisch bedrijfsterrein is doorgaans de meest intensief bebouwde en gebruikte locatie in het buitengebied. Ter plaatse van een agrarisch	Aanpassing tekst Ja, ter verduidelijking is het provinciale beleid ten aanzien van nieuwe landgoederen als instrument nader uitgewerkt in de paragraaf 'Vitale natuur en landschap' onder het kopje 'Cultuurlandschap': De provincie Noord-Brabant heeft in de Omgevingsverordening een regeling opgenomen voor de realisatie van Nieuwe Landgoederen. De landgoedregeling is bedoeld om meer natuur in het buitengebied te realiseren en om ruimtelijke kwaliteit en allure aan het buitengebied toe te voegen. Onder een nieuw landgoed wordt verstaan een ruimtelijk-functionele eenheid, bestaande uit bos of overige natuur, al dan niet in combinatie met agrarische gronden, met daarin een geconcentreerde vorm van karakteristieke woon- en andere bebouwing. Ten aanzien van de minimale omvang van een Nieuw Landgoed, de vereiste natuurontwikkeling, mogelijke locaties en openbaarheid kent de regeling basisvoorwaarden. In het Natuur Netwerk Brabant bijvoorbeeld, wordt nieuw op te richten bebouwing uitgesloten. Het natuurdeel van een Nieuw Landgoed kan wel landen in het NNB. Als gemeente sluiten we tevens het glastuinbouwgebied ten noordwesten van Prinsenbeek uit van de realisatie van Nieuwe Landgoederen,

duurzame landbouw zal met zich meebrengen dat vrijkomende stalruimte misschien omgezet kan worden bij andere soorten van teelten. Natuurplein is er voorstander van goed te bezien hoe duurzame landbouw zich ontwikkelt. In het VAB-beleid staat de veronderstelling dat het aantal agrarische bedrijven af zal nemen door schaalvergroting en ontbreken van opvolging. Natuurplein vraagt zich dit af omdat van overheidswege gestuurd wordt op duurzame landbouw. Dit brengt mee dat het aantal dieren afneemt en daarmee minder grond voor de productie van veevoer. Hierdoor komt er meer grond vrij voor natuur en recreatie. Indieners constateren dat met het voorgestelde VAB-beleid een nieuwe constructie geïntroduceerd word om op erven meer bebouwing toe te staan en waarmee de inspanning meer groen voor rood wordt afgezwakt. Natuurplein is er voorstander van dat er niet meer gebouwd wordt op onbebouwde agrarische grond maar alleen op VAB percelen die voldoen aan de Interim Omgevingsverordening, alleen in bebouwingsconcentraties met de huidige voorwaarden aantal m² te slopen stal gekoppeld aan inlevering van fosfaatrechten en er moet worden aangetoond dat de omgevingskwaliteit verbeterd. En te blijven werken met de hiervoor aangewezen gebieden zoals die in de SV2030 zijn opgenomen. Beide indieners vragen om het evalueren van het ruimte-voor-ruimte beleid en zijn van mening dat het aantal gebieden eerder verminderd dan vermeerderd zal moeten worden. Natuurplein de Baronie stelt dat de keuzes voor het verruimen	bedrijf mag het totale bouwvlak bebouwd worden en daarnaast kent een agrarisch bedrijf een behoorlijke (milieu-)invloedszone. Een transformatie van een VAB-locatie betekent dan ook altijd een vermindering van de bouw mogelijkheden en een beperking van de (milieu-)invloedszone. Bij de functieverandering wordt altijd rekening gehouden met bestaande natuurwaarden en andere waarden. Initiatieven dienen sowieso te passen in bestaande wet- en regelgeving zoals de Wet natuurbescherming. In veel gevallen zal de natuur er op vooruit gaan doordat de nieuwe functie minder milieueffect heeft dan de agrarische functie. De zonering is zorgvuldig tot stand gekomen op basis van de diverse landschapsgebieden in het buitengebied. Er is uitgegaan van de 5 bestaande landschapstypen in het buitengebied van Breda, de ecologische waarden, de cultuurhistorische waarden en de invloed van het stedelijk gebied (de stadsrandzone) en grootschalige infra (snelweginvloedzone). Dat heeft geresulteerd in een indeling in 3 zones en een uitsluitingsgebied. Ten opzichte van het ontwerp is ter hoogte van de Hoogsteen / Beekakker de zonering aangepast. Het Uitsluitingsgebied is vergroot. Er wordt ten onrechte verondersteld dat er meer grond vrij zal komen voor natuur en recreatie als gevolg van verduurzaming van de landbouw. De ZLTO stelt in haar zienswijze: De maatschappelijke vraag om te extensiveren brengt met zich mee dat agrarische ondernemers meer grond nodig zullen hebben voor een duurzame bedrijfsuitoefening. Om bijvoorbeeld	vanwege de overwegend agrarische belangen die in dit gebied aan de orde zijn. Ten aanzien van functie, gebruik en type bebouwing zijn de provinciale uitgangspunten algemener geformuleerd, zodat de regeling mogelijkheden biedt voor het combineren van opgaven. De provincie geeft in haar toelichting op de Omgevingsverordening als voorbeeld: Bijvoorbeeld door te voorzien in een vraag voor de ontwikkeling van (tijdelijke) tiny houses die de aanleg van nieuw bos bekostigen, of de aanleg van een zorglandgoed. Per type ontwikkeling zal door de gemeente maatwerk worden toegepast. Hierbij gelden de basisvoorwaarden van de provincie als randvoorwaarde en wordt de kwaliteit van het ontwerp getoetst aan de provinciale uitgangspunten voor omgevingskwaliteit van een landgoed: de eenheid tussen bebouwing en landgoed, eenheid in vorm en uitstraling, concentratie van bebouwing en de wijze waarop gebruik is gemaakt van kenmerken van de omgeving. Aanpassing kaart Omgevingsvisie Geen Aanpassing VAB-beleid Zoneringkaart VAB-beleid is aangepast.
--	--	---

	van het beleid voor VAB in de verschillende zones niet op een dergelijke evaluatie is gebaseerd. Beide indieners stellen dat met de koppeling ruimte-voor-ruimte regeling en VAB-beleid de gemeente het zich moeilijk maakt. Er staat aangegeven dat de ruimte-voor-ruimte regeling gekoppeld is aan het rood voor groenbeleid. Indieners kunnen dit niet plaatsen en stellen voor de samenvatting van dit beleid op te nemen in de Omgevingsvisie en het beleid als bijlage. In de Interim omgevingsverordening is al opgenomen dat bouwen in het buitengebied op een VAB-locatie mogelijk is door een landgoed te stichten waarbij afhankelijk van de hoeveelheid woningen vijf of meer hectare natuur aangelegd moet worden. Dat vindt Natuurplein een betere constructie. Ook wordt aangegeven dat dit uitgewerkt is in het rood-voor-groenbeleid. Dit is nergens terug vinden en de kernpunten zouden moeten worden opgenomen in de Omgevingsvisie. Het hele rood-voor-groenbeleid zou vervolgens als uitwerking in een aparte procedure ter inzage moeten worden gelegd. Natuurplein stelt voor een maximum grootte van woningen in het buitengebied opnemen omdat deze verstedelijking niet in het landschap past. Het maximale zou 750m³ moeten blijven inclusief vergunningsvrij bouwen. Opmerkingen Natuurplein op de zoneringskaart (pagina 14) van de VAB-bouwstenen: - Onduidelijk is hoe vanuit de analyse van het bestaande beleidskader en de landschapsanalyse tot deze zoneringskaart is gekomen - Het gebied waar geen ontwikkelingen mogelijk zijn, is op Lijndonk niet correct aangegeven.	een koe in de wei te laten lopen in plaats van op stal te laten staan is er extra hectare weiland nodig. Duurzame teelten vragen om grotere plantafstanden. Het nieuwe beleid voor ruimte voor ruimte woningen staat verwoord in de Omgevingsvisie. Er heeft wel degelijk een evaluatie plaatsgevonden van de ervaringen met en de resultaten van het ruimte-voor-ruimte beleid van de afgelopen jaren. In de Structuurvisie 2030 waren in het buitengebied diverse bebouwingslinten geselecteerd waar het toevoegen van woningen voorstelbaar is. Dit locatiebeleid staat op gespannen voet met de transformatie-opgave die is ontstaan op de zogenaamde VAB-locaties. Het is tegenstrijdig om onbebouwde (agrarische) gronden te benutten voor het toevoegen van woningen in een tijd waarin gezocht wordt naar herontwikkelingsmogelijkheden op bestaande (en benutte) bouwvlakken. Bij vaststelling van de Omgevingsvisie wordt het beleid uit het Beleidskader groen en rood, met de daarbij behorende de 'Rode kaart buitengebied Breda', ingetrokken. De voorstelbare bouwlocaties voor Buitenwonen aan de linten in delen van bebouwingsconcentraties die door de gemeente aangewezen zijn, komen daarmee te vervallen. De ruimte-voor-ruimte-woningen die mogelijk zijn op basis van provinciaal beleid, zullen voornamelijk worden ingezet op vrijkomende agrarische bouwvlakken. Hiermee voorkomen dat open (agrarische) gebieden worden bebouwd. Enerzijds landt de kwaliteitswinst op provinciaal niveau (door het verkrijgen van een ruimte voor ruimte titel), anderzijds landt de kwaliteitswinst op gemeentelijk niveau met het transformeren van de	
--	---	--	--

	Dat gebied dient ongeveer te beginnen op de driesprong Bolbergseweg, Lijndondonk en Tervoortseweg. c. In het gebied ten zuiden van Ulvenhout gelegen tussen A-58, N639 en het kwetsbare Ulvenhoutse bos en het dorp is de zonering nogal versnipperd. Hier zouden alleen natuurontwikkelingen plaats kunnen vinden en zou deze zone als uitsluitingsgebied aangewezen dienen te worden. d. Ten noordwesten van Prinsenbeek zijn de overgangen van uitsluitingsgebied naar zone 3 erg hard. Ter bescherming van Weimeren zou er ten zuiden van Weimeren een gebied met zone 1 moeten worden toegevoegd. Ook dient de ecologische verbinding tussen Weimeren en Strijpen/De Berk als uitsluitingsgebied te worden aangewezen. Tien jaar geleden zijn voor deze gebieden onderzoeken uitgevoerd. Op basis van de toen vastgestelde waarden is het glastuinbouwgebied verkleind. Indieners hebben de indruk dat de grenzen nu willekeurig getrokken zijn.	bestaande bebouwing op een VAB-locatie. Dit sluit ook prima aan op de wens van indieners. De link tussen de ruimte voor ruimte woningen en het VAB-beleid is logisch, gelet op de voorgaande uiteenzetting. Op basis van het VAB-beleid worden initiatieven voor het toevoegen van ruimte-voor-ruimte woningen beoordeeld en uitgewerkt. Daarbij moet uiteraard ook getoetst worden aan de Landschapsinvesteringsregeling Breda. Voor de realisatie van Nieuwe Landgoederen baseren wij ons op het provinciale beleid. Wij sluiten aan bij de Provinciale kaders en op het moment dat er een initiatief voor de realisatie van landgoederen wordt ingediend zal bij de uitwerking maatwerk verricht worden. Dit is ook zo opgenomen in de Omgevingsvisie. Ten aanzien van functie, gebruik en type bebouwing zijn de provinciale uitgangspunten algemeen geformuleerd, zodat de regeling mogelijkheden biedt voor het combineren van opgaven. De maximale inhoud van woningen in het buitengebied is in bestemmingsplannen geborgd. De inhoud van woningen is in beginsel gemaximaliseerd op 750 m³. Grotere woningen, die legaal tot stand zijn gekomen, mogen worden gehandhaafd. Denk hierbij aan ruimte voor ruimte woningen, die een inhoud van maximaal 1.000m³ mogen hebben. De onderdelen van de woning die vergunningsvrij zijn worden niet getoetst aan het bestemmingsplan en niet aan het gemeentelijk beleid. De gemeente kan hieraan geen eisen stellen, de rijkswetgever heeft namelijk al bepaald dat deze bebouwing vergunningsvrij mag worden	
--	--	---	--

		gebouwd. Het heeft dus geen zin om in gemeentelijk beleid of bestemmingsplannen te proberen de vergunningsvrije ruimte te beperken. Enerzijds is de gemeente hiertoe niet bevoegd aangezien de rijkswetgever al heeft voorzien in de vergunningsvrije ruimte anderzijds is het niet zinvol omdat voor vergunningsvrije bouwwerken niet toegekomen wordt aan een toets aan een bestemmingsplan. Ten aanzien van de opmerkingen op de zoneringsskaart: a. Er wordt gesteld dat het onduidelijk is hoe vanuit de analyse tot de zoneringsskaart is gekomen, maar de onduidelijkheid wordt niet nader gemotiveerd; b. Wij gaan niet mee in de voorgestelde wijziging aangezien we op basis van de waarden in het gebied en de landschapstypologie geen beperking van de transformatiemogelijkheden kunnen onderbouwen; c. Ter hoogte van de Hoogsteen / Beekakker is in het vast te stellen VAB-beleid de zonering aangepast. Het Uitsluitingsgebied is vergroot; d. Het VAB-beleid is gebaseerd op transformeren van bestaande agrarische bouwblokken. De kwaliteiten van het landschap zijn leidend voor de indeling van de zonering. De grenzen zijn zeker niet willekeurig getrokken. Ten noord westen van Prinsenbeek zijn de gronden intensiever in gebruik en zijn er minder te beschermen waarden. Vandaar dat er gekozen is om er Zone 3 op te leggen. Er liggen meer kansen voor transformatie. De ecologische verbindingzone wordt niet aangetast door de ligging in Zone 2, aangezien de transformatie	
--	--	---	--

		alleen toeziet op bestaande bouwblokken. Het landschap wordt hierbij niet aangetast.	
--	--	--	--

Buitengebied: Verbod gewasbeschermingsmiddelen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
056	Indieners stellen dat de circulaire landbouw in het gebied Bavel voorafgegaan moet worden door een verbod op overbemesting en glysofaat, waarmee de weilanden nog steeds veelvuldig worden besproeid.	Een dergelijk verbod is niet aan de gemeente maar aan het rijk.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Buitengebied: Stikstof

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
128 159	Natuurplein de Baronie en Milieuvereniging de Groene Koepel gaan in op stikstof en de belastende bedrijven. Naast vernatting van de Lage Vuchtpolder ook agrarische bedrijvigheid op de natuurfunctie van de polder afstemmen door bedrijven uitkopen en biologisch boeren stimuleren. De indieners stellen dat wanneer de kwaliteit van leven voorop staat het onvermijdelijk is dat belastende bedrijven geweerd worden en veehouderijen in de buurt van woningen gesaneerd worden. Indiener vraagt zich af of de gemeente Breda strengere eisen kan stellen dan de wet en reeds bekende onderzoeksgegevens over zoönosen vertalen in daadwerkelijke maatregelen. De indiener gaan in op de stikstof doelstellingen voor het Ulvenhoutse bos en stellen dat het noodzakelijk is om agrarische bedrijven in de buurt van Ulvenhout uit te kopen en geen	We dagen de boeren uit om te verduurzamen en/of waarde toe te voegen aan natuur en landschap. Uitbreidingsplannen toetsen we dan ook op hun meerwaarde op deze aspecten. Op het grondgebied van de gemeente Breda bevinden zich relatief weinig intensieve veehouderijen. Op termijn zal een aantal van hen verdwijnen in het kader van stikstofmaatregelen en/of stedelijke ontwikkelingen. Bij woningbouw binnen twee kilometer van een geitenhouderij onderzoeken we de risico's op zoönosen voor toekomstige bewoners. We verplichten agrariërs om de risico's op zoönosen te verkleinen voor omwonenden en bezoekers van hun bedrijf. Hoe ver 'directe nabijheid' is hangt af van het type ontwikkeling en de hoeveelheid stikstofdepositie die daarmee samenhangt. Bij bijvoorbeeld grootschalige infrastructuur of bij intensieve veehouderijen ligt dit anders dan bij bijvoorbeeld	Aanpassing tekst Ja, in de paragraaf 'Gezond leefmilieu' onder het kopje 'lucht' is het onderwerp stikstof nader uitgeschreven ter verduidelijking: Veel van de geplande woningbouw en aanleg van werkgebieden in vindt in het noorden en westen van de gemeente plaats, op relatief grote afstand van Natura 2000 gebieden. Dit levert weinig stikstofdepositie op Natura 2000 gebieden op. Van de grootschalige ontwikkelingen zorgen alleen de projecten rondom Bavel voor een wat grotere depositie op het Natura 2000-gebied het Ulvenhoutse Bos. Hier tegenover staat dat in het zuiden van het Breda diverse natuurontwikkelingsprojecten zijn gepland (Markdal, Chaamse Beken, etc.). Hier zal agrarisch grondgebruik worden omgezet in natuur. Dit levert zo dicht bij het Ulvenhoutse Bos een relatief grote vermindering van de stikstofdepositie op. Naar verwachting zal de combinatie van de realisatie van de woon- en werkgebieden en

	woningbouw of bedrijvigheid toe staan. De indieners vragen zich af hoe ver de 'directe nabijheid' is i.r.t. het nemen van maatregelen voor stikstof. De indieners adviseren voor nieuwbouw van woningen en bedrijventerreinen eerst de stikstofbelasting van andere bronnen extra af te laten nemen en om stikstofruimte die ontstaat door het uitkopen van veehouderijbedrijven niet voor stedelijke ontwikkelingen te benutten maar voor herstel van natuur. De in de visie genoemde maatregelen leveren onvoldoende stikstofruimte op. Voor iedere vorm van nieuwbouw dient stikstofruimte gevonden te worden gezien de overbelasting van het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos. De indieners stellen dat het oostwaarts opschuiven van bedrijventerrein Bavel slechts op papier een oplossing is en dat deze ontwikkeling hier niet kan plaatsvinden. De indieners verwijzen naar pagina 69 van de visie en stellen dat het effectiever is om groene zones langs de snel-/doorgaande wegen aan te leggen en dan bij voorkeur met dennen/coniferen, omdat deze het gehele jaar hun werk doen. Hierdoor wordt fijnstof bij de bron opgevangen.	woningbouw of bedrijventerreinen. Veel van de geplande woningbouw en aanleg van werkgebieden in vindt in het noorden en westen van de gemeente plaats, op relatief grote afstand van Natura 2000 gebieden. Dit levert weinig stikstofdepositie op Natura 2000 gebieden op. Van de grootschalige ontwikkelingen zorgen alleen de projecten rondom Bavel voor een wat grotere depositie op het Natura 2000-gebied het Ulvenhoutse Bos. Hier tegenover staat dat in het zuiden van het Breda diverse natuurontwikkelingsprojecten zijn gepland (Markdal, Chaamse Beken, etc.). Hier zal agrarisch grondgebruik worden omgezet in natuur. Dit levert zo dicht bij het Ulvenhoutse Bos een relatief grote vermindering van de stikstofdepositie op. Naar verwachting zal de combinatie van de realisatie van de woon- en werkgebieden en natuurontwikkelingsprojecten dan ook netto een vermindering van de stikstofdepositie opleveren. Wel is nog een grote reductie nodig om de doelen van de stikstofwet te halen. Hierin voorziet deze Omgevingsvisie niet. Op dit moment is nog onduidelijk welke generieke maatregelen de Rijksoverheid gaat nemen en wat de resterende lokale opgave gaat zijn. We maken het bestaande bos groter en leggen in de omgeving van het Ulvenhoutse Bos nieuwe bossen aan als alternatief voor de recreant. Op die manier wordt het Ulvenhoutse Bos qua betredingsdruk ontlast en het extra bos vangt een deel van de stikstof af die normaliter Neerdaalt op het Ulvenhoutse Bos.	natuurontwikkelingsprojecten dan ook netto een vermindering van de stikstofdepositie opleveren. Wel is nog een grote reductie nodig om de doelen van de stikstofwet te halen. Hierin voorziet deze Omgevingsvisie niet. Op dit moment is nog onduidelijk welke generieke maatregelen de Rijksoverheid gaat nemen en wat de resterende lokale opgave gaat zijn. Aanpassing kaart Geen
--	---	--	--

Buitengebied: Woningbouw

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
163	Indieners zijn van mening dat de ontwerp Omgevingsvisie toekomstige woningbouw in het buitengebied belemmert en is benieuwd of het ingediende initiatiefplan aansluit op de ambities van de ontwerp Omgevingsvisie.	Burgemeester en wethouders van Breda zullen de raad bij vaststelling van de Omgevingsvisie Breda 2040 voorstellen om het beleid uit het Beleidskader groen en rood, met de daarbij behorende 'Rode kaart buitengebied Breda', in te trekken. Als de raad dit voorstel overneemt, is het gevolg dat de geselecteerde bouwlocaties voor Ruimte voor Ruimte woningen, ook wel bekend als Buitenwonen aan de linten, komen te vervallen. In plaats daarvan zal het toevoegen van nieuwe Ruimte voor Ruimte woningen alleen nog mogelijk zijn op een locatie waar al bouw- en gebruiksmogelijkheden voor (agrarische) bedrijven bestaan. Na vaststelling van de Omgevingsvisie zal het gemeentebestuur niet meer meewerken aan het in procedure brengen en verlenen of vaststellen van een ruimtelijk besluit dat de bouw van ruimte voor ruimte woningen mogelijk maakt op een wijze die in strijd is met de uitgangspunten van de Omgevingsvisie. Een uitzondering hierop wordt gemaakt voor initiatiefnemers die na een positieve principe-uitspraak van het college een voldoende concreet en toetsbaar concept-bestemmingsplan hebben ingediend bij het gemeentebestuur voorafgaand aan de vaststelling van de Omgevingsvisie. Ten aanzien van het initiatiefplan ontvangt u een eigenstandige brief.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

9.2 Natuur

Natuur: Algemeen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
073	Indieners vragen zich af waar het gemeentelijk natuurnetwerk wordt beschreven en betreft dit een programma?	Het gemeentelijk natuurnetwerk is opgenomen in de Structuurvisie Breda 2030. Deze komt met het vaststellen van de Omgevingsvisie te vervallen. Een geactualiseerde versie van het gemeentelijk natuur netwerk (inmiddels is ongeveer de helft van de ambities gerealiseerd) wordt opgenomen in het Groenkompas	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
128 159	Natuurplein onderschrijft de uitgangspunten, de invullingen en de koppeling aan andere thema's voor Stad in een Park. Een gezonde groene stad is een raamwerk dat natuurwaarden in stand houdt. Daarom vinden we het van levensbelang dat bij alle ontwikkelingen voor inrichting en beheer van onze leefomgeving de natuurlijke systemen niet alleen als één van de pijlers maar als basisvoorwaarde wordt gezien en gehanteerd. De Groene Koepel ziet dat de intenties in de ontwerpvisie goed zijn en dat Breda wil gaan voor een toekomstbestendige stad en de gezondheid wil bevorderen. Maar er wordt wel voor een voorkeursscenario gekozen waarvan zij vinden, dat ook bij de uitvoering van de goede intenties, de balans voor natuur, landschap en biodiversiteit toch negatief gaat uitvallen. Natuur moet leidend zijn in de keuzes, zowel binnenstedelijk als in het buitengebied. Stel daarvoor een toetsingskader op waarbij biodiversiteit, landschap, natuur leidend zijn/natuur moet de basis zijn voor alle ontwikkelingen, en economie volgend is.	Met de drie kernwaarden grenzeloos, gastvrij en groen tezamen richten we ons op een sterk en veerkrachtig Breda. Het natuurlijke systeem is van groot belang, maar zonder de andere belangen zoals werkgelegenheid en een dak boven je hoofd, is er geen kwaliteit van leven. Alle drie de pijlers zijn noodzakelijk voor een sterk en veerkrachtig Breda. We zoeken hierin telkens de balans.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
128 159	Natuurplein de Baronie en Milieuvereniging de Groene Koepel gaan in op de onderwerpen biodiversiteit en natuurinclusiviteit. Het is voor de indieners onduidelijk hoeveel ecologische verbindingzones er gerealiseerd zijn, waar en wat het heeft opgeleverd. Indieners constateren dat de biodiversiteit achteruit gaat en dat monitoring hiervan ontbreekt. Gevraagd wordt om een nulmeting uit te voeren bij de Omgevingsvisie. Indieners vragen met betrekking tot de verkabeling van het huidige 150kV tracé waar de mogelijkheid is om een EVZ van oost naar west door de Haagse Beemden te realiseren? Indieners stellen dat de huidige oeverinrichting en het maaien hiervan niet bevorderlijk is voor de ecologische uitwisselingsmogelijkheden tussen gebieden beneden en bovenstrooms van Mark en Weerij. Indieners stellen dat de focus op een 'droge'-verbinding ten westen van de stad niet in de plaats kan komen van de landschapsecologische zone. Er wordt gesproken over een verbinding ten westen van de stad om de beemden met elkaar te verbinden. Deze verbinding wordt nergens beschreven. Indieners stellen dat de Landgoederenzone als volwaardig natuurerrein moet worden aangemerkt. Op pagina 6 van de ontwerp Omgevingsvisie wordt gesproken over een gemeentelijk natuurnetwerk. Waar is dat netwerk beschreven/vastgelegd? Is dat een programma?	Van het Natuurnetwerk Brabant is reeds 2.617 hectare gerealiseerd. De resterende opgave van 305 hectare natuur en 27 km ecologische verbindingzones wordt tussen 2021 en 2017 met name door onze partners opgepakt (o.a. provincie, waterschap, Staatsbosbeheer en Vereniging Markdal). De EVZ langs de Stadsmark en Singels pakken we zelf op, samen met het waterschap en de provincie. Van het Gemeentelijk Natuurnetwerk is inmiddels de helft gerealiseerd. Van de ambitie uit de structuurvisie Breda 2030 (531 hectare natuur en 53 km aan ecologische verbindingzones) is reeds 264 hectare en 26 km EVZ voltooid. De resterende 267 hectare en 37 km EVZ realiseren we tussen 2021 en 2030, waar mogelijk samen met onze partners. De gemeente monitort wel degelijk de biodiversiteit. In de afgelopen jaren zijn in totaal 220 Rode Lijstsoorten waargenomen. Met name dieren en planten uit de categorie zoogdieren, vogels, reptielen & amfibieën, vaatplanten en schimmels/paddenstoelen zijn regelmatigesignaleerd in Breda. Wat betreft dagvlinders en vissen blijft de biodiversiteit in Breda achter. We gaan ons richten op het versterken van de biodiversiteit, onder andere door het biodivers inrichten van de openbare ruimte en de realisatie van EVZ's voor watergebonden en oevergebonden natuur. Het park onder de hoogspanningsleiding heeft geen formele status als ecologische verbindingzone, maar wordt wel min of meer zo ingericht door de aanleg van poelen en dergelijke.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	De indieners stellen dat er duidelijke keuzes moeten worden gemaakt. Dit niet alleen voor de verbetering van de biodiversiteit maar ook voor het behalen van de doelen van de kaderrichtlijn water. Indieners verzoeken om de doelen voor biodiversiteit door te vertalen naar bestemmingsplannen. De indieners stellen dat het produceren voor mondiale markten niet kan zonder dat dit ten koste gaat van biodiversiteit. De gemeente Breda dient een keuze te maken voor natuurinclusieve-, klimaatadaptieve- en kringlooplandbouw. De indieners constateren dat het woord Tiny Forest komt niet voor in de visie. Dat is goed voor biodiversiteit, klimaatadaptatie en sociale contacten in de buurt door er bankjes bij te plaatsen. De indieners verzoeken de EVZ's compleet te maken, hiervoor een planning te maken en financieel veilig te stellen. Een overzichtskaart van alle ecologische verbindingzones wordt gemist. Ook het ecologisch netwerk wordt gemist in de lagenbenadering. Dit netwerk kan nog versterkt worden door een fijnmazig netwerk er aan toe te voegen. Dit zorgt ook voor meer natuurbeleving in de stad. De indieners stellen dat de Landschapsinvesteringsregeling (LIR) gedateerd is. De gemeente Breda kan hierop eigen beleid voeren. Om biodiversiteit te verbeteren is het dringend noodzakelijk de LIR te herzien. De indieners stellen dat de ruimtelijke impact van het verduurzamen van warmtevoorzieningen dient	De oeverinrichting en het maaibeheer maken geen onderdeel uit van de Omgevingsvisie als strategisch beleidsstuk. Dit onderdeel van de zienswijze wordt doorgezet naar de afdeling Beheer. De verduurzaming van de landbouw is heel breed. Elke boer moet op termijn een andere keuze maken die past bij zijn bedrijfsvoering, qua teelt maar ook qua afzetmarkt. De gemeente bepaalt niet voor welke bedrijfsvoering een ondernemer kiest. Uitbreidingsplannen die niet in het bestemmingsplan passen, toetsen we aan hun meerwaarde voor natuur, landschap, cultuurhistorie, klimaat etc. Een Tiny Forest is één van de vele mogelijkheden voor een biodiverse inrichting. Het uitwerken van de biodiverse inrichting van de openbare ruimte vindt op tactisch en operationeel schaalniveau plaats. Het uitvoeringsperspectief is opgenomen in hoofdstuk 4 van de vast te stellen Omgevingsvisie. De geactualiseerde kaart van het Gemeentelijk Natuur Netwerk nemen we niet over in de Omgevingsvisie omdat dit beleidsdocument zich richt op het strategische niveau. De GNN-kaart betreft het tactische en operationele niveau. Deze wordt opgenomen in het Groenkompass, een nadere uitwerking van de Omgevingsvisie die reeds als concept is besproken met het Natuurplein. De provincie evalueert momenteel de Landschapsinvesteringsregeling (LIR). Breda zal hierin worden meegenomen als pilot. Bij een eventuele aanpassing zal de inbreng van het Natuurplein worden meegenomen.	
--	--	---	--

	gepaard te gaan met blijvende natuurontwikkeling. De indieners stellen dat handhaving in het buitengebied zal moeten worden uitgebreid om de biodiversiteit alhier te verbeteren. De indieners gaan in op een passage uit pagina 6 van de visie met betrekking tot biodiversiteit.	De daadwerkelijke ruimtelijke impact van de verduurzaming van de warmtevoorziening is nog niet bekend. Bij alle stedelijke ontwikkelingen richten wij ons op landschappelijke inpassing en/of natuurinclusief bouwen Uitbreiding van handhaving is een operationeel onderwerp. Dit onderdeel van de zienswijze wordt doorgezet naar de afdeling Handhaving. Het biodivers inrichten van de openbare ruimte komt reeds op diverse plekken in het document terug.	
--	---	--	--

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
134	Indiener geeft aan dat het lijkt alsof de natuur bestemmingen op de kaart verdwenen zijn. Het vitale lint lijkt alleen ten zuiden van de Gilzeweg ingetekend.	Voor de specifieke natuurbestemmingen dienen de bestemmingsplannen te worden geraadpleegd, hierin is de bestemming natuur geborgd. De Omgevingsvisie is een document op strategisch niveau. Het vitale lint is inderdaad niet consequent getekend, dit wordt aangepast op de kaart in de vast te stellen Omgevingsvisie.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Ja, de asymmetrie in de tekening ter hoogte van het lint wordt er uit gehaald.

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
088	De indieners vragen om ruimte voor een Tiny forest in de Talmazone.	Deze opmerking past niet binnen het schaalniveau van de Omgevingsvisie. Het uitvoeren van plannen kunt u bespreken in het reguliere overleg met uw wijkmanager. De opmerking hebben we doorgezet naar de afdeling Wijkzaken.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
171	Indiener vraagt zich af wat de betekenis is van de scheidslijn tussen Vernatting en natuurontwikkeling in polders en beemden en Kleinschalig landschap versterken?	De Omgevingsvisie geeft de gewenste ontwikkelingsrichting van de verschillende landschappen in het buitengebied aan. Bestaande (agrarische) bedrijven in het buitengebied kunnen hun bedrijf op de huidige wijze continueren. Uitbreidingsplannen die niet in het vigerende bestemmingsplan passen toetsen we echter op hun meerwaarde voor verduurzaming en/of het toevoegen van waarde aan natuur en landschap. In het geval van de polder is dat natuurontwikkeling in combinatie met waterberging, landbouwinclusieve natuur, teelten die passen bij de natte omstandigheden en die aansluiten op de gewenste natuurdoeltypen. In het geval van kleinschalig landschap is dat de aanleg van houtwallen en bosschages. En door het stimuleren van landschaps- en/of natuurinclusieve landbouw, waaronder voedselbossen en boslandbouw. Samen met agrariërs wordt gekeken naar de mogelijkheden, bijvoorbeeld op het gebied van kavelruil.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Natuur: Recreatie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
010	Natuurgebieden worden steeds vaker en intensiever bezocht door recreanten. De natuur ondervindt hier schade van. Staatsbosbeheer stelt dat een gemeentebrede recreatiezonering een goede aanvulling zou zijn op de Omgevingsvisie.	De suggestie van een recreatiezonering is meegenomen in het Groenkompas. Staatsbosbeheer is hierover geraadpleegd.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing

170	Heemkundekring Op de Beek vraagt aandacht voor het realiseren van een recreatieve route langs de Mark in de richting van Terheijden.	In hoofdstuk 2 onder 'Recreatieve routenetwerk' is het volgende opgenomen: We breiden het recreatieve netwerk uit, vanaf de Academiesingel Langs de Mark naar het noorden. Hierin combineren we recreatieve waarde en ecologische opgaven met cultuurhistorie. Met deze recreatieve route langs de Mark, zowel door de stad als door het buitengebied, dragen we bij aan een recreatieve verbinding langs de Mark naar bijvoorbeeld de Halsche Vliet en de haven in Zevenbergen en kunnen we de Zuiderwaterlinie beter beleefbaar maken.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
-----	--	---	--

Natuur: 't Hout

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
010	In 't Hout is een zoekgebied voor nieuwe werkterreinen in combinatie met nieuwe natuur getekend. Dit botst met plannen voor natuurinclusieve landbouw. Bovendien zou de grens van het bedrijventerrein veel noordelijker moeten eindigen en daarmee veel open ruimte laten rondom het bos Trippelenberg.	De contour van het Zoekgebied voor nieuwe werkterreinen en nieuwe natuur wordt aangepast naar aanleiding van de vele zienswijzen. De zuidgrens van Rithmeesterpark fase 2 komt in de vast te stellen Omgevingsvisie, verder van het beekdal van de Aa of Weerij en de Trippelenberg vandaan te liggen. In het traject van het gebiedsperspectief voor 't Hout/Rithmeesterpark fase 2 hebben pas enkele oriënterende gesprekken plaatsgevonden. Het gebiedsperspectief wordt losgekoppeld van het traject van de Omgevingsvisie. Bij de verdere uitwerking hiervan wordt de participatieleidraad van de gemeente gehanteerd, alsmede de formele inspraakprocedures betreffende het bestemmingsplan.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Ja, zoekgebied werken en natuur is verkleind.

		Hierbij zal in overleg met Staatsbosbeheer tevens worden gekeken naar de mogelijkheden voor natuurinclusieve landbouw.	
--	--	--	--

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
088 150	De indieners stellen dat de cultuurhistorisch, landschappelijke en natuurlijke waarden onvoldoende terug komen in het ontwikkelingsperspectief Breda Zuid-West.	Het gebiedsperspectief wordt losgekoppeld van het traject van de Omgevingsvisie. Bij de verdere uitwerking hiervan wordt de participatieleidraad van de gemeente gehanteerd, alsmede de formele inspraakprocedures betreffende het bestemmingsplan. Deze zienswijze bieden we t.z.t. aan bij de raad.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
103	De wijkraad Breda Zuid West verzoekt om in te zetten op behoud en versterking van het Landschap 't Hout. Indiener wijst op een eerder ingezonden brief waarop tot op heden nog geen reactie is ontvangen.	In 't Hout willen we het historische landgoederenlandschap versterken. De zone in de oksel van de A16/HSL en zuidelijke rondweg is in onze ogen echter verrommeld geraakt door de vele infrastructurele ingrepen en terreinen die jarenlang braak hebben gelegen. Door in dit gebied invulling te geven aan de opgave voor nieuwe werkterreinen, gelijktijdig met de ontwikkeling (1-op-1) van nieuwe natuur, streven we naar een eigentijdse kwaliteitsimpuls in dit gebied. Het beantwoorden van de brief is onder de aandacht gebracht.	Aanpassing tekst Omgevingsvisie Geen Aanpassing tekst Bijlage Lagenbenadering Ja, toevoegen: De zone in de oksel van de A16/HSL en zuidelijke rondweg is verrommeld geraakt door de vele infrastructurele ingrepen en terreinen die jarenlang braak hebben gelegen. Door in dit gebied invulling te geven aan de opgave voor nieuwe werkterreinen, gelijktijdig met de ontwikkeling (1-op-1) van nieuwe natuur, streven we naar een eigentijdse kwaliteitsimpuls in dit gebied. Vanwege de natuur- en landschapswaarde van het aangrenzende gebied, willen we in 't Hout het historische landgoederenlandschap versterken. Aanpassing kaart

			Ja, de contouren voor het versterken van het historische landgoederenlandschap zijn preciezer getekend.
--	--	--	---

Natuur: Groene bijdrage Bavel

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
032 033 034 053 114 141 117	Indieners stellen dat Bavel een significante groene bijdrage leveren voor de stad door uitvoering te geven aan de volgende projecten: • Gebruik de locatie ten zijden van Bavel voor Wonen en het deel tegen de A58 voor groen, water en recreatie; • Aanleg van een recreatief gebied rondo de 'put van Oomen'; • Breid groen en de bossen; • Versterk en vergroot de ecologische verbindingzones daar; • Realiseer zo nodig andere mogelijkheden voor recreatie in dit gebied. Bovengenoemde aanpak zal in hoge mate bijdragen aan het voorkomen van negatieve effecten op het Natura 2000 gebied en past ook beter in de visie zoals verwoord in het waterkompas van Breda.	Naar aanleiding van meerdere zienswijzen is het zoekgebied in Bavel Zuid aangepast. In het kort houden deze aanpassingen in: • Het zoekgebied voor bedrijventerrein is verkleind tot het gebied tussen de Gilzewouwerbeek en de Woestenbergseweg; • Het gebied ten westen van de Woestenbergseweg is zoekgebied voor wonen, recreatie en natuur; • Het zoekgebied ten oosten van de Gilzewouwerbeek is geen zoekgebied meer. Met deze wijziging wordt expliciet aangegeven dat we ten zuiden van Bavel niet alleen op zoek gaan naar een nieuw woongebied, maar ook naar nieuwe natuur en recreatiemogelijkheden. De nieuwe natuur zal inderdaad bijdragen aan de versterking van het Natura 2000 gebied.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Natuur: Bomen en bossen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
073	BEKOM verzoekt om aan te geven in hoeverre bomen terug in het straatbeeld kan worden gebracht in relatie van het verkoelend effect.	Het vervangen van bomen gebeurt in dialoog met de omwonenden. Hierbij moet rekening worden gehouden met de beschikbare groeirimte. Dit kan betekenen dat er bijvoorbeeld minder bomen worden terug geplant, maar dat de bomen zich beter kunnen ontwikkelen, verder uitgroeien en langer blijven leven. In het kader van de verkoelende functie van de boomstructuur kan het van belang zijn om de aaneengeslotenheid van de bomen, als uitgangspunt te nemen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
073	Indieners stellen dat het Herinneringenbos er niet voor mag zorgen dat zeldzame planten en dieren van andere leefgebieden verdwijnen. Dit gebied is aangelegd als weidevogelgebied. Heeft hierover afstemmen met SBB plaatsgevonden.	Het Herinneringenbos (in de toekomst krijgt het de naam Levensbos) wordt niet in een weidevogelgebied aangelegd, maar op intensief bewerkte landbouwpercelen op ruime afstand van de weidevogelgebieden Rooskensdonk en Lage Vuchtpolder. In de Vierde Bergboezem komen enkele weidevogels voor, maar ook ten opzichte van dit gebied ligt het bos op voldoende afstand. Het bos zal juist bijdragen aan de biodiversiteit. Het bos komt niet bij Staatsbosbeheer in beheer maar de gemeente zal het beheren.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
128 159	Natuurplein de Baronie en Milieuvereniging de Groene Koepel gaan in op de bomen en bossenstrategie en vragen zich af of de kapvergunning weer terug ingevoerd wordt. De indieners vragen zich af waar de uitgangspunten pantoffelafstand en fietsafstand voor groen zijn gebleven?	Voor waardevolle bomen geldt nog steeds een kapverbod. De bomenkaart wordt momenteel geëvalueerd. De Omgevingsvisie betreft een strategische toekomstvisie voor Breda richting 2040. De pantoffelafstand (200 m), fietsafstand en functie van de parken betreffen het tactische en	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	De indieners verzoeken om een resultaatverplichting te maken om voor elke inwoner binnen 200 m een park, bos of buitengebied te realiseren. Het kaartje onder 2.4.1. geeft aan dat deze parken alleen gericht zijn op het centrum. De indieners stellen dat de gebieden daarbuiten juist kansrijk zijn om Tiny Forests aan te leggen, welke voorzien zijn van bankjes en daarmee gelijk een sociale behoefte dekken. De indieners stellen dat de uitbreiding van bossen nuttig is als klimaatregel, maar niet voor stikstofbelasting. De indieners stellen dat het niet verstandig is het Herinneringenbos aan te planten tegen een gebied wat aangelegd is als weidevogelgebied. Dit is ook niet in lijn met de passage op pagina 76 van de visie: 'Dit extra bos mag er echter niet voor zorgen dat zeldzame planten en dieren van andere leefgebieden verdwijnen.' Bossen mogen alleen worden aangelegd waar ze niet verstorend zijn voor de al aanwezige natuur. De indieners verwijzen naar een passage op pagina 61 van de visie: '....bomen wellicht op de k&l kunnen worden geplant, waarbij een kortere levensduur van de bomen als uitgangspunt geldt'. Dat is kapitaalvernietiging. De gemeente Breda kan ook kiezen voor het dieper leggen van k&l. Eenmalige kosten van een mantelbuis afzetten tegen meermalen planten en rooien, zal gunstig uitvallen zeker als je ook effectiviteit op CO2 opslag en verkoeling van meer volgroeide bomen meetelt.	operationele niveau. Deze zijn opgenomen in het Groenkompass, een nadere uitwerking van de Omgevingsvisie die reeds als concept is besproken met het Natuurplein. Uitbreiding van de bossen draagt tevens bij aan het ontlasten van de recreatieve druk op de bestaande bossen en de stikstofbelasting die het uitlaten van honden met zich meebrengt. Het Herinneringenbos (in de toekomst krijgt het de naam Levensbos) wordt niet in een weidevogelgebied aangelegd, maar op intensief bewerkte landbouwpercelen op ruime afstand van de weidevogelgebieden Rooskensdonk en Lage Vuchtpolder. In de Vierde Bergboezem komen enkele weidevogels voor, maar ook ten opzichte van dit gebied ligt het bos op voldoende afstand. Het bos zal juist bijdragen aan de biodiversiteit. Dit onderdeel van de zienswijze wordt doorgezet naar de afdeling Beheer.	
--	--	---	--

Natuur: Realiseren EVZ

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
049	De gemeente Drimmelen geeft aan stevig door te willen gaan met de realisering van Ecologische Verbindingszones.	Dit zal in kader van Groen-blauwe raamwerk Baronie zeker aandacht krijgen en door Breda over de volle breedte, dus ook richting Terheijden opgepakt gaan worden.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
073	Indieners gaan in op de voorziene realisatie van een ecologische verbinding tussen het Liesbos en de landgoederenzone in de Haagse Beemden via Steenakker-Noord. De indieners vragen zich af of de gemeente Breda niet de mogelijkheid overweegt om een EVZ van oost naar west door de Haagse Beemden te realiseren als gevolgd van de verkabeling van de huidige 150kV wat een grote verbetering zou kunnen zijn op de luchtkwaliteit.	De ecologische verbinding via (de Bosloop in Prinsenbeek en) Steenakker-noord verbindt twee grote belangrijke natuurgebieden. Het park onder de hoogspanningsleiding verbindt de landgoederenzone niet met een ander natuurgebied en heeft geen formele status als ecologische verbindingszone, maar wordt wel min of meer zo ingericht op bepaalde plekken door de aanleg van poelen en dergelijke. Het groen in het park draagt in die zin toch bij aan aspecten als luchtkwaliteit	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
073	De indieners wijzen op een passage op pagina 29 van de visie en vragen om verduidelijking van de tekst.	Hiermee wordt een 'droge' ecologische verbindingszone ten westen van de stad bedoeld. In de paragraaf 'Vitale natuur en landschap' onder het kopje 'Biodiversiteit & natuurinclusief ontwikkelen' wordt deze ecologische verbinding nader toegelicht: Tevens vervult Breda een rol in het verbinden van Vlaamse Natura 2000-gebieden met twee grote Nederlandse Natura 2000-gebieden: de Biesbosch en het Volkerak. Op korte termijn richten we ons op de ecologische verbindingszone voor water- en oevergebonden natuur, zoals bijvoorbeeld bevers en otters. Deze ecologische verbinding loopt via de Mark, Aa of Weerijs en de singels (allen Natuurnetwerk	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

		Brabant), dwars door de stad in noordelijke richting. Op de wat langere termijn gaan we ons ook focussen op een 'droge' verbinding ten westen van de stad. We beginnen hiermee door de bestaande bossen uit te breiden en het kleinschalige landschap van De Rith en Overa te versterken met nieuwe houtwallen, voedselbossen en boslandbouw. Op de zeer lange termijn, na 2040, onderzoeken we of er ecoducten en/of ecotunnels ter hoogte van de A58 en de spoorlijn nodig zijn.	
--	--	--	--

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
088	Indieners vragen aandacht voor behoud en groter en meer structureel onderhoud van het bestaande groen en het vergroenen van de bestaande stad en voldoende middelen daarvoor. De Bijloop en de Turfvaart worden niet benoemd in de visie in de visie. Deze vormen groene slingers door Princenhage en zijn ook als ecologische verbinding van belang.	In hoofdstuk 3 wordt vooruitlopend op het groenkompas al verwoord dat we bij de herinrichting van openbare ruimte 10 procent vergroenen. Ook wordt in hoofdstuk 3 de ambitie uitgesproken om het openbaar groen aantrekkelijker en biodiverser in te richten. Ten aanzien van de beken binnen de bebouwde kom hebben wij inderdaad een ecologische opgave, deze is in de vast te stellen Omgevingsvisie opgenomen op de kaart en in de tekst.	Aanpassing tekst Ja: In de paragraaf 'Verbind met groen' onder het kopje 'Bebouwde kom': <i>Versterken natuurwaarden – zoekgebied</i> De beken binnen de bebouwde kom zijn cruciaal voor de ecologische verbindingen tussen het Ulvenhoutse bos en andere Natura 2000-gebieden. We willen de natuurwaarden van de Bijloop, Aa of Weerij, Mark, Bavelse Leij en Molenleij zoveel mogelijk versterken. Aanpassing kaart Ja: Versterken natuurwaarden (- zoekgebied) in beekdalen binnen de bebouwde kom opgenomen.

Natuur: Groenfonds

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
094	Indieners zijn het niet eens met de compensatieregeling uit het Groenfonds wat betreft groen omdat de wijken/omgevingen daar zelf niets aan hebben.	Compensatie van groen moet in principe plaatsvinden binnen het plangebied. Indien bovenstaande optie echt niet mogelijk is, moet compensatie plaatsvinden op een alternatieve	Aanpassing tekst Geen

		locatie. Er moet daarbij eerst gezocht worden naar een geschikte locatie binnen dezelfde buurt/wijk, voordat alternatieve locaties buiten de directe omgeving kunnen worden ingezet. Het Gemeentelijk Groenfonds is opgeheven.	Aanpassing kaart Geen
--	--	--	---------------------------------

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
128 159	Natuurplein de Baronie en Milieuvereniging de Groene Koepel gaan in op diverse aspecten omtrent groen. De indieners stellen voor de groene ambities op kaart op te nemen en de kaart uit de Structuurvisie 2030 ook in de Omgevingsvisie op te nemen. Het is noodzakelijk dat er kaarten worden opgenomen waar de concrete doelen voor natuur en landschap op ingetekend zijn. Indieners stellen dat diverse uitwerkingen in de bijlagen zoals het Groenkompass (met een samenvatting in tekst van de Omgevingsvisie) ontbreken. Er wordt verwezen naar documenten die geen onderdeel zouden zijn van de visie omdat ze niet vernoemd worden als bijlage. Het verzoek vanuit de indieners om deze uitwerkingen geen onderdeel te laten zijn van deze terinzagelegging maar daarvoor later consultatieronden te houden. De indieners stellen dat de relatie met het Waterbeheerprogramma van Waterschap Brabantse Delta wordt gemist terwijl dit essentieel is voor een juiste waterhuishouding, klimaatbestendigheid, stikstofaanpak, en tegengaan van CO2-uitstoot uit veenachtige gronden. De indieners verzoeken de werking van het Groenfonds op te nemen, wat is ermee bereikt,	De Omgevingsvisie betreft een strategische toekomstvisie voor Breda richting 2040. Een nadere concretisering van de groene doelen betreffen het tactische en operationele niveau. Deze zijn opgenomen in het Groenkompass, een nadere uitwerking van de Omgevingsvisie die reeds als concept is besproken met het Natuurplein. Het uitvoeringsperspectief is opgenomen in hoofdstuk 4 van de vast te stellen Omgevingsvisie. Waterschap Brabantse Delta heeft eveneens een zienswijze ingediend waarin ons wordt gevraagd om zorgvuldige afwegingen te maken qua bouwen en functiemenging en om aandacht voor de opgaven in het kader van stikstof, water en natuur/biodiversiteit. Het Waterschap spreekt haar waardering uit voor de wijze waarop Breda steeds de samenwerking met het waterschap en andere partijen opzoekt. Dit blijft de gemeente doen, mede in relatie tot het Waterbeheerprogramma. De zienswijze op het groenfonds wordt doorgezet naar de betrokken afdeling.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	hoeveel geld is er gestort, wat is ermee gerealiseerd? Het fonds is nu opgeheven, wat wordt er nu gedaan met geld van ruimte-voor-ruimte woningen. Het is volgens de indieners niet transparant hoe hiermee omgegaan is en hoe er in de toekomst mee omgegaan wordt.		
--	--	--	--

Natuur: Effecten (woning)bouw op natuur

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
078	Waterschap Brabantse Delta vraagt om zorgvuldige afwegingen te maken qua bouwen en functiemenging omdat sommige functies, zoals bijvoorbeeld ecologie, echt hun grenzen hebben. Tevens vraagt indiener aandacht voor de opgaven in het kader van stikstof, water en natuur/biodiversiteit. De EVZ-Boomkikker en de Gilzewouwerbeek dienen te worden versterkt in de plannen. Het toepassen van een zwaardere norm voor waterberging in wateroverlastgevoelige gebieden door de gemeente, wordt door indiener als een goede aanpak gezien en als voorbeeld voor bovengenoemde opgaven.	De genoemde opgaven worden onderkend en hebben naar ons idee een volwaardige positie gekregen in de ontwerp Omgevingsvisie. De versterking van de EVZ-Boomkikker en de Gilzewouwerbeek worden meegenomen in de plannen voor Bavel-Zuid en -Oost. Ook hierbij werken wij graag weer samen met het Waterschap Brabantse Delta.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
115	Indiener onderschrijft grote delen van de ontwerp Omgevingsvisie, maar wil een voorbehoud maken ten aanzien van de groene zone aan de westkant van Bavel. Waterschap Brabantse Delta heeft dit gebied aangemerkt als zijnde opvanglocatie voor hemelwater. Indiener geeft aan dat woningbouw in deze zone ervoor zorgt dat waterberging niet langer mogelijk is.	Omdat Bavel relatief kwetsbaar is ten aanzien van wateroverlast, verlangen we bij de ontwikkeling van Bavel-west een maximum aan compenserende waterberging. Waterschap Brabantse Delta heeft eveneens een zienswijze ingediend en ziet het toepassen van een zwaardere norm voor waterberging in wateroverlastgevoelige gebieden door de gemeente, als een goede aanpak.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Natuur: Vergroening en verduurzaming

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
128 159	Gemeente ziet als algemeen belang het oplossen van maatschappelijke opgaven. Het algemeen belang is ook de zorg voor natuur, landschap en biodiversiteit. Aangegeven wordt dat afwegingen over functieveranderingen e.d. op gebiedsniveau gedaan worden. In de visie dienen de kaders en beleidskeuzes voor deze uitwerkingen opgenomen te worden. Er dient zoveel mogelijk natuurinclusief gebouwd en ontwikkeld te worden. Het principe van >20% natuur bij nieuwe woningbouw ook bij een aantal andere functies, zoals landbouw, sterker verankeren in de visie. De formulering nu "we vragen" is veel te vrijblijvend. Het moet worden 'verplichten' en volgens een norm zoals de gemeente die wenst. In ontwerpfase voor nieuwe plannen het voorkomen van verstoring van natuurwaarden boven herstellen of compenseren als standaard uitgangspunt meenemen. (Pagina 104 van de visie) "... hergebruik van grondstof en materialen.." Er moet meer gebruik gemaakt worden van bouwen met hout, i.p.v. beton en steen.	De Bredase Groen- & Parknorm wordt in de vast te stellen Omgevingsvisie stelliger geformuleerd. Bij het opstellen van nieuwe plannen vormt de Natuurwet één van de toetsingskaders. De suggestie van bouwen met hout is toegevoegd aan de vast te stellen Omgevingsvisie: We willen woningen met een lager energieverbruik en woningen die gasloos zijn. Hiermee leveren we een belangrijke bijdrage aan het realiseren van 49% CO2-reductie in 2030 (ten opzichte van 1990), zoals opgenomen in het Klimaatakkoord. Ook het (her)gebruik van bepaalde materialen kan hieraan bijdragen. We stimuleren hergebruik van vrijkomende materialen en het gebruik van duurzame en biobased materialen, zoals hout, bij woningbouw ten behoeve van circulariteit. Ook streven we hierbij er naar dat het ontwerp wordt uitgedacht tot het eind van de levensduur voor optimaal hergebruik van de materialen renovatie of sloop.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
145	De NBU stelt dat er veel aandacht is voor Stad in een park, dus in het groen, maar dat ziet vooral toe op het centrum en rond de singels. Vergeet vooral de wijken niet. Nu nog erg veel verharding in de wijken zelf, met name in de straten en looplijnen, waardoor groen niet op een natuurlijke wijze worden verbonden. Bijvoorbeeld Brabantpark/ Heusdenhout is qua straten zeer stenig.	In de wijken zelf richten we ons op vergroening door bij herinrichting van de bestaande openbare ruimte te streven naar het afnemen van verharding met minimaal tien procent. Bovendien stimuleren we bewoners om hun tuinen te vergroenen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
153	Indieners doen aanbevelingen voor aanpassing en uitwerking van het bedrijventerrein Bavel Zuid. Gericht op o.a. functiemenging, natuur versterking, natuurinclusief ontwikkelen en wonen.	Het Zoekgebied voor nieuw werkterrein in Bavel is in de ontwerp-Omgevingsvisie ruim opgezet. Dat biedt de mogelijkheid om bij de uitwerking nadere afwegingen te maken ten aanzien van het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos, de Gilzewouwerbeek en de huidige functies. Ook de ecologische verbindingszone en de overige leefgebieden van de Boomkikker maken onderdeel uit van deze afweging. Naar aanleiding van de vele zienswijzen is het Zoekgebied voor nieuw werkterrein in de vast te stellen Omgevingsvisie verkleind. Ook in het verkleinde zoekgebied worden de bestaande natuurwaarden behouden of kwalitatief gecompenseerd. De Omgevingsvisie betreft een strategische toekomstvisie voor Breda richting 2040, de exacte contouren van het nieuwe werkterrein worden in de verdere planuitwerking bepaald.	Aanpassing tekst Ja, er is een toelichting toegevoegd Aanpassing kaart Ja, het zoekgebied is verkleind

Natuur: Karakter dorpen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
153	Indieners doen aanbevelingen inzake de uitbreiding dorpen Bavel, Teteringen en Prinsenbeek ten aanzien van het dorpse karakter, de overgangen naar het buitengebied en biodiversiteit, duurzaamheid en ecologie, de bouwhoogte nieuwe natuurgebieden en parken, bewonersinitiatieven en participatietraject.	Het merendeel van de aanbevelingen komt aan bod bij de uitwerking van opgaven en projecten. Voor een aantal verbeterpunten zetten we in de Omgevingsvisie wel de richting uit, onder andere door in te zetten op natuurinclusief ontwikkelen en het toevoegen van vijf parken. Uw voorstel om natuurgebieden rondom de dorpen te realiseren valt deels samen met onze aanpak om het Natuurnetwerk Brabant en het Natuurnetwerk Breda.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Natuur: Groene corridors en verbindingen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
153	Indieners doen de aanbeveling om groene corridors te realiseren tot aan de singels. En ziet hiervoor aanvullende opgaven vanaf de westkant van de stad.	Een groene corridor in oost-west richting door het bebouwde gebied is onderdeel van de Omgevingsvisie. In hoofdstuk 2 'Verbind met groen' staat dit verwoord onder de opgave 'Sporlandschap'. Deze wijkt enigszins af van uw voorstel maar heeft in hoofdlijnen een zelfde bedoeling. Naar aanleiding van deze reactie verduidelijken we de tekst voor het Sporlandschap.	Aanpassing tekst Tekst 'Sporlandschap' is als volgt verduidelijkt: "... Het is de ruimte aan weerszijden van de spoorlijnen door Breda en is, net als de beken en de rivier en stedelijke groenstructuren zoals de Claudius Prinsenlaan en de landgoedenzone in de Haagse Beemden, onderdeel van de groene geleiding van de stad. Het Sporlandschap vormt een belangrijke en aantrekkelijke entree van Breda. De inrichting behandelt het spoor als een voorkant van de stad. Over de gehele verbinding vervult een rol voor natuur. Op onderdelen vervult het een rol voor verbindingen (zoals de HOV en fietsverbinding tussen de Oosterhoutseweg en het centraal station). Op locatie kan het een rol vervullen voor bijvoorbeeld recreatie

			en waterberging. ...” Aanpassing kaart Geen
--	--	--	--

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
170	Heemkundekring Op de Beek vraagt aandacht voor het versterken van de groene verbinding aan de westzijde van de gemeentegrens, ter hoogte van Liesbos en Hooiberg.	De genoemde punten zijn opgenomen in de ontwerp Omgevingsvisie: In hoofdstuk 3 onder 'Biodiversiteit & Natuurinclusief ontwikkelen' is het volgende opgenomen: Op de wat langere termijn gaan we ons ook focussen op een 'droge' verbinding ten westen van de stad. We beginnen hiermee door de bestaande bossen uit te breiden – hiermee worden ook Hooiberg en Liesbos bedoeld - en het kleinschalige landschap van De Rith en Overa te versterken met nieuwe houtwallen, voedselbossen en boslandbouw. Op de zeer lange termijn, na 2040, onderzoeken we of er ecoducten en/of ecotunnels ter hoogte van de A58 en de spoorlijn nodig zijn.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Natuur: Gebiedsvisie Landschapspark Oosterhout-Breda

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
154	Breda Bouw bv is benieuwd naar de status van de Gebiedsvisie Landschapspark Oosterhout-Breda, aangezien deze visie niet genoemd wordt in de ontwerp Omgevingsvisie	De Omgevingsvisie is een ontwikkelingsgericht document, het accent ligt op nieuwe ontwikkelingen. Daarom is de gebiedsvisie niet genoemd. De ambities uit de gebiedsvisie zijn grotendeels verwezenlijkt. De meeste projecten zijn uitgevoerd, waaronder een nieuwe wandelroute en fietsroute, het natuurgebied bij het Hoeveneind en bruggen bij het park in de Hoge Vucht. De realisatie van de Natte Natuurparel in de Lage Vuchtpolder loopt nog.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Natuur: Uitvoering milieu taakstellingen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
006	De indieners stellen dat de enorme milieuschade door het verder afbreken van de natuur aan de buitenranden van Breda niet zijn meegenomen.	We passen de uitbreidingslocaties voor wonen en werken op zorgvuldige wijze landschappelijk in. Bestaande natuurwaarden worden behouden of kwalitatief gecompenseerd en er wordt nieuwe natuur gerealiseerd, bijvoorbeeld door de bestaande bossen uit te breiden.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
130 147	Indieners geven aan dat het niet of onvoldoende duidelijk is hoe duurzaamheids- en milieudoelen van de gemeente Breda in de Omgevingsvisie zijn meegenomen c.q. geïmplementeerd dan wel worden gerealiseerd. Ook in relatie tot de klimaatcrisis en de leefbaarheid van de stad.	In hoofdstuk 3 is veel aandacht besteed aan een klimaatbestendige stad. Zo gaan we in op de hoeveelheid nieuwe natuur die we gaan realiseren. Ook komt het gezond leefmilieu aan bod. Wij herkennen ons niet in de zienswijze van de indieners.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
006 093 232	De indieners stellen dat in de genoemde gebieden zoals Beeks Buiten en andere de retentie niet is meegenomen. Indieners willen meer aandacht voor vergroening en verkoeling door aanplant van veel bomen en verwijdering delen van de verharding. Dit voor het centrum, de entreewegen naar de stad en de ruimtelijke schil rondom de stad. Indiener constateert dat de taakstellingen die Europa en daarbinnen Nederland omtrent het toekomstige milieu zichzelf heeft opgelegd er toe doen. De uitvoering hiervan zal voor een groot	Wij herkennen ons in het nastreven van voldoende groen en schaduw, infiltratiemogelijkheden voor regenwater, waterbergingsmogelijkheden et cetera. Onder hoofdstuk 3 Klimaatbestendige stad, onder het kopje Klimaatadaptatie schrijven we dat: We ernaar streven om bij elke ontwikkeling zoveel mogelijk hemelwater te infiltreren, speciaal in droogtegevoelige gebieden of op droogtegevoelige locaties. Waar mogelijk houden we water vast in plaats van het direct af te voeren en gaan we ontharden door bestrating te verwijderen om het water makkelijker in de bodem te laten zakken. (Bij herinrichting van bestaande openbare ruimte	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	deel op gemeentelijk niveau plaatsvinden. Indieners stelt dat het logisch is om hier aandacht aan te schenken in de Omgevingsvisie.	streven we naar het afnemen van verharding met minimaal tien procent.) Om ervoor te zorgen dat het aangenaam blijft tijdens warme zomerdagen gaan we voldoende schaduw in loop- en verblijfsgebieden aanbrengen. We benutten hiervoor o.a. de verkoelende werking van bomen en schaduwwerking van gebouwen. Hiertoe versterken we de (bestaande) groenblauwe structuur en de hoofdbomenstructuur.	
--	---	--	--

9.3 Parken

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
005	Indieners stellen dat het ecologisch beheer van park Hoge Vught een verloederd beeld geeft aan het park. Toezicht op het park, door bijvoorbeeld parkwachters, is gewenst. Wellicht kunnen mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt hierbij worden ingezet.	In hoofdstuk 2 'Verbind met groen' hebben we aangegeven dat we de bestaande parken als de parels van de openbare ruimte beschouwen en dat we deze een extra kwaliteitsimpuls geven. Hierbij ligt onze prioriteit onder andere in de Hoge Vucht. De suggestie van parkwachters wordt doorgezet naar de desbetreffende afdeling.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
007	Indieners stellen dat (het gekraai van) de hanen en kippen in park Valkenberg voor geluidsoverlast en ongedierte zorgen.	De melding van overlast wordt doorgezet naar de afdeling Beheer.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
037	De indieners stellen dat het zoeken naar groen voor parken door de inbreidingsambities niet meer haalbaar is binnen de bestaande structuur.	Het is inderdaad niet haalbaar om binnen de bebouwde kom van Prinsenbeek een nieuw park te realiseren. Prinsenbeek is qua openbare parken nu aangewezen op Park Overbos aan de oostzijde van het dorp, het buurtpark bij Westrik en op de bossen Hooiberg en Liesbos. Het is daarom noodzakelijk dat de ontwikkeling van	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

		Beeks Buiten tevens bijdraagt aan de groenkwaliteit van Prinsenbeek. Dit is in de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie geborgd door het gebied ten westen van Prinsenbeek te benoemen als zoekgebied voor wonen én als zoekgebied voor een park.	
--	--	--	--

10. Zienswijzen thema: Sociaal Domein & Gezondheid

10.1 Sociaal domein & gezondheid Algemeen

Sociaal domein & gezondheid Algemeen: Sociale visie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
143	Indieners verzoeken in samenwerking met het College de sociale visie verder uit te diepen. Indieners hadden graag plannen gezien die intergenerationele armoede tegen gaan. Indieners zien ook kansen in het kleinschalige van noaberschap dat te stimuleren is. Indieners adviseren om ook te zorgen voor nieuwe woningen in het middensegment in kwetsbare wijken.	De sociale visie wordt in een apart traject, los van de Omgevingsvisie, verder uitgewerkt. Het noaberschap wordt gestimuleerd door het stimuleren van ontmoeten, met ontmoetingsplekken, het bieden verschillende woonvormen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Sociaal domein & gezondheid Algemeen: Social return

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
145	Indieners constateren dat er regelmatig wordt geschreven over 'Ongedeeld Breda'. Laat de ondernemers die in Breda hun boterham verdienen ook sociale return inzetten. Lokale werkgelegenheid steunen, mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt meenemen in de plannen. In de Omgevingsvisie wordt met name beschreven hoe dit ruimtelijk op te lossen, maar het sociale deel wordt nog te beperkt ingevuld in onze optiek.	De Omgevingsvisie gaat over de fysieke leefomgeving. Het sociale deel wordt hierin niet meegenomen. Social return heeft zeker de aandacht binnen de gemeente en maakt ook onderdeel uit van het inkoop en aanbestedingsbeleid.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Sociaal domein & gezondheid Algemeen: Rookvrije omgeving

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
104	Indiener geeft aan om de doelstelling dat alle Bredase kinderen opgroeien in een rookvrije omgeving op te nemen in de Omgevingsvisie.	In hoofdstuk 3 staat de rookvrije omgeving beschreven.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Sociaal domein & gezondheid Algemeen: 0-situatie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
051	Indieners stellen dat het beeld van de 0-situatie m.b.t. inclusie onvoldoende zichtbaar is in het ontwerp Omgevingsvisie.	Er is geen algemeen beeld van de 0-situatie beschikbaar. Onderdelen van inclusie worden gemonitord binnen de reguliere beleidscyclus in de producten de Buurtbarometer en de gebiedsprofielen wonen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Sociaal domein & gezondheid Algemeen: Zorg

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
051	Indieners stellen dat zorg niet expliciet benoemd wordt als opgave in het ontwerp Omgevingsvisie.	De opgave voor zorg is aangescherpt.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Sociaal domein & gezondheid Algemeen: Samenhangend aanbod WLZ/WMO

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
051 052	Indieners pleiten voor een meer samenhangend aanbod van WLZ gefinancierde Intramurale capaciteit en WMO gefinancierde capaciteit BW en/of ambulante woonvormen. Hierin wordt gemist hoe de plannen gerealiseerd gaan worden en hoe bestaande partners daarin betrokken worden.	De uitvoering van de plannen wordt verder opgepakt in het Pact wonen en zorg.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Sociaal domein & gezondheid Algemeen: Lokale focus voor directe leefomgeving

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
067	Indieners missen in hoofdstuk 2 de lokale focus, de aandacht voor de directe leefomgeving van de bewoners. Dit betreft de opgaven, de verbindingen (dus het ontmoeten/rijke verenigingsleven en daarbij behorende faciliteiten en voorzieningen) en relatie met het groen. Een verdere uitwerking hierop is zeer wenselijk.	De aandacht voor de verbindingen en ontmoeten en de relatie met het groen, staan niet alleen in hoofdstuk 2, maar komt in hoofdstuk 3 terug.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Sociaal domein & gezondheid Algemeen: Ambitie en doelstellingen wat betreft gezondheid

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
104	De indiener stelt dat een expliciete ambitie op gezondheid en bijbehorende doelstellingen ontbreken in het ontwerp Omgevingsvisie.	Het thema gezondheid wordt aangescherpt in de doelen.	Aanpassing tekst In hoofdstuk 1 bij de doelen is het thema gezondheid aangescherpt en toegevoegd aan de tekst. Aanpassing kaart Geen

Sociaal domein & gezondheid Algemeen: Woonopgaven op milieubelastende locaties

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
104	Indiener geeft aan om rekening te houden bij de woonopgaven op milieubelastende locaties met cumulatie van effecten op de gezondheid.	Hier houden we rekening mee. Dit komt aan de orde bij de uitwerking van de woonopgave in concrete plannen. Dit is bij de bestemmingsplanprocedure.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Sociaal domein & gezondheid Algemeen: Scheiding Noordelijke rondweg en gezondheid

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
087 162	De indieners willen meer aandacht voor de scheiding die de noordelijke rondweg aanbrengt tussen wijken en de effecten die dit heeft op de gezondheid.	In de visie staat dat de Noordelijke rondweg aangepakt gaat worden. Zo helen we de stad door het verminderen van de barrièrewerking en het verfijnen van langzaam verkeerverbindingen en bieden we een gezonde leefomgeving voor bestaande en toekomstige bewoners. Dat is verder uitgewerkt in de Visie Noordelijke rondweg Breda.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Sociaal domein & gezondheid Algemeen: Binnenklimaat

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
104	Indiener geeft aan om 'binnenklimaat is prettig en gezond' als doelstelling op te nemen.	Dit wordt toegevoegd in hoofdstuk 3.	Aanpassing tekst Er is een zin hierover opgenomen in hoofdstuk 3 onder 'Toereikende voorraad': Woningen zijn duurzaam in een gezonde woonomgeving. Aanpassing kaart Geen

Sociaal domein & gezondheid Algemeen: Openbare toiletten

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
------------	--------------------------	-------------------------	-------------------

046	Indieners vragen aandacht voor het bieden van voldoende openbare toiletvoorzieningen, zowel in de stad als in het buitengebied .	Het bieden van voldoende openbare toilet voorzieningen past bij de kernwaarde gastvrij stad. In hoofdstuk 3, onder 'Ontmoeten' vestigen we hierop ook aandacht.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
-----	--	---	--

10.2 Sociaal domein & gezondheid Luchtkwaliteit

Luchtkwaliteit: Het Schone Lucht Akkoord

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
037 079 127 141	Indieners vragen zich af hoe de gemeente Breda zorgdraagt om te voldoen aan het Schone Lucht Akkoord en welke maatregelen er worden genomen. Bijvoorbeeld in relatie tot mobiliteit (vele auto's die voorbij en in Breda rijden). De ambitie met betrekking tot geluid wordt niet weergegeven in het ontwerp Omgevingsvisie en er wordt niet verwezen naar het actieplan geluid in het licht van de huidige verkeersdruk en overlast in Prinsenbeek.	De gemeente Breda heeft het Schone Lucht akkoord begin 2020 ondertekend en onderschrijft de maatregelen die moeten worden genomen, ook t.a.v. mobiliteit, en streeft er mede naar de ambities zoals vastgelegd in het Schone Lucht Akkoord te zullen gaan halen. Dat zal ook gemonitord worden. De concrete maatregelen die bedoeld worden zijn bijvoorbeeld de inzet van vuilniswagens op waterstof, de aanscherping van de milieuzone per 1 januari 2022 van Euro 4 naar Euro 6, de invoering van een nul emissie zone stadslogistiek, dynamisch verkeersmanagement en routing, stimuleren van fiets, ov en thuiswerken eigen organisatie, stimuleren fietsgebruik, fietsinfrastructuur en voorzieningen, stimuleren en uitbreiden van elektrische laadinfrastructuur wegverkeer en het stimuleren en uitbreiden van waterstof vulpunten. Concrete ambities geluid staan vermeld in het tekstdeel geluid vernoemd onder Bronnen. Bij het van kracht worden van de Omgevingswet is	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

		het huidige Actieplan Geluid 2020-2023 een verplicht programma binnen de Omgevingswet. Daarnaast werkt de Rijksoverheid aan een permanente verbetering van de luchtkwaliteit in Nederland. De ambitie is om toe te werken naar substantiële reductie van de gezondheidsschade door luchtverontreiniging in 2030. De Rijksoverheid stimuleert o.a. 'schone voertuigen'.	
--	--	--	--

Luchtkwaliteit: Samenwerking BEKOM wat betreft luchtkwaliteit

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
073	Indiener geeft aan dat kwaliteitsverbetering van de lucht is al jaar en dag een issue voor BEKOM. BEKOM is graag bereid tot een dialoog om dit zo optimaal mogelijk in te vullen.	De verdere uitvoering van deze plannen kunt u meenemen in de reguliere overleggen met de wijkmanager. Wij hebben dit punt intern ook doorgespeeld.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Luchtkwaliteit: Gezonde lucht

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
088 104	Indieners geven dat te zorgen voor een gezonde lucht voor iedere inwoner van Breda.	In hoofdstuk 3 is de ambitie opgenomen om een permanente verbetering van de luchtkwaliteit om gezondheidswinst voor iedereen in Breda te realiseren.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Luchtkwaliteit: Europese luchtkwaliteitsnormen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
159	Indiener constateert dat de gemeente Breda zich conformeert aan de luchtkwaliteitsnormen die de	De WHO-advieswaarden zijn strenger dan de geldende wettelijke luchtkwaliteitsnormen.	Aanpassing tekst Geen

	EU stelt. In de ontwerp Omgevingsvisie wordt gesteld dan in 2030 de WHO-normen zullen gelden. Er is geen concrete uitwerking en de daaruit vloeiende gevolgen. Wat betekent deze norm voor de nu voorliggende Omgevingsvisie met al haar economische ambities? Indieners verwijzen naar een passage op pagina 63 van het ontwerp Omgevingsvisie en stellen dat hiermee wordt voorbijgegaan aan de kans op extra opname van uitgestoten CO2 door extra aanplant en behoud van groen.	Daarom nemen we maatregelen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Deze maatregelen richten zich vooral op verkeer, de grootste bron van luchtverontreiniging op dit moment. De gemeente Breda is deelnemer van het landelijke Schone Lucht Akkoord; daar zijn deze ambities vastgelegd en in dat kader is ook een uitvoeringsplan opgesteld om ervoor te zorgen dat we de ambities ook daadwerkelijk gaan halen in 2030. Extra aanplant van groen komt op vele andere plekken in het document reeds terug	Aanpassing kaart Geen
--	---	---	---

10.3 Sociaal domein & gezondheid: Gezonde mobiliteit

Gezonde mobiliteit: Ommetjes en verbindingen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
088	Indieners willen meer aandacht voor ommetjes en verbindingen, extra aandacht voor verbinding tussen Princenhage en De Rith. Ook willen de indieners geen hekken rondom de Generaal Maczek Memorial.	In hoofdstuk 2 is aandacht voor ommetjes. Het uitvoeren van plannen kunt u bespreken in het reguliere overleg met uw wijkmanager.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Gezonde mobiliteit: Actief vervoer

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
104	De indiener adviseert om 'actief vervoer is in beleid, ontwerp en gebruik de standaard' als uitgangspunt te nemen. Bied de juiste infrastructuur voor fietsers en voetgangers en maak fiets- en wandelroutes voor iedereen veilig, zowel fysiek als sociaal. Zorg voor inbedding van gezonde mobiliteiten bestaande initiatieven. Koppel het actieve mobiliteitsbeleid aan de klimaatdoelstellingen.	Bij het deel over bereikbaarheid hoofdstuk 3 staat beschreven dat we graag willen dat we meer (functionele) verplaatsingen willen met lopen en fietsen (actieve vormen van mobiliteit). We maken in ons mobiliteitsbeleid ook nadrukkelijk de koppeling met gezondheid (meer bewegen) en een gezonde leefomgeving (minder uitstoot, meer groen). Dit is ook verder toegelicht in de Mobiliteitsvisie Breda.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Gezonde mobiliteit: Ontmoetingsplekken en een toegankelijke infrastructuur

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
148	Indiener geeft aan ontmoetingsplekken en toegankelijke infrastructuur, die uitnodigend en veilig is en mobiliteit te stimuleren.	Ontmoetingsplekken, aantrekkelijke en veilige routes zijn beschreven in hoofdstuk 3.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

10.4 Sociaal domein & gezondheid: Duurzaamheids- en milieudoelen

Duurzaamheids- en milieudoelen: Algemeen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
130 147	Indieners geven aan dat het niet of onvoldoende duidelijk is hoe duurzaamheids- en milieudoelen van de gemeente Breda in de Omgevingsvisie zijn meegenomen c.q. geïmplementeerd dan wel worden gerealiseerd. Ook in relatie tot de klimaatcrisis en de leefbaarheid van de stad.	In hoofdstuk 3 is veel aandacht besteed aan een klimaatbestendige stad. Zo gaan we in op de hoeveelheid nieuwe natuur die we gaan realiseren. Ook komt het gezond leefmilieu aan bod. Wij herkennen ons niet in de zienswijze van de indieners.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Duurzaamheids- en milieudoelen: Europese taakstellingen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
232	Indieners stellen dat de taakstellingen die Europa en daarbinnen Nederland omtrent het toekomstige milieu zichzelf heeft opgelegd er toe doen. De uitvoering hiervan zal voor een groot deel op gemeentelijk niveau plaatsvinden. Indiener stelt dat het logisch is om hier aandacht aan te schenken in de Omgevingsvisie.	Wij herkennen ons in het nastreven van voldoende groen en schaduw, infiltratiemogelijkheden voor regenwater, waterbergingsmogelijkheden etc. Onder hoofdstuk 3 Klimaatbestendige stad, onder het kopje Klimaatadaptatie schrijven we dat: We ernaar streven om bij elke ontwikkeling zoveel mogelijk hemelwater te infiltreren, speciaal in droogtegevoelige gebieden of op droogtegevoelige locaties. Waar mogelijk houden we water vast in plaats van het direct af te voeren en gaan we ontharden door bestrating te verwijderen om het water makkelijker in de bodem te laten zakken. (Bij herinrichting van bestaande openbare ruimte streven we naar het afnemen van verharding met minimaal tien procent.) Om ervoor te zorgen dat het aangenaam blijft tijdens warme zomerdagen gaan we voldoende schaduw in loop- en verblijfsgebieden aanbrengen. We benutten hiervoor o.a. de verkoelende werking van bomen en schaduwwerking van gebouwen. Hiertoe versterken we de (bestaande) groenblauwe structuur en de hoofdbomenstructuur.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

10.5 Sociaal domein & gezondheid: Voorzieningen

Voorzieningen: Volkstuinjes en sport

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
088 146	Indieners willen aandacht voor volkstuinjes en versterken en ruimte om te sporten. Realisatie nieuwe sporthal in Princenhage. Indieners vragen de gemeente Breda om, anticiperend op de uitslag van het lopende haarkbaarheidsonderzoek, de bestemming van het beoogde perceel aan te passen aan de verwachting dat daar een sporthal kan komen.	In hoofdstuk 3 onder de kopjes Sport en bewegen en Gezonde voedselomgeving is hier aandacht voor. De bestemming van het perceel wordt aangepast op de kaart, zodat binnen het zoekgebied een nieuwe sporthal daar ingepast kan worden.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Het zoekgebied voor een sporthal is aangepast op de kaart.

Voorzieningen: Zorg- en welzijnslocaties

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
148	De indieners vragen om bij de inrichting en ontwikkeling van de wijken rekening te houden met deze veranderingen en onderstaande aspecten meet te nemen en/of meer expliciet te maken in het visiedocument: Het is nodig dat er zorg- en welzijnslocaties in de stad zijn. Hiervoor moet fysieke ruimte worden ingepland in de wijken, zoals gezondheidscentra. In de wijken moet het voor zorgdisciplines en welzijn mogelijk zijn zicht te vestigen en onderling makkelijk kunnen samenwerken. Ga bij voorzieningen vooral uit van inzet op preventie.	In de programmering is een aanvullende tekst opgenomen over zorg- en welzijnsvoorzieningen.	Aanpassing tekst In hoofdstuk 4 Programmeren, onder 'Maatschappelijke voorzieningen' is de eerstelijnszorg toegevoegd. Aanpassing kaart Geen

Voorzieningen: Preventie en positieve gezondheid

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
148	Indieners geven aan om bij voorzieningen vooral uit te gaan van inzet op preventie.	We gaan uit van het gedachtegoed van positieve gezondheid in hoofdstuk 3, waarin preventie centraal staat.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Voorzieningen: Digitalisering in de wijken

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
148	Indieners vraagt aandacht voor digitalisering en stelt dat de gemeente Breda moet zorgen dat wijken klaar zijn voor digitale ontwikkelingen en mogelijkheden, waardoor verbinding eenvoudiger kan.	In hoofdstuk 3 wordt het belang van digitalisering in de wijken benadrukt.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Voorzieningen: Sport en cultuur in wijken als Hoge Vucht

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
162	Indieners stellen dat wijken als Hoge Vucht zal moet geïnvesteerd moeten worden in de mogelijkheden om mee te doen met het culturele en sportieve aanbod dat Breda te bieden heeft. Dit betekent dat geïnvesteerd moet worden om sport en cultuur in de wijk te krijgen. Aanbieders van sport en cultuur moeten (financieel) worden verleid om meer te investeren in locaties in kwetsbare wijken en moeten worden ontmoedigd zich vooral te vestigen in meer draagkrachtige delen van de stad.	Deze opmerking hoort binnen de aanpak van Verbeter Breda.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Voorzieningen: Ontmoeten

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
162	De indieners geven aan dat in wijken en dorpen meer ruimte en mogelijkheden zal moeten worden geschapen voor community building. Veel naoorlogse wijken zijn eenzijdig gericht op wonen en kennen, met uitzondering van enkele buurthuizen, nauwelijks mogelijkheden tot ontmoeten en het ondernemen van kleinschalige maatschappelijke of bedrijfsmatige activiteiten. Om die reden dient het gemeentebestuur vrijkomende gebouwen en ruimten beschikbaar te stellen en geschikt te maken voor bewonersinitiatieven en talentontwikkeling.	In hoofdstuk 3 staat onder het kopje Ontmoeten beschreven dat multifunctionele accommodaties op een centrale locaties in de wijk aanwezig moeten zijn. En dat we inzetten op het behoud van deze voorzieningen in de wijk. We voegen daaraan toe dat wanneer gebouwen met een maatschappelijke functie vrijkomen, we eerst verkennen of deze functie voor de wijk behouden kan blijven.	Aanpassing tekst In hoofdstuk 3 is onder het kopje 'Ontmoeten' toegevoegd dat we inzetten op het behoud van deze voorzieningen in de wijk en dorpen. Bij vrijkomende gebouwen met een maatschappelijke functie verkennen we eerst of deze functie voor de wijk behouden kan blijven, voordat andere functies overwogen worden. Aanpassing kaart Geen

Voorzieningen: Sporttalentencentrum

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
056	Indiener stelt: Gezien NAC een nieuw stadion opteert, biedt het huidige stadion een ideale plek voor het sporttalentencentrum waar professionele en amateursporters elkaar kunnen ontmoeten. De vrijkomende middelen van het te bouwen talentencentrum worden ingezet om creatieve innovatiehubs breed toegankelijk te maken.	Gemeente Breda heeft recent met NAC Breda de huurovereenkomst geactualiseerd en deze loopt tot medio 2035. Er lopen geen gesprekken tussen gemeente en NAC Breda over een nieuw stadion. Derhalve is het zoeken naar een andere functie voor de het huidige stadion niet aan de orde. De bouw van het Talentencentrum is reeds gestart.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Voorzieningen: Evenwichtige wijksamenstelling en passende voorzieningen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
232	De indieners stellen dat een evenwichtige wijksamenstelling vraagt om een goede verhouding tussen diverse bevolkingsgroepen. Omdat niet alle mensen gelijk zijn zal er in een wijk voor de verschillende	In hoofdstuk 4 staat onder het kopje Maatschappelijke voorzieningen beschreven dat we een relatie leggen tussen de benodigde voorzieningen, de demografische ontwikkelingen en de bevolkingsgroepen en doelgroepen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	groepen het ruime basisniveau aan voorzieningen op die verschillen moeten zijn aangepast.		
--	---	--	--

11. Zienswijzen thema: Energietransitie

11.1 Energietransitie Algemeen

Energietransitie Algemeen: Duurzame bouwmiddelen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
008	Indiener stelt namens Sto Isoned B.V. dat de gemeente door het opnemen van concrete oplossingen wat betreft bijvoorbeeld buitengevelisolatie een hoge ambitie in de Omgevingsvisie mee te kunnen geven.	De Omgevingsvisie is een strategisch document waar slechts doelen aan bod komen en dit soort middelen om onze doelen te bereiken geen plaats hebben. De meest geschikte middelen worden per bouwplan bekeken.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Energietransitie Algemeen: Energiebeperkingen nieuwe bedrijven

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
046	Indiener stelt dat er energiebeperkingen opgelegd moeten worden aan nieuwe bedrijven.	We leggen geen beperkingen op aan het energiegebruik van nieuwe bedrijven. Wel stimuleren we energiebesparing bij bedrijven en helpen we bedrijven bij de omschakeling naar duurzame energie.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Energietransitie Algemeen: Verduurzamen warmtevoorziening

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
088	Indiener verzoekt het verduurzamen van de warmtevoorziening samen met het dorp	Deze opmerking past niet binnen het schaalniveau van de Omgevingsvisie. Dit voorstel is in lijn met de participatieleidraad.	Aanpassing tekst Geen

	(Princenhage) vorm te geven en vraagt om te benoemen hoe dit uitgevoerd gaat worden.		Aanpassing kaart Geen
--	--	--	-------------------------------------

Energietransitie Algemeen: Diverse aspecten

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
073 137	Indieners zien de meerwaarde van de agrarische sector niet terugkomen in thema's als energietransitie en klimaatadaptatie. Indieners vragen om een heldere uiteenzetting over alle aspecten aangaande de energietransitie waaronder o.a.: - In de Omgevingsvisie wordt aangestuurd op een warmtenet voor heel Breda en wordt een directe link gelegd met het aanwezige warmtenet in de Haagse Beemden. Het lijkt geen verkenning maar al een keuze (zonder MER studie en zonder effect op de ecologische hoofdstructuur) - De logische relatie ontbreekt tussen de energietransitie en de WindA16 en de parken (de openbare ruimte). Wij verzoeken om helder weer te geven wat hiermee wordt bedoeld? - Twee energiehub's worden genoemd maar komen elders in de stukken niet terug. De locaties die genoemd zijn, zijn niet gepreciseerd.	Voor een meer concrete toelichting op de energietransitie zoals Breda die voor ogen heeft, verwijzen wij naar de Regionale Energie Strategie West-Brabant van februari 2021 (RES 1.0) te vinden op: RES West-Brabant (Regionale Energie Strategie) (energieregionwb.nl). In de RES is de benodigde aanvullende opwek van duurzame elektriciteit als opgave voor Breda concreet gemaakt tot 2030. De plannen voor Wind A16 zijn hierin meegenomen. Het uitgangspunt is dat tot 2030 voornamelijk zonnepanelen op daken worden gerealiseerd. In de RES 2.0, die in de loop van 2022 wordt opgesteld, is aandacht voor de opwekmogelijkheden na 2030. Op basis van de resultaten uit de RES 2.0 actualiseren we de Omgevingsvisie. Qua elektriciteitsopwek richt Breda zich de komende 10 jaar met name op de nieuwe windturbines langs de A16 en zonnepanelen op daken, ook van agrarische bebouwing. Qua warmte-opwek Is op dit moment een Transitievisie Warmte in de maak. Vaststelling van de TVW is voorzien eind 2021. Er wordt gekeken naar de mogelijkheden voor warmte uit water, lucht en bodem, geothermie, industriële restwarmte uit Moerdijk.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Ook bij Hoogeind is een mogelijke energiehub aangeduid, vanwege de op deze locatie aanwezige kansen voor het opwekken van duurzame energie.

		We stimuleren de verduurzaming van de landbouw om perspectief te bieden aan de boeren. Hier hoort klimaatadaptieve landbouw ook bij. De locaties voor de energiehub's zijn op niveau van de Omgevingsvisie weergegeven. De exacte locaties worden uitgewerkt in de verdere plannen.	
--	--	---	--

Energietransitie Algemeen: Diverse aspecten

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
159	Natuurplein stelt dat duidelijke randvoorwaarden en heldere kaders voor de aanleg van zonnepanelen, windmolens en andere duurzame energievoorzieningen ontbreken. De energietransitie zal grote impact hebben op het landschap en mogelijke gezondheidseffecten op omliggende bewoners. In de RES staat dat gemeenten in hun Omgevingsvisie de randvoorwaarden moeten opgeven. In de RES is geen sprake van slimme afspraken, maar van verdelen van de energie-opgave voor West-Brabant over de gemeentes. De indieners stellen dat het gebruik van daken geen expliciet onderdeel is van de Omgevingsvisie. Hierdoor zal er druk blijven bestaan op realisatie van zonneparken. De indieners adviseren meer richting te geven aan de energietransitie. Als meer bedrijfspanden zonnepanelen op het dak hadden gehad, dan had op de plaats van het 'zonnepark' ook een echt park gerealiseerd kunnen worden. De indieners gaan in op de voorziene plannen voor een zonnecollectorpark en de verkenning naar duurzame warmtebronnen. Hierbij wordt	Voor een meer concrete toelichting op de energietransitie zoals Breda die voor ogen heeft, verwijzen wij naar de Regionale Energie Strategie West-Brabant van februari 2021 (RES 1.0) te vinden op: RES West-Brabant (Regionale Energie Strategie) (energieregionwb.nl). In de RES is de benodigde aanvullende opwek van duurzame elektriciteit als opgave voor Breda concreet gemaakt tot 2030. De plannen voor Wind A16 zijn hierin meegenomen. Het uitgangspunt is dat tot 2030 voornamelijk zonnepanelen op daken worden gerealiseerd. In de RES 2.0, die in de loop van 2022 wordt opgesteld, is aandacht voor de opwekmogelijkheden na 2030. Op basis van de resultaten uit de RES 2.0 actualiseren we de Omgevingsvisie. Op dat moment stellen we nadere randvoorwaarden en heldere kaders voor de aanleg van zonnepanelen, windmolens en andere duurzame energievoorzieningen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	een directe link gelegd met de Haagse Beemden. De Omgevingsvisie gaat uit van een warmtenet voor heel Breda. Indieners stellen dat het park dus ook elders rondom Breda aangelegd worden. Ook moeten er criteria zijn voor een dergelijk veld en opslag. Op basis daarvan kunnen keuzes gemaakt worden. Indieners stellen dat het hier niet gaat om een verkenning maar dat er al een keuze is gemaakt. De indieners stellen dat de noodzaak voor een uitbreiding van diverse elektravoorzieningen vrijwel niet aanwezig is en dat deze noodzaak zal afnemen. Indieners verwijzen naar een passage op pagina 25 van de Omgevingsvisie waar wordt gesproken over energie-hubs. De indieners vragen zich af om welke hubs het gaat aangezien deze niet staan beschreven in de tekst. Indieners verwijzen naar een passage op pagina 35 van de Omgevingsvisie en stellen dat een logische relatie tussen energietransitie en parken ontbreekt. Wat wordt hier bedoeld? Hoe jaag je herinrichting aan via energietransitie? Indieners verwijzen naar een passage op pagina 35 van de Omgevingsvisie en vragen zich af of hier energietransitie niet wordt verward met klimaatadaptatie? Indieners verwijzen naar een passage op pagina 66 van de Omgevingsvisie en vragen zich af hoe realistisch dit uitgangspunt is omdat dit niet concreet wordt gemaakt. Om welk	Qua elektriciteitsopwekking richt Breda zich de komende 10 jaar dus met name op de nieuwe windturbines langs de A16 en zonnepanelen op daken, ook van agrarische bebouwing. Voor de windturbines die zijn vastgelegd in het PIP (bestemmingsplan) Windenergie A16 moet nog een landschappelijk inpassingsplan worden gemaakt, hiervoor wordt samengewerkt met de bewoners. We zoeken echter wel ruimte voor de realisatie van een zonnepark voor de opwek van warmte, indien dit noodzakelijk blijkt te zijn voor onze warmtevoorziening. Qua warmte-opwek is op dit moment een Transitievisie Warmte (TVW) in de maak. Vaststelling van de TVW is voorzien eind 2021. Er wordt gekeken naar de mogelijkheden voor warmte uit water, lucht en bodem, zon, geothermie en industriële restwarmte uit Moerdijk. Biomassa wordt voor de lange termijn niet als duurzaam gezien. De temperatuur van de warmte die zonnecollectoren opwekken is lager dan de warmte vanuit het Amer-warmtenet. De wijk Kroeten is reeds aangesloten op Nieuwveer met een midden-temperatuursvoorziening, vergelijkbaar met de temperatuur die wordt opgewekt door zonnecollectoren. Het is absoluut niet de bedoeling om het gehele zoekgebied ook daadwerkelijk te benutten. Het is zeer ruim genomen om vervolgens nadere afwegingen te kunnen maken ten opzichte van	
--	---	---	--

	energieverbruik gaat? Of moet er staan door fossiele brandstof opgewekte energie? De indieners vragen zich af waarom er niets wordt vermeld over het afwijzen van geïmporteerde biomassa voor energieopwekking?	alle andere functies en waarden in het gebied, in overleg met betrokkenen. De locaties voor de energiehubs zijn nog niet gepreciseerd. Hiervoor volgt een nadere verkenning. De energietransitie zetten we in als één van de aanjagers voor de herinrichting van de openbare ruimte. Hiermee bedoelen we dat wanneer de openbare ruimte op de schop moet voor de aanleg van nieuwe kabels en leidingen, we dit waar mogelijk benutten om tevens te vergroenen. In de tekst van de ontwerp Omgevingsvisie wordt er vervolgens ingegaan op de parken. Hier is echter geen bewuste link bedoeld tussen energietransitie en de parken. Dat geldt ook voor energietransitie en klimaatadaptatie. Om een CO2-neutrale stad te zijn in 2044 zijn reeds veel dingen in gang gezet, zoals de RES, de TVW, subsidies, verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed etc.	
--	---	---	--

Energietransitie Algemeen: Hoogspanningsinfrastructuur

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
132	Indiener stelt dat de aanwezigheid van de hoogspanningsinfrastructuur (3-tal hoogspanningsverbindingen) in beheer van	Uiteraard houden bij het uitvoeren van projecten en/of plannen rekening met de door TenneT gestelde uitgangspunten en zullen wij in overleg treden.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart

	TenneT beperkingen kan opleveren voor het gebruik van de gronden.	Dit geldt voor de door nu genoemde: - Hoogspanningsverbindingen - Vitale infrastructuur - Hoogspanningsinfrastructuur - Belemmeringen in de ambitie van de gemeente vanwege de ontwerp-bestemmingsplannen Verkabeling 150kV Haagse Beemden & Verkabeling 150 kV Hoge Vught Voor de invulling van de globaal aangegeven energietransitie, warmtenetten, groeiende bedrijventerreinen en de aanleg van zonnecollectorenparken zullen wij met u in overleg treden. Dit geldt ook voor de uitwerking van de gebiedsgerichte delen in een Omgevingsplan.	Geen
--	---	--	------

12. Zienswijzen thema: Milieueffectrapport (MER)

12.1 MER: Algemeen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
105	Indieners vragen naar de betekenis van een passage op pagina 10 van het MER.	De genoemde zin geeft aan dat de huidige situatie in Breda en de situatie in 2040 in Breda bij ongewijzigd huidig beleid, beiden in beeld gebracht zijn. Op basis van de indicatoren die daarvoor gebruikt zijn, zal ook de situatie in Breda in 2040 in beeld gebracht worden waarin het nieuwe beleid uit de Omgevingsvisie is ingevoerd. Op deze manier wordt het effect van de Omgevingsvisie bepaald. Voldoende concreet betekent dat de uitspraken dermate concreet moeten zijn dat er iets zinnigs valt te zeggen over risico's en kansen die de beleidsuitspraak met zich mee brengt.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
105	Indieners verwijzen naar een passage op pagina 16 van het MER en vragen zich af of er lokaal biomassa verbranding zal gaan plaatsvinden.	Indieners hebben het vermoeden dat er biomassa verbranding moet gaan plaatsvinden. Deze constatering is onjuist.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
105	Indieners verwijzen naar enkele passages op pagina 18 van het MER en constateren dat 'wat we als Breda niet kunnen (of willen)' afschrijven op omliggende gemeenten, waarbij de daar ter	Het gaat hier om een fictief scenario, waarbij we willen onderzoeken wat het betekent als we dergelijke activiteiten onderbrengen in buurgemeenten. Dit is een bewuste keuze,	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	plaatse vrijgekomen schadelijke stoffen hetzelfde blijven.	hieraan liggen inderdaad geen afspraken ten grondslag.	
105	Indieners verwijzen naar de aspecten uit milieukwaliteit op pagina 24 van het MER. Het is opmerkelijk dat de aspecten uit milieukwaliteit (luchtkwaliteit, geluidhinder, lichthinder en geurhinder) niet onder gezondheidsbevordering vallen aangezien deze aspecten de leefomgeving bepalen.	De door u genoemde indicatoren vallen onder gezondheidsbescherming. Ze zijn dus wel degelijk meegenomen in de analyse, maar onder een ander thema op pagina 13 van het MER.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
105	Indieners verwijzen naar enkele passages op pagina 40 van het MER en verwachten dat door de energietransitie een grotere afname in elektriciteits- en gasverbruik gerealiseerd zal worden. In de Omgevingsvisie staat juist dat er meer energiehub's in de wijken nodig zijn. Ook stellen de indieners dat er geen enkele afhankelijkheid van de RES West Brabant is.	De tekst op deze pagina gaat over de autonome ontwikkeling. Bij gelijkblijvend beleid verwachten we een afname van het energieverbruik. Echter, de Omgevingsvisie voorziet in een omvangrijk programma, waardoor het energieverbruik als gevolg van dat nieuwe beleid omhoog zal gaan en er dus meer energiehub's in de wijken nodig zullen zijn. Op het standpunt met betrekking tot de RES West Brabant is de gemeente een andere mening toebedeeld.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
105	Indieners verwijzen naar paragraaf 4.6 van het MER. Het was handiger geweest om over een pandemie te spreken in plaats van 'gevoeligheidsanalyse COVID-19'.	Deze opmerkingen hebben wij voor kennisgeving aangenomen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
105	Indieners verwijzen naar enkele passages op pagina 82 van het MER. Wordt hier bedoeld dat alles wat met open WKO verwarmd zal worden deze gevolgen heeft?	Daarmee wordt inderdaad bedoeld op de risico's met betrekking tot open WKO-systemen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

105	Indieners verwijzen naar 5.8.2. op pagina 83 van het MER. Er grenst nergens NNN aan de noordelijke rondweg volgens de kaart natuurbeheerplan van de Provincie, tenzij de Mark bedoeld wordt.	Hiermee wordt de Mark bedoeld.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
105	Indieners verwijzen naar enkele passages op pagina 118 van het MER. Op de kaart wordt een aantal gebieden ten onrechte aangewezen voor circulaire landbouw.	Het Voorkeursscenario in het MER is op hoofdlijnen getekend. De aanduiding circulaire landbouw bij de Asterdplas en de sportvelden klopt inderdaad niet. De Omgevingsvisiekaart geeft de gewenste ontwikkelingsrichting van de verschillende landschappen in het buitengebied aan. Op deze kaart hebben de desbetreffende gebieden een passende aanduiding.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
105	Indieners verwijzen naar enkele passages op pagina 120 van het MER. Wordt de optie van een extra noordelijke ontsluiting, noord van Haagse Beemden, zoals in scenario 4 van het MER, nog open gehouden? Daarnaast hebben de indieners nog opmerkingen over RES en zonneveld.	De verkenning voor een nieuwe aansluiting op de A16, doen we samen met onder andere Zevenbergen en Etten-Leur. We zoeken hiernaar op het traject vanaf Prinsenbeek tot en met knooppunt Zonzeel. Deze aansluiting moet bijdragen aan het terugdringen van het regionale verkeer door Prinsenbeek. Mogelijk kan deze aansluiting eveneens bijdragen aan het verbeteren van de verkeersafwikkeling van de Haagse Beemden richting de snelweg. De opmerkingen met betrekking tot energie nemen wij voor kennisgeving aan.	Aanpassing tekst De tekst 'Regionale infrastructuur' in 'Versterk internationaal knooppunt' is aangepast. Aanpassing kaart Geen
105	Indieners verwijzen naar enkele passages op pagina 126 van het MER en stellen dat meer biodiversiteit niet wordt bereikt met een groene 'aankleding'. Waarom wordt er niet uitgegaan van een tiny forest in elke buurt? Indieners constateren een incorrecte zin.	In de ontwerp-Omgevingsvisie wordt onder hoofdstuk 3 Vitale natuur en landschap onder het kopje Biodiversiteit & Natuurinclusief ontwikkelen beschreven dat we ontwikkelaars vragen om minimaal twintig procent van een nieuwe woonbuurt of nieuw werkterrein groen <u>en biodivers</u> in te richten en om natuurinclusief te	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

		bouwen. Andere biodiverse invullingen zijn wellicht passender dan een tiny forest, daar willen we flexibel in zijn. De Bredase Groen- & Parknorm gaat dus niet alleen over groene aankleding maar ook over biodiversiteit. In de MER wordt er in onze ogen terecht van uit gegaan dat de 20%-norm kan leiden tot meer biodiversiteit. De tweede opmerking betreft een typefout. De betreffende zin moet in zijn geheel verwijderd worden uit het MER.	
105	Indieners verwijzen naar enkele passages op pagina 127 van het MER. Waarom wordt er niet duidelijk aangegeven dat er een helder programma moet komen voor de benodigde fauna passages om dit te mitigeren?	In de betreffende paragraaf worden de risico's en kansen slechts benoemd.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
105	Indieners verwijzen naar een passage op pagina 130 van het MER en vragen zich af of hier Rithmeesterpark II wordt bedoeld? Het VKA is gemaakt op basis van andere krachten die zich niet laten leiden door de analyse van de scenario's en onderbouwde rapporten van gerenommeerde instituten.	Hier wordt onder andere Rithmeesterpark II bedoeld. In paragraaf 7.4 van het MER staat vermeld hoe de aandachtspunten uit de scenario's zijn verwerkt in het voorkeursscenario. Dit geldt ook voor de aandachtspunten m.b.t. locatiekeuze van bedrijventerreinen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
105	Indieners verwijzen naar enkele passages op pagina 149 van het MER en hebben diverse opmerkingen over groen en landschap, voorzieningen in de binnenstad en de RES.	De tabel waarnaar wordt verwezen bevat de beleidsuitspraken zoals die zijn beoordeeld in MER. We hebben in de opzet van het MER ervoor gekozen om het MER abstract te houden en een kwalitatieve beoordeling centraal te zetten.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

105	Indieners verwijzen naar een passage op pagina 150 van het MER en verzoeken om een minimale afstand tot het Ulvenhouse Bos op te leggen en te definiëren welke typen bedrijven toegestaan zijn.	Eén van de aanbevelingen in het MER is om bedrijvigheid op ruime afstand van het Ulvenhoutse Bos te ontwikkelen. Het abstractieniveau van deze aanbeveling is in lijn met dat van de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie is niet het instrument om afstandseisen op te nemen. Bovendien zouden deze sterk samenhangen met het type bedrijvigheid.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
105	Indieners verwijzen naar een passage op pagina 167 van het MER. De conclusie onder 'een veerkrachtig en duurzaam Breda, gericht op een gezond leefmilieu' spreekt voor zich en resulteert in een ongewenste situatie.	Aan de ontwikkelingen zoals beschreven in de Omgevingsvisie kleeft een groot aantal risico's. Dat wordt in dit stuk tekst beschreven en benadrukt. Anderzijds zijn er wel degelijk kansen om op de gerelateerde indicatoren te verbeteren. Door slim te ontwikkelen, zet Breda daarop in.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
105	Opmerkingen met betrekking tot de Foto van de Leefomgeving.	Deze opmerkingen hebben wij voor kennisgeving aangenomen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

12.2 MER: Volledigheid en correctheid data

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
006	Indieners stellen dat het MER onvolledig is en geen juiste data bevat. Derhalve is dit stuk onvolledig en niet te gebruiken.	Het MER beoogt een beoordeling van een zo breed mogelijk speelveld op basis van een groot aantal indicatoren. We beweren nergens dat het MER volledig zou zijn. Het doel ervan is om binnen de mogelijkheden die we daartoe hebben, de (milieu)effecten zo goed mogelijk in beeld te brengen. Voor zover bij ons bekend berust dit het m.e.r. onderzoek op correcte data.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
057	Het MER is op diverse punten omtrent natuur en milieu te positief opgesteld. Het gaat o.a. om het feit dat mogelijke verbeteringen, zoals de uitbreiding/invulling van Ecologische Verbindingszones (EVZ's), volledig worden meegerekend als positieve ontwikkeling, terwijl die ontwikkelingen nog helemaal niet vast staan of zijn gerealiseerd. Tegelijkertijd moet worden geconstateerd dat de negatieve ontwikkelingen van te veel woningbouw, te veel bedrijven, te veel verkeersbewegingen, te veel naar Breda getrokken mensen in die situatie wél vast staan.	Het MER gaat uit van aantallen kansen en risico's. Er worden geen uitspraken gedaan over de waarschijnlijkheid dat deze kansen en risico's zich daadwerkelijk zullen voordoen. De constatering dat negatieve gevolgen (risico's) een gegeven zijn, terwijl positieve effecten (kansen) nog moeten blijken, is dan ook onjuist.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
057	Het MER is op diverse punten omtrent natuur en milieu te positief opgesteld. Het gaat o.a. om het feit dat mogelijke verbeteringen, zoals de uitbreiding/invulling van Ecologische Verbindingszones (EVZ's), volledig worden meegerekend als positieve ontwikkeling, terwijl die ontwikkelingen nog helemaal niet vast staan of zijn gerealiseerd. Tegelijkertijd moet worden geconstateerd dat de negatieve ontwikkelingen van te veel woningbouw, te veel bedrijven, te veel verkeersbewegingen, te veel naar Breda getrokken mensen in die situatie wél vast staan.	Het MER gaat uit van aantallen kansen en risico's. Er worden geen uitspraken gedaan over de waarschijnlijkheid dat deze kansen en risico's zich daadwerkelijk zullen voordoen. De constatering dat negatieve gevolgen (risico's) een gegeven zijn, terwijl positieve effecten (kansen) nog moeten blijken, is dan ook onjuist.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
105	Indieners constateren onjuistheden en onvoldoende onderbouwde punten in het MER. De commissie m.e.r. moet hierover oordelen.	De commissie m.e.r. heeft inmiddels geadviseerd over het MER. Er zijn inderdaad tekortkomingen geconstateerd. In de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie lichten we in 'Ter toelichting', 'Doorwerking van het MER en het advies van de Commissie m.e.r.' toe hoe we met de constatering omgaan.	Aanpassing tekst De ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie is aangevuld met 'Doorwerking van het MER en het advies van de Commissie m.e.r.' in het hoofdstuk 'Ter toelichting'.

			Aanpassing kaart Geen
--	--	--	---------------------------------

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
161	Indieners constateren vanuit de aanbevelingen in paragraaf 6.6.2 van het MER dat 'toename van bedrijventerreinen zoveel mogelijk aan de noordkant van Breda dient te worden ingepast'. In plaats daarvan komt uw College met plannen voor een bedrijventerrein aan de zuidzijde van Bavel. Daarmee druisen de plannen volledig in tegen de aanbevelingen uit het MER.	De ontwikkelingen in de Omgevingsvisie worden wel degelijk zoveel mogelijk aan de noordelijke zijde van de stad ingepland. Echter, dat geldt niet voor alle ontwikkelingen. De plaatsen van het bedrijventerrein druist niet volledig in tegen de aanbevelingen uit het MER, omdat dit op een grotere afstand van het Ulvenhoutse Bos is ingetekend dan aanvankelijk het geval was.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

12.3 MER: Effecten op de omgeving

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
057	Indieners lezen op pagina 129 van het MER dat de voor natuur, milieu en water relevante aspecten aanzienlijk achteruit zullen gaan, zelfs bij het uiteindelijk door het College gekozen scenario. [...] Dit klemmt des te meer nu aangenomen moet worden dat de negatieve gevolgen een gegeven zijn (althans: zeer waarschijnlijk zijn), terwijl de positieve effecten nog moeten blijken en afhankelijk zijn van actieve inspanningen, zoals de vermeende aanleg/uitbreiding van Ecologische Verbindingszones (EVZ's).	Het MER gaat uit van aantallen kansen en risico's. Er worden geen uitspraken gedaan over de waarschijnlijkheid dat deze kansen en risico's zich daadwerkelijk zullen voordoen. De constatering dat negatieve gevolgen (risico's) een gegeven zijn, terwijl positieve effecten (kansen) nog moeten blijken, is dan ook onjuist.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
079	Indieners zijn van mening dat het MER de negatieve effecten voor de zuidelijke rondweg (ZRW) onvoldoende belicht. Er wordt niet	In het MER wordt de verkeerstoename als gevolg van de ontwikkelingen als één van de voornaamste oorzaken voor risico's op	Aanpassing tekst Geen

	stilgestaan bij de verkeerstoename en de gevolgen die 30% meer inwoners en een enorme toename aan economische activiteit en internationalisering tot gevolg gaan hebben.	verslechtering aangeduid. Dit is een algemene verwachting voor heel Breda. In de Omgevingsvisie wordt geen aanpak van de ZRW voorgesteld, om die reden wordt deze weg ook niet specifiek benoemd in het MER, zoals bijvoorbeeld bij de noordelijke rondweg (NRW) wel het geval is.	Aanpassing kaart Geen
--	--	---	---------------------------------

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
065 127 141 161	Indieners verzoeken om rekening te houden met de eisen die gesteld worden aan Natura2000-gebieden. Uit het MER blijkt dat bij de aanleg en/of uitbreiding van bedrijventerreinen een groot risico op een negatief effect door onder andere stikstofdepositie bestaat. De indieners gaan in op de negatieve effecten en hoe deze effecten kunnen worden beperkt.	We erkennen dat effecten op het Natura 2000-gebied Ulvenhoutse Bos niet uit te sluiten zijn. Deze risico's zijn een gegeven. De exacte omvang wordt echter pas duidelijk wanneer een dergelijke ontwikkeling gedetailleerd uitgewerkt wordt. Als daar sprake van is zullen nieuwe, gedetailleerde, onderzoeken uitsluitend moeten geven over de omvang van de problematiek en mogelijke oplossingen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

MER: Stikstof

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
057	Het MER geeft aan dat er eigenlijk geen stikstofruimte in Breda is voor alle in de Omgevingsvisie genoemde activiteiten.	Deze constatering is onjuist. In paragraaf 8.7 van het MER wordt aangegeven dat het lastig zal zijn om voldoende mogelijkheden te vinden om de totale depositiebijdrage te salderen. Maar daarnaast worden wel degelijk mogelijkheden benoemd om ontwikkelingen mogelijk te maken. We erkennen wel dat deze mogelijkheden in een vervolgfase verder verkend zullen moeten worden.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
067 083	Indieners stellen dat vanuit het tegengaan van stikstofeffecten op Natura 2000-gebieden uiterste	Eén van de aanbevelingen uit het MER is ontwikkelingen op afstand van het Ulvenhoutse	Aanpassing tekst Geen

	terughoudendheid is geboden ten aanzien van het ontwikkelen van nieuwe werklocaties (en opschuiven om de afstand tot Natura 2000 gebieden te vergroten is daarbij een slechte strategie, die hooguit een marginaal effect zal hebben op de stikstofdepositie in het Ulvenhoutse Bos).	Bos te plaatsen. We erkennen dat daarmee de effecten op het Natura 2000-gebied niet uit te sluiten zijn. Dit wordt in de planfase verder uitgewerkt.	Aanpassing kaart Geen
--	---	--	---------------------------------

12.4 MER: Scenario's

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
057	Men geeft aan dat ten onrechte niet voor scenario 1 uit het MER is gekozen.	Het is nooit de bedoeling geweest om één van de vier scenario's te kiezen als voorkeursscenario en dit uit te werken in de Omgevingsvisie. Elementen van de scenario's zijn verwerkt in het voorkeursscenario, dat daarmee ergens in het speelveld van de vier fictieve scenario's zijn plek vindt. Het Bouwstenen document Breda 2040 gaf een eerste richting aan de scenario's en het VKA. Verder zijn Omgevingsvisie en MER gelijktijdig en parallel ontwikkeld. Beide documenten hebben elkaar gedurende het proces beïnvloed. In figuur 3-1 op p11 van het MER is een schematische weergave van het proces opgenomen. In paragraaf 7.4 van het MER wordt aangegeven op welke wijze de aandachtspunten uit de scenario analyse in het VKA zijn verwerkt.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
105	Het is onduidelijk uit het voorliggende document waarop de 4 scenario's zijn samengesteld en welke verschillende invalshoeken er voor hebben gezorgd dat ze zo zijn samengesteld, zodat er ook duidelijke verschillen te onderkennen zijn waarop beoordeeld zou kunnen worden. Zo	De 4 scenario's in het MER zijn fictieve scenario's op basis van uiterste maatschappelijke en ruimtelijke uitgangspunten. Zij zijn opgesteld om de effecten van keuzes die in de Omgevingsvisie gemaakt kunnen worden in beeld te brengen, zie 3.4	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	komen de cijfers niet overeen met de cijfers van het CBS. Alle scenario's gaan uit van een warmtenet, een analyse van andere bronnen ontbreekt.	MER. De gebruikte cijfers zijn dus ook niet per se realistisch of conform CBS verwachting. In het MER wordt de impact van nieuwe beleidskeuzes beoordeeld. Het Amerwarmtenet is reeds aanwezig, waardoor het inderdaad in elk scenario terugkomt als basis waaruit in meer of mindere mate verder ontwikkeld wordt.	
105	Indieners verwijzen naar enkele passages op pagina 11 van het MER. Hoe zijn de scenario's tot stand gekomen en hoe realistisch waren deze? Moet het beleid of de ambities aangepast worden? Zijn er criteria voorhanden (geweest) die deze keuzes mogelijk maakten? Waar zijn deze criteria te vinden en hoe meetbaar zijn ze?	De wijze waarop de fictieve scenario's tot stand zijn gekomen wordt uitgelegd in paragraaf 3.4 van het MER. Hier wordt ook uitgelegd op welke wijze deze scenario's zich verhouden tot het VKA. De aanpassingen die in de Omgevingsvisie zijn gedaan n.a.v. het MER, zijn opgenomen in paragraaf 7.4 van het MER.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
105	Het is onduidelijk uit het voorliggende document waarop de 4 scenario's zijn samengesteld en welke verschillende invalshoeken er voor hebben gezorgd dat ze zo zijn samengesteld, zodat er ook duidelijke verschillen te onderkennen zijn waarop beoordeeld zou kunnen worden. Zo komen de cijfers niet overeen met de cijfers van het CBS. Alle scenario's gaan uit van een warmtenet, een analyse van andere bronnen ontbreekt.	De 4 scenario's in het MER zijn fictieve scenario's op basis van uiterste maatschappelijke en ruimtelijke uitgangspunten. Zij zijn opgesteld om de effecten van keuzes die in de Omgevingsvisie gemaakt kunnen worden in beeld te brengen, zie 3.4 MER. De gebruikte cijfers zijn dus ook niet per se realistisch of conform CBS verwachting. In het MER wordt de impact van nieuwe beleidskeuzes beoordeeld. Het Amerwarmtenet is reeds aanwezig, waardoor het inderdaad in elk scenario terugkomt als basis waaruit in meer of mindere mate verder ontwikkeld wordt.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
105	Indieners verwijzen naar enkele passages op pagina 11 van het MER. Hoe zijn de scenario's tot stand gekomen en hoe realistisch waren deze? Moet het beleid of de ambities aangepast worden? Zijn er criteria voorhanden (geweest) die deze keuzes mogelijk maakten? Waar zijn deze criteria te vinden en hoe meetbaar zijn ze?	De wijze waarop de fictieve scenario's tot stand zijn gekomen wordt uitgelegd in paragraaf 3.4 van het MER. Hier wordt ook uitgelegd op welke wijze deze scenario's zich verhouden tot het VKA. De aanpassingen die in de Omgevingsvisie zijn gedaan n.a.v. het MER, zijn opgenomen in paragraaf 7.4 van het MER.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

105	Indieners verwijzen naar enkele passages op pagina 14 van het MER. Indieners stellen dat voor de lezer niet te onderkennen is dat het VKA een resultante zou zijn van de 4 scenario's. Het VKA is zelfs nog slechter voor de leefomgeving dan 1 van de scenario's. Indieners constateren dat er ergens in het ontwikkelproces van het VKA een keuze is gemaakt omdat niet alles is samengevoegd in het VKA en er aspecten zijn vervallen of anders zijn gepositioneerd. Indieners vragen waar de onderbouwing voor deze keuzes is te vinden.	De argumentatie van keuzes voor de totstandkoming van het VKA zijn opgenomen in de Omgevingsvisie. De aanpassingen die in de Omgevingsvisie zijn gedaan n.a.v. het MER, zijn opgenomen in paragraaf 7.4 van het MER. In hoofdstuk 5 lichten we eveneens toe hoe we de van de commissie m.e.r. hebben gebruikt om de ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie te verbeteren en versterken.	De ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie is aangevuld met 'Doorwerking van het MER en het advies van de Commissie m.e.r.' in het hoofdstuk 'Ter toelichting'.
105	Indieners verwijzen naar scenario 1 op pagina 15 van het MER. De nu aangeduide oppervlakte voor footloose teelt staat in geen verhouding tot de opgeofferde kassenteelt die er nu is in het buitengebied. De onderbouwing hiervoor wordt gemist. Het lokaal winkelmilieu en de landgoederenzone in de Haagse Beemden worden gemist.	In zijn algemeenheid moet gesteld worden dat het MER beoogt de effecten van nieuwe ontwikkelingen te beoordelen. Om deze reden zijn in principe alleen nieuwe ontwikkelingen weergegeven op de kaarten, omdat het niet mogelijk is om ook alle bestaande zaken op te nemen en de kaarten leesbaar te houden. Echter, vanwege de herkenbaarheid van het kaartmateriaal, was het van belang om een aantal reeds bestaande zaken wel in te tekenen. Het lokaal winkelmilieu en de landgoederenzone in de Haagse Beemden zijn daarbij niet meer ingetekend, wat niet wil zeggen dat deze niet meer bestaan in dit scenario.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
105	Indieners verwijzen naar pagina 17 van het MER en stellen dat er geen verschil is in snelfietsroute tussen scenario 1 en 2 en toch wordt deze wel in scenario 2 beoordeeld, maar in 1 niet.	Ook in scenario 1 wordt de snelfietsroute meegenomen in de beoordeling. Deze constatering is onjuist.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

12.5 MER: Voorkeursalternatief (VKA)

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
083	In het plan-MER bij de ontwerp Omgevingsvisie is in het voorkeursalternatief deze werklocatie (deels) niet opgenomen. De kaart op pagina 118 van het VKA in het plan-MER wijkt (in elk geval op dit onderdeel) af van de hoofdkaart in de ontwerp-Omgevingsvisie. Omdat de werklocatie dus niet in het plan-MER als onderdeel van het VKA is onderzocht kan de Omgevingsvisie niet het kaderstellend besluit voor de werklocatie Bavel zijn.	De kaarten van het MER en Omgevingsvisie komen inderdaad niet volledig overeen. De ontwerp Omgevingsvisie is op onderwerpen al verbeterd n.a.v. de adviezen uit het MER. Dit heeft er toe geleid dat het MER niet altijd meer exact in overeenstemming is met de Visie. De risico's voor Ulvenhoutse Bos zijn een gegeven. De exacte omvang wordt echter pas duidelijk wanneer een dergelijke ontwikkeling gedetailleerd uitgewerkt wordt. Als daar sprake van is zullen nieuwe, gedetailleerde, onderzoeken uitsluitend moeten geven over de omvang van de problematiek en mogelijke oplossingen.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

083	Doordat de werklocatie Bavel geen onderdeel (althans niet volledig en niet met de begrenzing conform de kaart van de Omgevingsvisie) is van het VKA dat in het plan-MER is onderzocht, zijn de effecten van deze locatie ook -in elk geval niet in de vorm die nu in de Omgevingsvisie is opgenomen-niet passend beoordeeld; ook om deze reden kan en mag de Omgevingsvisie dus niet fungeren als het kaderstellend besluit voor de werklocatie Bavel. De werklocatie is ook in afwijking met de beleidsuitspraken die in het plan-MER zijn beoordeeld (overzicht op pagina 121, sub 2: '(2) dooreen slimme herstructurering binnenstedelijk en (3) opvang in de regio, is uitbreiding naar het buitengebied niet nodig'). Het moge duidelijk zijn dat de aangegeven locatie wel degelijk in het buitengebied ligt en daarmee afwijkt van deze beleidsuitspraak en geen onderdeel is van de effectbepaling in het plan-MER, en dus ook niet kan worden opgenomen in de Omgevingsvisie.	De Passende Beoordeling gaat nog uit van een slechtere situatie dan in de Omgevingsvisie is opgenomen. De werklocatie Bavel is dus zwaarder beoordeeld dan o.b.v. de ontwerp Omgevingsvisie zou moeten. Wanneer de werklocatie Bavel een planprocedure in gaat, zullen de exacte gevolgen voor het Ulvenhoutse Bos in beeld gebracht worden d.m.v. een nieuwe (concrete) Passende Beoordeling.	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen
-----	---	---	---

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
105	Op basis van de analyse en beoordeling van de 4 scenario's zou je mogen verwachten dat de keuze zou vallen op het meest gunstige scenario voor de leefomgeving. Echter is een VKA nog ongunstiger dan de voorliggende scenario's. Indieners vragen zich af of al op voorhand over het VKA was besloten? Wat niet blijkt uit de analyse van het VKA is op welke wijze de onderkende negatieve gevolgen omgebogen zouden kunnen worden.	Het is nooit de bedoeling geweest om één van de vier scenario's te kiezen als voorkeursscenario en dit uit te werken in de Omgevingsvisie. Elementen van de scenario's zijn verwerkt in het voorkeursscenario, dat daarmee ergens in het speelveld van de vier fictieve scenario's zijn plek vindt. Het Bouwstenen document Breda 2040 gaf een eerste richting aan de scenario's en het VKA. Verder zijn Omgevingsvisie en MER gelijktijdig en parallel ontwikkeld. Beide documenten hebben elkaar gedurende het	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

		proces beïnvloed. In figuur 3-1 op pagina 11 van het MER is een schematische weergave van het proces opgenomen. In paragraaf 7.4 van het MER wordt aangegeven op welke wijze de aandachtspunten uit de scenario analyse in het VKA zijn verwerkt.	
--	--	---	--

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
129 158	Natuurplein de Baronie heeft bij de NRD verzocht om betrokken te worden bij ontwikkelen beoordelingskader en aangeboden lokale kennis in te zetten bij beoordeling. Hieraan is geen gehoor gegeven. De indieners willen graag gesprek om punten uit de zienswijze toe te lichten. Indieners constateren dat alleen bij scenario 1 (lokaal/bundeling) de staat van de leefomgeving verbeterd. Het VKA zou daarop gebaseerd moeten zijn. De indieners kunnen niet volgen hoe het VKA tot stand is gekomen en wijzen het daarom af. Het is voor de indieners onduidelijk hoe de 4 scenario's zijn samengesteld. Er is niet geprobeerd om het meest gunstige scenario aan te passen en economische ontwikkelingen lijken hogere prioriteit te hebben. Bij het VKA zijn de negatieve effecten voor de natuur tweemaal zo groot als de kansen, ondanks de investeringen in groen en natuur. De indieners stellen dat het MER is op dit punt onvoldoende onderbouwd.	Bij de ter inzage legging van de NRD werd de mogelijkheid geboden om advies te geven over het beoordelingskader. Verder zijn binnen het proces van de Omgevingsvisie diverse participatiemomenten geweest (consultatie stakeholders, Talk of the Town bijeenkomsten en webinars) en is de mogelijkheid geboden te reageren op het MER en de conceptvisie. Natuurplein de Baronie is bij deze momenten uitgenodigd of betrokken geweest. Vanwege het grote aantal ontvangen zienswijzen is het om praktische redenen niet mogelijk aparte toelichtende gesprekken te voeren. De scenariobeoordeling geeft alleen inzicht in het <i>aantal</i> kansen en risico's, wat niet gelijk staat aan de <i>impact</i> ervan. Dit laatste zullen wij bij verdere planontwikkelingen in beeld brengen en aangeven hoe daar op wordt ingespeeld. De opzet was niet om één van de 4 scenario's te kiezen als VKA en die uit te werken in de Omgevingsvisie. De scenario's zijn fictieve scenario's op basis van onderscheidende maatschappelijke en ruimtelijke uitgangspunten. Zij zijn gemaakt om de effecten van verschillende keuzemogelijkheden in beeld te brengen (zie 3.4). Elementen uit de scenario's zijn verwerkt in het VKA, dat daarmee zijn plek vindt in het totale speelveld van de vier fictieve scenario's. De	Aanpassing tekst Geen Aanpassing kaart Geen

	In het VKA valt balans negatief uit voor natuur, landschap, biodiversiteit en gezond leefmilieu. De effecten van schaalvergroting in de landbouw zijn niet meegenomen. Onduidelijk is of er is onderzocht hoeveel verkeer op de noordelijke rondweg (NRW) sluipverkeer is. Meer onderzoek is nodig naar risico's van goederenvervoer over spoorlijnen.	keuzes daarvoor zijn gemaakt op basis van integrale afwegingen. Op basis van de scenariobeoordelingen zijn in het MER aanbevelingen gedaan voor de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie (zie 6.6.2). De aanbevelingen zijn voor het grootste deel overgenomen (zie 7.4). Het MER en de Omgevingsvisie zijn dus wel degelijk parallel ontwikkeld. De schaalvergroting in de landbouw is voor een groot deel een autonoom proces waarin de gemeente slechts geringe sturingsruimte heeft. Europa, het rijk en de provincie maken landbouwbeleid, de gemeente stapelt daar geen extra regels bovenop. Uitbreidingsplannen die niet in het vigerende bestemmingsplan passen toetsen we echter op hun meerwaarde voor verduurzaming en/of het toevoegen van waarde aan natuur en landschap. Voor het toekomstperspectief van de NRW is een aparte studie verricht naar het gebruik van de weg. De samenhang met de ruit van rijkswegen rond Breda vormt uitgangspunt bij de verdere planuitwerking. Voor ontwikkelingen en risico's rond het goederenvervoer over spoor, volgen wij het landelijk proces van de aanpassing van het Basisnet op de voet.	
--	--	--	--

12.6 MER: Ontwikkelingen MER i.r.t. Omgevingsvisie

Nr.	Ingekomen reactie	Reactie gemeente	Aanpassing
105 129 158	Het lijkt er niet echt op dat het MER en de Omgevingsvisie parallel met elkaar zijn ontwikkeld.	Toch is dit wel degelijk gebeurd en het MER heeft de visie op punten bijgestuurd.	Aanpassing tekst De ter vaststelling aangeboden Omgevingsvisie is aangevuld met 'Doorwerking van het MER en het advies van de Commissie m.e.r.' in het hoofdstuk 'Ter toelichting'. Aanpassing kaart Geen